שבת קודש בעל כנפיך יחסיון

קול החאחדותינו

שב"ק פר' תולדות תשפ"ו לפ"ק

בעזהשי"ת

קהל ישב לב ד'סאטמאר ומוסדותיו

בעזיאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - ירושלים - בית שמש

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ
מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֵינוּ

בחרדת קודש וברגשי גיל וחדוותא, נקדם בכל ברכתא, את פני אבינו רועינו רבא דעמיד מדברנא דאומתיד בוצינא דנהוראַ, עמוד צלותהון דכל בית ישראל, פטיש דחזק, עמוד דימיני, לוחם מלחמות ד' בעוז ובגבורה, שר התורה והיראה

כבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגה"ק שליט"א

להופעתו כבוד בתוכינו
ולערוך את השב"ק פ' תולדות
באת"ק מירון על ציון התנא
האלקי רשב"י זי"ע

יה"ר שביאת צדיק יעשה עלינו רושם דקדושה לדשפיע עלינו הארות והשפעות קדושות ברוחניות ובגשמיות, ולאורו נסע ונלך עד ביאת מלכא משיחא ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

המקדישים בברכת הדיוט בשם כל הקהל הקדוש

הנהלת הקהילה והמוסדות

בני ברק - ירושלים - בית שמש

פרשת **תולדות** תשפ"ו לפ"ק | גליון א'תכ"ו, שנה כ"ט

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

לרגל שב"ק בצל קודש באת"ק מירון:

ש'בתי ב'בית י'... ולבקר בהיכלו

בשבח ושירתא, לקל אשר ברא שבתא, דיו אילו ימי לא אפשר למפרט בשפוותא, על שהחיינו וקימנו והגיענו להאי יומא אשר לו יהלנו וקוויונו בעינים צופיות כד מטיא שעתא, וב"ה חבלים נפלה לנו בנעימים לעלות ברננה ובחדוותא, לשבות כולנו בני היכלא וסגל חבורתא, כאיש אחד ובלב אחד ובחדא צוותא, בראשות אבינו רועינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, לציון המצויינת של התנא האלוקי רשב"י צילא דמהימנותא, תל תלפיות אשר כל פיות אליה פונים בצלותא ובבעותא, והמקום אדמת קודש היא לעורר אלפי בני ישראל בהתערותא, גויל אילו רקיעי וקני כל חורשתא, לא אפשר להעלות עלי גליון מה נורא המקום הזה אתרא קדישתא, וזה שער השמים למלאות משאלות כל לבב לברכה ולטיבותא, ולהשפיע כל מילי מעליותא, ומינ' מתברכין בכל ברכאן דלעילא ותתא.

הנה מן המותר לפרט את גודל הזכות שנפלה בחלקינו לערוך את השבת באתרא קדישא הדין, כפי שאמר מרן רבינו שליט"א בתוך שיעור תהילים בהיכל המתיבתא הק' בקרית יואל יצ"ו יום ה' פ' וירא העעל"ט:

ש'בתי ב'בית י' איז די ראשי תיבות שב"י – דאם פארשטייט יעדער איינער – דאם איז די ראשי תיבות פון רבי **ש'**מעון **ב'**ן **י'**וחאי. מ'פארט קיין ארץ ישראל און מ'האפט צו זיין אויף שבת באתרא קדישא מירון מקום מנוחתו פון התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי. **כ'שטיי און איך טראכט מ'פארט קיין ארץ ישראל, מ'פארט קיין מירון צו אתרא קדישא באימה ופחד, כ'שטיי און איך טראכט אז איך גיי זיין א שבת קודש נעבן ציון המצויינת קודש הקדשים, עם כאפט מיך אהן א פחד. קדושתו מי ימלל, די קדושה פונעם הייליגן תנא רבי שמעון.**

איך בעהט דעם הייליגן באשעפער 'אותה אבקש שבת' בבית ה', איך זאל קענען זיין א שב"ת בבית ה' במקום מנוחתו פון התנא הקדוש רבי שמעון, זוכה צו זיין מקבל צו זיין השפעות קדושות וואס דער הייליגער תנא איז משפיע להבאים בצל קורתו, השפעות קדושות בגשמיות וברוחניות, **דע לפני מי אתה עומד, דע לפני מי אתה נכנס למקום אש לחבת שלהבת, א"ש איז די ראשי תיבות א'לעזר ש'מעון, די הייליגע תנאים רבי שמעון ורבי אלעזר בנו.**

אז מ'זועט זיין אויף אזא מקום קדוש, דארף מען בעטן דעם אויבערשטן עם זאל זיך עפענען אנקלעבן, עם זאל נשפע ווערן, מ'זאל זוכה זיין מקבל צו זיין שפע קודש פון אזא מקום קדוש. דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען אהיים קומען געזונטערהייט.

ובציפייתנו ציפינו שלא נשוב ריקם מן קדם מלך שומע תפילה וכמו שידוע מה דמתאמרי מפי צדיקי קדמאי על הפסוק (תהלים קיט, קנז) ואל תבישני משבר"י דהכוונה שלא נשוב ריקם ובבושת פנים מציון הרשב"י (שבר"י אותיות רשב"י) אלא ישלח עזרך מקודש ומציו"ן יסעדך.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
תורה ותפלה ..... ב
דגש תפרים ~ לקיטת תפרים ..... ג
קדוש יקר"א ..... ד
גשפתך צדיקים ~ לשון חכמים ..... ה
פרפראות לחכמה ~ דורש טוב ..... ו
שבח"י רפא"ן ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
פענינא דיומא ..... ט
פשיב כהלכה ..... י
לשכת הסת"ם ..... יא
שעשועי תורה ..... יב
פאפרי רשב"י ..... יג
א שבת בים רב"ן ..... יד
פשולחן פלכים ..... טו

סדר הלימוד

חבורת
"יסודי התורה"

בבא קמא
יא. - יג.

חבורת
"תורתך שעשועי"

שבת
לג - לח

הוצאת הגליון בשבוע זו

נתנדב ע"י

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודצו"ח

מוה"ר מנחם גרשון לעבאוויטש הי"ו

מראשי קהילתינו חק'

ובנו ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודצו"ח

מוה"ר חיים לעבאוויטש הי"ו

מנדיבי קהילתינו חק'

לכבוד התנא האלקי
רבי שמעון בר יוחאי זי"ע

זכות התנא האלקי רשב"י יגן בעדם

להוושע בכל משאלות לבם לטובה ולברכה

מתוך תענוג ונחת והרחבת הדעת וכל טוב סלה

בין צנון וחזרת דרבי לאלו של אנטונינוס. ההבדל בין עבודת האכילה כראוי, לשפלות האכילה בתאוה

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך. פירש"י: "גיים כתיב, אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת" וכו'. יש לרמז בדבריו הקדושים על פי מאמר חז"ל (ברכות נה.) דעכשיו בזמן הזה שולחנו של אדם מכפר, והפירוש, **דהנה דרך הצדיקים** ההולכים בתורת ה', ואינם רודפים אחר התאוות, ואינם אוכלים רק מה שצריך להם מההכרח לקיום גופם לעבודת השי"ת, **ממילא באכלם על שולחנם המה מושכים את דם אף באמצע אכילתם, ואף שהיצר בוער להסיתם ולעשות להם חשק לאיזה דבר טוב מהמאכל או מהמשקה הערב יותר, הם מצננים את יצרם שלא לאכול ולשתות עוד, ואדרבה, דואגים וחוזרים בתשובה על אשר כבר אכלו,** פן ואולי אכלו או שתו יותר מכדי קיום גופם. וזה: **צנון וחזרת, לשון צינון וחזרה שמצננין את יצרם וחוזרים בתשובה על אשר עשו.** לא כן הרשעים, **שאף אם יזדמן להם שעשו איזה מצוה בהתלהבות וחשק גדול, אבל אח"כ ע"י תאוות האכילה ושתיה מצננים עצמם וחוזרים מהתלהבותם זה מחמת תאוותם ההבל.** והן אצל הצדיקים והן אצל הרשעים יוצדק הצינון והחזרה. וק"ל".

מאור ושמש

'ראו ראינו', שע"י ראיית צדיק נפקחין עיני השכל

ויאמר ראו ראינו כי היה ה' עמך וגו'. הנה, **כשאדם מסתכל בצדיק, ניתוסף בהירות על האדם,** שעל זה אמרו חכמינו ז"ל (ר"ה טז:) 'חייב אדם להקביל פני רבו ברגל' וזהו שכתב כאן: **'ראו ראינו'** כפל לשון, כלומר **על ידי ראיה שלך, שראינו אותך, ניתוסף לנו ראיה אחרת, שבהסתכלותינו בזיו קדושתך, האיר עין שכלותינו ובהירות גדול ניתוסף לנו.** ולזה גמר אומר הכתוב: **'כי היה ה' עמך',** שהשראת שכינה עליך, וזה האיר עין שכלינו, שהסתכלנו באדם קדוש שקדושת ה' עליו, **ומחמת זה באנו לדבק בך, בהרגשתינו צדקותיך.**

קדושת לוי

כל צדיק משפיע כפי צורך הדור ובחינתו

ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד. וישב יצחק ויחפור את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להם אביו.

"הנה ידוע שאברהם אבינו ע"ה היה עבודתו בבחינת חסד ואהבה, ויצחק אבינו ע"ה בבחינת גבורה ויראה וכאשר נסתלק אברהם אבינו ע"ה ובנו יצחק אבינו ע"ה התחיל להנהיג את בני דורו, אמרו לו: **לך מעמנו 'כי עצמת ממנו מאד',** היינו שדרך עבודתך הוא בחינת גבורה ועצומות, שאין זה דרך אביך הקדוש. אך האמת הוא כי אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד (סנהדרין פט.), **אבל הכל עולה בקנה אחד, כל אחד מהם כוונתו ומגמתו רק לעבוד ה' אלקי צבאות, ולהורות לאנשי דורו דרכי התורה והעבודה.** וזהו: **וישב יצחק ויחפור את בארות המים,** היינו דרכי וצנורי הקדושה העליונה, **אשר חפרו בימי אברהם אביו,** שגם אביו הקדוש הלך בדרכים הקדושים הללו. **ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם,** היינו שהם אמרו שיצחק נטה לדרך אחרת וסתם מעיינות הקדושה שפתח אביו הקדוש, על כן כתיב: **ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להם אביו,** היינו שכעת נגלה לכל העולם כי שקר בפי האומרים כן, כי הכל עולה בקנה אחד, ודרכיו הקדושים המה מתאחים ומתאימים יחד לדרכי אביו הקדוש".

דברי יחזקאל

[ועד"ז מתאמרא משמיה דהרה"ק מקאצק זצ"ל, בענין 'הנפש אשר עשו בחרן', אשר לא נמצא מהם מוזכר אח"כ בתורה, והענין הוא כי היו תלמידיו של אברהם אע"ה, וכשבא יצחק אמרו שהם היו דבקים בהנהגת אאע"ה ואינם יכולים לקבל הנהגתו שהוא פחות לערך אביו, ודין גרמא אשר משך הזמן לא נשאר זכר מהם בתורה וד"ל]

הנלווים אל הצדיק זוכים למידת יראת שמים והסובר שהוא כח עצמו, יראה בהפרדו ממנו שאינו כן

ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם. ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך. ממעלות הצדיקים היא אשר כל הנלווים אליהם זוכים לבא למדת היראה. **'דבר זה ניכר ויודע לכל מבין'** ההבדל כאשר נפטרים ממנו והלכו להם, חסר מהם בחינת היראה שהיה להם בהיותם עמו יחד. והנה כי כן כאן בהיותם עם יצחק אבינו, **היו סבורים שהם בעצמם הם יראים ושלמים, ואינם צריכין לו, כמו שנראה כן בעיני המון עם, לכך היו מתקוטטים עמו.** אבל כשנסע יצחק מהם, אז ראו כי ערומים הם מכל, אז חזרו ובאו אליו אחרי כן.

ולזה כשאמר להם: **מדוע באתם עתה אלי, הלא אתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם,** השיבו: **עתה ידענו** כי מה ש**'ראו ראינו'** שהיה לנו יראה, כי זה היה ממך **'כי היה ה' עמך'** ועל ידך באה לנו היראה הזו, **'וכאשר עשינו עמך רק טוב'** (פסוק כט), רצ"ל, עמך ובזכותך וכוחך עשינו רק טוב, אבל עתה כאשר שלחנו אותך חסרנו כל אלה, לכן: **'אתה עתה היה ברוך ה'** [שתהיה לנו] לצדיק ומורה דרך, ונהיה נלווים עמך כמאז ומקדם, **'ויעש להם משתה ויאכלו וישתו'** (פסוק ל) **כמו דרך הצדיקים, שאוכלים עמו ושואבים רוח הקדושה ממנו".**

תפארת שלמה

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאמץ ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצדיקים חיזוק כל הימים

תורה

תם בטבעו, אם יתמיד בתורה יצליח יותר מכמה חריפים

ויעקב איש תם יושב אהלים. כתבו המפרשים **דאף דה' גזר על אדם שיהיה תם עם כל זה אם יעסוק בתורה ישיג מאוד ותתקיים גזירתו יתב' במילי דעלמא ותם זה יבין בתורה יותר מכמה חריפים.** וזשאה"כ 'ויעקב איש תם' כלומר דכן גזר ה' שיהיה תם, אמנם עם כל זה **'יושב אהלים'** הרבה גבולו בתורה דלענין תורה ויר"ש הוא תלוי ביד האדם ובחירתו. וגזירת הבורא שיהיה תם תתקיים אצלו במילי דעלמא בלבד.

פני דוד להחיד"א

קוב"ה חדי בעסק התורה, אף שאינו לשמה בתחילה

ויאמר יעקב וגו' אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה. "יש לרמוז בכאן שילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה" כמאמרם ז"ל (פסחים נ:), **כי התורה והמצות הם מטעמים כביכול לחקב"ה אבינו שבשמים.** וזהו שאמר: **מטעמים לאביך כאשר אהב וגו', בעבור אשר יברכך וגר, אף שיהיה הדבר בשקר, כמו שהיה כאן הענין בשקר,** כיון שכוונת יצחק היה לברך את עשו, ויעקב לקחם בערמה, כן ילמוד אפילו שלבו עדיין מלא ערמימות ולא בא עדיין אל האמת הברור. ואמר: **'אולי ימשני'** על דרך שפירש הרב מלובלין מה שאמרו ז"ל (עירובין יג:) **'ימשמש במעשיו כו' ואמרי לה יפשפש במעשיו',** פירוש שימשמש אפילו במעשיו הטובים אם נעשו בלא פניות, ואם נעשו על צד היותר טוב, על דרך שהאדם ממשמש בגד משי אם הוא טוב מאוד אם לא. וזה שאמר: **אולי ימשני אבי שבשמים** ויראה שהלימוד והמצות בשקר, **והבאתי ח"ו עלי קללה.** והשיבה: **עלי קללתך בני ולך קח לי. כי ילמוד אפילו שלא לשמה, "וקוב"ה חדי בפלפולא דאורייתא", ולוקח 'בגדי עשו החמודות' שלומד בחדוה ותאוה שיקרא רב.**

זרע קודש

העוסק בתורה אי"צ לל"ט מלאכות, דט"ל תורה מחייהו

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ וגו'. יש לפרש בזה על דרך (כתובות קי"א:) 'כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו' **ושמעתי מאא"ז זללה"ה כי יש ל"ט מלאכות שהם לצורך חיות וקיום האדם אך כשעוסק בתורה אינו צריך ל"ט מלאכות נשמיות כי הטל תורה מחייהו,** ויש לומר שלכך נקרא התלמיד חכם שעוסק בתורה בחינת שבת כיון שהוא שובת מן הל"ט מלאכות ואינו צריך להם כי טל תורה מחייהו, וזה יש לומר שמרמז הפסוק בברכתו של יעקב **'ויתן לך האלקים מטל השמים'** וגו' היינו **שלא תצטרך לט"ל מלאכות הנשמיים רק יתן לך את כל מטל השמים דלעילא** וקל להבין.

דגל מחנה אפרים

תפילה

כח התפילה בהכנעה ולב נשבר

ויעתר יצחק לה' וגו', ופירש"י שאינה דומה תפילת צדיק בן צדיק כו'. שמעתי בשם גאון אחד שהפי' כך, דהנה יש לדקדק בפירש"י שהול"ל איפכא שאינו דומה תפלת צדיק בן רשע לתפילת צדיק בן צדיק, אך הנה אי' בגמ' במעשה שירד רבי עקיבא לפני התיבה ואמר אבינו מלכנו ונענה כו' (אחר שאחרים התפללו לפניו ולא נענו), **לא מפני שזה גדול מזה כו', והטעם כי רבי עקיבא הי' בן גרים ולבו הי' נכנע יותר ולזה נענה,** וז"ש בפרשתן **'ויעתר' 'לו' ה', לו ולא לה',** ומתרץ **'שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת'** כו' ר"ל **'שתפלת צדיק בן רשע טוב מתפלת צדיק בן צדיק'** כנ"ל, לפיכך **'לו ולא לה', ר"ל שזה אין צריך לכתוב בהפסוק 'ויעתר לה' שזה בודאי שהיא נענית רק הרבותא שנענה גם הוא.**

צמח ה' לצבי

יצחק התפלל עבור כבוד שמו ית' ועבור כנסת ישראל

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו ויעתר לו ה' וגו'. כי לכאורה נראה שהצדיק הוא בוש להתפלל בדבר שנוגע לעצמו וגו' רק שהדרך של הצדיק **להתפלל על ה' כביכול ע"ד מאה"כ 'ככל צרתם לו צר', ועוד שכל מגמותיו של צדיק שיתרבה כבוד שמים** כו'. אבל כל כוונתו שיושלם רצון הבורא ב"ה וזהו **'ויעתר יצחק לה'** ר"ל שתפלתו היה בשבילו כביכול לעשות נחת רוח ליוצרו, **'לנוכח אשתו'** כי כוונתו של צדיק להמשיך חסדים לכנסת ישראל היא השכינה הקדושה וזהו נקראת נשמ"ת כ"ל ח"י אשר דרך שם יושפע כל החסדים וזהו **לנכ"ח** ראשי תיבות **נ'שמות כ'ל ח'י** כי נקראת אשתו כידוע, **'כי עקרה היא' 'ויעתר לו ה'** וגו' עיי"ש.

זרע קודש

דבש תמרים

פנינים יקרים, מגנזך הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי. יש לפרש כי היא חשבה מחמת הרציצה כי חי"ו שניהם רשעים, לכן אמרה בשלמא יצחק מצווה על פו"ר, אבל למה זה אנכי, ועל דרך שמפרשין בן חכם ישמח אב ובן כסול תוגת אמי"ו, אמו דיקא, כי האב מאי דמפקדה בעי למיעבד, אבל אם בן כסול למה לה, כי אינה מפקדה על פו"ר, והשיבו לה שני גוים בבטנך זה לרשעו וזה לתומו ואחד צדיק.

(ישמח משה)

☆

ראינו כי הי' ה' עמך וגו' ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה'. ונראה לפרש עפ"י מה שאמר חז"ל לא יאמר אדם לחבירו לך בשלום שהרי דוד אמר לאבשלום לך בשלום והלך ונתלה אלא לך לשלום, והטעם כי בשלום משמע שכבר הוא בשלימות גמור ובעודו חי אינו בטוח אם הוא בשלימותו, אמנם על יצחק אבינו היו בטוחים שכבר הוא בשלימות גמור ע"כ אמרו ונשלחך בשלו"ם ומזה הבינו כי הי' עמו שהרי אמרו לו לך בשלום ועכ"ז עודני חי ולא נחסר לו מאומה, וז"ש ראה ראינו כי היה הי' עמך ונשלחך בשלום ועכ"ז אתה גם עתה ברוך הי'.

(זכרון אלעזר)

☆

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש בפסוק עה"פ יעקב אשר פדה את אברהם, כי בזכות יעקב ניצול אברהם מכבשן האש, וזולתו כבר היה חי"ו אברהם נשרף באור כשדים, והוא אומרו "ואלה תולדות יצחק בן אברהם", בזכות תולדות יצחק שהוא יעקב "אברהם הוליד את יצחק", כי זולת יעקב שהוא תולדות יצחק, כבר היה אברהם נשרף קודם שיוליד יצחק.

(ויטב לב)

☆

בא אחיך במרמה ויקח ברכותיך. וי"ל דלכאורה קשה האיך יעקב הברכות שהם טוב עוה"ז והלא שכר מצוה בהא"ע ליכא, אכן ידוע דהוא רק שכר תורה שבכתב, אבל שכר תושבע"פ מה שמוסיפים החכמים מדעתם אף מה שלא נצטוו בפירוש, ע"ז איכא שכר טוב גם בהאי עלמא, ולכך כתיב ויבא לו יין וישת שלא ביקש ממנו שע"י הוספה הזאת יגיע לו שכר בעוה"ז, ולכן בדין הוא שיטול שכרו ויברכהו בטוב עוה"ז, וזהו כוונת המדרש בא אחיך במרמה ויקח את ברכתיך שאף הברכות שאתה מבקש נתתי לו והיינו טוב עוה"ז ועל אף ששכר מצוה בהא"ע ליכא, אכן הוא בא בחכמת תורת"ו במה שהוסיף מדעתו, וע"ז ויקח את ברכותך אותן הברכות שאתה מבקש לו נתתים.

(קדושת יו"ט)

☆

ויתן לך אלהים וגו'. ונראה עפ"י האלשיך לפרש הכתוב אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה, כי לפעמים מדת הרחמים היא תטיב ולפעמים גם מדת הדין שמתחפכת לרחמים, אך אם הטובה באה על ידי מדת הרחמים בלבד לא יתמיד כי אפשר תקטרג מדת הדין, אכן

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות"ה"ק עצי התמרים

היה יכול להתפלל 'לנוכח' אשתו, שהיתה מלובשת בבגדי צניעות

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו. כששבת פעם רביה"ק זי"ע בעיר סענפעטער בפרשת תולדות, הוכיח בדרשתו בענין צניעות בנדי הנשים, ואמר בתוך דבריו בדרך צחות, שעל כן אמר הכתוב **ויעתר יצחק לה' "לנוכח" אשתו, שהיתה אשתו מלובשת בבנדי צניעות, והי' מותר לומר נגדה דברים שבקדושה של תורה ותפלה.** ודייק רבינו מיד ואמר שאומר דרש זה רק "בדרך צחות", ובוודאי שאין זה שבח וחידוש להאמהות הקדושות, אבל יש בזה לרמז לעורר לבב העם, שאין לומר שום דבר שבקדושה נגד בגדי פריצות.

ואמר רבינו פעם בדרך מליצה לאחד מתלמידיו שזה פי' הפסוק **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, דאם הולכין בבנדי פריצות אז אסור לומר דברים שבקדושה ולעשות ברכה נגדה,** וע"כ בכדי שנוכל לומר קידוש והבדלה וברכות בבתינו צריכין הבני בית ללבוש בנדי צניעות, ואז נמשך ברכה לתוך הבית, וז"פ הפסוק **"ראה" שצריך קודם להיות "ראה" שנוכל לראות,** דאם ח"ו הולכים בבגדי פריצות, אז אסור להסתכל וא"א לראות, **וצריכין לעצום עין,** ורק אם יהיה בחינת 'ראה' **שיכולין לראות ולהסתכל על בני ביתו, אז יומשך לכם ברכה "אנכי נותן לפניכם היום ברכה".**

תפארת יואל (ח"ג עמ' ע"א)

כאשר גם מדת הדין מסכמת תהיה הטובה לתמיד, ולכן כאשר "אלקים" שהוא מדת הדין יחננו וגם יברכנו, אז יאר פניו אתנו "סלה" ע"כ, ויצחק רצה לברך את בנו לא את עצמו בלבד, אלא ברכה נצחיות לו ולזרעו אחריו, ע"כ ברכו אשר מדהי"ד שהוא אלקים יסכים לברכה אשר ברכו אביו כדי שיהי' ברכה נצחיות, וז"ש רש"י ויתן ויחזור ויתן, כיון שהוא ממדת הדין הברכה אין לה סוף.

(עצי חיים)

☆

ויתן לך אלקים וגו'. וברש"י ויתן ויחזור ויתן, ויובן לפי מה שנודע ההפרש שבין שלות הצדיקים לשלות הרשעים, דברשעים כל שלותם ושמחתם הוא שמחה שאחרי תוגה ר"ל, ותחלתן שלוה וסופן יסורים, וכל תעניגי העוהי"ז אחר עבור התענוג אין בו כי"א צער וחרטה, אבל בצדיקים המתענגים על הי' אחר שמחתם ניתוסף להם שמחה על שמחה, ואיתא בספהי"ק שזהו המבחן בכל דבר שמחה וטובה אם הוא מצד הקדושה לרצון לפני השי"ת, אם אח"כ נצמח מזה שמחה וטובה אזי הוא מצד הקדושה, וההיפך בהיפך חיו, וזהו הכוונה ויתן לך האלקי"ם שברכתו יהי' מאלקים יתי"ש מצד הקדושה, אשר הוא מצמיח עוד שמחה וטובה אחר שמחתה, ולכן אמר ויתן ויחזור ויתן, שיען שהוא מצד הקדושה, לכן הוא גורם נתינה אחר נתינה ומוסיף בכל פעם, משא"כ לעשו אמר משמני הארץ יהי' מושבך ולא אמר ויתן וגו' כי ברכתו הוא רק לזמן ולבסוף יהי' אחריתו עדי אובד.

(דברי יואל)

☆

וירובו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים וגו' כי עתה הרחיב ה' לנו. וי"ל לפמ"ש החתם סופר שיש חילוק בין השפעה הבאה בכח השבעת שמות הקדושים, להשפעה שמצינו אצל אלישע שהיתה בכח התפלה, כי בשמן דאלישע כתיב אין עוד כלי ויעמוד השמן, ואמרו חז"ל עמד שער השמן שנתייקר השער, כי כל צינורי השמן שהיה ראוי להשפיע אל הזיתים המשיך לתוך כלי האשה, וממילא נתקלקלו כל הזיתים ונתייקר השמן, אמנם ההשפעה הבאה בכח השבעת שמות הקודש משנה כח עליון גבוה מעל גבוה טרם בוא השפע ונשפע מצינור חדש מלמעלה, ואינו לוקח ההשפעה מצינורות המשפיעות לאחרים

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מליקט מספרים, על רבות יה"ק עצי התמרים

הלומד רק שידע לענות בהמבחן, הוא 'איש שדה' סובב הולך ומבטל ימיו. אבל האוהב תורה יושב אהלים כל הימים ביגיעה וגדל בתורה

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים. שמעתי בשם כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זי"ע לפרש בדרך צחות, כי יש תלמידים אשר מחמת כי מוח טוב יש להם, המה סומכים עצמם כי יוכלו לרמות את רבם בעת הבחינה בסוף השבוע, ועל כן בכל השבוע המה מבלים זמנם בדברים בטלים להבל וריק רח"ל, ולפני הזמן המה לומדים בהעברה בעלמא שיעורי הישיבה בחפזון ובמרוצה לצאת ידי חובתם, אמנם לימוד כזה אינו אלא באמירה ובהעברה בעלמא ואינו שוה כלום, ולא באלה חלק יעקב. אבל מי שלימודו הוא באמת ואמונה ולא לרמות, הוא מייגע עצמו בכל השבוע בעסק הלימוד מתוך צער ויגיעה, ואינו מבלה ומבטל זמנו להבל וריק, ואינו מש מאהלה של תורה אף רגע אחד. וזה שאמר הכתוב **'ויהי עשו איש יודע ציד'**, פירש"י, **יודע לצוד ולרמות את אביו בפיו, וכלומר שכל לימודו לא היה אלא מן השפה ולחוץ לרמות את אביו בעת הבחינה,** ועל כן היה לו עת זמן ופנאי להיות **'איש שדה' ולסובב בחוצות ובשווקים**, משא"כ **'יעקב היה איש תם'**, פירש"י, מי שאינו חריף לרמות קרוי תם, כלומר **שלימודו היה באמת ואמונה לשם שמים ולא לרמות ועל כן היה יושב אוהלים, שהיה מייגע את עצמו תמיד על עסק התורה ולא היה מש מאהלה של תורה אף לרגע,** עכדה"ק.

עטרת יהושע (פר' תרומה)

המתכסים בחלוקא דרבנן ועי"ז בכחם להסית ולהדיח, בעסער זאלן זיי זיך אויסטוהן די קאפלעך

ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך כו' ולכה אפוא מה אעשה בני. איתא במדרש שלעולם הבא כשהקב"ה בא ליפרע מעשו, מה עשו עושה, מתעטף בטליתו, ובא ויושב לו אצל יעקב וכו' (מדרש תנחומא פרשת צו). הוי עובדא באתרא קדישא מירון אחר תפילת רביה"ק (בנסיעתו בשנת תרצ"ב לפ"ק) שח רבינו עם אנשי טבריא, והיה שם אחד מהאנשים חשובים, ששאל אם יכול לשאול שאלה מאת רבינו, אבל בתנאי שרבינו לא יקפיד עליו אם יאמר איזה דבר שלא כרצונו, והרכין רבינו את ראשו, כאילו הסכים לכך, והמתין על שאלתו. ואמר בשאלה: הלמאי, שרבינו יוצא בחריפות כל כך נגד כת המזרחי, דהא סוף כל סוף הם שומרי תורה ומצוות ושומרי שבת ותפילין, מילא האנשים החילונים פורקי עול, עליהם יכולים לדבר נגדם כמה שרוצה, אבל על המזרחי אף על פי שהם נתפסים ברשת הציונית, אבל הלשונות שרבינו צעק נגדם, בוודאי אין כדאי כיון שלמעשה הם שומרי תורה ומצוות.

רבינו עמד לרגע שקוע במחשבותיו הטהורות, והתחיל לצעוק בקולי קולות: **שטייט אין מדרש לעתיד לבא עשו מתעטף בטליתו ובא, דער גרעסטער בראך איז ווען עשו קומט מיט א פרומען לבוש איינגעהילט מיט א טלית שכולה תכלת, און טאקע מיט דעם פארנארט ער דעם דור, בעסער זאלן זיי זיך אויסטוהן די קאפלעך, און אזוי ארום וועלן זיי נישט פארפירן אזויפיל אידן מיט זייערע פארדרייטע דיעות כוזבות.**

דרך המלך (ח"א עמ' קי"ג)

עי"ש, ובזה י"ל שכאשר ראו רועי גרר שמצאו עבדי יצחק באר מים חיים והיה נובע בתוכו שפע מים רבים יותר מאשר בבארות שלהם, באו בטענה ואמרו לנו המי"ם כי המים שנשפעו בתוך בארותיו נמשכו מצינורות השפע שלהם בכח התפילה, ולז"א כי עתה הרחיב הוי"ה לנו היינו שהשפע וההרחבה באה מאת השמות הקדושים ולא בכח התפילה, וא"כ לא נטל משלהם כלום.

(ברך משה)

☆

ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. יבואר לפמ"ש בשב שמעתתא לפרש אמרם ז"ל בת תחלה סימן יפה לבנים, כי איתא בזוהר שהיראה נקראת בת והתורה נקראת בן, ואמרו חז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שאין יראתו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת, וזה שאמרו בת תחלה היינו מי שמקדים היראה, סימן יפה לבנים היינו התורה, שע"י היראה התורה מתקיימת ע"כ, והנה יצחק אבינו בירך את יעקב בנו בברכת התורה, כמבואר במדרש ויתן לך האלקים מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה דגן זו תלמוד תירוש זו אגדה, ולכן הקדים לברכו ביראת שמים ופתח ואמר ראה ריח בני כריח שד"ה, דשדה ירמוז על יראת שמים ע"ד דאי בתיקוני זוה"ק ולית שדה אלא אשה, ואשה רומז ליראה ע"ד הכי אשה יראת ה' היא תתהלל, ולכן יעקב אבינו אשר ריחו מלא יראת ה' הוא יהולל ויבורך מלפני ה', ויפתח לו שערי תורה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, ע"ל רבות יה"ק עצי התמרים

נעתיק כאן מתוך שיחת כ"ק מרן רבינו שליט"א עם כ"ק אדמו"ר מתולדות צבי ספינקא שליט"א, יום ה' פרשת תולדות תש"ע לפ"ק

האדמו"ר מתו"צ ספינקא: די וואך איז פרשת תולדות, איז דא א מעשה בקבלה פון רבי ר' מענדעלע (הה"ק מרימאנוב ז"ל), דער זיידע דער חקל יצחק פלעגט דאס דערציילן, דער טאטע ז"ל (הגה"ק ר' שמואל צבי האראוויטץ ז"ל) פלעגט דאס אויך דערציילן, יעקב מיט עשו האבן זיך צוטיילט מיט די צוויי עולמות, יעקב אבינו האט געמאכט א ישיבה און געזינן און געלערנט מיט בחורים, ס'איז דארט געווען פיין וואערעם, און עשו גייט ארום אינמיטן די נאכט אין פעלדער און וועלדער און טראכט זיך איז דען דאס מיין עולם הזה?!, קומט ער אריין אין די ישיבה צו יעקב, גיט ער א קוק און וואונדערט זיך וואס גייט דא פאר?!, האט ער געזאגט, איך וויל זיך טוישן!, נו, האט יעקב געגומען די פערד און וועגעלע, און עשו האט זיך געזעצט אין די ישיבה, און דער עולם וויסט נישט וואס טוט זיך דא מיט איהם, דער רבי ר' מענדעלע האט געזאגט אז מ'האט געהאלטן אין מס' בבא קמא...

רבינו: יא, מ'זאגט אז יעקב האט דעמאלטס געהאלטן אין פרק מרובה דף ע"ז...

האדמו"ר מתו"צ ספינקא: איז דעם ערשטן טאג, יומא קמא לא אמר ולא מידי (מלשון הש"ס, שבת פו:), ער האט נישט געזאגט משום חולשא דאורחא, ס'האט שוין געגומען אפאר טעג ביז מ'האט געזעהן מיט וועמען מ'האט דא צו טוהן, איז מען זיך צוגאנגען, און ס'איז שוין געווארן אין ישיבה אויס לעכטיג און אויס וואערעם. עשו האט געזעהן אז ס'איז נישט פאר איהם א געשעפט, איז ער צוריק געקומען צו יעקב און צוריק געגעבן די ישיבה, אבער דאס פערד און וועגעלע האט יעקב שוין נישט צוריק געגעבן, האט ער אויסגעפירט, פון דארט נעמט זיך אז די לומדי תורה דארפן זיין מיט די מחזיקי תורה גלייך.

רבינו: כ'האב אלס קינד געהערט די מעשה אזוי, עשו איז ארום געגאנגען אין וואלד, ס'איז געווען קאלט און פארפרוירן, און ער זעהט פון דערווייטנס אז דארט ערגעץ לייכט, האט ער געטראכט אז ער וועט גיין אהין זיך אנווארעמען. ער קומט דארט אריין, זעהט ער יעקב אבינו זיצט דארט און לערנט מיט בחורים, יעקב רופט איהם אריין 'ברוך הבא מיין ברודער', און ער גיט איהם א וואריימע טיי ער זאל זיך דערכאפן דאס הארץ, פרעגט איהם עשו 'וואס טוהסטו דא?', זאגט ער 'איך לערן', זאגט עשו 'אנטשולדיגט, מ'האט דאך זיך צוטיילט מיט די עולמות, דו האסט דאך געגומען עולם הבא, און איך האב געגומען עולם הזה, און גיב א קוק דו זיצסט דא און דו לערנסט אין א בית מדרש, ס'איז פיין וואערעם, און איך פלאג מיך ארום', זאגט איהם יעקב, נו, גוט, בלייב דא אויך לערנען. פרעגט עשו, וואס לערנט מען?, האט יעקב עזאגט בבא קמא דף ע"ז, דארט איז דער עמוד גמרא נאר איין שורה. עשו זעצט זיך אראפ און לערנט דורך די שורה, און שוין האט ער אפגעלערנט א עמוד גמרא, זאגט ער, אזוי, מ'קען אפלערנען א עמוד גמרא איינס צוויי... און ער וויל שוין איבער מישן און וויטער גיין, זאגט איהם יעקב, ניין ס'גייט נישט אזוי, מ'דארף צו לערנען אויך תוס', הייבט עשו אן צו לערנען תוס' און הייבט זיך אן צו מוטשען, און מ'פרעגט איהם א קשיא, הייבט זיך עשו אויף, און זאגט, ווי איידער דאס, איך גיי מיר צוריק אין וואלד אריין, כך שמעתי אלס קינד, נאר כ' האב נישט געווואוסט אז מען דערציילט עס נאך פון רבי ר' מענדעלע.

משולחן מלכים (חלק ג')

[ועי' בס' דברי תורה (מהדורא ב' אות קי"ב) מהגה"ק ממונקאטש ז"ל שהביא סיפור זה, ובתחילתו כתב כה"ל: "משל הקדמוני בשם גאון אחד ויצדיק ז"ל וכו", עיי"ש].

ליקוטי אמרים מפרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
מספר "אמרי יואל" אשר אך זה יצא לאור

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. כשבע מברהם מהר המוריה נתבשר שנולדה רבקה, וימלק היה בן ג' שנה, המתין לה שלש שנים שתהא ראויה לגיתה (רש"י) קשה מדוע לא המתין לה עוד עשרה שנים עד שתהא ראויה גם להריון (מזרחי). וגראה דבזוה"ק (נשא קמה:) מבואר: שהמורה מייבה את הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים שיהיה נשוי משה, מכיון שהוא השליח של כלל ישראל להתפלל בעדם, אסור לו להיות פלג גופא, שנאצל בעל מום; והנה אין אנו משיגים גודל עבודתם של האבות, וכיון שבכל מעשיהם שעשו היו רק לעורך הדורות הבאים, אם כן נאצלו כשלומי ציבור שאסורים להיות בעל מום, ועל כן היה אסור להם להיות פלג גופא על ידי שיעמדו בלי אשה, ולכך הוזקקו להנשא במוקדם האפשרי, ולכן מיד שנעשה רבקה ראויה לגיתה נשאה יצחק. (דברי יואל)

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. רבקה היתה בת י"ד שנים כשנשאה יצחק (סדר עולם א). לכאורה לפי זה היתה בת י"ד כשנשאה ולא בת ג'. וגראה דכל מה שמירע להאבות היה בגזירת עליון לזמן מיוחד, כפי שראה ה' לעורך הענין, וגזר ה' שיצחק יוליד תולדותיו לבן שעים דוקא, על כן העליס ה' שיצחק בבשורת לידת רבקה שכבר היא בת י"ל, ומשם שולדה עכשיו, ולפיכך המתין לה ג' שנים שתהא ראויה לגיתה, ועוד המתין עשר שנים עד שתהיה ראויה להוליד, ואחר כך המתין עוד עשר שנים, כדאמרו (יבמות סד.): נשא אשה ואשה עשר שנים ולא ילדה אינו דומי לנטל, ואז התפלל יצחק ונפקדה מיד, ובאותו הפרק היה יצחק בן שלש שנה; ומפשר דעל כן העליס ה' ממנו עונת לידתה של רבקה, דתלמלי כן היה מעתיר בתפלה אחר עשר שנים משנשאה, שכבר הוי ידע בה כי עקרה הוא, ועדיין לא היה זמנם להפקד עד שהיה בן שלש שנה, נמלא שהיה נתעכב תפלתו מלהתקבל עוד עשר שנים, ואין זה לכבודו של יצחק, כדאמרו (תענית כה:): שמועל הקטן גזר תעניתא וירדו להם גשמים לאחר שקיעת החמה, כשהורין העם לומר שבאו של ציבור הוא, אמר משל לעבד שמבקש פרס מרבו, אמר להם המתינו לו עד שיתמקמק ויטטער ואחר כך תנו לו. (דברי יואל)

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו. זה עומד בזוית זו ומתפלל, וזו עומדת בזוית זו ומתפללת (רש"י). יצחק רצה לברך את עשו בעולם הזה ויעקב בעולם הבא, אבל רבקה דעה מחרת היתה עמה, שכדי לקיים מצות ה' יש לורך גם בהשפעת עולם הזה (מפרשים). והנה אמרו (בבא בתרא כה:): הרוצה שיתכיס ידריס, ושיעשיר יפין; וזהו **ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו**, שלא התפללו שניהם לרוח אחת, אלא הוא עומד ברוח אחת, ואשתו ברוח שכנגדו לגמרי זה, שיצחק התפלל לגד דרום להמשיך משם השפעת התכמה, אבל רבקה מתפללת לגד צפון להמשיך גם השפעת עולם הזה הגריכה לקיום התורה והמלוות. (סוכות קפא)

כי עקרה היא. למה היתה רבקה עקרה, כדי שלא יאמרו תפלתו של בן עשתה פירות (בראשית רבה ס). לכאורה מהו המסרון אם הס יאמרו כן. וגראה דבזברון **זאת** (תשא) כתב: כשהלדיק משפיע שפע טובה לעולם, אז משפיע עמו גם יראת שמים, כיון שהשפע ההוא בא ממקור קדוש, ואם בא השפע ממקור טמא, אז בא גם טומאה עמו; ואשר שהכוונה שמכיון שמקבלים שפע ממקור הרע, הרי אין גרמא בנזקין להמשך אחר דעותיו ושיטתו, כיון שקבלו ממנו אינה טובה. וזהו הכוונה שאם המה יאמרו כן ויגיעו הדברים לבני ישראל, הרי זה יכול לגרום שיאמרו ישראל אחריהם, כיון שכן דרך בני אדם להיות נמשך אחר מי שקיבלו ממנו אינה טובה, ולכן היתה רבקה עקרה, כדי שלא לא יאמרו כן. (בלק תפט)

ויעתר לו ה'. לו ולא לה, שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה (רש"י). כשנפקדה שרה נעשה רוממה בעולם, שהיה עם רצון ונפקדו עמה הרבה עקרות (בראשית רבה נג). יש להקשות מדוע לא נפקדו בעלותם למצרים. ונראה לומר (ביבמות סד.): מפני מה היו מצותיו עקוריס, מפני שממהר ה' לתפלתן של צדיקים; ופירשו בזוה"ק (תולדות קלז.): למתרעי ה' בתפלתן, שעל ידם נפתח מעיין ישועה לדורות, ולכל מי שיצטרך להושע בדוגמתו; והנה תפלת צדיק בן צדיק ובן רשע, יש בכל אחד מעלה מה שאין במבירו, לצדיק בן צדיק זכות אבותיו מסייעתו וקרובה תפלתו להתקבל, מה שאין כן צדיק בן רשע, יען שאין יכול לסמוך בזכות אבותיו, לפו נשבר בקרבו, ולריך להתחזק יותר בעבודת ה', וזהו עבודה גדולה ומשובה, ולכך זה תפלתו קרובה להתקבל. ובזה יובן לשון שכבר נפתח מעיין ישועה לדורות בעלותם למצרים, ממש לפי שנמשך ישועה זו על ידי צדיק בן רשע, על כן סיבב ה' שגם יצחק ורבקה היו עקרים, ולא חולידו עד לצלי יצחק, ונמשך מעיין ישועה לדורות על ידי תפלת צדיק בן צדיק, שגם לתפלה זו יש לורך בעולם. וזהו **ויעתר לו ה'**, ומדוע לא לה, **לפי שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע**, ומה"ט שלא הסכיק תפלתו של מצרים להמשיך מעיין הישועה לדורות, לא נמשכה הישועה להם מתפלתה של רבקה. (דברי יואל)

ויתרוצצו הבנים מקרבה. יעקב ועשו מלקו במעי שני עולמות, יעקב נטל עולם הבא, ועשו נטל עולם הזה (תנא דבי אליהו זוטא יט). לכאורה לפי זה כל מה שיש לישראל בעולם הזה הוא גזל. למנחם ממרי (תנחומא דברים): בשעה שאלה דוד את יואב לחרס נהריס, פגע בשואבים וביקש לשבדם, הוציאו לו פיסטולייות שלהן של מנר את מואב (דברים ב), והלך דוד אלל סנהדרין ופסקו שאחמת כך היה התגר, שלא שהס פרעו הגדר תחלה ונטלו התגר, דכתיב (במדבר כב): וישלח מלאכים אל בלעם בן פעור, וכיון שהורו כך חזר עליהם והרגם; נמלא שלף שהתנו ואלקו בשני עולמות, אבל כיון שעשו רלה לאבד את יעקב מעולם הזה ומעולם הבא, שעוד בשעי אמו רלה להרגו (ילקוט תולדות קי), וגם אחר כך אמר (בראשית כז) יקרבו ימי אבל אהי ואהרגה את יעקב אחי, ואלא את אליפז בנו להרגו, אלא שנכמרו רחמיו עליו ולא הרגו, אבל נטל כל אשר לו, אם כן בטל על ידי זה התנאי שביניהם, ואין עוד טענה לעשו אם נוטלין ישראל עולם הזה. (דרשות)

ותאמר אם כן למה זה אנכי. זה לא קאי על לער הגוף בהריון, אלא השיגה וידעה ברוח הקודש את המלחמה גדולה בין עשו אל הס"מ ובין יעקב, וזה רולה להרוג את זה, והיתה מחזרת על פתחיהן של נשים לשמוע אם הגיע להם כעער הזה, שירלה להרוג זה את זה בשעי אמו, ושיזדווג לו הס"מ בעודו בשעי אמו להרוג אומו. ונמוודע לה שכל זה הוא אלא כדרך כל הארץ, ומזה פחדה וירלה, דאין יוכל להתקיים השתלשלות אומה הישראלית היוצאת מזרעה אם המלחמה כבידה כל כך. וזה שאמרה **אם כן למה זה אנכי**, כי כל משוקתה היתה להעמיד את האומה הישראלית, ועל זה היתה דואגת דאין יתקיימו נגד התנגדות ומלחמה עולמה כזאת. ועל זה היתה השואלה **ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך**, וזה לעומת זה עשה ה', אחד הוא משטרת דקדושה, והשני הם המנגדו הוא משטרת דקליפה, והכרת שיהיו מתנגדים זה לזה, וזו מלחמה תמידית לדורות עד בילת גואל, וה' יעזור לישראל ויצילהו מידם, והסוף יהיה **ורב יעבוד צעיר**, וכזה נתה דעתה. (דברי יואל)

ותלך לדרוש את ה'. לבית מדרשו של שם שיגיד לה מה תהא בסופה (רש"י). לכאורה למה לא הלכה לשמול מאברהם או מיצחק שהיו נביאים. ונראה להגה מחז"ל (רש"י): קלר ה' חמש שנים משעתיו, שלא ילאה את עשו יוצא למרבות רעה; ואין זו בילה טובה שהבטיחו ה', וגם מיצחק העלימו מן השמיס רשעתו של עשו, כדי שיטול יעקב את הברכות (זוה"ק תולדות קלט.). ואולי לטעם זה הסיבו מן השמיס שלא הלכה לדרוש אלא שמתרוללים הנשים בקרבה, כדי להעלים העין מבילתם, והלכה לשם בן עת. (דברי יואל)

ויתן לך האלהים. אלהים זה מדת הדין. וזהו ויתן לך לדעתך האלהים, שיתן לך ה' את הכח לשלוט במדת הדין ולהתמיקה, על דרך שדרשו (רש"י שלח): שלא לך לדעתך. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, גגיאור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ויעקב איש תם יושב אהלים

פעם אחד בא לפני הרה"ק מפרשיסחא זי"ע אחד מהחסידים רך בשנים, והבין שהוא ווותרן מאוד עד שנותן מלבושיו לעניים, ואמר לו שלא זהו הדרך וכו', ואמר לו בשם הרה"ק מלובלין ז"ל פירוש הכתוב ויעקב איש תם יושב אהלים, ופירוש רש"י תם שאינו חריף לרמות קרוי תם, והקשה הא יעקב אמר לרחל כי אחי אביה ופרש"י שם (בראשית כט) אחיו ברמאות, ותירץ שצריך האדם שיהיה אדון ואיש על המדות, ולא שיהיה בעצמו המדה, שצריך שיהיה המדה טובה בידו פעם להתנהג במדה זו לשם שמים, ואם צריך לנהג בהיפוכו לשם שמים כן יעשה, וזה שאמר ויעקב איש תם שהיה איש על מדת תמימות גם כן מתי להיות תם, והמרגלים אמרו על אנשי ארץ ישראל שהם אנשי מדות, כל זה אמר בשם החוזה הק' מלובלין ז"ל, וסיים דבריו "כן אתה בני, הגם שמדה טובה היא מאוד הנדיבות אבל צריך האדם להיות בעל המדה מתי להתנהג בזה". **(רמתים צופים)**

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו

הרה"ק רבי חים מטשערנאוויץ זי"ע בעל באר מים חיים היה לו בן אחד שלא הלך בדרך הישר והטוב, ואף על פי כן היה הקדוש רבי חיים מחזיק בו באהבה ובחמלה רבה ונתן לו כל מזונותיו והצטרכיותיו כראוי די והותר ובכל אשמורת הבוקר כשהיה הרה"ק רבי חיים זי"ע משכים לעבודתו אזי פתח דבריו האירו בתפלה ובהתנצלות קדם רבון עלמין בזה הלשון, רבונו של עולם הבט נא וראה מה שאנכי עושה עם בני אף על פי שאינו הולך בדרך תמים והישר אעפ"כ אני עושה לו רב טוב וחסד, ואנכי רק בשר ודם ומכ"ש אתה הוא אבינו אב הרחמן טוב ומטיב ורב חסד, בודאי ראוי והגון לפניך שתתנהג כן עם בניך, ואע"פ שח"ו אינם עושים רצונו של מקום אתה רבש"ע תלמד ממני בק"ו וכרחם אב על בן כן תרחם עלינו ותשפיע לנו כל הצטרכותינו, ובזה פירש תלמידו הרה"ק ר' פייוויש מבראדשין זי"ע את הפסוק ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ולכאורה פליאה דעת נשגבה איך איש קדוש כיצחק אבינו ע"ה שקיים כל התורה כולה יאהב לעשו מחמת כי הביא ציד בפיו, כן תמוהים מאוד דברי חז"ל שהיה גונב דעת אביו, האיך יכול היה לרמות ולגנוב דעת אביו הקדוש, אלא מצינו בחז"ל (שבת פ"ט) דלעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, ויאמר לפניו רבוש"ע ימחו על קדושת שמך וכו' וכן יעקב, עד שיבא אל יצחק ויאמר לפניו בניך חטאו לי, ויצחק ישיבנו, בני ולא בניך וכו' ועוד כמה חטאו, כמה שנותיו של אדם וכו' עד אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך וכו' עי"ש, ולכאורה מה לו ליצחק להיכנס ולהפליג כל כך בטענותיו לפני הקב"ה שירחם על בניו אך לדברינו ניחא כי כך יטען יצחק לפניו ית', רבוש"ע הבט נא וראה, גם לי היה בן שנקרא בפי כל עשו הרשע, ואעפ"כ אהבתי אותו באמת וריחמתיהו כרחם אב על בנים וא"כ גם עליך לרחם על בניך אע"פ שאינם ראויים והגונים, וזהו כוונת הכתוב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, אהבתו לעשו היתה למען תהיה לו ציד וטענה חזקה בפיו לעתיד לבוא כשיאמר לו הקב"ה בניך חטאו.

(דברי מאיר)

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ויתרוצצו הבנים בקרבה וגו'. פירש"י כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת. **ואמר אא"ז הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זצוק"ל, בדרך צחות,** והקשה בשלמא יעקב פרכס לצאת לתורה ולא יצא, משום כי עשו הראשון ללידה מעכבו ולא יכול לצאת, אבל עשו כיון שפרכס לצאת אמאי לא יצא מי מעכבו. ותירץ כי עשו ישב על הפתח ולא רצה לצאת, כדי שיעקב לא יוכל לצאת לתורה, עכ"ל ודפח"ח.

ועל דרך זה י"ל במ"ש וידו אוחזת בעקב עשו, ופירש"י שהיה אוחז בו לעכבו. הכוונה כיון שראה יעקב שעשו מפרכס לצאת לע"ז, היה אוחז בו לעכבו שלא יצא מן הדת, ואף שעל ידי זה היה ליעקב ביטול תורה כי כיון שעכבו מלצאת גם הוא לא יכול לצאת לתורה, אמנם עת לעשות לה' הפרו תורתיך, וביטל א"ע ואת תורתו כדי לעכבו לעשו שלא יצא מן הדת אולי יוכל להחזירו למוטב.

דברי ישראל

וישב יצרק בגרר. י"ל בדרך צחות, יצחק אבינו ע"ה שרצה לשמור שבת, אבל על צד שהיה לאבותינו דין בני נח לא הותר להם זאת עדיין, ולכן שבת שביתת השבת בגרירה שאמרו רז"ל סוף פ"ב דביצה, גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, דממה נפשך אם דינו כישראל לא עשה מלאכה, כי מלאכת מחשבת אסרה תורה וזו אינה, ואם דינו כבן נח הלא עשה מלאכה, כי דין דמלאכת מחשבת אינו רק אצל ישראל כי ממשכן גמרינן שלא הי' לבני נח.

בני שלשים

פרפראות לחכמה

מצפרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתנור ופרח משוקדים

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנוכי וכו', ונל"פ עפי"מ דאיתא בגמ' (סנהדרין צ"א:) פלוגתא אנטונינוס ורבי מאימתי יצה"ר ניתן באדם משעת יצירה או משעת יציאה, וז"ש ויתרוצצו הבנים בקרבה דכשעברה על פתחי ע"ז הוא מפרכס לצאת, ומוכח דהיצה"ר בא משעת יצירה, ורבקה סברה משעת יציאה, לכן ותלך לדרוש, לדעת אם היצה"ר בא במעי אמו או בשעת לידה, ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך, ודרשו חז"ל (ע"ז י"א.) זה אנטונינוס ורבי היינו שהם חולקים בזה.

(דרוש שמואל)

☆

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנוכי וכו', וי"ל עפי"מ דאיתא בגמ' (קידושין ל"א.) כשאמר הקב"ה אנוכי ה' אלוקיך אמרו לכבוד עצמו הוא דורש, עד כשאמר כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו לדברו הראשונות, אבל אם ח"ו אינם מקיימין כיבוד אב יאמרו האומות לכבוד עצמו הוא דורש, והשתא א"ש ויתרוצצו הבנים בקרבה, ותאמר אם כן שאינם מקיימין מצות כיבוד אב, למה זה אנוכ"י היינו מה שאמר הקב"ה אנוכי ה' אלוקיך הלא יאמרו האומות לכבוד עצמו הוא דורש.

(מדרש יהונתן)

☆

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנוכי וכו', וי"ל עוד עפי"מ דאי' (ילקוט שמעוני רמז ק"ט) עה"פ ותפול מעל הגמל שחשדה יצחק מאליעזר ודנה כסוטה, ואי' בגמ' (ברכות ל"א:) דסוטה שהשקוה מים המארדים ונמצאת כשרה, אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, ואמרו עוד בגמ' שם דאם היתה יולדת ולד אחד, מעכשיו יולדת שנים, ובזה יובן מאמה"כ ויתרוצצו הבנים בקרבה פי' שהיתה יולדת בקושי, ותאמר אם כן למה זה אנוכי, למה נתאויתי והתפללתי על ההריון, אם אני יולדת בקושי על כרחך שאיני כשרה ח"ו, ותלך לדרוש את ה', ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך, היינו דהשכר שלך הוא שיוולדו לך שנים.

(מדרש יהונתן)

☆

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנוכי וכו', ויש לפרש עפי"מ דאי' בגמ' בכמה דוכתי (פסחים כ"ב. ב"ק מ"א. קידושין נ"ז. בכורות ו') שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש מפני שחשש משתי רשויות עד שבא ר' עקיבא ודרש את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, והנה רבקה ראתה שכשעוברת על פתחי ע"ז היה עשו מפרכס לצאת, וכשעוברת על פתחי שם ועבר היה יעקב מפרכס לצאת, והנה רבקה לא היתה יודעת שהם שני עוברים והיתה סוברת שהוא עובר אחד ויש לו מחשבת שתי רשויות, ותאמר אם כן למה זה אנוכ"י, היינו אנוכי ה' אלוקיך שבעשרת הדברות שהוא נגד מה שאירע לה ברציצה זו, לכן ותלך לדרוש א"ת ה', ר"ל לדרוש הפסוק את ה' אלוקיך תירא שבא לרבות תלמידי חכמים ולא שתי רשויות, ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך אחד צדיק ואחד רשע, ואל יעלה על דעתך כלל שיש ח"ו שתי רשויות.

(קול אליהו)

דורש טוב

עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי כו'. אמרו ז"ל (יומא כח ע"ב) קיים אברהם אבינו ע"ה אפילו עירובי תבשילין. **והקשו כולם מדוע תפסו בלשונם דייקא עירובי תבשילין,** וכי לא מצינו עוד מצוות דרבנן (עיין באגרא דכלה דף שצד ע"א).

ונראה, כי ידוע אשר ג' אבות הם נגד שלש סעודות של שבת, ואברהם הוא נגד סעודת לילה, ויצחק נגד סעודת הבוקר, ויעקב הוא סעודה שלישית (עיין בזוהר ח"ב דף פח). נמצא יוכל להיות אשר אברהם לא קיים רק סעודה ראשונה של שבת, **וכמו שמצינו בענין התפלה, אשר אברהם התפלל שחרית לבד** שהוא השייך לשורשו, ויצחק מנחה (עיין יומא כח ע"ב ובתוס' ישנים שם ד"ה צלותיה). **כמו כן בענין סעודת שבת לא קיים רק סעודה ראשונה.**

נמצא כשחל שבת אחר יו"ט והיה צריך להכין מיו"ט לשבת, עכ"ז היה יכול ליתן עצות בנפשו שלא יצטרך כלל לעירוב תבשילין, כי הוא לא היה צריך רק הכנה על סעודת לילה. וידוע (ברכות כז.) אשר רב צלי של שבת בערב שבת, **אם כן היה יכול לאכול הסעודה מבעוד יום, אם כן הוא עדיין יו"ט, ואין כאן הכנה מיו"ט לשבת כלל, רק על יו"ט בעצמו.** (ועל סעודות היום לא היה מכין כנ"ל, שאברהם אע"ה אכל רק סעודה הראשונה).

אמנם לא רצה אברהם אבינו ע"ה בזה, כי כל כך היה חביב עליו המצוות, אפילו מצוות דרבנן, שהיה מביא עצמו לידי חיוב, ולא היה עושה הסעודה רק עד הלילה, בכדי שיתחייב לעשות עירוב תבשילין. והוא מדוקדק בקרא, **'וישמר משמרתי'**, לשון ואביו 'שמר' את הדבר (בראשית לז יא), **כמו כן היה אברהם מצפה על קיום מצוות דרבנן שנקראים בשם משמרת, והיינו 'וישמור' שישב וציפה לקיים 'משמרתי' מצוות חכמים.** על כן תפסו בלשונם עירובי תבשילין דייקא, אשר בזה ניכר שהיה מצפה על קיום המצוות דרבנן, כי מן עירובי תבשילין היה יכול לפטור עצמו, ועכ"ז קיים אפילו עירובי תבשילין.

אמרי נועם

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק: (פרק כה פסוק יט)

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. עַל עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו הָאֲמוּרִים לְמַטָּה[א] וְהַזְכִּיר הַכָּתוּב אֵיךְ הָיְתָה יְלִידָתָם[ב] אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק לְשׁוֹן רַשִׁ"י, עַל יְדֵי שֶׁפָּתוּב יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם, חֲזַקְתָּן לוֹמַר אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, לְפִי שֶׁהָיוּ לֵיצָנֵי הַדּוֹר אוֹמְרִים מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה, לְכָךְ צַר הַכָּתוּב"ה קְלַסְתֵּר פָּנָיו דּוֹמֶה לְאַבְרָהָם, שֶׁיֹּאמְרוּ הַכֹּל אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. וְרַבִּי אַבְרָהָם אָמַר עוֹד, שֶׁפַּעַם הוֹלִיד גָּדֵל וְרַבָּה כְּמוֹ יָלְדוּ עַל בִּרְכַּי יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁאָמַר, וְיִשַּׁלְחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ. וְהַנָּכוֹן בְּעֵינַי כִּי חָזַר עַתָּה וְהַחֵל בְּאַב הַיַּחַס כְּמִנְהָג הַכָּתוּב לַחֲזֹר בְּאַנְשֵׁי הַמַּעֲלָה אֶל רֹאשׁ הַיַּחַס[ג].

גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרְכֶךָּ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: (פרק כו פסוק ג)

וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבוּעָה. אֵין צָרִיךְ שֶׁיַּבְטִיחַ הקב"ה אֶת יִצְחָק, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְאָבִיו, כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם (שְׁמוּאֵל א טו כט). וְאַבְרָהָם, אֵין לוֹ זֶרַע אַחַר בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים. וְהַשְּׁבוּעָה אֵינֶנָּה עַל תְּנַאי. כִּי בְיַעֲקֹב הַצְטָרֵךְ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיו לוֹמַר, שֶׁבּוֹ יִתְקַיְּמוּ הַבְּרִית וּבְזַרְעוֹ (לְהַלָּן לה יב), לֹא בְעֵשָׂו.

וְנִרְאֶה, שֶׁזֶּה הַמַּאֲמָר "וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבוּעָה" יֵחָשֵׁב שְׁבוּעָה, וּלְכָךְ תָּמִיד יֹאמַר בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת לג א) הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ (שָׁם לב יג), כִּי לֹא מָצָאנוּ שְׁבוּעָה לְיִצְחָק, בִּלְתִּי זֹאת. וְרָצָה הקב"ה לְהַשְׁבִּעַ לְכָל אֶחָד מִן הָאָבוֹת. לְהוֹדִיעַ שֶׁאֲרוּי כָּל אֶחָד לִכְרוֹת עִמּוֹ בְּרִית, וְשֶׁתִּהְיֶה זְכוּת כָּל אֶחָד עוֹמֶדֶת לְפָנָיו עִם זַרְעָם, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָרְאשׁוֹנָה תַּסְפִּיק, תּוֹסֶפֶת זְכוּת וְכִבּוּד הוּא לָהֶם. וְלָכֵן אָמַר (ויקרא כו מב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר, כִּי כֻּלָּם בַּעֲלֵי בְּרִית לֵאלֹהִים[ד].

וְיִתֶּכֶן[ה] שֶׁהוֹסִיף לוֹ לְיִצְחָק בִּשְׁבוּעָה הַזֹּאת שֶׁיְּקַיֵּם בּוֹ בְּעַצְמוֹ הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם אָבִיו, שֶׁיִּהְיֶה הוּא בְּרָכָה בָּעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָמַר לְאַבְרָהָם אָבִיו וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. וְיִהְיֶה פֵּרוּשׁ הַכָּתוּב וַהֲקִמֹתִי בְּךָ אֶת הַשְּׁבֻעָה

מעשה חש"ב

א אפשר לפרש 'תולדות' בב' אופנים: א. בנים שנולדו ממנו. ב. קורות חייו. לכן מפרש רבינו שכוונת הכתוב 'ואלה תולדות יצחק', הוא בניו של יצחק, והם יעקב ועשו האמורים בהמשך הפרשה. ולפי זה א"ש 'ואלה בתוספת וא"ו, דוא"ו מוסיף על ענין ראשון, שהרי בסוף פרשת חיי שרה (כה יב) כתוב 'ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם', ושם בוודאי הכוונה 'תולדות' הבנים של ישמעאל, דהרי שם אינו מספר קורות חייהם, ובפרשתן ממשיך הפרשה 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם.

ב בא ליישב דלפי מש"כ שפירושו של 'תולדות יצחק', הוא בניו של יצחק, א"כ למה לא אמר מיד מי הם הבנים של יצחק. ע"ז מיישב דכיון שהאבות חשובים הם, מספר כבר השתלשלות לידתם, שרבקה היתה עקרה, ויעתר יצחק לה', קודם שפרטם בשמותם.

ג **תמצית השיטות למה חזר וכתב 'אברהם הוליד את יצחק'** דעת רש"י שלכן השמיענו הכתוב שאברהם הוליד את יצחק, משום שליצני הדור היו אומרים מאבימלך נתעברה שרה וכו'. ורבינו אינו מפרש כן, דא"כ היה צריך לכתבה כשנולד יצחק, ולא עכשיו כשנולדו כבר בנים ליצחק.

דעת האבן עזרא 'אברהם הוליד את יצחק', שאברהם גידל וריבה בביתו את יצחק. אבל את ישמעאל בנו שלח מביתו. ולפי דבריו אין כאן כפילות, דבתחילה כתוב שיצחק היה בנו של אברהם, והוסיף לומר שאברהם גידל וריבה את יצחק בנו לבדו. ורבינו אינו מפרש כן, דלפי פשוטו של מקרא הכוונה שאברהם ילד את יצחק.

ד דעת רבינו שאברהם הוליד את יצחק כפשוטו, ולמה חזר וכתבו, הרי כבר כתיב 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם', ע"ז מיישב רבינו כי באנשי מעלה חשוב לדעת את ראש היחס, לכן לפני שאמר יעקב ועשו, מתחיל 'אברהם הוליד את יצחק', להזכיר את אברהם שהוא ראש היחס.

בפשטות פי' 'והקמותי' היינו שהקב"ה 'יקיים' את השבועה שכבר נשבע לאברהם, ועל זה הקשה רבינו למה הוצרך הקב"ה להבטיח ליצחק שיקיים השבועה, הרי לא אדם הוא להנחם. לכן מפרש 'והקימותי', שעכשיו 'מַקִּים' שבועה חדשה, והכוונה שהקב"ה עושה עכשיו שבועה חדשה, מה שנשבע כבר לאברהם אבינו, שרצה הקב"ה להשבע לכל אחד מהאבות, כדי שתהיה זכות כל אחד עומדת לפניו עם זרעם. ולכאורה הרי לא מצאנו בכל התורה שיהיה שבועה נפרדת ליצחק, לכן מפרש רבינו 'והקמותי', שהקב"ה מקים שבועה חדשה ליצחק כמו שעשה לאברהם אבינו.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ, כִּי אַתָּה בֵּרַכְתָּ בָעַמִּים, וְכֵן אָמַר עוֹד בְּיַעֲקֹב (לְהַלָּן כח יד) וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ׃

וַיֹּאמְרוּ רָאוֹ רָאִינוּ כִּי הָיָה ה׳ עִמָּךְ וַנֹּאמֶר תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ וְנִכְרְתָה בְּרִית עִמָּךְ: אִם תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כַּאֲשֶׁר לֹא נְגָעֲנוּךָ וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק טוֹב וַנְּשַׁלְּחֵךָ בְּשָׁלוֹם אַתָּה עַתָּה בְּרוּךְ ה׳: (פרק כו פסוקים כח כט)

אִם תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כַּאֲשֶׁר לֹא נְגָעֲנוּךָ. יֹאמַר אִם תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה, כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא נְגָעֲנוּךָ. אַתָּה עַתָּה בְּרוּךְ ה׳, וְאֵין לְאֵל יָדֵינוּ לַעֲשׂוֹת עִמְּךָ רַע. אֲבָל יִשְׁתַּנֶּה הָעִנְיָן עִמָּךְ, בַּעֲבוּר הֶחָמָם שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה. וְתִצְטָרֵךְ לָשׁוּב אֶל אַרְצֵנוּ וְנָשִׁיב לְךָ גְּמוּל. וְמַעַם ׳לֹא נְגָעֲנוּךָ׳, שֶׁלֹּא נִפְתָּה לִבֵּנוּ עַל אִשְׁתְּךָ, לִינַע בְּאֶחָד מִכֶּם, כִּלְשׁוֹן ׳הַנֹּגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה וּבְאִשְׁתּוֹ׳. ׳וְעָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק טוֹב׳, לִשְׁמֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר לְךָ בְּצִוָּתֵינוּ אֶת הָעָם לְהַשְׁמֵר מִכֶּם. ׳וְנְשַׁלְּחֵךָ בְּשָׁלוֹם׳. כִּי גַּם בְּקַנְאָתֵנוּ בְּךָ, לֹא לָקַחְנוּ מִכָּל הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ. וְנְשַׁלְּחֵךָ עִם כָּל אֲשֶׁר לְךָ בְּשָׁלוֹם׃

וְעִנְיַן הַיְרֵאָה הַזֹּאת אֲשֶׁר פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ אֵינוֹ נִרְאֶה שֶׁיֵּרֵא מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים שֶׁלֹּא יָבֹא עָלָיו יִצְחָק לַמִּלְחָמָה, אֲבָל הִבְטִיחָם אַבְרָהָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ וּלְנֶכְדּוֹ (לעיל כא כג), וְעַתָּה אָמְרוּ בְלִבָּם בַּעֲבוּר שֶׁהִפְרַנְסוּ אֲנַחְנוּ אֶת בְּרִיָּתֵנוּ עִם יִצְחָק וְשִׁלַּחְנוּהוּ מֵעָלֵינוּ, גַּם הוּא יָפֵר אֶת בְּרִיתוֹ עִמָּנוּ, וְיָגֵרֹשׁ זַרְעוֹ אֶת זַרְעֵנוּ מִן הָאָרֶץ. וְלָכֵן עָשׂוּ עִמּוֹ בְּרִית חֲדָשָׁה, וְהִתְנַצְּלוּ לֵאמֹר לוֹ שֶׁלֹּא הֵפְרוּ הַבְּרִית הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁלֹּא עָשׂוּ עִמּוֹ רַק טוֹב. וְזֶה טַעַם תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ. שֶׁנָּבֹא עַתָּה עִמְּךָ בְּאָלָה לְהַחֲרִים עַל כָּל מִי שֶׁיַּעֲבֹר עַל הַבְּרִית, כְּטַעַם לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה׳ אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ (דְּבָרִים כט יא)׃

וַיְהִי בֶן שָׁהָיָה אַבְרָהָם גָּדוֹל מְאֹד וְרַב כֹּחַ, שֶׁהָיוּ בְּבֵיתוֹ שָׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חֶרֶב וְלוֹ בַּעֲלֵי בְּרִית רַבִּים, וְהוּא גַּם בֶּן חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאֲרָיֵה וְרָדַף אַרְבָּעָה מְלָכִים גִּבּוֹרִים מְאֹד וְנִצָּחָם, וְכַאֲשֶׁר רָאוּ הַצָּלָתָתוֹ כִּי הִיא מֵאֵת הָאֱלֹהִים פָּחַד מִמֶּנּוּ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים פֶּן יִכְבֹּשׁ מִמֶּנּוּ מַלְכוּתוֹ, וְנָקֵל זֹאת מִמִּלְחֶמֶת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים. אוּלַי שָׁמַע עוֹד דְּבַר הַשֵּׁם שֶׁנָּתַן לוֹ הָאָרֶץ, וְלָכֵן בָּא עִמּוֹ בִּבְרִית וְהִשְׁבִּיעוֹ אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנֶכְדִּי, כִּי הָיָה שֶׁקֶר אִם יִמְרֹד עַל הַמֶּלֶךְ, וְחָשַׁב כִּי אֲפִשָּׁר שֶׁיִּחְיֶה אַבְרָהָם עַד מְלֹךְ נֶכְדּוֹ. וּכְמַעֲשֶׂה אָבוֹת עָשׂוּ בָּנִים כִּי הָיָה יִצְחָק גָּדוֹל בְּאָבִיו וַעֲדַיִן הַמֶּלֶךְ פֶּן יִלָּחֵם בּוֹ בְּנָרְשׁוֹ אוֹתוֹ מֵאַרְצוֹ׃

מעשה חש"ב

ה כוונת רבינו ב׳ויתכן׳ אפשר לומר דהנה לשון הכתוב ׳כי ׳לך׳ ולזרעך אתן את כל הארצות האל׳, ולכאורה קשה הרי יצחק לא נכנס לארץ ישראל, וא״כ למה כתיב ׳לך׳. הרי היה צריך לכתוב רק, ׳לזרעך אתן את כל הארצות האל׳. ולפי הפירוש השני א״ש, שהרי בשבועה הזאת נכלל גם שיקיים בו בעצמו השבועה אשר נשבע לאברהם אביו, שיהיה הוא ברכה בעמים. והברכות יהיו מסורים בידו. ולפי״ז א״ש ׳לך׳, שהרי יצחק יהיה ברכה להעמים. ולפי״ז א״ש נמי ש׳והקמותי׳ הרי הוא כפשוטו שיקיים את השבועה שכבר נשבע לאברהם, גם ליצחק. (ולא כמו פירוש הראשון ש׳והקמותי׳ הרי הוא שבועה חדשה).

ואפשר לומר שרבינו לשיטתו, דהנה על הכתוב (פרק כד פסוק) ׳ויקח העבד עשרה גמלים וגו׳ וכל טוב אדוניו בידו׳, פירש רש״י שנתן לו שטר מתנה על נכסיו כדי שיקפצו לשלוח לו בתם, והוקשה רבינו (שם) על מה שכתוב (להלן כה ה) ׳ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק׳, למה הוצרך לתת לו עוה״פ הרי כבר נתן לו שטר מתנה, וכתב ״לומר שהחזיק אותו בנכסים בשעת פטירתו שלא יערערו בו״. והנה רש״י מיישב הקושיא (שם פרק כה) ״אמר רבי נחמיה ברכת דיתיקי נתן לו, שאמר לו הקב״ה לאברהם ׳והיה ברכה׳, הברכות מסורות בידך את מי שתרצה, ואברהם מסרן ליצחק״.

והנה לפי פירוש רבינו אינו מבואר שם שיצחק קיבל הברכה של ׳והיה ברכה׳, לכן רבינו לשיטתו שעדיין לא נזכר בקרא ענין זה שהברכות יהיה מסורים בידו, מפרש כאן ׳הקמותי׳ שנתן הברכה ליצחק כמו שנתן ליעקב.

ו **תמצית השיטות:** לפי פירוש הראשון ׳והקמותי׳ היינו שבועה חדשה, שרצה הקב״ה להשבע לכל אחד מהאבות, כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל. ולפי פירוש השני ׳והקמותי׳, היינו שיקיים השבועה הישנה שכבר נשבע לאברהם, ומרומז בזה שהברכות יהיו מסורים ליצחק. ולפי״ז א״ש ׳לך׳, שהרי זה נתקיים ביצחק.

ז אפשר לפרש, דהנה מנהג העולם כשמרויחים כסף, יש לשלם מיסים לאותו מדינה. וזה כוונת רבינו, ׳לא לקחנו מכל העושר אשר עשית עמנו. ונשלחך עם כל אשר לך בשלום׳. שאפילו מיסים על הרווחים שלו לא לקחנו.

ח לפי פירוש הראשון, לא היה כאן ברית חדשה, מכיון שהשבועה של אברהם היה גם על יצחק, רק שאבימלך היה ירא שכיון שהם הפרו את הברית, ששלחו אותו, גם יצחק יפר את הברית, לכן רצו לחזק הברית הראשונה של אברהם, והוסיפו כאן גם קללה אם לא יקיימו השבועה. דהרי באברהם כתיב רק (פרק כא פסוק כג) ׳ועתה השבעה לי׳, ולא כתיב שהיה גם קללה אם לא יקיימו השבועה, והוספה כאן אצל יצחק, שכתיב ׳ותאמר תהי נא אלה בינותינו וגו׳.

ט לפי פירוש השני הברית שעשה אבימלך עם אברהם כבר נגמר, כיון שהברית לא היה גם על יצחק. ומה שאמר ׳לי ולנכדי׳, היינו שחשב שאברהם יהיה לו אריכות ימים, ויחיה גם בזמנו של נינו ונכדו, לכן עשה הברית עם אברהם עד שלשה דורות שלו [ושל אבימלך]. אבל על יצחק לא היה הברית, ולכן הוצרך לעשות עכשיו ברית חדש. וזה א״ש עם דברי רש״י שעד כאן רחמי האב על הבן, וכבר לא ביקש יותר משלשה דורות.

חוקים להורותם
הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

הלכות המצויים בשבת זו ששוהים באת"ק מירון

בעל הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

דיבור חול בשבת

אין לומר לחבירו "אני נוסע לאחר שבת למקום פלוני", ואין לשאול את חבירו "אם הוא נוסע למקום פלוני שברצונו לנסוע אתו", ואין לדבר בשום ענין שמועיל לצורך נסיעה, ומותר לומר למקום פלוני אני הולך למחר.

שו"ע (סי' ש"ז סעי' א – ח) דדרשי' "ודבר דבר" שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, ובפרט דיבור בכדי לסדר נסיעה לאחר השבת דיש בהו משום איסור "ממצוא חפציך", אבל לומר "אני הולך" אין זה דיבור חול, ומותר אפילו כשבדעתו לנסוע, וזהו בענין שיכול גם לילך ברגלי.

עירוב במירון

במירון מסודר בכל השנה [על ידי ועד העירוב של הבד"ץ העד"ח], **עירוב לצורך טלטול חפיצים בשבת, העירוב מקיף את כל הישוב.**

וכן שטח הציון הק' ומאחורי הציון ומהצדדים מוקף בעירוב [והמטלטלים שם צריכים ליזהר להבחין עד היכן מוקף בעירוב].

אחורי הציון במורד ההר [מאחורי שטח תוא"י] **וכן הדרך לציון שמאי הזקן הם מחוץ לעירוב.**

למעלה ליד בית החיים [מעל ציון רבי יוחנן הסנדלר], **הם מחוץ לעירוב, באמצע הדרך קיימת צורת הפתח, ויש ליזהר שלא להוציא מעבר לצורת הפתח.**

כביש הראשי לפני הכניסה למירון לצד שמאל מוקף בעירוב עד ישוב בר יוחאי ואור הגנוז, ישובים אלו גם נכללים בתוך העירוב, ובכביש לצד ימין יש להבחין המקום שנפסק העירוב, השטחים אחורי הכביש הראשי ובכל שטח החניון הגדול של הבאסעס בל"ג בעומר, אינו מוקף בעירוב.

העירוב בתוך הישוב הוא עירוב מיוחד לישוב, והעירוב מחוץ לישוב לאורך הכביש הראשי שמגיע עד בר יוחאי ואור הגנוז, הוא עירוב כללי, ויש מחמירין לעצמם שלא לטלטל מחוץ לישוב מהכניסה למירון לאורך הכביש מחמת חשש רה"ר.

עירוב בשטח השוה"ט וסעודות השבת

בשטח האוהלים לעורך הטיש וסעודות השבת [מתחם 89], במשך השנה אין מסודר שם עירוב, ואי"ה יסודר שם עירוב ע"י ועד העירוב של העד"ח במיוחד לעורך שבת זו.

עירוב בין מקום הטיש עד בר יוחאי

יש שביל מיוחד משטח הטיש והסעודת לעבר ישוב בר יוחאי, והוא אינו מוקף בעירוב, ואין לטלטל רק כשהולכים לבר יוחאי דרך הכביש הראשי.

יציאה מחוץ לתחום

מחוץ לגבולות העירוב [שהובא למעלה] שמותר הליכה בלא טלטול חפיצים, אולם אסור ללכת שם יותר מתחום שבת, אפילו כשאינו מטלטל חפיצים, וכל הליכה ערך של 12 מינוט נחשב חוץ לתחום.

דבכל המקום שיש שם עירוב לצורך הוצאה, אין שם איסור תחומין דנחשב תוך העיר, ורק ממקום שאין שם עירוב, מתחילים ליחשב כחוץ לעיר, ומשם ואילך אסור ללכת יותר מאלפיים אמה שהוא תחום שבת, הליכה כ – 12 מינוט הוא ערך של הליכה אלפיים אמה, תלוי אם הולכים כרגיל ואם הולכים לאט או עולים על הר הוא יותר זמן.

זהירות מהליכה חוץ לתחום

מטיילים שיוצאים מחוץ לעירוב [כגון לציון שמאי והלאה, או בכביש הראשי לצד ימין], אף שאינם מטלטלים חפיצים, עדיין יש להם ליזהר שלא להרבות בהליכה בענין חשש חוץ לתחום.

ומי שצריך ללכת הרבה בשבת לצורך, יוכל להניח עירוב תחומין או לשבות בער"ש בסוף התחום בכדי שיזכל לילך בשבת, ולמעשה צריך לברר פרטי הדינים בענין עשיית עירוב תחומין.

הליכה לישוב "בר יוחאי" או "אור הגנוז"

לצורך ההליכה לישוב בר יוחאי ואור הגנוז נעשית "עירוב תחומין" מיוחד, על ידי ארגון "ערבתם" ומותר לילך לשם, בין דרך הכביש הראשי [אף להמהדרין שלא לטלטל], וכן מותר לילך [בלא טלטול] דרך השביל משטח הטיש והסעודות לישובים אלו.

חפצי מוקצה

מעות, כרטיס אשראי, מפתח של אויט"א [קאר], פאספאר"ט [דרכון], טיקעט'ס [כרטיס נסיעה], פלאפון, נחשבים מוקצה, ונכון להניחם מערב שבת במקום מיוחד שלא יבוא לידי טלטולם בשבת.

יש מהם שמוקצים לגמרי ואין לטלטלם כלל, ויש שנחשבים כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלם לצורך השתמשות בהם בהיתר או לצורך המקום שהם מונחים שם, ועכ"ז לכתחילה ראוי שלא לבוא לידי כך, עפ"י דברי המשנ"ב (סי' ש"ח סק"ב) דאם יש אפשרות להשתמש בהיתר עדיף טפי, וממילא נכון מער"ש להשתדל שלא יצטרך לטלטלם בשבת.

זהירות ב"מוקצה" ברענצל

מהנכון להכין מער"ש את חפציו שצריך לשבת שלא יהיו מעליהם חפצי מוקצה, בכדי שיוכל להשתמש בשופי בחפציו בשבת.

דחפצי מוקצה המונחים מעל ההיתר, אם הניחם שם בכוונה שיהיו בשבת, אסור לטלטל ההיתר שנעשית בסיס, ואף במוקצה שהוא רק כלי שמלאכתו לאיסור כמו פלאפון שמותר לצורך מקומו, לכתחילה ראוי שלא יצטרך לטלטל האיסור, ואם האיסור שוה יותר מההיתר המונח במזוודה, אסור לטלטלה לגמרי.

זהירות מ"מוקצה" במכסה של הרענצל

אם ברצונו להשתמש בשבת בחפציו המונחים ברענצל [מזוודה], ויצטרך לפותחה ולסוגרה, ישתדל שבמכסה שעליו לא יהיו חפצי מוקצה.

דאם יש שם מוקצה שאסורים לגמרי כגון מעות, אם הניחם בכוונה שיהיו שם בשבת, אזי אסור לפתוח כלל המכסה של המזוודה דנעשית בסיס לאיסור, ואפילו אם יש שם גם חפצי היתר, אם ההיתר אינו שוה יותר מהאיסור אסור לפותחו, ואם ההיתר שוה יותר אזי יהא צריך לנער המוקצה כשאפשר בכך.

זהירות מ"בורר" ברענצל

מי שחפיצו ומלבושיו מעורבים ברענצל, יזהר שאם מוציא חפץ שאינו צריך לו אלא לאחר חצי שעה, שלא יברור אותו מבין שאר החפצים, ולכן טוב שיסדר מערב השבת שלא יצטרך להגיע לכלל בורר.

עפ"י שו"ע ואחרונים סי' ש"ט, ומצוי בטלית שמעורב בין הבגדים, וברצונו ליטלו עמו כמה שעות לפני התפילה.

כיבוד הבית לשבת

נכון לכבד הבית לשבת, אפילו כשהוא מתאכסן בבית המושכר, ומצוי מקומות שמתאכסנים בבית שעדיין נדרש כיבוד או נקיון, ובפרט כשיש בו "קורי עכביש," דיש ענין גדול להסירם מערש"ש.

כבוד שבת פשוט דשייך בכל מקום שהוא מתאכסן שם, ובמ"א (ריש סי' רס"ב) בשם ר"ח ענינים נשגבים לפנות קורי העכביש, ומצוי שמתאכסנים במקומות שמצוי הענין לקיים דין זה.

הדלקת הנרות

אם חשוך באכסניא צריכים להדליק נרות, ואם אין חשוך [וברוב מקומות בזמנינו יש אור מבחוץ וכדו'] **אם גם האשה מתאכסנת שם צריכה להדליק, ואם האשה מדליקה בבית, אזי בן א"י אין צריך להדליק לחוד, ובן חו"ל יש אומרים דצריך להדליק או להשתתף בפרוטה עם מי שמדליק, ואם המארגנים מדליקים לחוד במקום האכילה, אינו מחויב להדליק.**

עפ"י שו"ע ואחרונים (סי' רס"ג סע' ו' ואילך), והנה במקום חושך צריך להדליק משום שלא יכשל, וי"א אומרים דבזמנינו טוב להדליק הלעקטע"ר ביחד עם הנרות דזהו עיקר האור, ואם ממילא יש אור שם כפי שמצוי באכסניות גדולות שיש אור בפרוזדור ומאיר לחדרים, אין חיוב זה, אולם יש חובת הגוף להדליק, אלא דאם אשתו מדלקת בבית [או במקום אחר וי"א דוקא מממונו] הוא יוצא בזה, אולם זהו רק כשהיא נמצאת באותה זמן חיוב, אבל אם היא בארץ אחרת שהשעות רחוקות, אינו יוצא בהדלקתה, וצריך בעצמו לקיים החיוב.

נסיעה אחר הדלקת הנרות

איש המדליק נרות מוקדם יכול לעשות מלאכה אחר ההדלקה עד זמן תוספת שבת, אשה המדליקה נרות מוקדם וברצונה לנסוע לאחר ההדלקה, במקום צורך גדול יכולה להתנות בשעת ההדלקה שאינה מקבלת שבת.

וזהו רק במקום צורך גדול, ויש פוסקים דצריכה לקבל שבת לפחות עד פחות הרבה מרבע שעה, עי' שועה"ר סי' רס"ג.

ריצה ופסיעה גסה

אין לרוץ בשבת, אלא לצורך מצוה כגון לרוץ לבית הכנסת, וכן אין לילך פסיעה גדולה, [דהיינו שלא יהא **חצי אמה בין רגל לרגל].**

שו"ע (סי' ש"א סע' א') ורמ"א (שם), והטעם דכתיב "וכבדתו מעשות דרכיך" וילפ' שלא יהא הילוכך בשבת כהלוכך בחול, שדרך האדם למהר בחול לעסקיו, ובמנחת שבת (סי' צ' סק"ג) מסתפק בריצה לבית הטבילה אי נחשב מצוה.

כוס הקידוש

מהראוי לקדש בכוס המיוחד לשימוש הרבה, ובמקום הצורך אפשר לקדש על כוס המיועד לשימוש חד פעמי, ועדיף כוס מפלעסטיק ולא כוס מנייר.

לכתחילה יש לקדש על כוס רגיל שמיוחד לתשמיש קבוע, אבל העשוי לזורקו לאחר השימוש יש לדון אי יש עליו שם כוס, עי' שו"ת מנח"י (ח"י סי' כ"ג), וכן מובא בשו"ת משנת יעקב שדן עם רבינו זי"ע בהלכה זו והסכים עמו שאין לקדש עליו וליטול הידיים, אולם בשו"ת באר משה (ח"ב סי' ס"ה) כתב דרק להידור הקפיד בזה, ובקובץ עמידי דגירסא הובא משמי' דרבינו שליט"א שאף לדעת רבינו זי"ע על כוס פלעסטיק אפשר לקדש שאינו מתקלקל תיכף לאחר השימוש.

השומעים קידוש יעמדו במקום אחד

השומעים קידוש מאחר, יעמדו בשעת הקידוש ביחד במקום אחד ויהיו מפוזרים ומפורדים, ולא להסתובב אנה ואנה.

עפ"י שו"ע סי' רע"א סעי' י' ואחרונים שם, ובמשנ"ב (סקמ"ו) דבכדי להוציא אחרים בעינן קביעות, ולכן מעיקר הדין צריך לישב בשעת קידוש, ואף להנוהגים לעמוד, אולם בעינן עמידה במקום אחד.

נשים בקידוש

נשים האוכלות לבדן בליל שבת, יעשו קידוש בפני עצמן, ויכולות להוציא נשים אחרות, ורק צריך להקפיד שגדולה [בת י"ב שנים] לא תשמע קידוש מקטנה.

עפ"י שו"ע (שם סעי' ב') ואף בת י"ב שנים שמוציאה אחרות, צריך שידעו שהיא ודאי גדולה, ובכל ענין יש לברר ההלכה.

קידוש במקום סעודה

לכתחילה נכון ליטול הידיים ולאכול הסעודה באותו חדר שבו יצאו קידוש, ואם אי אפשר בכך לפחות שיהא רק מחדר לחדר באותו בית ורואה מקומו, וכשאי אפשר בכך מועיל גם כשיצא לחוץ ורואה מקומו, ובדיעבד מועיל אף כשאינו רואה מקומו והולך למקום אחר, ובתנאי שחוזר לאכול במקום הקידוש.

עפ"י השו"ע סי' רע"ג סעי' א', ושאר אחרונים שם, בכדי שיהא קידוש במקום סעודה, ובדיעבד יש לסמוך על שי' השכה"ג דאם חוזרים לאכול במקום הקידוש יוצאים.

כיסוי החלות כששומעים קידוש מאחר

כששומעין קידוש מאחר, ויש לכל המסובין חלה [בילק"ע] בנפרד, נכון שכל אחד יכסה את החלה שמיועד לו.

דאף שאינו מקדש בעצמו, אולם כיון דיוצא מדין שומע כעונה, יש לומר דשייך בהו ג' הטעמים שצריך לכסות הפת, דהיינו טעם זכר למן, וכן טעם שיראה שהסעודה באה לכבוד השבת דהיינו רק לאחר קידוש, וגם הטעם שלא יראה הפת בושתו, שאינו מקדש עליו, יש ג"כ לדון האם שייך בהו, ובלקט יושר (עמ' נ) כתב דא"צ דליכא טעם בושת, אולם לכאו' עדיין שייך שאר הטעמים, ועדיין יש מקום להקל דסגי מה שרק המקדש מכסה.

הליכה באמצע הסעודה למקום שולה"ט

חיות שמקום האכילה ומקום הטיש הם בשני אוהלים נפרדים, לכן מי שבדעתו לברך ברכת המזון ב"טיש", יכוין בשעת המוציא שבדעתו להמשיך במקום אחר, ובמקום ה"טיש" יאכל מעט פת.

שו"ע (סי' קע"ח סעי' ב', סי' קפ"ד סעי' א') ואחרונים, וצריך דוקא פת, ומעיקר הדין מועיל אף מעט פת, וי"א דבעינן כזית פת, אולם שאר מאכלים אינם מועילים.

ברכה בטעימת שיריים

הטועם מעט משיריים ממאכלי הצדיק, אם הטעימה היא מעט מאוד באופן שאינו נהנה כלל י"א דאינו מברך.

בס' תשובות והנהגות (ח"ב סי' קמ"א) הביא מהרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל דהיכא שעיקר הטעימה היא מעט מאוד ורק לחיבוב המצוה ולא להנאה כגון שאוכל או שותה קצת משיירי סעודת מצוה, אין לברך שאינו מתכוין ליהנות ואינו נהנה.

ואם הטעימה היא שיעור שנהנין ממנו אף שהיא מעט, מחויב בברכה.

דכל שהוא נהנה אף שאינו אוכל לשם הנאה הריהו מברך וכמו באוכל או שותה לרפואה.

קדימה בשיריים מצדיק

מונח לפניו שני מאכלים ששוים בחיבובתם, ואחד מהם הוא שיריים מצדיק, מסתבר דיש להקדים לברך עליו.

בס׳ חי׳ הרי״ם (ענייני שבת) כתב דבמוצ״ש לא בצע על חלה שלימה, אלא על פרוסת חלה שנשתיירה מסעודת שב״ק, ששיירי שבת חביבים כמו שיירי מצוה ע״כ, ולכאו׳ הוא הדין בחביב מחמת קדושת הצדיק.

אכילה במקום דשא

טוב להחמיר שלא לאכול במקום דשא כששותה מים.

רמ״א (סי׳ של״ו סעי׳ ג׳), מחשש שישפך מים על העשבים ויש בהו משום זורע.

השתמשות באילן

אין להניח על אילן מער״ש חפיצים שמשתמשים בו בשבת כגון מגבת או שאר בגדים לייבש, ופשוט דאין להניח בשבת עצמו.

בשבת אין להניח כדמבואר בשו״ע (סי׳ של״ו סעי׳ א׳) דאין להשתמש באילן בשבת, ומער״ש אין להניח דברים שצריך לשבת מחשש שמא יטלם בשבת, ונטילה מהאילן נחשב השתמשות שאסור, וכדמבואר בשו״ע (סי׳ תקי״ד סעי׳ ו׳ ומ״א סקט״ז) לגבי נר מעריב״ט.

מניעת כעס בשבת

לא יכעוס בשבת וזהו בכלל עונג שבת, ולכן אף אם נמנע ממנו בשבת מהרגילות בביתו או שאין לו מקום נוח וכראוי ישתדל שלא לכעוס.

בספר חסידים (אות תתס״ג) כתב שזהו מכלל עונג שבת, ובשולחן הטהור (ס״א) כתב דעיקר שביתה בשבת שיהי׳ במנוחה ועונג, כי שבת שלום ומבורך באהבת רעים ובשלום בית ובסבר פנים יפות.

שינה לצורך לילה

אל יאמר בשבת שהולך לישון בשביל הלילה.

בס׳ חסידים (סי׳ רס״ו) לא יאמר שהולך לישון בכדי לעשות מלאכה בלילה, ומובא בפוסקים (בסי׳ ר״ץ וסי׳ ש״ז), ויש לדון האם דוקא בשביל מלאכה אסור דיש בזה ממצוא חפציך, או אפילו בלא מלאכה דהוי מכין לחול, ובמשב״ז (סי׳ ר״ץ) כתב הטעם משום דעיקר השינה בשביל עונג שבת, ומבואר הטעם משום דצריך שתהא לעונג, ובערוה״ש (סי׳ ר״ץ) כתב אסור לומר אישן כדי לעשות מלאכה בערב, ואפילו כדי ללמוד בערב דזהו כמכין משבת לחול, אלא יישן כדי לנוח בשבת, ומבואר הטעם משום הכנה, וא״כ אפי׳ בלא מלאכה.

ברכת מאורי האש כשהוא סמוך לנר

מצוי כשציבור גדול שומע הבדלה, שאור חנר אינו מגיע כראוי לכל אחד, וצריך להקפיד שלא לברך ברכת מאורי האש, אלא כשהוא עומד סמוך לנר שיוכל ליהנות ממנו.

עפ״י שו״ע (סי׳ רח״צ סקל״א), דמברכים רק כשהוא יכול להכיר בין מטבע למטבע, ולכן נוהגים להסתכל בצפרניים וליהנות מהאור.

שמיעת כל ברכת ההבדלה

צריך להקפיד לשמוע כל נוסח הברכה, ואם לא שמע תיבה אחת, או שבירך מאורי האש באמצע הברכה, לא יצא.

פשוט הוא, ובפרט בתיבות שבתחילת הברכה, ובתיבות שבאמצע הברכה יש לדון אי יצא עי׳ בביאוה״ל (סי׳ נ״ט ד״ה עם הש״ץ) ולגבי אם הפסיק בדיבור באמצע שמיעת הברכה עי׳ בשו״ת אגלי דבש (סי׳ כ״ט).

נשים בהבדלה

נשים שנמצאות לבד, יכולות להבדיל בעצמן ולשתות יין ההבדלה, ואשה אחת יכולה להוציא נשים אחרות.

עפ״י שו״ע ואחרונים (סי׳ רצ״ו סעי׳ ח׳), ובס׳ מרא דשמעתתא (אות קכח) מובא דכ״ק הגאב״ד הרמ״א פריינד זצ״ל היה מורה לנשים שלא היה להם ממי לשמוע הבדלה, שלא יבדילו כלל עיי״ש.

תגלחת לילד שנעשה בן ג' בר"ח, ואודות מנהג התגלחת באת"ק מירון

מתוך שיעור הלכה של הרב הגאון אב"ד ריסקעווע שליט"א
יום א' תולדות כ"ה חשון תשפ"ו לפ"ק

תגלחת ילד ביום "ראש חודש - ערב השבת", כשאז הוא נעשה בן ג' שנים, מתי יגלחוהו: א] באותו היום דראש חודש. ב] ביום "שלפני" ראש חודש. ג] ביום (או יומייס) **"לאחר" ראש חודש • מה עדיף בתגלחת שלא בזמנו: "להקדים" את התגלחת, או "לאחר" את התגלחת • הענין הגדול לגלח את הקטן בל"ג בעומר "במירון" דייקא**

א.

בעמדינו בימים הנעלים הללו, עת זכינו להופעתו בקודש של כבוד **קדושת מרן אדמו"ר שליט"א** לארצינו הקדושה, וגולת הכותרת יהיה **השבת קודש באתרא קדישא** 'מירון', ובמוצאי שבת קודש יערכו אי"ה מעמדי ה'חאלאקה' ברוב עם הדרת מלך.

נדרשתי לאשר שאלוני, אודות תגלחת קטן שנולד ביום **ל' חשון** שנת תשפ"ג העעל"ט. והיות, שהשנה שנת תשפ"ו אין יום "ל'" חשון - כי הוא חודש חסר והוא רק כ"ט יום, ממילא הרי היום שבו הוא נעשה "ג'" שנים יהיה רק ביום "**א' כסלו**", כי הרי עדיין לא מלאו לו שנה שלימה מהשנה הקודמת אלא עד שיעברו **כ"ט** יום מרחשון, וכיון שלידתו היה "בשלשים" לחודש חשון, אז אינו נעשה בר מצוה עד שמתחיל יום "שלושים" לחודש חשון - דבעינן י"ג שנים **שלימות**, כמבואר כן בשולחן ערוך אורח חיים [1] [2]. ואף על פי: שלחדשים ושנים מונין מיום "השני" של ראש חודש שהוא העיקר ואילו יום האחד הוא מן "החודש שלפניו" [3]. מכל מקום, עדיין לא מלאו י"ג שנים שלימות מיום אל יום עד שיעברו כ"ט יום **שלמים** ממרחשון - וכמו שבלידתו הרי נולד אחר שעברו כבר **כ"ט** יום [4]. אם כן, הוא הדין לגבי ג' **השנים** הצריכים לעבור על הילד עד שיוכלו לגלח שערות ראשו בשנה **הרביעית**, הדין כן, שאינו נעשה בן ג', עד שיעברו עליו **כל "כ"ט"** הימים מחודש מרחשון.

וכיון שיום א' כסלו הרי הוא "**ראש חודש**". הא אין מגלחין בו אפילו כשחל **בערב השבת**, וכמבואר במגן **אברהם** (סימן ס"ח סק"ג) **בשם** רבי יהודה החסיד **בצוואתו** (סימן מ"ח [5]), **והעתיקוהו** הכנסת הגדולה בהגהות הבית יוסף בסימן ר"ס. **והעתיקוהו גם המשנה ברורה** (סימן כ"ס סוף סק"ז). **וכן** בשולחן ערוך **הרב** (סימן כ"ס סוף סעיף ל') **כתב**: ונוהגין בקצת מקומות שלא להסתפר בראש חודש - אפילו חל בערב שבת "**מפני חשש סכנה**", כי כן הזהיר רבינו יהודה החסיד, עד כאן.

הרי לן: שהענין "שלא" לגלח בראש חודש, אינו סתם **ענין או חומרא**, אלא מדובר בענין של **סכנה** רח"ל.

ב.

ומתוך העיון בספר 'שבעים תמרים' על צוואת רבי יהודה החסיד (לין ס"ז בל"ה במ"ש) מתבאר לן מתוך אריכות דבריו ג' נקודות חשובות. **א]** שבאמת, כשמעיינים בצוואת רבי יהודה החסיד, לא נזכר כלל שאפילו אם חל ראש חודש "**בערב שבת**" אין לגלח. ומוכיח שם, שבכנסת הגדולה שהובא במגן אברהם, שם נסתפק מדידיה לגבי ראש חודש שחל בערב השבת, האם יכול להסתפר אז לכבוד שבת ושומר מצוה לא ידע דבר רע, או דנימא דחמירא סכנתא וכו', ואיהו **מדנפשיה** מסיק שם להחמיר. לכן מחדש בשבעים תמרים שם: דמה שכתב המגן אברהם "כי כן צוה רבי יהודה חסיד", לא נתכוון על ראש חודש "**שחל בערב שבת**", רק נתכוין על עצם הענין "שלא להסתפר **בראש חודש**", **זה** ציוה הרי"ח, ואם כן הרי חזינן דסכנתא היא, וממילא אפילו כשחל ראש חודש **בערב שבת**, אנו אומרים דאין להסתפר, **ולא** אמרינן 'שומר מצוה לא ידע דבר רע' וכדמסיק הכנסת הגדולה מדנפשיה.

ב] זאת ועוד מעיר השבעים תמרים הערה נאה. דאכן בבאר היטב (סימן כ"ס סק"ל) **שינה** מהמגן

---

1 **במגן אברהם** (סימן נ"ה סק"י) ובצירוף ביאור **הלבושי שרד** על המגן אברהם שם, וכן **בחיי אדם** (חלק ראשון, כלל ס"ו סעיף א'). **וכן פסק המשנה ברורה** (סימן נ"ה סקמ"ה, ובשער הציון שם סקמ"א).

2 ועיין סימן תרפ"ה סק"ה, דלגבי **יארציי"ט** הוא להיפך, (האליה רבה סימן נ"ה סק"ט).

3 שלפי זה הוה ליה להיות בר מצוה ביום **כ"ט** "חשון", שהרי הוא נולד ביום "א'" דראש חודש" שזה נחשב לחודש חשון.

4 **השולחן ערוך הרב** (אורח חיים, סימן נ"ה סעיף י"ג).

5 וזה לשונו שם: לא יגלח אדם הראש ולא הזקן בראש חודש, וכן לא יטול הצפרנים בראש חודש, עד כאן.

אברהם, וכתב כך: כתב בצואת רבי יהודה חסיד, שלא ליטול הצפרנים ולא לגלח בראש חודש. וכתב כנסת הגדולה, אפלו אם חל ראש חודש בערב שבת, אין להסתפר מפני סכנה ויש להסתפר ביום חמישי שלפניו, עד כאן. הרי אכן לא העתיק בשם "**רבי יהודה החסיד**" הא דלא יסתפר **אפילו** "**בערב השבת**". ג] כמו כן, מרן השולחן ערוך הרב [6] שכן העתיק בשם "רבי יהודה החסיד" הא **דאף לא** "**בערב השבת**", מכל מקום הוסיף **מפני חשש סכנה**, והוא בכדי לבאר: דמאחר שהרי"ח הזהיר שלא לגלח **בראש חודש**, ממילא הרי יש **בזה חשש סכנה**, ולכן נוהגין בקצת מקומות שלא להסתפר בראש חודש אף אם חל **בערב השבת**, דלא אמרינן, 'שומר מצוה לא ידע דבר רע', עד כאן תוכן דבריו הנצרכים לענינינו.

עיין שם ביתר דבריו איך שמוכיח: דאף אם מקפידים על הנ"ל, הוא רק לגבי **תספורת השער**, ולא על **גילוח הצפרנים** [7], שבזה, אם אירע לו אונס או שכחה ולא נטלם מקודם ערב שבת - והוא רגיל **תמיד** ליטלם **בכל** ערב שבת, שפיר מותר לו ליטלם בערב השבת שחל בו **ראש חודש** [8], ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

ג.

---

6 שהבאנו לעיל (ענף א' בד"ה וכיון).

7 שלגבי הענין שלא לגלח **הצפרנים** ביום "חמישי" מחמת שגדלים ביום השבת, וכמובא במגן אברהם (סימן ר"ס בד"ה כתב) **בשם** הספר הגן שהובא במטה משה (סימן תי"א). שם קיל ענין גילוח "שער **הראש**" מאשר ענין "גילוח **הצפרנים**", וכמתבאר מתוך דברי השולחן ערוך הרב (סימן ר"ס סעיפים א' ב') שכותב מפורש: ואם היו **שערות ראשו** גדולות, מצוה לגלחן שלא יכנס לשבת כשהוא מנוול. ומצוה מן המובחר לגלח בערב שבת ממש ולא קודם לכן, כדי שיהא ניכר שעושה לכבוד השבת. ואם אין לו פנאי בערב שבת מחמת טורח צרכי שבת, **יגלח ביום** "ה"", שכל מה שאפשר לקרב הגילוח ליום השבת, יש לו לקרב כדי שיהא ניכר שעושה בשביל כבודו, עד כאן דבריו. ומאידך, לגבי הצפרנים כתב אחר כך: ויש מקפידים שלא ליטול **צפרנים** ביום ה', מפני שהצפרנים **מתחילין לחזור ולצמוח ביום ג' לגילוחן - ואינם רוצים שיהיה זה בשבת**, עד כאן.

הרי דבריו ברורי ממללים: שקפידא זו הוא רק לגבי גילוח "**הצפרנים**" ולא לגבי גילוח "**השערות**".

הגם **שבטורי זהב** (סימן ר"ס סוף סק"א), מביא הא דאסור לגלח ביום **חמישי** - מחמת שמתחילים לצמוח ביום שלישי שלאחר הנטילה, גם על **השערות** וגם על **הצפרנים**. מכל מקום, הרי הפרי מגדים שם (משבצות זהב סוף סק"א), כבר מעיר על זה בשם התוספת שבת (סימן ר"ס סק"ג), **דשערות**, מתחילין לצמוח **תיכף** ומיד אחר הגילוח, עיין שם.

8 וכבר הרחבנו במקום אחר בס"ד ביתר מפורט, דיני גילוח הצפרניים בראש חודש שחל בערב השבת, הקולות וההיתירים בזה.

והנה. ידוע הוא תשובתו של מרן הערוגת הבושם (אורח חיים סימן כ"י) ששמעתיו הרבה פעמים **מאאמו"ר הגאון זצללה"ה** שהיה מרבה לאמרו בזמנים כאלו - ושהיו מקפידים אצלנו על זאת. שנשאל על דבר ילד, שמחמת חלישות מזגו כבד עליו שערות ראשו. האם אפשר לקיים בו מנהג התגלחת גם "**לפני**" מלאת לו ג' שנים, או דיש קפידא להמתין דווקא עד ג' שנים, כי השואל לא מצא מקום קפידא בזה. ועל זה משיב לו מרן הערוגת הבושם בבירור: שכל מנהגן של ישראל תורה היא ויסודתם בהררי קודש, ובפרט מנהג שנהגו בו חסידים ואנשי מעשה. וגם המנהג הנ"ל להמתין עד מלאת להבן ג' שנים נמצא לו יסוד במדרש ילקוט פרשת קדושים הדורש על הפסוק (ויקרא פרק י"ט פסוק כ"ג) **וערלתם** ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים, דקאי על תינוק בן שלש שנים, ששלש שנים יהיה לכם ערלים שאינו יכול לא להסיח ולא לדבר, ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש שיחנכנו אביו לתורה וכו'. דמזה אנו רואים, **ששלש** שנים אין נכון לחנכו לתורה כיון שהוא בבחינת 'שלש שנים יהיה לכם **ערלים**' והוא הדין נמי לענין חינוך לקיום המצות. זאת ועוד הביא שם משמיה דהגן המלך (סימן ס"ב) שהובא בבאר היטב (אורח חיים סימן תקל"ו סק"ז), דמותר להשהות שמחת התגלחת שעושין לקטן, עד המועד, ומגלחין אותו על ידי ספר **ישראל**. והרי מזה: דלאו דווקא ביומא **דמשלים** ג' שנים, דאם כן, לא היה לו להתיר "**לאחר**" שמחת התגלחת עד **חול המועד**. אבל על כל פנים מיהת אין "**להקדימו**" קודם מלאות ג' שנים מטעם הנ"ל, עד כאן תוכן דבריו הידועים.

ד.

כמו כן עיין **בשו"ת אפרקסתא דעניא** (סימן קס"ו) שנשאל מהשואל: האם מותר "לאחר" תגלחת ג' השנים בקצת, לאיזה צורך. וכותב, דלכאורה משמע **דאין** בזה כל כך קפידא, ובונה את דעתו זו על דעת הגן המלך הנ"ל שמותר **לאחר** את שמחת תגלחת הבן עד **חול המועד** וכו'. עיין שם מה שמכריח כדעת הגן המלך, בדברי המחבר גופא שם (סימן תקל"ו סעיף ו') [9]. **ומציין לדברי הטורי זהב** (יורה

---

9 שכותב מפורש: קטן מותר לגלח במועד אפילו נולד קודם הרגל, עד כאן. דהמחבר רמז בזה לגלח הקטן במלאת לו ג' שנים, ולזה כתב: דאפילו אם נולד קודם הרגל וכבר מלאו ג' השנים **קודם** הרגל - והוה ליה לכאורה לגלחו אז. עם כל זאת מותר לגלחו במועד. ורק שהגן המלך משמיענו, דלא תימא דרק **בדיעבד** שאירע לו שלא גלחו בזמנו מותר לגלחו במועד, אלא אף **לכתחילה** "**מותר לעכבו עד חול המועד**", "**ומצוה נמי איכא בכך**", עד כאן באפרקסתא דעניא שם.

דעה סימן רמ"ה סק"ג), שמצא רמז לדברי הרמ"א שם (סעיף ח'), דמיד שיהיה התינוק בן ג' שנים **שלימות**, מלמדין אותו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה, מהפסוק **שלש שנים ערלים יהיו** וגו' (ויקרא יט). והביא גם מדעת הערוגת הבושם הנ"ל ומה שדן לגבי היתר הגן המלך "לאחר" התגלחת אחר ג' שנים וכו'. ומוסיף לזה: דאף הגן המלך דמתיר **לאחר**, הרי כתב להדיא, דהוא כדי להגדיל השמחה במועד, ומצוה נמי איכא. שמזה משמע: דלצורך אחר, "אין" לאחר ולא לשנות. **והיינו טעמא נמי דמעכבים עד ל"ג בעומר כדי "לגלחו על קברו של רשב"י ובנו"** [10], כמו שכתב בשערי תשובה שם [11], עיין שם יתר דברי האפרקסתא דעניא בהענינים הללו.

ה.

והנה. אחת התשובות בהלכה הידועים בזה, הוא מהגאון האדיר אב"ד טאשנאד זצ"ל הי"ד בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק ב' סימן ל"ט), שהשואל שאלוהו, על שיום תגלחת בנו יוצא **בראש חודש** אלול, וכיון שמנהג החסידים ואנשי מעשה לגלח את הילד באותו היום ולהניח לו פיאות הראש וכו'. והיות, שבצוואת רבינו יהודה החסיד ז"ל אות מ"ו נאמר, **שלא** יגלחו שערות הראש והזקן **בראש חודש**, אם כן, האם מותר **לאחר** או **להקדים** התגלחת. ועל זה משיב שם המהר"ם בריסק באריכות בזה, דלכאורה לגבי "להקדים" אין שאלה אחרי דבריו המפורשים של בעל הערוגת הבושם בזה, ואף "לאחר" שהתיר הגן המלך אין זאת אלא בשביל הטעם המיוחד שיש בו, להשהות שמחת התגלחת עד המועד וכו', דמשמע מזה: שבאופן שעל ידי **האיחור לא** יהא נעשה המצוה ביופי והידור, אז **לא** משהינן המצוה [12]. אבל לאחר מה שדן טובא בענין זה מסיק, דכיון שאנו רואים, דאפילו במקום שיש הידור מצוה "**לא**" **משהינן** המצוה. אם כן, כיון דראש חודש מותר במלאכה ורק שעומד לנגדינו צוואתו של הרי"ח ז"ל. הרי **כדאי הוא האמונה והמצוה שמוחזקת לנו מאבותינו, שלא יזיק כלל להילד אם יגלחוהו בראש חודש** כדי לקיים המצוה ד'ובשנה הרביעית יהיה קודש הילולים לה". זאת ועוד: שבשו"ת אלף המגן פוסק: דלא מיבעיא במי שנוהג ליטול צפרניו "**בכל" ערב שבת** קודש, דוודאי יכול ליטלם אף בערב שבת **שחל בו ראש חודש** - ואף שהוא נגד צוואת הרי"ח. אלא, אף הנוהג ליטול **אחת לשתי שבתות** בערב השבת, גם בכהאי גוונא המקיל לא הפסיד, ואולי אף נקרא 'זריז ונשכר לקיים מצותו לכבוד שמים מפני כבוד השבת'. אם כן הוא הדין בנידון דידן, 'שומר מצוה לא ידע דבר רע', עד כאן תוכן דברי המהר"ם בריסק.

ובעצם הענין לדקדק בכללות - שלא להקדים את תגלחת ראש הילד "לפני" ג' השנים, עיין גם שם בסימן הקודם (סימן צ"ח) מה שהחזיק טובא במנהג זה שלא לשנות. ועיין שם גם דבר פלא: דהנחת הפיאות בראש אשר בזה ישונה מכל העמים, למען לא יתבולל ויתערב עמהם, **הוא אות לבני ישראל "כמו אות הברית קודש"**, והדברים מפליאים, עד כמה נחוץ להשאיר כראוי ובריש גלי - את פאות הראש לעיני כל העמים.

ועל כל פנים יצא לנו מהאמור עד הנה הוא. **דלהערוגת הבושם:** אסור להקדים את התגלחת כלל, ואילו **לאחר**, יש מקום בזה באופן המתבאר שם. **ולהאפרקסתא דעניא: להקדים**, אסור. ואילו **לאחר**, מותר דייקא באופן שהוא לצורך מצוה, כגון להגדיל השמחה בחול המועד או לגלחו ביום ל"ג בעומר הילולא דרשב"י. **ולהמהר"ם בריסק מטאשנאד: להקדים**, אסור. **לאחר**, מותר רק באופן שעל ידי האיחור יהא נעשה המצוה ביופי ובהידור יותר.

ו.

ולעומת זה: בשו"ת מאור יהושע (להגה"ק מנאסאד זי"ע. סימן ג') נשאל מהשואל, על דבר בנו שמלאו לו ג' שנים ביום חמישי שהוא ראש חודש, איך יתנהג בתגלחת בנו. ועל זה השיב הגה"ק מנאסאד בקצרה ונחרצות: לדעתי, שיגלח את בנו **ביום** ו' **ערב שבת קודש**, אף שהוא יום **שאחר** כך, כי בארץ ישראל ממתינים עד ל"ג בעומר, ובראש חודש **סכנה** לגלח

---

10 **וחידוש נאה מאוד** איכא בדברי האפרקסתא דעניא שם: שכבר במדרש (תנחומא, קדושים, סימן י"ד) יש למצוא רמז להענין הגדול של התגלחת במירון דייקא. כי במדרש שם איתא: הלולים לה'. מהו **הלולים**, שמהללל להקדוש ברוך הוא. ובשנה החמישית תאכלו את פריו, משעה שהוא מתחייב לקרות בתורה וכו', עד כאן. ויש לומר, דמהאי טעמא **מעכבין התגלחת עד** "ל"ג **בעומר**", כיון דהוא יומא **דהילולא** דרשב"י ואז הוה ליה קודש "**הילולים**" - תרתי משמע, **הילולא** דמהלל אבי הבן להקב"ה, ביום **הילולא** דרשב"י זי"ע, עכדפח"ח.

11 עיין **בשערי תשובה** (אורח חיים סימן תקל"א סק"ז) שם שכותב מפורש: והענין של **השמחה** (בתגלחת הקטן), הוא מנהג ארץ ישראל גם כן, שעושין שמחה בהתגלחת הראשונה של קטן שמחנכין אותה במצוה להיות לו פיאות הראש. ועיין בפרי עץ חיים שער ספירת העומר שכתב בענין **ההולכים על קבר רשב"י** ור"א **בנו במירנין בל"ג בעומר, שראה את מורו האריז"ל שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם**, עיין שם, עכ"ד.

12 והוא כדברי האפרקסתא דעניא הנ"ל (ענף ד' באמצע הדברים: דאף הגן המלך וכו').

כמבואר בצוואת מהר"י חסיד, ועל כן: **"כל עכבה לטובה"**. ויזכה לגדל בנו לתורה ולחופה ולמעשים טובים בנחת והרחבה, עד כאן דברי קדשו. הרי לן, דלהגה"ק מנאסאד **לא** יקדימו התגלחת **"לפני"** ראש חודש, אלא **"יאחרו"** את התגלחת **מאשר "יקדימו"**. וכמו שאנו רואים בארץ ישראל, **שבשביל לגלח ביום הילולת הרשב"י זי"ע בל"ג בעומר במירון אין נזהרים "מלאחר" את התגלחת** [13], אם כן ממילא הוא הדין בלאחר את התגלחת בעבור שלא לגלח **בראש חודש**, והבן.

ז.

ופלא הוא מה ששמעתי מעשה רב **מאמי הרבנית הצדקנית תליט"א** אשת חבר כחבר: שיום התגלחת של אחי הגדול שליט"א חל ביום א' דחול המועד פסח, **וכשאמו"ר הגאון זצללה"ה** שאל את פי אביו **זקיני הגאון הצדיק מריסקעווע זצוק"ל** כדת מה לעשות ואיך להתנהג בזה. פסק לו זקיני שיגלחוהו **"בערב הפסח"**, כיון שערב הפסח הוא **תוך "שלשת" הימים** של היום שבו הוא נעשה בן ג' שנים, ועל ידי זה ממילא נחשב כאילו גלחוהו ביום היותו בן ג' שנים, עד כאן, וחידוש גדול הוא עובדא רבה זו, בפרט שזקיני זצוק"ל הרי היה תלמיד חביב ומובהק לרבו בעל הערוגת הבושם זי"ע, והרי הערוגת הבושם ידוע בשיטתו הנחרצת הנ"ל (ענף ג') שלא "להקדים" כלל בתגלחת לפני יום הג' שנים.

ח.

ועל כל פנים, לאחר כל האמור, מוטל עלינו לברר מה נעשה בנידון דידן:

א] האם אכן נקפיד **שלא** לגלח **בראש חודש** (הן כנגיזון דיקן שחל "בערב השבת" – ויתכן שמת, מחמת שלכבוד שבת הרי יש ענין יותר להמתיק. והן בשאר המופנים גם כשלא חל בערב השבת דייקת, שלא יחול בחמישה השבוע, למז גם כן יהיה לנו לומתו השלמה).

ב] ואם אכן נקפיד כנ"ל, מתי נגלחנו. האם ביום **הראשון** בשבוע שלאחריו, שהרי היום הראשון שלאחר ראש חודש הוא יום "השבת" ושאז אי אפשר לגלח, וממילא יתאחר תגלחתו **"ביומיים"**. או **שנקדים** את התגלחת ליום **חמישי** שלפניו, וכמו שזקיני זצוק"ל התיר **להקדים** את התגלחת **"ביומיים"** עקב שהוא **תוך "ג' הימים"**. ומאידך: מהעובדא דזקיני זצוק"ל **אינו** ראיה כל כך, כי שם היה יום התגלחת באמת, **בחול המועד** פסח. שאף אם נפסוק **לאחר** את התגלחת עד **לאחר "הפסח"**, הרי שוב עדיין **לא** היו יכולים לגלחו עקב שהוא **ימי הספירה**, ושאז יצא שיאחרו את התגלחת עד לאחר **חג השבועות** שהוא המון זמן כמובן, או לפחות עד יום ל"ג בעומר שהוא גם כן איחור ביותר מחודש. ובכלל, פלא הוא מה שזקיני זצוק"ל התיר **להקדים** את התגלחת, כשהגה"ק מנאסאד **לא** התיר כלל **להקדים**, והקשר החזק של זקיני זצוק"ל עם הגה"ק מנאסאד וההליכה אחר פסקיו - הוא מן הידועות. אם כן איך התיר **אחרת** מפסק הגה"ק מנאסאד [14].

ג] זאת ועוד ספק יש כאן. דכיון שיום התגלחת יתאחר **ביומיים** מחמת ראש חודש, וביום **ראשון** בשבוע שלאחריו יהיה סיבת אונס מסויימת מצד התלמוד תורה **שלא** יוכלו כלל להכניס את הילד **לתלמוד התורה** להושיבו על ברכי המלמד ללמדו האל"ף בי"ת כנהוג וכו', רק ביום **שני** או **שלישי** שלאחריו. אז איך נתנהג עם **השמירה** על הילד כנהוג אצל עדת החסידים ואצלנו לשמרו בכל משמר - "בכל" אותו היום של התגלחת - מלראות צורת גוי או גויה ח"ו או בהמות וחיות טמאות וכו'. האם נצטרך לשומרו **"בשני"** הימים, גם **ביום התגלחת** וגם **ביום הכנסתו לתלמוד תורה** (שלכאו זה קשה ממוש, ובפרט לילד שבטבעו מינו שקט ורגוע, אלא כשלא רוצה כל הזמן לשמת לרמוזה של עיר או לחלק הבנין לשחק וכדומה). **או** שנצטרך לשומרו רק **ביום הכנסתו לתלמוד תורה**, **או** שנצטרך לשומרו רק **ביום החאלאקה**. ואותו השאלה הוא גם על **טבילת** ילד החאלאקה במקוה להנוהגים כן (וכנהוג כן גם בשפחתינו, עוד מיסודו של זקנינו **הגאון הצדיק המקד"ק ריסקעווע זצוק"ל**), **האם יטבלוהו ביום החאלאקה או ביום הכנסתו לתלמוד התורה.**

ט.

ומה שמסתבר הוא: **שהשמירה החזקה צריך להיות יותר ביום הכנסתו לתלמוד תורה וחינוכו להתחלת**

---

13 וראיתי בספר 'חינוך ישראל' (להגרי"ד הארפענעס שליט"א. פרק ח' סימן א' הערה סק"ז בד"ה עיין בס"), שמביא מספר 'גדולת יהושע' (על הגה"ק מנאסאד זי"ע): **שכשהקטן נעשה בן ג' שנים בימי ספירת העומר, אז לעולם יש לגלחו בל"ג בעומר, בין כשנעשה בן ג' לפניו בין כשנעשה לאחריו.**

14 עיין בשו"ת 'ראש אליהו' לאאמו"ר זצ"ל (חלק ב', יורה דעה סוף סימן י"ד. בתשובת והסכמת זקיני הגאון הצדיק האבד"ק ריסקעווע זצוק"ל, שנכתב בחודש סיון שנת תשל"ד לפ"ק) **שכותב שם בסוף דבריו בהאי לישנא: ואני זוכר בעת כס על הוראה לפני שישים שנים "והרבה עסקתי בהוראות עם כ"ק מרן הגה"ק מנאסאד זי"ע"** בענין כאלה, והוא חש לשיטת הא"ז, עד כאן. **ושישים** שנה לפני שנת **תשל"ד** היינו שנת **תרע"ד**, שאז היה זקיני זצ"ל בן **כ"ט שנים בלבד**, וכבר ישב על כס ההוראה יחד עם הגה"ק מנאסאד זצוק"ל - שהיה זקן ממנו בעשרות שנים.

לימוד התורה הקדושה. שהרי השמירה מלהטמא בריאה ח"ו הוא עקב **התחלתו ללמוד את התורה הקדושה ואותיות האל"ף בי"ת**, אם כן עיקר השמירה צריך להיות **ביום ההוא**.

ולגבי "**הטבילה במקוה**" - לכאורה גם כן מסתבר כך, שיהיה ביום הכנסתו לבית המלמד ללמוד את אותיות התורה הקדושה. הגם, שהיה גם צד לומר: שיטבלוהו מיד **לאחר האלאקה**[15], מטעם, שמיד לאחר שנתעטר בפיאות הראש ומלבישים אותו בכיפתו וכן עם הציצית, ואז לראשונה מקבל צורה יהודית אמיתית. ובפרט לפי דברי המהר"ם בריסק הנ"ל (ענף ה' בד"ה ובעלמ), **שאות הפיאות הוא כאות הברית קודש**. אם כן היה אפשר לומר: שמיד **אז** יטבלוהו בכדי להביא את טהרת המקוה מיד לאחר שנשתנה צורתו ומהותו הטהור במהות ופנים חדשות, והבן.

י.

ובעיון בסה"ק 'קב הישר' (פרק ע"ב) מתחזקת ההנחה הנ"ל לגבי שמירתו ביום "הכנסתו לתלמוד התורה" דייקא, שהרי זה לשונו שם: ובהגיע הזמן "**לתת התינוק לבית הספר ללמוד אצל המלמד**", ישכים האב בבקר ויקיץ את הילד ויוליכנו בעצמו לבית רבו וכו', **ומחוייב האב או האם לכסות התינוק תחת בגדו בהליכתו, שלא יסתכל התינוק בשום דבר טמא בעולם.** ואחר שמביא התינוק לבית המלמד, יתן האב התינוק לתוך חיקו של מלמד וכו', ואחר כך יאמר התינוק כל אות ואות אחר המלמד, ואחר כך יקרא המלמד הפסוק: תורה צוה לנו משה וגו' וכו', "**ואחר כך יקח האב התינוק וישיבנו לבית" באופן שלא יראה התינוק שום דבר טמא. וטוב, שבאותו היום לא תגע שום אשה נדה בהתינוק**, עד כאן מהנצרך לענינינו.

שנוסח דבריו הללו ברור מללו: שכל ענין הטהרה והשמירה הגדולה על הילד מלהכשל בראיית דבר טמא הוא **לפני ההליכה לתלמוד תורה** להתחיל ללמוד את אותיות התורה הקדושה, **ואחר הבאתו מתלמוד התורה** שכבר למד את אותיות התורה אצל המלמד וכו', ודו"ק.

וכן פסק בפשטות מוחלטת, **הגאון הגדול רבי יהושע ראזנבערגער שליט"א** חבר בי דינא רבה דהעדות החרדית, לאחד מבניי ששאלוהו בימים הללו על ענין זה.

[15] אף אם ההכנסה לתלמוד תורה, לא יהיה אז.

יא.

וזכיתי לסייעתא דשמיא לדעת את המעשה אשר עלי לפסוק בענין מתי לגלח את הילד שיהיה בן ג' שנים ביום השישי א' כסלו הבעל"ט, האם **בראש** חודש וכדעת המהר"ם בריסק הנ"ל (ענף ה'). האם **לפני** ראש חודש וכדעת זקיני זצוק"ל שפסק כן לאבי וכנ"ל (ענף ז'). האם **לאחר** השבת שלאחר ראש חודש, וכדעת הגה"ק מנאסאד זי"ע הנ"ל (ענף ו').

כשמצאתי פסקי הלכה מפורשים **מאאמו"ר הגאון זצללה"ה** (בשילוב פסקי אביו הגדול, זקיני האבד"ק ריסקעווע זצוק"ל), בספר השו"ת הקצרות שלו שרשם אאמו"ר במשך השנים ועודנה בכתב יד. ומצאתי באיזהו מקומן ג' ענינים מה שרשם בזה.

הא', זה לשונו שם: בפרשת תרומה שנת תשל"ד נשאלתי על ידי הרב פנחס ווייס (נ"י) [זצ"ל] ממאנשעסטער - בשביל בנו הרב הגאון רבי חיים יוסף דוד שליט"א, על דבר שיום תגלחת בנו (קל"ב הרכ הגאון החיד"א קליט"ק) נ"י הוא **בראש חודש** אדר, האם מותר לגלחו אז או לא. והשבתי לו **שמותר**, וכן איתא בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק ב' סימן ל"ט) במעשה שנשאל שחל ראש חודש ביום "ו'", ופסק לגלחו "בראש חודש", **והסכים אז אאמו"ר (שליט"א) [זצוק"ל][16] על ידי**. ועוד מצאתי בספר 'שבעים תמרים' (בסוף הספר, קף ע"ו לות י"ל) שפסק גם כן, **שלדינא** מותר **בראש חודש**[17], אבל כיון שאפשר להשהות עד לאחר ראש חודש[18] **אין** להתיר לגלחו בראש חודש, וכן בבין המצרים.

אבל אחר כך מצאתי בשו"ת מאור יהושע (סימן ג') שגם כן נשאל בזה, ושם היה המעשה, שחל ראש חודש ביום ה', ופסק שיגלחו ביום ו' **אחר** ראש חודש לכבוד שבת קודש.

והראיתי זאת לאאמו"ר (שליט"א) [זצוק"ל] ואמר לי: לו יהא שמישהו אחר כתב כן, אפשר "**שלא**" **היה חוזר**, כי יש שאומרים שמותר כמו שכתבתי לעיל. אבל כיון **שהגה"ק מנאסאד זצוק"ל** אומר כן, **על כן "אין" לעשות שלא כוותי'**, הגם שיש לחלק: כי שם הי' המעשה ביום ה' ופסק לגלחו ביום ו' **לכבוד ערב שבת קודש** ביום ו', אבל כאן הוי ראש חודש ביום "ו'" ויהא צריך לגלחו **אחר** "**השבת**", אבל אינו רוצה

[16] דהיינו: זקיני כ"ק **האדמו"ר הצדיק אבד"ק** ריסקעווע זצוק"ל.

[17] מטעם, דאם התגלחת הראשונה של הקטן קראו לה "חינוך מצוה", והוי שמחה של מצוה. אם כן היה אפשר להתיר לגלחו גם **בראש חודש**, משום דשומר מצוה לא ידע דבר רע, (כך כתב שם).

[18] וכמו שהגן המלך הנ"ל, להדיא התיר **להשהות** את התגלחת ושלא שייך בזה "שיהוי' מצוה", (כך כתב שם).

לעשות מעשה שלא כדבריו [19]. עד כאן לשון אאמו"ר זצללה"ה שם.

הב', זה לשונו שם: ביום ד' פ' תרומה תשל"ד שאל לי ר' בערל גלאבער (נ"י) [ז"ל]. היות שבנו נולד בכ"ט שבט, ובשנה זו יוצא כ"ט שבט ביום ה' **ערב** ראש חודש, ושמו של הילד הוא אחר שמו הגדול של בעל הקדושת יו"ט זצ"ל - כיון שהוא נולד באותו היום. האם רשאי לגלחו **בערב** אור ליום ה' [20], בשעת הסעודה שעושין הסעודה לכבוד ההילולא, האם אין חשש למה שכתב הטורי זהב בהלכות שבת (סימן ר"ס סק"ט), **"שאין"** לגלח שערות וצפרניים ביום "ה", מפני שמתחילין לצמוח בשבת קודש.

והשבתי לו **להתיר**, משום שהבאר היטב (סימן כ"ס סק"ב) מביא מהשיירי כנסת הגדולה קושי' על הטורי זהב, וכנראה מהפרי מגדים שם (במשבצות זהב סימן ר"ס כל"ה מלוה) שפסק כן "להתיר" [21]. ובפרט, שיש דיעות, שאפילו **בראש חודש וחול המועד "מותר"** לגלח ילד במלאת לו "ג'" שנים [22], ועל כן מותר. **והסכים על ידי אאמו"ר (שליט"א) [זצוק"ל]** וכן עשה הנ"ל.

ואמרתי **לאאמו"ר (שליט"א) [זצוק"ל]** ראי' נוספת מהשו"ת מאור יהושע (להגה"ק מנאסאד. סימן ב') שהבאתי לעיל. ששם היה המעשה, שראש חודש היה ביום ה', וכנראה משם, שפסק לו לגלח ביום "ר"' - רק משום **"ראש חודש" שהיה אז ביום "ה"**, ולא אמר לו לדחותו ליום ו' מצד **חשש הטורי זהב** כנ"ל. ועל כרחך בוודאי מוכח מזה, "שבתגלחת" וודאי אין לחוש, **והוטב בעיניו (של אאמו"ר זצוק"ל)**. ואמרתי לו עוד: שכמדומה, **"שאין"** העולם נוהגין לחשוש להטורי זהב, ואמר לי: **שלא ראה לחשוש**.

הג', זה לשונו שם: ונשאלתי בחודש כסליו שנת תשנ"ז על ידי הר"ר וכו' הי"ו, שבנו נולד ביום ל' כסליו ובשנת תשנ"ז אין יום "ל' כסליו", אז מתי יגלח את בנו. ופסקתי על פי מה שמבואר לעיל ובפרט מהשו"ת מאור י-הושע, וכן הוא בקונטרס פאת הראש (קף מ"ג) שיגלחו ביום ה' **"ב' טבת"** [23] משום ספיקא אם וודאי ראש חודש, וגם ספק האם מגלחין בראש חודש, על כן יותר טוב **"לאחר" ביום "מלהקדים" ביום.**

עד כאן מדברי אאמו"ר הגאון זצללה"ה בכתביו.

יב.

מסקנת הדברים "הלכה למעשה" בכל נידון דידן

הרי בסייעתא דשמיא זכינו לתשובה מפורשת מאאמו"ר זצללה"ה ולפישוט הספיקות לענינינו.

א) דמה שפסק זקיני זצוק"ל לאאמו"ר זצללה"ה **להתיר "הקדמות"** התגלחת לפני הזמן. הרי היה זה בשנת **תש"ל** שאז היה השאלה מאאמו"ר זצללה"ה לזקיני זצללה"ה. ואילו מתשובת הגה"ק מנאסאד זי"ע בזה **"שלא" להקדים** התגלחת כלל, נודע לאאמו"ר זצללה"ה רק בשנת **תשל"ד** וכנ"ל (ענף י"ב בל"ה והלימוי) [24].

ב) שאאמו"ר זצללה"ה מביא פסק מפורש מזקיני זצללה"ה לאחר שראה את דעתו הנחרצת של הגה"ק מנאסאד זי"ע. **שלא "יקדימו" בשום פנים ואופן את התגלחת**, ויעדיפו **"לאחר" את התגלחת** לאחר היום שנעשה בו ג' שנים.

ג) שבראש חודש גופא אין לגלח כלל את הילד, אף שבתחילה **התיר** אאמו"ר זצללה"ה - ואף הסכים על ידו זקיני זצוק"ל, מכל מקום **לאחר פסקו המפורש של הגה"ק מנאסאד זי"ע "שלא" לגלחו בראש חודש**, הרי החליטו שניהם **לאיסור גמור בזה.**

ושוב מצאתי במקום אחר שבכתבי **אאמו"ר הגאון זצללה"ה** בזה הלשון: בקונטרס חנוך לנער (קף קכ"ג, למטה) מביא בשם **כ"ק רבינו (שליט"א) [זי"ע]**, "שלא" לגלח "בראש חודש" תינוק בן ג' שנים, וכן בשם הגה"ק מהר"ש זי"ע, וכן מעוד גדולים עיין שם. כמו כן עיין גם שם (קף קל"ל ל"ה לכיס וכו') על דבר אם לגלח תינוק **בלילה**, כי העולם נוהגים לגלח רק **ביום**, ובשם האר"י ז"ל איתא, שאין מגלחין בכלל **השערות "בלילה"**, עיין שם עוד מה שכתב בזה.

---

19 עד כאן דברי זקיני האבד"ק ריסקעווע זצוק"ל.

20 שבעצם, הוא כבר יום ה'.

21 מהפרי מגדים שם מוכח להתיר לגבי גידול "השערות" דייקא (שאכן מזה מדובר בענינינו). מחמת **"שהשערות"** מגדלין **תיכף** אחר הגילוח, עד כאן. וראיה לדיעה זו מצאנו גם בדעת השולחן ערוך הרב שהבאנו לעיל (הערה סק"ז).

22 אם כן. כל שכן כשהמדובר רק, מהקפידא של יום **"חמישי"**.

23 כי בל' כסלו אי אפשר לגלחו, שהרי לא היה אז יום כזה כלל. ובא' טבת אי אפשר לגלחו, שהרי הוא ראש חודש.

24 חוץ מזה, שאי אפשר לדמות מהעובדא ההוא כלל, כיון שהמדובר היה על "חול המועד" **פסח**, ואם לא נתיר לו לגלחו ביום "הראשון" של חול המועד, הרי לא נוכל לגלחו "בכל" חול המועד, והבן.

דיני שנים מקרא ואחד תרגום (ד)

לא יקרא שמו"ת במרוצה וחפזון

א. יש לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום במתינות מלה במלה ולא יאמרנו במרוצה כמו שרוצה לפרוק מעליו העול.[א]

יש להבין הפסוקים

ב. קריאת הפרשה שמו"ת אינו אמירה בלבד או תפלה אלא הוא בדרך לימוד שכך לומדים את מקראי הפרשה ואח"כ את התרגום שבא להסביר ולפרש את הפסוקים ולכך יש לדקדק להבין היטב את הפרשה[ב].

ישתדל להבין גם התרגום

ג. גם דברי התרגום יש להבינם כי טעם קריאת התרגום הוא לבאר ולפרש את הפסוקים[ג].

בזמנינו אין יוצאים באמירת תרגום

ד. יש אומרים דבזמנינו שלא מבינים היטב את התרגום אינו יוצא ידי חובתו באמירת התרגום וצריך ללמוד את

ביאורים והוספות

(א) בספר מגיד מישרים ישעיה (סימן ס"ו) כתב "והטוב בעיניך שאתה קורא הפרשה שמו"ת בריהטא כחותה על גבי גחלים לפרוק עול מעליך והלא יש לך לזכור מאמר רשב"י אל תעש תפלתך קבע וכו' אבל צריך לקרות הפרשה בנחת ולהרגיש בדקדוקיה ולתרץ אותם ומה שלא תוכל לתרץ עיין במפרשים" וברבינו מנוח על הרמב"ם (סופי"ג מהלכות תפלה) כתב הטעם שיש לקרות בכל שבוע פרשה אחת הוא כדי שיוכל לקרות הפרשה בכוונה ולא בקריאת עראי עיי"ש וכ"כ ביוסף אומץ (סי' תקנ"ח) "יקרא שנים מקרא ואחד תרגום בנחת ובזמרה מלה במלה" ובספר אור צדיקים (סי' כ"ח אות ה') כתב "ולא יקרא במהירות כפורק עול דאמרו חז"ל אל תעש תפלתך קבע ובספר רמזי שבת (אות מ"ט) כתב שבת ר"ת "שלא במהירות תקרא" ובשו"ת שואל ונשאל (ח"ד סי' כ"ג) כתב דאם כשקורא הפרשה ביום שישי קוראה במרוצה וחפזון עדיף שיקראנה מתחלת השבוע במתינות והבנה

(ב) באורחות חיים להרא"ש (יום שני אות י"ז) כתב "למוד פרשיותך עם הציבור שמו"ת ופירוש רש"י ז"ל ותדקדק בו כאשר תוכל" ובחפץ חיים בספרו (ליקוטי אמרים פ"ה) כתב "בודאי צריך כל איש ישראל לידע בכל שבת הסדרא ופירושה לפי כח שכלו ומה שנהגו בכל ישראל לקרות שנים מקרא ואחד תרגום היינו משום דעל ידי זה יתבונן בהמקרא ויתן לב להבין אבל אם לא השיג ידיעה על ידי זה מחוייב להתבונן ולדעת ואז יהיה נחשב לו שלמד מקרא דבלא"ה אם לא הבין מה שאמר ומה שלמד לא נחשב ללימוד כלל"

(ג) ויש לדון אם אינו מבין את התרגום אם יוצא בזה מצות תלמוד תורה ולדעת השו"ע הרב (הלכות תלמוד תורה פ"ד י"ג) יש בזה חילוק דבתורה שבכתב יוצא גם אם אינו מבין מה שאומר אבל בתורה שבעל פה אינו יוצא מצות תלמוד תורה אם אינו מבין מה שאומר ויש לדון אם תרגום נחשב כמו תורה שבעל פה או כתורה שבכתב והנה בתוס' (שבת קט"ו ע"א ד"ה לא נתנו) משמע שנחשב כתורה שבכתב ובמהרי"ץ חיות שם מביא ספרי דנחשב כתורה שבע"פ ומבאר הטעם כיון שיש דברים שהתרגום מבאר הוי כתורה שבעל פה ובפשטות יש מקום לומר שהחלק שמתרגם התורה שבכתב דינו כתורה שבכתב ויוצא אע"פ שאינו מבין והחלק שמבאר יותר הוא כמו תורה שבע"פ שאינו יוצא אם אינו מבין אך באמת התקנה של קריאת שמו"ת בוודאי היה כדי להבין מה שלומד ולכן בפשטות מי שקורא תרגום חייב להבין דזה עיקר הענין של תקנת התרגום שיקרא עם פירוש ולכן יש לכל אחד לתת לב להבין התרגום ובכל פרשה יש גם חידושים בתרגום שמוסיף בהבנת המקרא מלבד עצם הפירוש ובמעשה רק החדש (טו) כתב שצריך לעיין גם בפירוש התרגום שהרבה דברים למדים ממנו ועי' בהערות שם. ובדברי החפץ חיים שהבאנו לעיל שכתב שצריך להבין מה שקורא ואם לאו אין זה לימוד ומשמע דקאי גם לתורה שבכתב הוא דלא כדעת השו"ע הרב שמחלק דבתורה שבכתב יוצא אפילו אינו מבין מה שלומד

פירוש רש"י מצד עיקר הדין [ד] אמנם גם מי שאינו מבין את התרגום ואינו יכול ללמוד פירוש רש"י בכל זאת יאמר את התרגום" [ה].

<u>יתבונן בפסוקים לשמור ולעשות</u>

ה. בשעת הקריאה ישים לבו ועיניו להתבונן במצוות התורה ובדרכי המוסר ובמדות טובות וכל תועלת אשר יוכל להוציא מכל ענין כדי שיוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את התורה [ו].

<u>יש מהדרין לקרות הפרשה מעוטר בטלית ותפילין</u>

ו. חסידים ואנשי מעשה מהדרין לקרות הפרשה שמו"ת מעוטף בטלית ותפילין [ז].

<u>ראש חדש שחל ביום שישי יקרא שמו"ת מעוטר בטלית בלבד</u>

ז. אם חל ראש חדש ביום שישי יקרא שנים מקרא ואחד תרגום מעוטר בטלית בלבד בלי תפילין [ח]. ויש נוהגין ללבוש שוב את התפילין אחר מוסף [ט].

ביאורים והוספות

(ד) במכתבי החפץ חיים (י"ח) כתב "בימים האלה אין אנו יוצאים ידי חובה בתרגום לפי שאין המוני אחב"י מבינים אותו וצריכים אנו לביאור נכבד שיפרש היטב התוה"ק וביאור כזה הוא פירש"י והוא אצלינו מדינא במקום התרגום"

(ה) כי יש בזה ענין ע"פ הסוד עי' חסד לאלפים (רפ"ה ב) שכתב "דלפי סודן של דברים קריאת הפרשה בתרגום אינו בשביל שיבין הפירוש אלא עושה רושם למעלה והדברים עתיקים" ועי' בפלא יועץ (פרשיות תק"י).

(ו) בשל"ה שבת (פרק נר מצוה יז) כתב "וכשקורא שנים מקרא ואחד תרגום ישים לבו ועיניו להתבונן במה שקורא הן ממצוות התורה הן במדות הן בדברי מוסר הן בכל תועלת אשר יוכל להוציא מכל ענין וענין ויקרא כדי ללמוד וללמד לשמור לעשות ולקיים וראוי להתבונן תמיד בשלש אלה חוט המשולש לא במהרה ינתק דהיינו נר מצוה תרי"ג מצוות ותורה אור דהיינו להיות חכם ומבין באיזה סודות התורה ודרך חיים תוכחת מוסר היינו המוסרים והמדות והתועלות כל אחד ימצא בשכלו ויתבונן כפי רוחב דעתו" עכ"ל. והניף ידו שנית בפתיחה לתורה שבכתב וז"ל "בענין גודל המצוה שתיקנו רז"ל להשלים פרשיותיו שמו"ת ובודאי שהכוונה היא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים על כן צריך האדם לידע ולהתבונן בכל פרשה ופרשה ולהבין ענין המצוות הכתובות בזאת הפרשה הן מצות עשה הן מצוות לא תעשה עד תשלום כל התרי"ג ואף שהרבה פרשיות הן שלא נמצא שם איזה מצוה ואף שאינה מצוה פרטית מתרי"ג מ"מ היא מצוה רבה והיא ענף ממצוה שהוא נמנית בתרי"ג עכ"ל. ודברי השלה"ק הובא בא"ר (סק"ב) ועי' בשו"ת חתם סופר (ח"ו סימן ס"א) שכתב "האמת אגיד כי תהלה לקל יתברך ימצא בכלל חידושי תורה שלי שאני רגיל לעשות קונטרס מיוחד לכל שנה ושנה ולהעלות מה שחנני ה' מידי שבת בשבתו בעיוני בשעת העברת שנים מקרא ואחד תרגום".

(ז) במורה באצבע כתב "ואם אפשר בטלית ותפילין יקראנה" ובכף החיים סקכ"ד כתב "מנהג החסידים ואנשי מעשה לקרותה אז מעוטף בטלית ותפילין" ובמנהגי חת"ס (ד' א') כתב שכן נהג החת"ס שקרא הפרשה שמו"ת בערב שבת אחר התפלה עם תפילין של ר"ת ובסידור יעב"ץ (ער"ש כ"ג) כתב שאביו נהג לקרותו ערב שבת אחר חצות אחר הטבילה מעוטר בתפילין של ר"ת.

(ח) כ"כ בכף החיים שם דאם חל ר"ח ביום ו' יקראנה מעוטף רק בטלית" עיי"ש והיינו דיש קפידא שלא ללבוש את התפילין אחר מוסף אך אם רוצה יכול להעביר הסדרא אחר קריאת התורה קודם תפלת מוסף מעוטף בטלית ותפילין, ויש שמעבירין הסדרא בתפילין לפני התפלה, אך הנוהגים ללבוש תפילין דר"ת, בקריאת שמו"ת לכתחלה לא יעשה כן באופן קבוע כמבואר בשו"ת שבט הלוי ח"ג סימן ח' דאין להניח תפילין דר"ת לפני רש"י כיון דנפסק עיקר להלכה כשיטת רש"י יש להקדימו ובפרט אם נאמר כהפוסקים דכיון שנפסק כן להלכה הוא מקודש יותר, עיי"ש ולכתחילה יש ענין להניח תפילין דר"ת אחר תפילין דרש"י עפ"י מה שכתב בדברי חיים (יו"ד ב' פ"ב) בשם הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שברכת התפילין של רש"י פוטר את התפילין דר"ת שלובש אחר כך עיי"ש.

(ט) עי' מחזיק ברכה הובא בכף החיים סקצ"ו וכ"כ הבאר היטב (סימן כ"ה סקכ"ד) ובמשנ"ב שם (סק"ס) דמותר להניח תפילין אחר מוסף כגון אם רוצה ללמוד בהם או שלא הספיק להניח תפילין דר"ת קודם מוסף יכול להניחם אחר מוסף ואלו שהקפידו בזה הוא עפ"י הסוד כמבואר בכף החיים בשם הרש"ש בספר נהר שלום ועי' באות חיים סק"כ שהכריע שם דאם אפשר מהיות טוב יש ליזהר בזה אבל אם לא הספיק להניח תפילין דר"ת קודם תפלת מוסף יניחם גם אח"כ עיי"ש.

"והכי כתיב כי נס למזוזה כשמה קדישא, דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא [שיכתוב שם קודש באופן זה], **ולא מיהו כלקא מזי** [וזהו כתיבת השם כראוי להיות]. **ומי לא, לא מיקרי שמא קדישא** [ואם לא כתבו כן, אינו נקרא שם קודש], **ומיקרי פגים** [ונקרא השם פגום], **ומאן דפגים שמא קדישא, טב ליה לא מתברי** [מי שפוגם את השם הקדוש, טוב היה לו אם לא נברא]" **(נשמן זוהר הקדוש פרשת ויקרא דף יח:)**

במשנתו של התנ"א רשב"י

סדר כתיבת הויו"ת ע"פ הכוונות ובחילוק האותיות

לרגל שבת המתאחדת באת"ק מירון סמוך ונראה אצל ציון המצוינת דהתנ"א רשב"י, בראשות כ"ק מרן רבינו שליט"א, ברוב עם הדרת המלך, 'רחש לבי דבר טוב, אומר אני מעשי למלך', מאן מלכי רבנן. להתדבק במשנתו של התנ"א בענין אופן כתיבת שם הוי"ה **בחילוק האותיות**, שאף שבעו"ה אין לנו עסק בנסתרות, וכמעט שליכא סופרים היודעים לכוין הכוונות שהזוה"ק הפליג בזה, מ"מ ענין כתיבת שם הוי"ה בחילוק אותיות, שלפחות זה אפשר לקיים, וכן נוהגים סופרים דידן הכותבים בכתב האר"י לכתוב בחילוק אותיות.

והיות שיש בזה מעט חסרון ידיעה, מכיון שהרבה מהמלמדים אומנות כתיבת סת"ם אין למידים כלל אופן כתיבת השמות, ולכן כל אחד עושה לפי מה ששמע מסופר שבחדרו וכדומה. לכן אמרנו דבר בעתו מה טוב ללקט קצת מהנאמר בענין זה. ויה"ר שלא נבוש ולא נכשל בדבר הלכה, ויקויים בנו **תּוֹרָתוֹ מָגֵן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ הוּא יַמְלִיץ טוֹב בַּעֲדֵנוּ אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי**.

לכתוב השמות ע"פ הכוונות

הזוה"ק החמיר מאוד לכתוב השמות ע"פ הכוונות[1]. **ואם ברכו ה' למצוא ספר תורה שכתב ההויו"ת ע"פ הכוונות אשריו דמקיים מצוה כתיקונה**[2]. **והיינו דווקא לסופר בעל נפש אשר בא בסוד ה'**[3].

יש אומרים שהקפידא בספר תורה תפילין ומזוזות[4]. **וי"א דהקפידא הוא רק בתפילין**[5]

---

1 בקול יעקב (יו"ד סימן רעו ס"ב אות ו) הביא הכוונות שיש לכוין בעת כתיבת שם הוי"ה, אמנם היות שבעו"ה לא זכינו להבין אפילו קוצו של יו"ד מהנאמר שם, לא העתקנו, והרוצה לידע, יעיין שם בפנים.

2 ברכי יוסף (יו"ד סימן ער שיו"ב סק"ם)

3 כתב בקול יעקב (שם) "יכתיבה כזו הוא דוקא לסופר בעל נפש אשר יודע שיעשה כל זה כדת, אבל אם מסופק בזה אולי יקלקל, יותר טוב להסופר שיכתוב פשוט בלא כוונת הקבלה הנ"ל, אלא רק בכוונת קדושת השם, אמרי שפר (כלל א אות יט) "יכתיבה כזו הוא דוקא לסופר בעל נפש אשר יודע שיעשה כל זה כדת וכסדרן. אבל אם מסופק בזה ואולי יקלקל. יותר טוב להסופר שיכתוב פשוט בלא כוונת הקבלה הנ"ל, אלא רק בכוונת קדושת השם".

4 כתב בקול יעקב (סימן רעו ס"ב אות ו) "בזוהר החמירו מאוד לכתוב השם בכוונה, ולאו דווקא בתפילין כמו שכתב אמרי שפר (כלל א אות יט), אלא הוא הדין סת"ם, דכן משמע לשון הזוהר (ויקרא דף יא.) דכתב סתמא. וכן כתב הברכי יוסף (סימן ע"ר בשיו"ב אות ב) וכו'".

יש אומרים שצריך ליזהר לכתוב שם הקדוש ע"פ הכוונות המובא בזוה"ק, ומי שאינו מכוין אין לזה קדושת תפילין, ואסור לברך עליו מפני שנקרא ברכה לבטלה[6]. אמנם להלכה נקטינן שאינו מעכב, וסגי אם מכוין לקדש השם כפי המובא בהלכה[7].

לכתוב בחילוק האותיות ללא הכוונות

יש אומרים שאע"ג שאינו יודע לכוין כוונות הזוה"ק של כתיבת שם הוי"ה, לפחות יזהר לכתבה בחילוק אותיות ושוב לחברה[8]. ויש חולקים.[9]

כתב בית יוסף

גם הכותבים כתב בית יוסף יש ליזהר לכתוב בחילוק האותיות[10].

זהירות לחבר האותיות משום שלא כסדרן

יזהר לחבר הה"א הראשון מהשם קודם שיכתוב הוא"ו של שם הוי"ה משום שלא כסדרן, וכן יחבר הה"א האחרון קודם שיכתוב אחריו[11].

אופן חלוקת ה"א ראשונה[12] מתוך ספר אמרי שפר (שם)[13]

---

5 אמרי שפר (כלל א ס"ק יט) שענין כתיבת השם בחילוק אותיות הוא רק בתפילין ומזוזות, אך בספר תורה יכתוב השם הק' בההי"ן פשוטים [לא מחולקים] עיי"ש.

6 גינת ורדים.

7 כתב בשו"ת דברי חיים (קמא יו"ד סימן נו) שאם באנו להחמיר כדברי הזוה"ק כמעט רוב ספרי תורה שלנו פסולין ואסור לברך עליהם, דידעינן בסופרים שאין להם ידיעה כלל בכוונות, ואין כותבין כדברי הזוה"ק רק כפשוטן וכו', ואפילו הכותב עפ"י סידור האריז"ל אינם יודעים רובם מהם הטעם והסוד, ורק כסומא בארובה אשר לפי"ד הזוה"ק הוא פסול. אלא ודאי דאין לנו עסק בנסתרות, ובעונותינו הרבים אין אתנו יודע עד מה, וסומכין על פשט הלכה אם נתכוין לקדש השם סגי, דהקדושה ממילא תתכון ע"י עשיית המצוה, והכוונה לקדש כפי הסוד שהוא אי בעצמותו עכלה"ק. וכ"כ בשו"ת אבני נזר (יו"ד סימן שס) "האי דבזוהר כתוב שם עוד דברים בענין כתיבת ס"ת כמו שפירשם הוא עצמו בסימנים הקודמים, ואין להם שום ע"פ פשוט ודברים אלו אי אפשר שיעכבו, דאל"כ לא הוה שתקי מינייהו בתלמוד, דמי חכם יבין אלה לכתוב כן. כמו כן הא דכסדר" [עיי"ש שרוצה להוכיח שלא מעכב לכתוב השמות כסדרן בספר תורה].

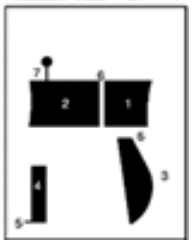
8 כתב הקול יעקב (יו"ד סימן רעו סק"ו) "ועיין בזוהר הקדוש (פרשת ויקרא דף יא.) שכתב וז"ל והכי בעי בר נש לאזדהרא בשמא קדישא, דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא, ודא איהו כדקא חזי. ואי לאו, לא איקרי שמא קדישא, ואיקרי פגים, ומאן דפגים שמא קדישא, טב ליה דלא אתברי עכ"ל. ועל כן לפחות הגם שאינו יודע לכוין, יזהר לכתוב שם הוי"ה בחילוק אותיות הנזכר, כדי שלא תבא לו קללת הזוה"ק הנזכר, וכן נוהגים פה בגדאד יע"א לכתוב שם הוי"ה ב"ה בחילוק אותיות לבד כנז"ל, רק בלא כוונה בין בספר תורה בין בתפילין ומזוזות". וכ"כ בספר אמרי שפר (כלל א סקי"ט)

9 כתב בקסת הסופר (לשכת הסופר תקירה י) "ואשר באמת לא פסקו בהך מילתא כהזוה"ק, יש לומר לפענ"ד משום דהיה נראה להו דעת הזוה"ק שלא מספיק בעשייה בעלמא לכתוב את האותיות פרקים פרקים, אלא צריך דווקא שיכוין ג"כ בשעת הכתיבה אל הרמזים הרמים, וכן מוכח בספר מצת שמורים. וכיון שהדבר תלוי בכוונה נשגבה מאוד נעלה אשר לאו כל מוחא סביל דא, ואיכא למיחש לקיצוץ נטיעות ח"ו, ע"כ ס"ל להפוסקים דבהך מילתא שאין לנו לחוש לדעת הזוה"ק, וכמו שכתב המג"א (סימן כה ס"ק ס) בשם הרא"ם דכל דבר שלא הוזכר בגמרא ובפוסקים אע"פ שנזכר בקבלה אין אנו יכולים לכוף לנהוג כן עכ"ל. ובהך מילתא דאיכא נמי חששא רבה כמו שכתבנו לעיל לא מיבעיא דמיכף לא כייפינן, אלא דאורויי נמי לא אורינן, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול".

10 משנת הסופר (סימן י סעיף יא ביה"ס בכונה זכה וצלולה) דאף מי שכותב כתב ב"י ראוי לו לכתוב השם עפ"י הזוה"ק, דאטו כיון שהוא כותב את הצד"י עם יו"ד ישרה ואינו כותב כשיטת האר"י ביו"ד הפוכה, האם זה סתירה לדברי הזוה"ק לגבי כתיבת שם הוי"ה ע"י חלקים, הרי פשוט שאין לזה שייכות. וכו'.

וכ"כ בספר זכור לאברהם (סימן סב סעיף מג) בשם הרה"ק מתולדות אהרן זצ"ל שגם כשכותבים בכתב בית יוסף יכתבו דוקא כפי המבואר בבית יוסף. ושם ס"ק נב ציין שכן דקדקו בזה הסופרים המובהקים שבעיה"ק ירושלים הרה"צ רבי נתנאל תפילינסקי זצ"ל וכן הרה"צ רבי יודא אשר ראטה זצ"ל שאף בתפילין שכתבו בכתב בית יוסף שינה בצורת הה"א שבשם הוי"ה. וכ"כ בספר מבקשי השלמות (עמוד שג) בשם הקהלת יעקב [הסטייפלער] שיכולים לכתוב השם הקדוש לפי הזוהר וכל האותיות ע"פ הבית יוסף.

11 אמרי שפר (שם).

יכתוב כמו יו״ד בחלק הימין של הגג [1] , ואח״כ יכתוב קו אחד לרוחב אצל היו״ד [2], ואח״כ ימשוך הרגל למטה מהיו״ד [3], ואח״כ יעשה הנקודה באמצע כעין יו״ד [4], ועוקץ קטן יוצא לחוץ למטה מצד שמאל, והוא הנקרא פסיעה לבר [5] ואח״כ יחברם להיות כאחד [6]

[וראיתי לציין שבזוה״ק לא נכתב מתי לחבר הקוים, וכן שמענו מהסופרים שיש המחברים הגג לפני כתיבת הרגל, ומחברים הרגל הימין לפני כתיבת רגל השמאלי, ויש הנוהגים לחברם אחר גמר כתיבת האות, וכמובן שכל אחד ינהג כפי מה שקיבל במסורה].

אופן חלוקת אות ה״א השניה מספר אמרי שפר

יכתוב כמו וא״ו [1][14], ואח״כ ימשוך קו לרוחב [2] ואח״כ יעשה בתוכו קו תלוי כעין וא״ו קטן [3] ואח״כ יחבר את המושב לרוחב הוא״ו [4]. ובספר אמרי שפר לא כתב לעשות עוקץ היורד למטה, ויש נוהגים לעשות עוקץ לכיון מטה (ראה ציור) (כן נמצא בכ״י ישנים). [ובענין מתי לחבר האות עיין מש״כ באות ה״א ראשונה].

אופן החיבור

מצאנו מחלוקת באופן חיבור הקוים של האות יש אומרים שיכתוב משמאל לימין כדרך כתיבת אותיות סת״ם[15]. וי״א שקודם יחברם בדקות מימין לשמאל, ואח״כ יחזור משמאל לימין להעבות הגג[16].

תג על אות וא״ו

יש נוהגין לעשות תג על אות וא״ו של שם הוי״ה, ועי״ז נמצא דשכל אותיות של השם עם תגין[17].

---

12 כתב בשערי תשובה (סימן לב אות לז) ״ואין לגמגם מחמת שצריך לכתוב בתחילה אותיות השם חלקים נפרדים שמשתה בכתיבתו קצת, אע״ג דכתיבה דבת אחת עדיף טפי כדמשמע ביומא (לח:), מכל מקום בזה שיש צורך בכוונה לקדושת השם, וגם בכתיבת אות אחת שהוא עסוק בכתיבתו, אין קפידא בזה, וגם אין חילוק אם יתחיל מסופה לתחלתה וכו׳ עי״ש״.

13 אין לסמוך על הציורים הלכה למעשה.

14 או״ת ה״א השניה אין לה עקב כמו אות דלי״ת. ועיין במשנת סופרים שבאות ה״א מעיקר הדין אינה כמו אות דלי״ת שיש לה עקב.

15 הרה״ק מהרצ״ה מזידיטשוב בספרו פרי קודש הילולים. ובספר זכור לאברהם (עמוד קצא בהערה נב) הביא שכן נוהגים בשם ספר דברים שבכתב (מהרה״צ רבי יודא אשר ראטה זצ״ל, כת״י לסימן רע״ו ס״ק) וז״ל כשמעביר הקולמוס נ״ל שיעבור ג״כ מצד שמאל לימין, כי כן עיקר כתיבת לשונינו הקודש כל אות נכתב מצד שמאל לימין, פרי קודש הילולים״, ושכן הורה הרה״ק מבעל תולדות אהרן זי״ע

16 הרה״ק ר׳ יעקב קאפיל בהגהותיו על קול הרמ״ז.

17 כתב בקול הרמ״ז (תיקון יא הלכה ב), והביאו החיד״א בתורת השלמים (סוף ספר לדוד אמת, סימן יח סעיף יד), ״ואותיות מלאכ״ת סופ״ר אין צריכין שום תג, אך אות וא״ו בשם הוי״ה צריך לתייג אותו, שאז יהיה כל הד׳ אותיות הוי״ה מתוגין״. (ועי״ש בס״ק ב׳, שהאריך בטעם הדבר ע״פ הסוד, שהוא בבחינת ׳בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו׳ עי״ש). וכ״כ בספר מצת שמורים (שער תפילין שעטנ״ז ג״ץ), שעל כל שם הוי״ה שיכתוב יעשה כן, עי״ש. וכ״כ בכנפי יונה (עמוד נט), ״ועל כל שם הוי״ה תעשה ד׳ תגין גדולים כזה״. וכן משמע מדברי הקול יעקב (שם סעיף יג), שכתב שיש להזהר בתג שעושים על אות וא״ו של שם הוי״ה, שלא תתקלקל האות, ומזה שהזהיר את הסופרים, משמע דפשיטא ליה שיש לעשותו, ורק בא להזהירם על צורתו.

אמנם בקול יעקב (שם סעיף טז) כתב, ״והסופרים נהגו לתייג אותיות אחרות, עיין ב״י, ועיין בספר אמת ושלום להרש״ש (דף כט.), שנשאל בענין התגין הנוספות בפרשיות של תפילין ומזוזות, המובאים בספר מצת שמורים משם כתבי האר״י ובספר משנת חסידים, והשיב וכו׳ וז״ל, חלילה להוסיף על ג׳ בשעטנ״ז ג״ץ ואחד בבדק חי״ה, ואין עוד מלבדם, וכל המוסיף גורע, ומגרעות נתן ח״ו עכ״ל. ואע״ג דהרב תו״ח (בדף קמג.) כתב, דאין לזוז מדברי הרב מצת שמורים, עי״ש, מ״מ שב ואל תעשה עדיף, ואין לזוז ממש״כ הרש״ש, וכן הסכים הגאון הרה״ג מוהר״ר רי״ח טוב נר״ו״. ולפי דבריו, שאין להוסיף תגין על אותיות אחרות, לכאורה אין לתייג אות וא״ו משם הוי״ה. וכ״כ בספר בית לחם יהודה (להגאון המקובל רבי יהודה פתיא זצ״ל, שער הניקודים פ״ו), ״ונלענ״ד שמטעם זה אין ראוי לתייג בס״ת לאות הוא״ו דהוי״ה כמו שנהגו הסופרים, כי אדרבא התג היא מורה על חסרון האור מהאות״.

מס' שבת - דף כ"ט

נדמה לו שהוא חס, שאינו מרויח כלום בגרעון כבוד שבת

כחס על הנר כחס על השמן. בקובץ **אוצרות ירושלים** (ח"ג, ירושלים תשט"ו) הובא מש"כ בזה הגה"ק בעל **דברי אמונה** זללה"ה וז"ל: **במשנה** כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב וכו', **והקשו המפורשים שהי' צריך לומר חס על הנר חס על השמן** וכו'. ושמעתי **מהרהגה"צ רבי ישראל פריינד זצ"ל אבד"ק הוניאד שאמר בשם הגר"א זי"ל** עפ"י מה שמובא במסכת ביצה (טז.) שכל הוצאות של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מהוצאת שבת ויו"ט וכו' שאם פוחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו. **נמצא שאם היה מאמין באמונה שלימה בדברי חז"ל לא היה חס על הנר ועל השמן ועל הפתילה. ובאמת אין מרוויח כלום במה שמקמץ על שבת. כיון שאם פוחת פוחתין לו כמובא בגמרא הנ"ל, רק בקטנות אמונה שלו נדמה לו שמרויח במה שחס על הנר** וכו'. וזה הלשון כחס דהיינו שנדמה לו שחס על הנר וכו' אבל באמת אין מרויח כלום כיון שאם פוחת פוחתין לו כנ"ל ודפח"ח.

דף ל'

מילי דבדיחותא היינו כפשוטו או הכונה לדברי אגדה

רבה מקמי דפתח להו לרבנן, אמר מילתא דבדיחותא כו'. הנה בביאור ענין הבדיחותא הזאת מצאנו כמה דרכים בזה. ונמנה אחדים מהן. **הפני יהושע** אזיל לחומרא וז"ל: (בהקדמה לחלק כתובות) **"כמו זר נחשב לפרש דברים כפשטן שהי' אומר להם מילתא דבדיחותא ממש** כו', **מלבד שהוא מוקצה מהדעת** כו', א"כ יתכן לפרש בא' משני דרכים או שנאמר דהא מילי כו' ג"כ בדברי תורה כו', **אלא שהי' אומר לתלמידיו אף שלא אליבא דהלכתא אלא כדי לחדד בו התלמידים, או דהיינו במילי דאגדתא שמשמח לבו של אדם** כו', ע"כ.

אמנם בספה"ק **התניא** (פרק ז') כתב שם **שכאשר מתנהג בדברים המותרים עבור עבודת ה' הוי זה כמצוה גמורה** "והאוכל בשרא שמינא דתורא ושותה יין המבושם **להרחיב דעתו לה'** ו**לתורתו** כו', או כדי לקיים מצות עונג שבת ויו"ט, אזי נתברר כו' ועולה לה' כעולה וכקרבן. **"וכן האומר מילי דבדיחותא לפקח דעתו ולשמח לבו לה' ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה וכמו שעשה רבה לתלמידיו שאמר לפניהם מילתא דבדיחותא תחילה ובדחי רבנן".** חז' דפליג על הפנ"י וסובר דהאי מילי דבדיחותא היינו כפשוטו, **ואעפ"כ שרי ואפי' מצוה איכא בזה.**

והיינו כמוש"כ **בחובות הלבבות** (שער עבודת האלקים פ"ד) **"שכל מעשי האדם אינם יוצאים מגדר צווי ואזהרה"** (כלו' שכל פעולה הוא או מצוה או עבירה), **בצווי אם יהיה לשם שמים, או באזהרה אם לא יהיה לשם שמים.** (כלומר הן הוספה הן גרעון, אחר כונת הלב יטה אורחותיו להכנס בגדר מצוה או עבירה).

קוב"ה חדי בפלפולא, אבל דביקות ה' ותורה צריך לבקש האמת

מרן הקדוש **בעל ישמח משה** זללה"ה ביאר הענין על דרך **מעלות קדושת התורה**, בפירושו עה"פ **'פקודי ישרים משמחי לב', בתפלה למשה** (יט, ט), ביאר עפ"י שאמרו רז"ל (פסחים קי"ז

מסכת בבא קמא

דף ט'

טעמא דמילתא דעל הידור נוסף במצוה יש שכר עוה"ז

עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקב"ה. ופירש"י עד שליש משלו, דהיינו אותו שליש שיוסיף בהידור מצוה משלו הוא שאינו נפרע לו בחייו כדאמרי' היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם, **מכאן ואילך מה שיוסיף בהידור יותר על שליש יפרע לו הקב"ה בחייו.** ובספה"ק **ישמח משה** (פ' לך לך) מביא המבואר בספרים דמה שהאדם עושה יותר מן החיוב מגיע לו מתן שכרו בעוה"ז, ויצא להם זה מדברי הגמ' ומפירש"י הנ"ל, עיי"ש.

ובטעמא דמילתא כתב מרן **רביה"ק זללה"ה בדברי יואל** (פ' לך ע' רטו) דמצוה שנצטוינו עלי' מפי הגבורה, כל עיקר חיות מצוה זו היא כח אלקית, שכח הפועל בנפעל, וע"כ גדר מצוה זו רק להשפיע רוחניות וטובות עוה"ב, אשר עין לא ראתה אלקים זולתך, **משא"כ במצוה שהאדם מביא עצמו לידי חיוב, וגדרים וסייגים שמוסיף האדם מדילי', יש בו גם כח הנפעל מכח אנושית, וע"כ יש בגדר מצוה זו להשפיע גם טובות עוה"ז** עכדה"ק.

דף י'

אמאי היזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק

מכה נפש בהמה ישלמנה. פי' כי בזה שמכה נפש הבהמיות שלו להכניעה, עי"ז ישלמנה זהו עיקר דרך השגת שלימות של האדם, כיון שעי"ז מבטל פחיתות נפשו הבהמיית כחושך מפני האור

שמתגלה שהחושך אין לו שום ממשות, וזהו ישלמנה כיתרון האור מן החושך. וכהא דאי' בזה"ק המשל לעצים שאין האור נאחז בהן יפה שמכין על העץ עד שמתלהט ונאחז בו האש. וכמבואר בספה"ק **תניא** (פרק כט) זל"ק שם: **לפעמים ועתים רבים יש להם טמטום הלב שנעשה כאבן** ולא יכול לפתוח לבו בשום אופן לעבודה שבלב זו תפלה. וגם לפעמים לא יוכל להלחם עם היצר לקדש עצמו במותר לו מפני כבדות שבלבו **וזאת היא עצה היעוצה בזהר הקדוש דאמר רב מתיבתא בגן עדן "אעא דלא סליק ביה נהורא מבטשין ליה כו'. גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה" כו' פי'** נהורא דנשמתא שאור הנשמה והשכל אינו מאיר כל כך למשול על חומריות שבגוף. ואף שמבין ומתבונן בשכלו בגדולת ה' אינו נתפס ונדבק במוחו כל כך שיוכל למשול על חומריו' הלב מחמת חומריותן וגסותם והסיבה היא גסות הקליפה שמגביה עצמה על אור קדושת נפש האלהית ומסתרת ומחשיכה אורה.

ולזאת צריך לבטשה ולהשפילה לעפר דהיינו לקבוע עתים להשפיל עצמו להיות נבזה בעיניו נמאס ככתוב ולב נשבר רוח נשברה היא הס"א כו', הרי בזה ממאס ומבזה הס"א ומשפילה לעפר **ומורידה מגדולתה וגסות רוחה וגבהותה שמגביה את עצמה על אור קדושת נפש האלהית להחשיך אורה** וכו'.

והנה על ידי זה יועיל לנפשו האלהית להאיר עיניה באמת כו', והטעם לפי שבאמת אין שום ממשות כלל בס"א כו' ולכן היא בטלה לגמרי מפני הקדושה כביטול החשך מפני האור הגשמי, **רק שלגבי קדושת נפש האלהית שבאדם נתן לה הקב"ה רשות ויכולת להגביה עצמה כנגדה כדי שהאדם יתעורר להתגבר עליה להשפילה ע"י שפלות ונמיכת רוחו ונבזה בעיניו נמאס ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא לקיים מ"ש משם אורידך נאם ה' דהיינו שמסירה מממשלתה ויכלתה ומסלק ממנה הכח ורשות שנתן לה להגביה עצמה נגד אור קדושת נפש האלהית ואזי ממילא בטילה ונדחית כביטול החשך מפני אור הגשמי.** עכל"ק.

המוכיח חייב להשלים ולהדריכו להשיג חיות דקדושה

מכה בהמה ישלמנה. אי' בספר **אמרי קדוש מהרה"ק ר' אורי מסטדעליסק זצ"ל, דרמזו בזה כאשר ירצה להוכיח חבירו** להדריכו בדרך ישרה, ליישר מדותיו ומעשיו, ע"י שיבא להכות את נפש הבהמיות אשר יש בו בחבירו להכניעו. **אז יראה מקודם אם 'ישלמנה', פי' אם יכול להחליף ולשלם לו לחיות אחר דקדושה וכו'**, עכדה"ק. [והוכח תוכיח את עמיתך, בהוכחה כפולה בסור מרע, והדר להוכיחו ולהראותו דרך המלך ב'עשה טוב'. ולא תשא עליו חטא ע"פ מה שארז"ל (ויקרא רבה פה:) כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה כו'].

ע"ב) רבה מקמי דפתח משמעתתא הוי אמר מילי דבדיחותא ברישא ובדחו רבנן וכו', **ובודאי דמילי דבדיחותא לא הוי שחוק בעלמא ח"ו**, רק דבר חידוד לחדד התלמידים, **ודבר זה טוב ברישא לשמח הלב ולהרחיבו אף שאינו בדרך האמת**, והנה ידוע דאורייתא וקוב"ה כולא חד, **אבל דביקות אלקות אינו רק בדרך האמת, כי חותמו של הקב"ה אמת**, וידוע דפקד לשון חסרון, כמו (במדבר לא, מט) ולא נפקד ממנו איש, ומצוה לשון חיבור ודבקות, כמו לצוות לזה (ברכות ו' ע"ב) ועפי"ז יתבאר כי מדבר שם משבח התורה כמ"ש שם **תורת ה' תמימה וכו', ולזה אמר פקודי ה' ר"ל אף במקום שנחסר אלקות דהיינו שאינו רק בדרך חידוד, מכל מקום ישרים, כי משמחי לב כאמור ובדחו רבנן, וגם קוב"ה חדו בפלפולא, אבל מצות ה' היינו שיהיו בו דבקות אלקות, הוא רק ברה היינו הראת לדעת שיהיה זך ובהיר ואמת**, וגם פירושו, אם מצות ה' ברה שדבקות אלקות שיש לאדם הוא ברה, **אז מאירת עינים הדבקות הוא מאירת עינים להאדם להגיע להאמת**, והבן.

שמחים בצאתם כו' אך עושים באימה. ויגילו ברעדה

אכן מרא דארעא קדישא בעל **מנחת יצחק** זללה"ה מפרש דהגם באמת היה אומר מילתא דבדיחותא כדי שיפתח לבבם מחמת השמחה, ואמנם **אחר כך ישבו באימה ופתח בלימוד התורה.** וברם התוה"ק 'פקודי ה' **ישרים משמחי לב**', ולכן אחר הלימוד איתא (ברכות כה:) שר' נחוניא בן הקנה היה אומר 'מודה אני לפניך' וכו', **לפי ששמח בלימודו.** ובזה פירש **"שמחים בצאתם וששים בבואם"**, שלפני המצוה ולאחריה צריך לשמוח, אמנם בעת עשית המצוה, **"עושים באימה רצון קונם".**

אמנם באמת גם בשעת הלימוד הלא זהו סגולת התוה"ק שמשמח לב, וכידוע מש"כ בספה"ק **אגרא דכלה** פר' חיי שרה, (כעי"ז מובא בשם הבעש"ט הק' בס' דרכי צדק) כותב: **שאלו תלמידי בעש"ט לרבם קדוש ישראל**, מה יעשה האדם **שיש לו תענוג מדברי תורה ולבו שש ושמח**, ואם כן נהנה מהתורה, **והשיב שזהו מסגולת התורה בעצמה שהיא משמחת ומשישה נפש האדם, "אף על פי שאין כוונת האדם רק לעשות נחת רוח להבורא ית', אעפי"כ בטבע בא לו התענוג הנפלא בהכרח"**, ואם כן הוא מוכרח בדבר ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו לומר להאדם למה נהנית מכבוד התורה.

דף ל"א

הביאור במה דעלך סני כ' כלפי שמיא

מאי דעלך סני לחברך לא תעביד. כתב מאוה"ג הגה"ק בעל **כתב סופר** זללה"ה וז"ל: **היה רגיל אדוני אבי מורי מאור הגולה** (חתם סופר) **זצ"ל** להסביר **הא דאמר הלל לגר מאי דעלך סני לחברך לא תעביד היא כל התורה כולה ואידך פירושא זיל גמור**, ופירש רש"י **לחברך קאי על הקב"ה** עיי"ש, ואמר שהכוונה היא, **כי יתבונן אדם אם היה הוא נותן לאחד כל מחסוריו מטה כסא שולחן ומנורה**, והיה מלבישו מלבושי כבוד, **רק התנה עמו מאכל זה לא תאכל ומלבוש כזה לא תלבש**, אבל חוץ מזה תוכל לאכול

וללבוש כפי רצונך וחפץ לבך, וכן תוכל לעסוק במו"מ חוץ מימים ידועים, והוא עבר על רצונו, **האם לא ירגז ויכעוס על זה שעבר על רצונו**, וכדי הקצף שיש לו לקצוף עליו, **כן יחשוב אדם וישים אל לבו כי הכל מיד ד' הוא, זן ומפרנס אותו ית"ש ומשגיח עליו ולולי ד' בעזרתו היה מת ברעב**, ונותן לו בגד ללבוש שני עם עדנים, רק ציוה לו לא תלבש שעטנז, נבילה וטריפה לא תאכל, בשבת תשבות ממלאכה, וכדומה, וזולת זה הוא נותן לך כל מחסוריך ותוכל לענג נפשך כרצונך וחפצך, **איך תעבור על רצונו, והיינו מאי דעלך סני לחברך לא תעביד** וכו', **כי זה יסוד מוסד לקיום התורה להשמר מלא תעשה ולקיים מצות עשה כי מוצא אדם עצמו מחויב לכך, ואידך פירושא זיל גמור מה הן המצוות עשה והל"ת**, אלו דבריו זצ"ל וש"י. עכל"ק של הכת"ס.

🕮 דף ל"ב

שורש להמנהג להוסיף נר לכל ילד הנולד

הדלקת הנר. איתא **בלקוטי מהרי"ח מנהג הנשים כאשר יולד להם בן או בת מוסיפין נר אחד**, וסמך לדבר משום דאמרינן במס' שבת פ' במה מדליקין **דבשכר שרגילין בנרות שבת הוי ליה בנין וחתנין רבנן** עיי"ש, ולכך לכל בן או בת שנולד מוסיפין עליו נר שע"ז יזכו שיהיו הבנים וחתנין ת"ח ע"כ. **ויש לומר עוד טעם לשבח** לפי דברי המדרש הובא ברש"י במס' שבת (ל"ב.) טעם על מה דנשים נצטוו על חלה והדלקת נרות וז"ל בתו"ד **'היא כבתה נרו של עולם'** ושפכה דמו וכו', עד כאן דברי רש"י. ועל פי זה יבואר ענין רבוי נרות לכל ילד, **דעל ידי שנולדה לה בן או בת הרי מתקנת את חטאה של חוה שכבתה נרו של עולם, שהכיבוי** הוא מה שגרמה למיתתו מהעולם, וע"י שנולד עוד ילד הוי היפוך הכיבוי, ולכן היא **מרבה בנרות להראות התיקון שנעשה על ידיה.** (וכן שע"י העלאת הנר מצליחין בתורה וחוזר ומאיר אורו של עולם, בתורה אור).

🕮 דף ל"ג

רשב"י משפיע תוקף ועוז להתרומם נגד כל משברי העתים

כל מה שתקנו לצורך עצמן הם תיקנו. הרה"ק ממונקאטש זללה"ה פי' בזה ב**'שער יששכר'** (ח"א, ע' צ"ו) וז"ל: **בזמר בר יוחאי. נמשחת אשריך שמן ששון מחבריך.** מה שמשבח ומהלל לרשב"י יותר מחבריו בבחינ' שמ"ן, י"ל עפדחז"ל בשבת (ל"ג ול"ד) שרשב"י **התנשא בקדושת ישראל ולא רצה בשום אופן להתבולל בעמים, אפילו בדבור מליצת זכות עליהם,** שאמר כל מה שתקנו לצורך עצמן הם תיקנו, וע"ז אמרו המלכות שמעון שגינה יהרג וברח למערה ושם קנה הודו והדרו כו', עפ"ד **המדרש רבה פ' תצוה כל המשקין מתערבין זה בזה והשמ"ן אינו מתערב אלא עומד כך ישראל אינם מתערבים עם העכו"ם,** וזהו מעלת רשב"י שחשב, **שמצינו יותר מחבריו שמסר נפשו שלא רצה להתערב גם ללמד זכות עליהם** כנ"ל, ע"כ יש לו מעלת השמ"ן יותר מחבריו.

וגם כמו שאמרו שם ג"כ במדרש רבה על השמ"ן, **הזית עד שהוא באילנו מגרגרין אותו ואח"כ מורידין אותו מן הזית ונחבט ומשחובטין אותו מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן ואח"כ טוחנין אותו ואח"כ מקיפין אותו בחבלים ומביאין אבנים ואח"כ נותנים את שומנן** כך ישראל וכו', **והיינו גודל הנסיונות בין העכו"ם וכל הסיבות והמניעות והמונעים מצד הס"א שעומדים נגד העובד ה' לאמתו ובכל אלו היסורים וטחינות וחבטות כנ"ל לא יחת מפני כל ויתגבר כארי, והוא בחי' רשב"י כנ"ל, והוא בחי' השמ"ן ששון שנמשח** (במדתו, יותר) **מחבריך** כנ"ל.

🕮 דף ל"ד

האיך סמך רשב"י על רוח הקודש בטהרו עיר טבריא

אמר [רשב"י] איכא מילתא דבעי לתקוני, א"ל איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה כו' כל היכא דהוה קשי טהריה וכל היכא דהוה רפי ציניה. מרן **רביה"ק בעד"י זללה"ה, ב'ויואל משה'** (ישוב א"י סי' צ"ח) כתב בזה זל"ק: הנה **בירושלמי פ"ט דשביעית** הל' א' הביא שאחר שטיהר רשב"י את העיר, הטמין שם נכרי א' מת, וצפה רשב"י ברוה"ק, **אמר גוזר אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו, וכן הוית ליה, ר"ל שהמת צף ועלה למעלה והערל מת וירד למטה. הרי שע"י נסי ניסים ורוה"ק אמיתי טיהר רשב"י את המקום שהיה בו ספק טומאה, ומה שסמכו בזה על רוה"ק ונסים, ביארתי במק"א דעת הפוסקים דמה דכללא הוא שאין סומכין בהלכה על נבואה, זה אינו אלא במה שהספק הוא בהלכה, ותורה לא בשמים היא אלא לברר עפ"י שכל אנושי, אבל מה שאינו ספק בהלכה אלא ספק במציאות אפשר לסמוך על בעל רוה"ק אמיתי כרשב"י ודבוותיה, וגם זה אינו ספק בהלכה אלא במציאות אם יש שם מת.** והודו לו משמיא שכתורה עשה. (ח"ב ע' ס"ח)

מאז ומעולם המליצו הני מליצ"י יוש"ר את מאמר חז"ל "כדאי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק" דהיינו בזמן שהלחץ זה הדחק גוברת נזכה להוושע בדבר ישועה ורחמים בזכותו הגדול של רשב"י, אשר על כן אמרנו דבר בעתו מה טוב בעת שהננו זוכים לפקוד את ציון המצויינת של התנא האלקי ללקט נפזרים בעניני גדלותו של רבי שמעון בר יוחאי זי"ע

תורתו מגן לנו

ת"ר כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל וכו' ר' שמעון בן יוחאי אמר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש דבר ד' ולא יצאו שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד מבואר בספרים הרמז בזה כי לא תשכח מפי זרעו ס"ת יוחא"י, מאשר כי הוא הי' משורש נשמתו של משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא וזכותו עומד לנו להיות לעזר לכל הבאים לטהר אשר בשם חסיד יקרא לזכך נשמתו ע"י לימוד הזוה"ק ומבואר בזוה"ק בזכות ספרא דא יפקון מן גלותא, וזה הרמז בר"ת בפ' רגלי חסידיו ישמור גימ' זוה"ר, כי הוא השמירה מעולה בכל הענינים לזכך נשמתם וזכותו עודנו עומד עמנו תמיד בבחי' צדיק יסוד עולם.

(תפארת שלמה)

בראשית, ראשי תיבות א'ור ת'ורת ר'בי ש'מעון ב'ן י'וחאי, הוא אשר שלחו אלקים למחיה להאיר עיני ישראל באור תורתו.

(אגרא דכלה)

ועל קבר רבי שמעון בר יוחאי לומדים הזוה"ק באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה נסים יארעו שם, וצריכים ללמוד הזוה"ק באימה וביראה, ואח"כ לשמוח הלב בשמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים ונדבות ומתפללים תפילה.. שוב אודיעכם, כי היום יום א' הייתי במערת צדיקים וכו' ורשב"י ור"א בנו ושם למדתי הזוהר...

(מכתב מהשל"ה הקדוש)

מבשרי אחזה אלוה, מבשר"י ראשי תיבות מתורת רשב"י, אחזה אלוה.

(בית אהרן)

אם לומד על ציון הרשב"י עם חבר, אז משפיעין החכמות ורזין זה לזה ומבטלין הקליפה.

(מהרצ"א מדינוב)

לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, כשגם לא ידע מאי קאמר, והוא תיקון גדול לנשמה.

(עבודת הקודש)

כשלומד בגמרא אמר רבי שמעון, תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל האדם הוא חיות שלו, ושם הוי"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאמר הוא השכל שלו דהיינו המוחין, נמצא כשלומד בדחילו ורחימו הוא מקשר עצמו ברבי שמעון ולומד אצלו.

(ליקוטי אמרים)

הנה רבי שמעון בן יוחאי קראוהו בוצינא קדישא כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה.

(בני יששכר)

ועל פי זה יובן מה שכתוב בזוהר הקדוש כד הוה רבי שמעון בר יוחאי הוה מקוים בו וארובות השמים נפתחו, ולכאורה הא זה קללה שמזה היה מבול על הארץ, אך דהאמת הוא דבמבול כתיב ויהי הגשם על הארץ, ופרש"י ז"ל כשירדו הגשמים ירדן אם ישובו יהיו גשמי ברכה, והם לא הטיבו דרכם ויהי המבול על הארץ שנהפך הגשמי

ברכה למבול חלילה, כי המקבלים הפכו אותו לרעה, לכן בימי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שהיה מגין על דורו והיו צדיקים הרבה בתוך הדור ההוא, היה הפסוק הנ"ל בדורו לברכה, וארובות השמים נפתחו וירד שפע ורחמים באור תורתו של רבי שמעון בר יוחאי ע"ה וחבריו, והארץ האירה מכבודם לעולמי עולמים, וכד רבי שמעון בר יוחאי מית, אפילו הפסוק ויסכרו מעינות תהום רבה שהיא טובה נהפך זה על תורת רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שנסתם מעיינות החכמה, ולחכם יספיק הקיצור, לכן כל מוצא ה' הוא טוב וחסד.

(דגל מחנה אפרים)

אך אותן הצדיקים שהיו בעלי רוה"ק כגון רשב"י וחביריו הן במדריגה שלמעלה מן הזמן כו', ובדורות האחרונים כשולמדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים שהדבר ההוא הוא חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים שלכך אמרו שפתותיו דובבות בקבר שאפשר לומר זה בחינת השתטחות על קברי צדיקים כי בדבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמרו וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר.

(מאור עינים)

היא מאירת עינינו

שתולים בבית ה' בחצרות אלוקינו יפריחו, ש'תולים ב'בית ה' ר"ת ש'מעון ב'ן י'וחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא ית"ש דאורות הקדושים של רשב"י וחבריו ה"שתולים בבית ה'" בעולם העליון בחצרות אלוקינו לאותן העומדים מרחוק מבית ה' שהם כמו החצר שהוא לפני הבית, "יפריחו".

(דברי יחזקאל)

במירון אמר: זיי זאלן שכל האבן און יעדער זאל טאן פאר זיך, מירון איז א ארט פאר אלע. עוד אמר כשחזר ממירון: נאכן צוריק קומען פון מירון האט מען שוין נישט וואס צו רעדן און בעטן און אויב איינעם פעלט נאך עפעס איז דאס אַ סימן אז ער איז אין מירון נישט געווען.

מי שיש לו אמונה בגדולת הקדושה של רשב"י יש לו חיזוק ע"י רשב"י, וכשם שהש"ת הוא ה' לכל כך רשב"י לכל ואפילו לפחותים.

(בית אהרן)

נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה על ציון הרשב"י היא שלא כדרך הטבע, דכתיב (משלי י"ג ט') אור צדיקים ישמח.

(בני יששכר)

רמז לשב"ק בעילא דבר יוחאי

יש לפרש הכתוב תערך לפני שלחן נגד צררי, צררי הוא מלשון צרור המדינים והכיתם אותו, וגם מלשון צרור ביחוד באחדות הנעשה ע"י שמתאחדים יחד, וזהו בחינתו של רבי שמעון שמרומז בכתוב כי שלח"ן ער"ך הוא מספר רב"י שמעו"ן, ורבי שמעון שחבריו שנאו זה לזה וע"כ הגיעו לבחינת צרור המדינים וכו' אמנם רשב"י שנקט לשון השני של צרור, בחינת האחדות, כמו שמרמז בשמו כמאה"ב כי שמע ה' כי שנואה אנכי תקרא שמו שמעון, וכן במה שאמרו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, מרומז שמו של רשב"י כי הנ"ה מ"ה טו"ב ומ"ה נעי"ם עולה למספר ל"ג עמר, יום החג של הרשב"י, "<u>ובזה רמזתי למה שמתקבצים בהיכלא דרשב"י על שבתות השנה שכן מרומז בהדיא</u>".

(צבי לצדיק)

ימליץ טוב בעדינו

תניא ר' שמעון אומר מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתב כי תלקח אשה לאיש מפני שדרכו של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש (קידושין ב:) ידוע כי הקב"ה נקרא איש ככתוב ה' "איש" מלחמה, ובני ישראל בחי' אשה, ובמדרש איתא דקוב"ה מחולק עם בני ישראל כי הש"ת אומר שובו אלי ואשובה אליכם, ובני ישראל אומרים השיבנו ה' אליך ונשובה, וע"ז בא אדונינו ר' שמעון בר יוחאי להמליץ טוב לישראל שדרכו של איש לחזר על אשה ולא דרכה של אשה לחזר על איש, ע"כ צריך הקב"ה להתחיל תחילה ולקיים השיבנו ה' אליך ואח"כ נקיים ונשובה.

(אמירה יפה)

יש להמליץ בדרך רמז רשב"י ראשי תיבות ישפע ש'פע ר'ב ב'כל העולמות, שע"י זכותו הגדול נשפע כל ההשפעות טובות, גם בזכותו של רשב"י נמשך רפואה, ורמז לזה כי תיבת "ורפאתיו" עולה "שמעון בר יוחאי".

(הרה"ק מבארנוב זי"ע)

כי מ׳לך ר׳ופא נ׳אמן ו׳רחום ראשי תיבות מרון כלומר בזכות הצדיק במירון שולח השי״ת רפואה לחולי עמו ישראל.

(מכתב מהגה״ק רבי שלמה זלמן עהרנרייך משמלוי זצ״ל)

וזאת היה בכוחו של ר׳ שמעון בן יוחאי להעלות כל הגבורות לשרשן ולהמשיך חסדים מגולים על כנסת ישראל.. ור׳ שמעון בן יוחאי היה תמיד מזהיר לחברייא דיליה על האחדות והי׳ מעלה הגבורות לשרשן על ידי תשובה והגבורות מודים להחסדים שיתגלו על כנסת ישראל.. ובימי ר׳ שמעון בן יוחאי לא נראה הקשת שלא נצרכו בימיו לזכות אבות שהוא היה מעלה הגבורות לשרשן בהמתקה גדולה.

(מאור ושמש)

בגמ׳ איתא (גיטין יט. וכן הוא בברכות ט. ועוד בש״ס) כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, ולא מצינו לשון כזה על תנאים ואמוראים, י״ל דרומז דייקא על רבי שמעון שעליו נאמר בגמ׳ (סוכה מה.) שאמר רשב״י יכולני לפטור את כל העולם מן הדין אני ובני רבי אלעזר, ואלמלא יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו, והעיקר סופו היא בעת חבלי משיח האלו שנקראו שעת הדחק, וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק הלז, וכנודע בזוה״ק דבהאי חיבורא יתפרנסון בגלותא בדרא בתראה, והוא שעת הדחק הלז כנזכר, ובזכותו נסמוך ונושע לנצחים ונצא מאפילה לאור גדול בביאת גוא״צ בב״א.

(שער יששכר)

בהליכתו על קבורת הצדיק והקדוש יכול לבוא לידי בושה גדולה וביטול במציאות ממש שמתבושש מאוד בכל מעשיו ומחשבותיו אשר עשה וחשב עד היום.

(צמח צדק)

ובזכותא דרשב״י יהיה הגאולה לעתיד לבוא, וכן נרמז ועל׳ו מושיע״ם בה״ר ציו״ן סופי תיבות מרון, שם קברו של האי תנא רבי שמעון בן יוחאי.

(אורה ושמחה)

הפזמון בר יוחאי

בזה יובנו שאנו רואים שבת ששרים את שיר הקודש ״בר יוחאי״ כולם מתרגשים ברגשת קודש, גם אלו שאינם יודעים פירוש מילי השיר, ואין זה אלא שיש בתוך השיר תוכי תוכות קודש, ואע״ג דאינהו לא חזי מזליהו חזיא ורגישי בנפשייהו.

(תולדות מהר״ש לביא זצ״ל בס״ס הילולא דרשב״י)

פזמון נאה מארץ ישראל שמסדרין בכל ערב שבת עם סדר קבלת שבת על קבר רשב״י, וזכותו יגן בעדינו ובעד כל ישראל, כי לו נאה להודות בהלל ושבח לפני מי שנאמר בעבורו נעשה אדם שזכה וזיכה את הרבים, ושמעתי מחכמים גדולים שכל מי שהאיר ה׳ רוחו עליו אף בחו״ל והוא מארי קבלה ינגן פזמון זה.

(תכלאל)

שמעתי מחכמים גדולים אנשי שם שבאו מארה״ק שכל מי שהאיר ה׳ רוחו עליו אף בחו״ל מנגן פזמון בר יוחאי וזה סגולה להארת הנשמה והוא מיוסד ומסודר דרך המעלות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה מלמטה למעלה עד לראש הכתרים.

(הרה״ק ר׳ נפתלי כ״ץ זי״ע בסידורו בית רחל)

מאמרי רשב״י על שבת

הנה איתא בזוה״ק (ח״ג דף קמ״ד ע״ב) **רבי יהודה קרא לרשב״י ״שבת״ מה שבת לה׳ קודש, אף רשב״י שבת לה׳ קודש, עכ״ד. ובעת אשר אנו זוכים לעשות את השב״ק באתרא קדישא מירון, בוודאי בבחינת ״שתי שבתות״, על כן נביא כאן כמה מאמרים מתורתו של רשב״י על שב״ק.**

א״ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין שנאמר כה אמר לה׳ לסריסים אשר ימרו את שבתותי וכתיב בתרי׳ והביאותים אל הר קדשי וגו׳.

(שבת קי״ח)

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל מצוות שנתן להם הקב״ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ משבת שנתן להם בצנעא שנאמר ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, אי הכי לא ליענשו נכרים עלה שבת אודועי אודיעינהו מתן שכרה לא אוידענהו, ואיבעית אימא מתן שכרה נמי אודעינהו נשמה יירה לא אודיענהו.

(ביצה טז.)

על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו, ר"ש בן יוחאי אומר ברכו במן וקדשו במאורות, רבי שמעון בן יהודא איש כפר עכו אומר משום רבי שמעון ברכו במן וקדשו במאור פניו של אדם הראשון.

(מכילתא יתרו פ"ז)

מהו ויכל אלקים ביום השביעי, אמר רבי שמעון בן יוחאי, בשר ודם שאינו יודע לא עתיו ולא רגעיו ולא שעותיו הוא מוסיף מחול על הקודש, אצל הקב"ה שהוא יודע רגעיו ועתיו ושעותיו נכנס בו כחוט השערה.

(בראשית רבה י, ט)

רבי שמעון בר יהודא איש כפר עכו אומר משום רבי שמעון, אעפ"י שנתקלקלו המאורות מערב שבת אבל לא לקו עד מוצאי שבת.

(בראשית רבה יא, ב)

תני רבי שמעון בן יוחאי, אמרה שבת לפני הקב"ה, רבונו של עולם לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג, אמר לה הקב"ה כנסת ישראל הוא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני אמר להם הקב"ה זכרו הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל הוא בן זוגך, היינו דבור זכור את יום השבת לקדשו.

(בראשית רבה יא, ה)

אמר רבי שמעון בר יהודא איש כפר עכו משום רבי שמעון בן יוחי לא נשתנה זיו פניו של אדם הראשון ולא לקו המאורות עד שיצא השבת ועם שהוא דנו קודש את השבת לפידכ הוא אומר מזמור שיר ליום השבת.

(תנחומא הקדום בראשית סי' כ"ו)

רבי שמעון אומר המזמור הזה אדם הראשון אמרו, לפי שבא יום השבת ונעשה סנגור לאדם לפני הקב"ה, ואמר רבון העולם בששת ימי המעשה לא נהרג איש בעולם ובי אתה מתחיל זו היא קדושתי וזו היא ברכתי, וניצל אדם הראשון מדינה של גיהנם בזכות השבת, וכשראה אדם כחה של שבת התחיל משורר מזמור שיר ליום השבת אמר ליה השבת ולו אתה אומר הימנין אני ואתה נאמר הימנון להקב"ה טוב להודות לה'.

(יל"ש תהלים רמז תתמ"ג)

מתוך דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בשולחן הטהור ביומא דהילולא של מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע

יום ג' פרשת תרומה שנת תשע"ב לפ"ק - באת"ק מירון יע"א

יעצט איז א שמחה במקומו, אבער ס'איז שלא בזמנו ס'איז נישט ל"ג בעומר, ס'איז אבער ס'איז במקומו, דער תנא רבי שמעון איז אלעמאל, צו שלא במקומו צו שלא בזמנו, מ'קומט אהער קיין מירון כל מרי נפש, קומט אויספועל'ן א ישועה, אבער **חוץ פון דעם קומט מען שעפן שמחה, מ'קומט קיין מירון שעפט מען פילע העמערס פון שמחה.**

מיר געפינען מיר זיך יעצט דא באתרא קדישא מירון, און כלל ישראל אלע וואס זענען דא, זענען זיך מקשר מיט א קשר אמיץ וחזק, מיטן הייליגן תנא רבי שמעון, **יעדער איד פילט זיך אזוי בשמחה, אז מ'האט די זכיה צו טרעטן דא אויפן דעם אדמת קודש, מ'האט די זכיה צו לערנען א מימרא פון הייליגן תנא רבי שמעון, צו ס'איז בנגלה צו ס'איז בנסתר, צו ס'איז א משנה, צו ס'איז א ברייתא, צו ס'איז אין א גמרא, וועט ס'איז נאך זוכה צו לערנען חכמת הנסתר על אחת כמה וכמה, יעדער איינער איד פילט זיך שטארק אדוק ומקושר מיט הייליגן תנא.**

דער אייבישטער זאל העלפן, מ'זאל האבן די זכיה צו זיין דבוק אין די תורה הק', דבוק אין הקב"ה, דבוק אין די צדיקים, **חסידים טייטשטן הללו עבדי ה' הללו את שם ה', אז מ'האלט זיך מיט עבדי ה', דעמאלטס האלט מען זיך מיט דעם שם ה', אז מ'איז דבוק אין צדיקים וועט מען קענען דבוק זיין אין הקב"ה, אין הייליגן באשעפער אליינ'ס, איז דארפן מיר געבן א שבח והודאה פאר הייליגן באשעפער פאר היינטיגן טאג, כאטש ס'איז א טירחא דגופא, מ'האט זיך אזוי אפגעמיטשט ס'איז נישט געווען אזוי גרינג - שווער, אבער ס'איז אלעס כדאי יעדן מינוט אין טאג וואס מ'פלאגט זיך, מ'מיטשט זיך, נעמט מען דאס מיט, אין עולם העליון לאזט זיך נישט זאגן וויפיל דאס איז ווערד, ס'האט נישט קיין שיעור און ס'האט נישט קיין ערך די שוויית דערפון, אשרינו מה טוב חלקינו מיר האבן געהאט די זכיה צו זיין ביי די צדיקים, אז מ'דערמאנט אויף מויל זייער נאמען דאס אליינ'ס איז שוין א ענין, און כש"כ שטיין אין די ד' אמות פון די הייליגע ציונים.**

פני האדון ה' דא רשב"י

בזוהר הקדוש (פ' בא דף לח.) כתיב (שמות לד כג) יראה כל זכורך את פני האדון ה', מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בר יוחאי. והוא פליאה עלומה.

ויתבאר על פי מה שכתב בעומק הלימוך (פ' שופטים) על הכתוב ולא תכיר פנים במשפט, להנה כתיב (שמות כג ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, י"ל הפירוש כך דהנה הנוב"ה הוא הנקרא פנים של כל דבר, כי כל דבר יש לו חלק אלקות המהווה ומחיה אותה, ואם מ"ו אלם מושג איזה מאשה זרה או שהוא מסתכל איזה הסתכלות רע, אז הוא מגרש ומרחק את הפנים ממנו, והמשפעות זרות והסתכלות והרהורים רעים נקראים אלקים אחרים, וזהו לא יהיה לך אלהים אחרים כו', וזהו לא תכיר פנים, רוצה לומר שלא תחטא ולא תחשוב מחשבת און, כדי שלא תרחק את הפנים ותתנכר ממך, עכ"ד. ויש לומר שזהו ענין מצות עליה לרגל, שאלה אותו הכתוב בראיית פנים, כמו שאמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך, כי זהו תכלית הציווי שיבואו עם הפנים של ה' ביום המקדש, ולא יעבירו מ"ו פני אלקים שעליהם, והכרת פניהם תעיד עליהם שהם שלמים בשלש אלקים. ומזה אמר הזוהר מאן פני האדון ה' דא רשב"י, כי היש אלקים קדוש הוא ובגודל קדושתו היה לו שלש אלקים על פניו תמיד בשלימות.

(דברי יואל, שופטים מהדו"ק)

שפתותיו דובבו"ת בתפלה

במס' יבמות (דף פ.) ובמס' נכורות (דף לח:) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שמומרים לבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר. וכתב בספר חסידים (סי' רכ"ד) כל האומר לבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו.

וי"ל בביאור הענין על פי מה שכתב בשמרות טהורות (מאמר פד) לפרש הכתוב ושרי אלם עוז לו בך מסילות בלבבם, כי אמרו חז"ל (מועד קטן טז:) הקב"ה גוזר גזירה ולדיק מבטלו. וזהו ושרי אלם עוז לו בך, כביכול לבטל גזירתך, והוא על ידי מסילות בלבבם, פירוש על ידי שמזכה רבים ומביא מסילות עבודתך בלב ישראל עמך, עכ"ד. והנה כח זה נשאר להלדיק גם לאחר הסתלקותו לחיי העולם הבא להשיב רבים מעון ולקבל לבבות ישראל לאביהן שבשמים וכדברי מרן בק"ד זללה"ה בדברי יואל (פ' טהרה עמוד שפה) כי הלדיק אשר בחייו חיזקו קירב לבבות ישראל לעבודת השי"ת והוכיחם בדברים על כל הפירצות הנראיות תיקון, גם בשכבו על משכבו אחרי מיתתו לא יום ולא יומם, כי בשפתיו השיב רבים מעון ומעמתיה מתבדרין בעלמא, ועל כן שפתותיו דובבות בקבר, עכ"ד.

ולפי זה י"ל כי כמו הלדיק בחייו חיזקו בזכות הרבנת התורה יכול לבקש רחמים עליהם ולפעול ישועה בעבורם, כן הדבר גם כשגם נפשו ורוח בידו להעמיד עוד הדת על תילה, אמנם כשמומרים דבר

> וכן ראיתי בעיני בעת שהייתי שם (בשנת תשכ"ג) **ותמהתי מאד על מה שבצד אחד נראין חסידים ואנשי מעשה מרקדין בהתלהבות אש קודש, ומצד אחר נראין שאר בני אדם מרקדין כפוחזים וריקים באופן שאינו ראוי ואינו לכבוד** המקום הקדוש ההוא, והוא כדברי האוחה"ק הנ"ל שבמקום קדוש שם מתאחזין ומתקבצים כוחות הטומאה.
>
> עכ"פ חסידים ואנשי מעשה ואחבנ"י האוחזים בדרך הקדושה מתוך מסי"נ שהולכים לעלות לציון קדשו אין מבטלין הזמן אף רגע ומרגישים הרגש קדושה יותר משאר מקומות, **וכן מספרים אלו שזכו לעלות לציון קדשו עם מרן כ"ק דודי זללה"ה בשנת תרצ"ב לפ"ק**, וראו את גודל עבודת הקודש והתעוררות רבה שהיתה שם במחיצתו אשר קדושה על קדושה נכפלת.
>
> כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע
> בפתיחה לתלמידי הישיבות, ל"ג בעומר תשנ"ד

שמועה מפיו, הרי עדיין נשאר לו זכות זה שהוא ממשיך ללמד העם את ה', ועל כן שפתותיו דובבו"ת נקבר, פי' להתפלל ולבקש רחמים על כל הלומדים שמועותיו.

(בלך משה)

כתר תורה וכתר שם טוב

במערות צוריס שעמדת שם קנית הודך והדרך. יתבאר להנה שיינו בפס' תצוה (פ"ל מ"ד) רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן. ופירש הברטנורא כתר שם טוב, שיש בידו מעשים טובים, הוא עולה על גבי כולן, שכל השלשה כתרים נריכים לו, עי"ש.

ויל"פ ענין מעשים טובים, על פי דברי החתם סופר (דרשות ליו"כ עמוד ל"ד) על המשנה (פאלבי יומא) עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירלה את חבירו, היינו שלא הוכיחו ולא השיבו מעון, ע"ל (שבועות לט.) וכשלו בים נשמתו (ויקרא כו ט), נעון אחיו. כשלא מיחה בו. ואין לו כפרה, עד שירלה את חבירו, ר"ל פועל יוצא שירלה שיביאהו לשוב אל ה' וירלהו, עכ"ל. ובזה יש לבאר מאמר הגמרא (ברכות ח.) תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, היינו תכלית לימוד התורה, שיגרום מעשים טובים בחבירו. וז"ש וכתר שם טוב עולה על גביהן, היינו מעשים טובים כאלו שמזכה את זולתו לעשות מעשים טובים, עולה על גביהן, ועל דרך שהאריך בבני יששכר (אדר מאמר ב דרוש ג) שהצדקה גדולה שבצדקות כשלמד דעת לעני בדעת, עי"ש.

וכן מצינו בדברי שמעון בעל המימרא, דאיתא בגמרא (שבת נג:) שאמר אילף מן המערה, אמר הואיל ואיתמרים ניסא איזיל אתקין מילתא, אמר אילף מילתא דבעי לתקוני, אמרו ליה אילף דוכתא דלית בים ספק טומאה וכו'. ואז טיהר את עיר טבריה עשה חומה נקיה, כי אחר שעסק בתורה י"ג שנים במערה, רלה לקיים תכלית תכמה מעשים טובים לזכות את הרבים, ועל כן אמר אזיל ואתקין מילתא לזיכוי הרבים.

כלל זה מסור בידינו בכל מקום דהיכא דפליגי ר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה (עירובין מו: ביצה כו:), ונראה לומר הטעם לזה דהנה סתם ר' שמעון הוא ר' שמעון בר יוחאי, וידוע כי רשב"י זכה בגודל מעלתו לעשות מעשים רבים לעולם התיקון כנודע, ולפיכך גם ההלכות שפסק הם שייכים לעולם התיקון, משא"כ בזה"ז הלכה כר' יהודה.

(דברי יואל פר' נשוקתי)

וז"ש במערות צוריס שעמדת שם קנית הודך והדרך, כי הוד הכוונה על כתר תורה, דאיתא בילקוט (תהלים רמז תתס"ג) שנתן הקב"ה הוד למשה שנאמר (במדבר כז כ) ונתת מהודך עליו, וכן הוא נותנו לכל מי שיגע בתורה. והדר רמז לגמילות חסדים, על פי מה דאיתא במדרש (ויק"ר פ"ל י) פרי עץ הדר זה אברהם, שהדרו הקב"ה בשיבה טובה וכתוב והדרת פני זקן, ע"כ. ואברהם אבינו ע"ה הרי הוא עמוד החסד. וזהו שם קנית הוד"ך והדר"ך, היינו כתר תורה וכתר שם טוב שעולה על גביהן.

(בלך משה)

הלכה כרבי שמעון בספר הזוהר

בבית יוסף (יו"ד סימן ס"ה) העתיק מדברי הרמ"ק (תולין לג:) כתב הרמב"ם ז"ל (הלכות מאכלות אסורות פ"ו ה"ז) דגיד הנשה מותר בהנאה, ומכמי לויל השיבו על דבריו ומומרים לאסור בהנאה, ופלוגתא דתנאי הוא דתניא (פסחים כב.) גיד הנשה מותר בהנאה דברי רבי יהודה ורבי שמעון אוסר, וקי"ל (עירובין מו:) רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה, ומשום הכי פסק כרבי יהודה דמותר בהנאה. ומיים על זה הבית יוסף ומיהו בזוהר הקדוש (ויצא דף קמ"ג.) נראה שהגיד אסור בהנאה, ולכן טוב ליזהר, עכ"ל. וכתב על זה בדרכי משה ומיני מבין דבריו, כי שמעתי כי בעל ספר הזוהר הוא סתם רבי שמעון המוזכר בתלמוד שהוא רשב"י, והוא פליג בתלמוד שלנו עם רבי יהודה שמתירו בהנאה, ור"י ור"ש הלכה כר"י כמ"ש הפוסקים, ומש כן אין ראיה מספר הזוהר לענין הלכתא, עכ"ל. והדבר צריך תלמוד מהו סברת הבית יוסף.

ויל"ל על פי מה דאיתא בגמרא (שבת נג:) דמעיקרא (קודם שנכנס רבי שמעון במערה) כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא, הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף (אחר שיצא) כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק רבי שמעון בן יוחי עשרין ותרתיסר פירוקי. הרי כי לאחר שיצא מן המערה עלה ונתעלה בכח התורה ניתר שאת

בקדושה יתירה ועילאה. ולפי זה י"ל כי דבריו שבתלמוד נאמרו קודם שנתמנה במערה, ואולי רק על זה סובב המי כללא דר"י ור"ש הלכה כר"י, אמנם מה שנשנה בספר הזוהר הקדוש הוא מה שלמד אחר שיצא מן המערה, ואז היה כוחו גדול יותר, לזה כתב הצ"י דלפי שבספר הזוהר נרמזה שהגיד מסוד על כן יש ליזהר.

(דברי יואל, ויצב)

בבח פלפול התורה הרגיז ממלכות

חדש כמה הלכות וכו' זה המרגיז ממלכות (פיוט ומנהגים). יל"פ שייכות הענינים, על פי מה שכתב מ"ז זללה"ה בייטב לב (פ' דברים) בשם ק"ז היאמת משה זללה"ה לפרש דברי הגמ' (מגילה ג.) עה"פ (יהושע ח יג) וילן יהושע בגילה ההוא בתוך העמק, מלמד שלן בעומקה של הלכה, הכוונה בזה שע"י עסק התורה בעיון למדם מידושים ולהסיר הקושיות והספיקות, בכח זה מזמרין עריסים והקליפות המחיים, ומשברין כוחות הטומ"ע ומנקמין מותם, וע"כ כשרצה יהושע לנצח את העיר עי, נטל העצה זו בידו ולן בגילה בעומקא של הלכה, כדי שבכח זה ישבר את הקליפות, ועל ידי זה זוכין לנצחון המלחמה, עיי"ש. וזהו שאמר הפייטן מד"ש כמה הלכות, היינו שרשב"י עמל בתורה ומידם מידושי הלכות, ועי"ז היה ג"כ זה המרגיז ממלכות, היינו שבכח תורתו הקדושה הוריד כוחות של שונאי ישראלוזה שאמר מדם כמה הלכות, ובכח זה הוא זה המרגיז ממלכות, שהפיל כחות של שונאי ישראל ומגיריהן.

(נרך משה)

פועל ישועות בבח התורה

במסכת שבת (דף ג:) כשברח רבי שמעון בן יוחי מפני גזירת המלכות, חזרו טשו במערתא, והוו משלחי מנייהו (פוסקין בגדיהם שלא יבלו), והוו יתבי עד צווארייהו בחלא כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשי מכסי ומצלי, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. ולעיל (דף יא.) תניא, חברים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה, מ"ר יוחנן לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחבריו שתורתן אומנותן, אבל כגון אנו מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה. והקשו בתוס' (ד"ה כגון) מהא דאמרינן דבעידן צלויי לבשי מכסי ומצלי, ומשמע דלפ רבי שמעון הפסיק לתפלה.

> **מהאי טעמא אלפים ורבות מכל רחבי תבל הולכים על ציונו הקדוש של רשב"י מה שלא מצינו כן בשאר צדיקים, דהנה התנא רשב"י היתה כן מידתו כדמצינו שהיה מיצר ודואג במצבם של ישראל וכמ"ש בגמ' (שבת קלח.) דאם ח"ו תשתכח תורה מישראל, וכן מצינו שהיה מוכיח את בני דורו דס"ל דמותר להתגרות ברשעים, וכן עשה בעצמו שמהאי טעמא הוצרך לגלות למערה כמבואר בדברי חז"ל, על כן בני ישראל הולכים על קברו שיהא שפתותיו דובבות בקבר, ולהתפלל עלינו ותורתו יגן לנו וימליץ טוב בעדינו, כיון שבחייו הרי עמד בפרץ והשפיע מתורתו על כל בני דורו ודורות הבאים אחריו.**
>
> כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
>
> (אבני שהם ל"ג בעומר תשמ"ה)

ויתבאר על פי מה שהניח מ"ז זללה"ה בייטב פנים (שופ משפ"ת חות לה) מה שאמר מפ"ק של הרה"ק מוהר"ר יצחק מייזיק מזידיטשוב זללה"ה בצימוד מאמרם דרשב"י וחבריו שתורתן אומנותן אין מפסיקין לתפלה, על פי מה דאיתא במדרש (ב"ר פ"פ פ"פ) עה"פ (משלי ח כ) והיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן, אמר תורה אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה. וכמו כן רשב"י וחבריו התורה אומנותן, שעל ידי יחודים ולימודי אמת שבתורה הם פועלי ישועות בקרב הארץ ואינם צריכים לתפלה, עכ"ל.

והוסיף על זה בייטב פנים לפרש הא דאיתא בגמרא (שבת י.) רבא חזיף לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה, אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד, דהיינו שרבא אמר כי מי שאומרו אומנותו יכול לפעול להמשיך גם חיי שעה על ידי עסק התורה, ואין צריך להאריך בתפלה, אבל רבי המנונא מכח עוצמתו לא היה מחזיק את עצמו בבחינה זו שיהיה תורתו אומנותו לפעול על ידו גם חיי שעה, ולכן היה מאריך בתפלה ואמר זמן תפלה לחוד, עכלה"ק.

והנה מבואר בגמרא (שבת קח ב.) דמעיקרא (קודם שילמ רבי שמעון מן המערה) כי הוי מקשי רבי שמעון קושיא הוי מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא הוה

מפרק רבי שמעון בן יוחי עשרין ותרעשר פירוקי, ע"ש.

ולפי זה י"ל כי בהיותו עדיין במערה לא היה יודע עדיין שים לו מדריגות הנפלאות במורה, וכוונ עצומתו היה סובר שלא הגיע לבחינה זו לפעול גם חיי שעה על ידי תורתו, ועל כן הפסיק מן התורה לתפלה, מה שאין כן אחר שיצא מן המערה והבחין שנתעלה למדריגה נשגבה בתורה, לו לז שפיר השתמש בכח התורה על ידי יסודים ורוחופי שמות לפעול ישועות בקרב הארץ, ולא היה לריך להפסיק לתפלה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, תשנ"ז)

בזכותו נזכה לגאולה

חדש כמה הלכות הן במשנה עדוכות, זה המרגיז ממלכות. יל"פ על פי מה דאיתא במדרש (ויק"ר פ"ז ס"ג) אין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות משניות מה טעמא (הושע ח י) גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם. וז"ש חדש כמה הלכות הן במשנה עדוכות, ועל כן זה המרגיז ממלכות, כי בזכות לימוד משניות נזכה לישועה אמיתית ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה במהרה בימינו.

(נרך משה)

לכל ישראל האיר בהמתקת הדינים

במדרש (הובא בערכי הכינויים ערך אור) וימאר אלהים יהי אור (בראשית פ' ג), זה משה, ויהי אור, זה רבי שמעון בן יוחאי, ולריך ביאור.

ויתבאר על פי מה שהביא בעולר חסד (אבות פ"ה מ"ב) ג' שיטות בטופן המתקת הדינים על ידי דברי תורה, הא' שיטת הרה"ק העטרת צבי זללה"ה דדוקא על ידי פלפולי התורה נמתקין הדינים, הב' שיטת הרה"ק מקאמארנא זללה"ה דאף כשמחדש חיזה דבר בגמרא ובפוסקים, גם כן נמתקין הדינים, ע"ש בחריכות. ומזה נמלינו למידים מעלת התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, שאמריו פזורות בש"ס תורת הנגלה וגם גילה תורת הנסתר, בודאי כחו גדול להמתיק הדינים מעל בני ישראל. ולזה אמר רשב"י בעלמו (סוכה מה:) יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, והייט כי בכח תורתו שזכה לתורת הנגלה ותורת הנסתר בידוע, בודאי יכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין ולבטל כח המקטריגים מכל אחד ואחד.

ובזה יל"פ מה שכתב בעני יששכר (לל"ג בעומר מאמ ב ג) מהגין להדליק נרות ומאורות ביום זה ל"ג בעומר, לכבוד נשמת מאור התורה רבי שמעון בר יוחאי שקראו אותו (זוה"ק אמור דף ק:) בוגיעא קדישא, אשר נתגלה ביום זה (שנולד בו ביום), וביום הזה עלה לשמי מרומים, והוא יומא דהילולא דיליה לאורו נסע ונלך, ע"ש בדבריו. ולדרכיט י"ל בביאור הענין, כי אור רומז על מדת החסד, על דרך הכתוב (בראשית פ' ה) ויקרא אלהים לאור יום, ומצותר בזוהר הקדוש (בשלח דף סג.) כי בבוקר שולט מדת החסד ובערב שולט מדת הדין. ולכך קראתו בוגיע"ק קדישא, להורות שבכח תורתו זוכה להפך מדת הדין לרחמים שהוא בחינת אור ויום. ועל זה אנו מרבין בנרות ומאורות בליל ל"ג בעומר, להורות שכח תורתו של התנא האלקי בוגיע"ק קדישא קאי וקיים עד היום הזה להשפיע לנו אור ולהמתיק מדת הדין לרחמים גמורים, ויזריח אורו של התנא האלקי אשר קדושתו מופפת עלינו ביום הקדוש הזה, ובליל הזה יאירו בתי בני ישראל בבחינת (שמות י כג) ולכל בני ישראל היה אור במושבותם,

והנה זה ארבעים שנה זכיתי להיות עם כ"ק מרן אאמו"ר שליט"א במירון (ונסע אז בשנת תשכ"ג לפ"ק בוקר מעיר צפת להשתטח על ציונו הקדוש), **והיה לנו סיפוק רוחני בהיותינו שמה, ומני אז השתוקק כ"ק מרן אאמו"ר שליט"א ודיבר בכל פעם בצפיה רבה מגודל השמחה באתריה דמר שאינו מובן לבני חו"ל, מה שנרגש שם שתי בחינות, וכמו שנרמז ברבי שמעוון הכתוב** (תהלים צב יד) **שתולים בבית י' בחצרות אלקינו יפריחו, ראשי תיבות שמעון בן יוחאי, כמבואר בדברי יחזקאל** (לל"ג בעומר), **דהיינו בחינת בתי גואי המשל ופחד עמו בבית ה' מבפנים על הציון, שם מתאספין מרי נפש ונשברי לב שופכים לבם כמים בדמעות שליש לפני ה', ומחכים לישועה בזכותיה דהאי תנא קדישא, וגם בחינת בתי בראי עוז וחדוה במקומו, בחצרות אלקינו מבחוץ שמחה וחדוה עילאה בהתרוממות הנפש, והיא שמחה של מצוה שלא כדרך הטבע.**

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

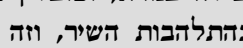
(ל"ג בעומר תשס"ג לפ"ק)

שיהיו לבניו מאירים ונשמותיו מאירות ונתיס מלאים אור, ויזכה לכולנו אור בהיר בשמחים.

ועל כוונה זו שיבטו הפייטן (פיוט ומנהגים) לכל ישראל המי"ר בסוד תורה הבהיר, כאור החמ"ה מזהיר, כלומר שעל ידי שנתגלה על ידו סודות התורה, לכל ישראל האיר בהשפעת מדת החסד ורחמים, כאור החמה מזהיר, שאז שולט מדת החסד בעולם.

והנה הכתוב אומר והארץ היתה תוהו ובוהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים, והיינו כי בהתחלת הבריאה היתה התגברות מדת הדין בבפליים, שהיה חש"ך על פני תהום (היפוך אור שהוא חסד) וגם רוח אלקי"ם (מדת הדין) מרחפת על פני המים, ועל זה ויאמר אלהים יהי אור זה משה, שהוריד לנו מן השמים תורת הנגלה, ויהי אור זה רבי שמעון בן יוחאי שגילה לנו תורת הנסתר, ובכח שני תורות אלו תורת הנגלה ותורת הנסתר נשפע לנו אור להמתיק מדת הדין למדת הרחמים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, משפ"ד)

בזכותו אנו חיים

עצי שטים עומדים וכו' הלא המה יורוך מוריך. יתבאר על פי מה דכתיב (שמות כו טו) ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, ובגמרא (יומא עב.) שעומדין לעולם ולעולמים. והנה כי כן קדושת הנדיקים מוסדי דור ודור הן נצחיים וקדושתן קיים לעולמי עולמים, וזכותם אנו חיים ולאורם אנו הולכים ומתחזקים בדרך התורה והמצוות. וז"ש עצי שיטים עומדים, שהן דוגמת קרשי המשכן שנשארו קיימים לעולמי עולמים, הלא המה יורוך מוריך, שבזכותם יש לנו חיים על להבות תורה וירחת שמים עד היום הזה.

(בדרך משה)

השתוקקות לפקוד הציון

שמעתי משמיה דהגאון הקול חריף זללה"ה שאמר בגמילת מלמרס (פסחים נח:) כלפי הוא רבי שמעון בן יוחאי לשמוך עליו בניו, כלומר כלפי הוא רבי שמעון בן יוחאי לשמוך עליו ולהושע בזכותו, בין בניו אלו המבקרים בהיכלו בחתרת קדושת מירון לפקוד מקום מנוחתו אם אלקת מחוקק ספון, ובין אלה בניו תושבי הגולה השמחים מרחוק בהילולת דרשב"י, עכ"ד.

וי"ל דזהו לפי מדתו של רבי שמעון, שהוא מדת דשמעתא (שבת מו:) דדבר שאין מתכוין פטור ומותר, והטעם דהמשבה הוא העיקר, אם כן לפ שאין אנו נמלאים בפועל למעשה בחתרת קדושת, אבל כיון דבמחשבה כולנו משתוקקים להיות על הציון הקדוש, כלפי הוא רבי שמעון לשמוך עליו גם אלה בניו, וביום הזה המנת אלקי עומד על הציון ומברך אלוס לרחוק ולקרוב, לכל המשתוקקים בלבו הן מקירוב מקום והן מריחוק מקום, כי רבי שמעון רואה גם אלו המשתוקקים להיות קרובים אלו ולפקוד מקום מנוחתו, והוא מברך לכל אחד המשתתף בשמחתו מרחוק ומקרוב, ובכל מקום שנמצא אים המשתוקק לבא על הציון יכול עתה להציע בקשתו לפני המנת אלקי, והמנת ממקומו במירון יפן ברחמיו לכל מקום לשמוע בקשתינו ויעלהו לרצון

תועלת השיר בהתלהבות לכבוד רשב"י

אפשר להמליץ מה שפירש רבינו הקדוש מלובלין זללה"ה בספה"ק דברי אמת (פ' תרומה) **על המשנה** (שבת נא:) **כל בעלי השיר יוצאין בשיר, פי' יוצאין מכל רע ח"ו, בשיר על ידי שירה, ונמשכין לו יתברך בשיר, ומזין עליהן, מלשון מזונות, דכאשר הגבורות נמתקים בא פרנסה לעולם, וטובלין במקומן, כי מצינו** (סנהדרין לט.) **כששאל הרשע אלהיכם כהן הוא וכו' במאי טבל, אהדר ליה בנורא. כי עיקר טבילה בנורא, וטובלין מטומאה בנורא בהתלהבות השיר, וזה וטובלין במקומן, עכדה"ק. נמצא על ידי שיר להשי"ת יוצאין מכל רע, ונמשכין לו יתברך ונשפע פרנסה וטובל במקומו, הכל בשיר.**

ולולא דמסתפינא נראה להוסיף על דברי קדשו בשי"ר ראשי תיבות ר'בי ש'מעון ב'ן י'וחאי, וזה שאמר יוצאין בשיר, פי' שעל ידי שירה בהתלהבות להשי"ת בל"ג בעומר יומא דהילולא דרשב"י, יוצאין מכל רע ונמשכין לו יתברך, ונשפע פרנסה לישראל וזוכים להטהר מטומאה, בזכות השירה לכבוד הילולא דרשב"י, אכי"ר.

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

(ל"ג בעומר תשס"ה לפ"ק)

לפני שומע תפלת כל פה ית"ש, ומאורו יושפע לכולנו תורה וברכה בגוף ובנפש.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, תשמ"ו)

אש מן ההדיוט לעורר אש של מעלה

נוהגין להדליק נרות ומאורות לכבוד התנא המלוקי רשב"י זי"ע, ועיין בבני יששכר (מאמר ג' ג') מה שנתן בזה טעם לעצמם.

וי"ל דהנה ק"ל (יומא כא:), לך על פי שתם יורדם מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט, והטעם ביאר השל"ה הקדוש (פ' תצוה תורה אור) כי בהבלת גם מלמטה מעורר השם הרוממי למעלה, עכלה"ק. (וכ"כ הרמ"ע בפרשת השולה מ"ג פ"ב). וי"ל שזהו הענין מה שמרבין בנרות ומאורות, לעשות בזה בחינת בחינת להתעורר גם גם של הדיוט מלמטה, ובזה יתעורר השם הרוממי מלמעלה, הוא אור השפעת נשמת המלכי של התנא הקדוש רשב"י, ויורד לנו גם מן השמים אור רוממי בחינת האורה אור הגנלה ואור הנסתר.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, תשמ"ד)

להאיר גם על העומדים מבחוץ

או יאמר בהקדם מה שכתב בזרע קודש (לפרשת ויל ה) על מה שמצוה בשמחת בית השואבה (סוכה נא.) לפי היה תכלית בירושלים שהיה מאירה מאור בית השואבה, פי' שתפילו מי שלא נכנס עדיין בחדרים פנימיים בעזרתנו יש"ם, רק בבחינת חיצוניות, הכניסו בו גם כן אור הילולה, עכלה"ק. (וכ"כ בייטב פנים מאמר קדישין אות יז).

והנה כתב בדברי יחזקאל (לג"ג בעומר) ש'מוליס ב'בית י' בחצרות מלקינו יפריחו (תהלים נב יד), רמזי תיבות ש'מעון בן יוחאי, שמבקשים אנו מהש"ת כי המורות הקדושים של רבי שמעון בן יוחאי ותבירו השמולים בבית ה' בעולם העליון, בחצרות מלקינו יפריחו, פי' שגם אלו שהן עדיין בחצרות מלקיט ועומדים מרחוק מבית ה', כמו המצר שהוא לפני הבית, גם הם יפריחו, יזריחו ויופיעו בתוכינו, עכ"ד.

ויש לומר שזהו הענין שמרבין בנרות ומאורות, שיאיר אור התנא על הכל גם על אלו שהם בבחינות חיצוניות, וגם העומד מבחוץ יזריח בו האור הקדוש.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, תשמ"ג)

להעלות תפלות חוץ לארץ

עוד י"ל דהנה מודעת זאת מספרי הקודם כי הצדיק יסוד עולם הוא המעלה תפלות ישראל לאביהן שבשמים, עוד מבואר בספה"ק כי תפלות ישראל שבחוץ לארץ עולים לארץ ישראל ומשם עולין למעלה, ועל דרך הכתוב (מלכים-ב ו מח) והתפללו אליך דרך ארצם, עכ"ד.

ולפי"ז י"ל כי כולנו שמוכים על רבי שמעון שהוא נקרא צדיק יסוד עולם (זוהר תצא דף רעט.), וכל תפלות ישראל שבחוץ לארץ עולין לארץ ישראל לתורת קדישא מירון, והתנא מעלה אותם לשמי מעל, ומזה נשפע רב טוב וברכה וישועה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, תשמ"ג)

התקשרות על ידי העטרת צבי

הנה באמת קשה לנו פשוטי עם למצוא קשר להתנא הקדוש רשב"י שהיה חי כמה מאות דורות לפנינו, ומקומו בגן עדן העליון הוא רם ונשא גבוה מעל גבוה. אולם מצאתי פתח, דהנה א"ז זללה"ה בייטב לב ובייטב פנים מרבה להביא את הרה"ק העטרת צבי זללה"ה, ומכנהו בתואר רבינו או בתואר רבינו הקדוש, והגם שהיה א"ז תלמיד של ק"ז הישמח משה זללה"ה, עכ"ז מוכח מסגנון לשונו שהחזיק עצמו גם לתלמידו של העטרת צבי. וידוע שהעטרת צבי נקרא בדורו שר בית הזוהר, ובגודל קדושתו ודביקותו בספר הזוהר הקדוש התייחס עצמו לתלמידו של התנא האלקי רשב"י, ואירע פ"א כשנסע איש לארה"ק נתן לו העטרת צבי פיתקא שיניחנו על הציון הקדוש במירון וחתם את שמו 'תלמידו צבי בן הינדא', ונמצא שרבי שמעון בן יוחאי הוא רביה דרביה של הייטב לב, ומעתה כאשר אנחנו מתקשרים עם א"ז הייטב לב זי"ע שהיה יותר קרוב לדורינו, והוא מקושר לרבו העטרת צבי, והעטרת צבי מקושר עם רבו רבי שמעון בן יוחאי, אם כן יש לנו שביל קרוב וקשר להתנא הקדוש רבן שמעון בן יוחאי.

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

(בסעודת הילולא של מרן הגה"ק בעל ייטב לב זי"ע ו' אלול שנת תשס"ז לפ"ק – באתרא קדישא מירון)

מִי יַעֲלֶה בְהַר ה' וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ

כשעלו רבותינו

פרקי זכרונות מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א מן המסעות לארה"ק של דו"ז מרן רביה"ק דברי יואל זי"ע ואביו מרן רביה"ק הברך משה זי"ע

עומדות היו רגלינו בשערי ארצינו הק', כאשר מרן רבינו שליט"א יצא למסע הקודש לארה"ק ולעשות את השב"ק פרשת תולדות באתרא קדישא מירון, אמרנו לנכון להעלות עלי גליון ממה ששמענו מפ"ק של רבינו שליט"א בעיתים וזמנים שונים תולדותיהם של צדיקים אלו מסעיה"ם הטובים של מרנן רבותינו הק' כאשר עלו לארה"ק.

וכאן המקום להביע תודתינו מעומק הלב לידידינו החשוב, אברך כמשמעו וכמדרשו, זך הרעיון במטיב הגיון מוה"ר **דוד וויים שליט"א** מרבני כוללינו בוויליאמסבורג יע"א אשר ערך מאמר הלז בטוטז"ד וליקטם מתוך השיחות קודש והדרשות של מרן רבינו שליט"א, ותשוח"ח לו.

נסיעת רביה"ק זי"ע לארה"ק בשנת תשי"ט

כ"ק רבינו שליט"א דערציילט, כ'געדענק ווען דער פעטער ז"ל איז געפארן קיין ארץ ישראל שנת תשי"ט, דער עולם איז געפארן באגלייטן ביז צו די שיף, עס ליגט מיר אין זכרון ס'איז געווען א גרויסער ציבור דעמאלטס ביים באגלייטן און מ'האט געזינגען דעם באקאנטן ניגון "כי בשמחה תצאו", וואס מ'זינגט ביי אונז אויף 'והאר ענינו'.

איך בין געגאנגען מיטן טאטן ז"ל באגלייטן דעם פעטער, כ'בין נאך דעמאלטס געווען א יונגל פאר די בר מצוה, דער טאטע ז"ל האט מיר געהייסן אנטוהן בגדי שבת די שבת'דיגע בעקיטשע מיטן הוט. דער פעטער ז"ל איז ארויף אויף די שיף, און ווען דער טאטע ז"ל איז ארויף באגלייטן בין איך מיטגענאנגען מיט אים. דער פעטער ז"ל איז אזוי געזעסן אויפן דעק מיט נאך מענטשן, אינמיטן געטו ער זיך א דריי אויס צו מיר, און ער פרעגט מיך 'קומסט נישט מיטו?'. איך בין געבליבן איבערדאשט פון די שאלה. האט דער טאטע זיך אנגערופן 'ער איז דאך נאכנישט בר מצוה, ווען ער וועט זיין בר מצוה וועל איך אים קענען מיטשיקן'.

ווען דער פעטער ז"ל איז אהיים געקומען האט אים אפגעווארט א שיינער ציבור, אבער ביי די קומענדיגע נסיעה תשכ"ה ווען ער איז צוריק געקומען, דעמאלטס האט אים שוין אפגעווארט גאר א גרויסער ציבור, דער ציבור איז בליעה"ר זיך שטארק צואוואקסן דעמאלטס, און ווען דער פעטער ז"ל איז ארויס געקומען, געדענק איך ווי ער האט אראפ געקוקט, מיטן פנים צו די ערד, ער האט אזוי אראפ גערוקט דעם הוט אויפן שטערן העכער די אויגן, ער האט נישט געקוקט אויפן ציבור בכלל.

ס'איז געווען דעמאלטס (תשי"ט) אן אינטערסאנטע מעשה, אונז זעמיר ארויסגעפארן אין א קאר ווען דער פעטער ז"ל איז אהיים געקומען פון ארץ ישראל מיט די שיף, דער פעטער האט געהאלטן אינמיטן דאוונענען ווען אונז זעמיר ארויף אויף די שיף, און ארויסגייענדיג ווען מ'איז געשטאנען ביי די טיהר, האט זיך למעשה אזוי אויסגעשטעלט אז מ'איז ארויס דורך אן אנדערע וועג נישט פון וואו מ'האט געקלערט, אזוי אז דער פעטער איז ארויס געקומען אינגאנצן פון אן אנדער זייט פון א זייטיגע טיהר, איז געווען דארט אינער פון אונזערע קרובים, וועט ס'האט אים געקענט, ר' משה טייטלבוים, וועמען מ'האט גערופן ר' משה באניצר, ער האט געהאט דארט אן אלטע קאר א סטעישאן וועגאן, און דער פעטער ז"ל איז ארויס געקומען און האט ממש קיינעם נישט געטראפן, ער זעהט נישט קיינעם, ער קוקט אהער און אהין, אינמיטן באמערקט ער דעם ר' משה באניצר, ער האט דארט געווארט אין די זייט, און ער זאגט 'אה משה איז דא' און ער פרעגט אים 'נו די האסט א קאר דא?' זאגט ער אז יא, ער האט זיין אלטע קאר, א צובראכענע קאר קוים קוים א האלצערנע קאר ס'האט געקראצט אזוי ס'איז געווען לויז אלע חלקים און ס'האט געשאקלט, און אזוי ווי קיינער איז נישט געווען דארט איז דער רבי אריין אין ר' משה'ס קאר און זיך געריכט צו פארן

מיט אים, און פון הינטן זענען מיר אריינגעקראכן, ס׳איז געווען אן אלטע שוואכע קאר און ס׳האט זיך קוים געירטן, ר׳ יונה עסטרייכער ע״ה האט ארויס געדינגען א שיינע קאר בימים ההם, א ווייסן ״קעדילעק״, אזא טייערע קאר אפצונעמען דעם רבין, און דער גאנצער עולם האט געווארט אויף איין זייט ביים הויפט עמטליכע טויזער דארט וואו דער פעטער האט געדארפט ארויס קומען, דערווייל איז מען געווואוירט געווארן דארטן אז דער רבי איז שוין ארויס געקומען פון די אנדערע זייטן, זענען זיי אלע געקומען צולויפן, און ר׳ יונה עסטרייכער האט געבעטן דעם רבין זאל אריבער קומען צו זיין קאר, ער האט דאס ספעציעל געבראנגט פאר דעם, אבער דער רבי האט נישט געוואלט הערן פון טוישן צו די אנדערע קאר, ר׳ יונה האט פרובירט אהער פרובירט אהין ס׳האט גארנישט געהולפן, פאר אים איז גוט געווען ר׳ משה טייטלבוים׳ס אלטע קאר, און ער איז מיט אים אהיים געפארן ביז וויליאמסבורג.

מ׳האט עפעס געדעדט אונז האמיר נישט געהערט, מיין טאטע איז געזעסן נעבן פעטער ז״ל, און קיוויאשדער רב (פון קווינס) און דער מוזשאיירער רב זענען אויך געווען אין די קאר.

אויף בעדפארד עוו. האט אן עולם האט אפגעוואַרט, ס׳איז געווען דארט פאליציי, און מ׳האט אנגיינגן וועז דער פעטער ז״ל איז אנגעקומען. יעדער האט זיך געחידוש׳ט, די פאליציי האט זיך געוואונדערט אז דער פעטער איז אריינגעקומען מיט אזא פשוטע קאר.

נסיעת רבינו הברך משה לארה״ק בשנת תשכ״ג

בשנת תשכ״ג איז די רבי דער ברך משה געפארן די ערשטע מאל קיין ארץ ישראל אויף א נסיעה, אין א בריוו וואס כ״ק רבינו שליט״א האט אהיימגעשריבן פאר די געשווויסטער פון ארץ ישראל, דערציילט ער איבער וואס ער האט בייגעוואוינט בשעת׳ן באזוך ביים בערבעשטער רב אין שטוב, וועלכער האט געוואוינט נעבן די יפו גאס, און יענעם מיטוואך וועז זיי זענען דארט געווען איז געשטארבן בן צבי ימ״ש דער נשיא המדינה, ווי אזוי די ציונים האבן אים געמאכט א גויאישע פאראדע ביי די לוי׳, מיט בלומען אוז פייפערייען, און די סאלדאטן האבן געשאסן מיט זייערע רעוואלווערס, אוז ׳דער טמא שלמה גורן האט מספיד געווען, געזאגט קדיש האט בן גוריון ימשו״ז׳, אוז ער שרייבט דארט מיט שארפע ווערטער בגנות פון די ציונים אוז זייערע צערעמאניעס.

עס האט פארציילט הרבנית חי׳ ע״ה אז במשך די וואכן וואס דער רבי איז געווען אין ארץ ישראל מיט די רביצין ע״ה איז די שטוב ווידטשאפט אינדערהים געפירט געווארן דורך איר זייענדיג די עלטסטע טאכטער אוז שטוב. אויפן פארלאנג פונעם פעטער כ״ק רביה״ק זי״ע פלעגט די רביצין ע״ה אריבערקומען פרייטאג צונאכטס נאכן לעכט צינדן זיך אומקוקן צי אלעס איז אין אדענונג, אוז זי האט געשמועסט מיט די קינדער, אוז זי פלעגט צוריק ברענגען די גריסן פארן רבין. ביי יענע געלעגנהייט האט די טאכטער הרבנית חי׳ ע״ה געוויזן פאר די מומע די בריוו וואס זיי האבן באקומען.

שבת אינדערפרי פלעגן די קינדער אריבערגיין עסן די סעודות ביים פעטער אין שטוב, דער רבי זי״ע האט דאך שוין געווואוסט אלע באריכטן פון די רביצין ע״ה, האט ער אבער זיך ווידער פארזינטערעסירט ביי די קינדער איבער אלע פרטים וואס זיי ווייסן פון די נסיעה, וואו מען איז געווען און צי עס איז מיט הצלחה, אוז זיי האבן איבער דערציילט פרטים וואס זיי האבן געוואוסט פון דעם וואס זייער ברודער רבינו שליט״א האט געשריבן בריוו, אוז דער רבי האט כסדר געפרעגט ״וואס נאך שרייבט ער?״, ביז וועז נאכדעם וואס זיי האבן איבער דערציילט ווי אזוי דער רבי שילדערט פרטים פון דעם באזוך ביי געווסען רבנים, האט ער זיך שטארק צושמייכלט, [און אנגערופן ״איך זע אז ער איז א גוטער מבין אויף זיי, ער האט זיי גוט ארויס״] און עס איז מערקבאר געווען אז ער האט געוואוסט דאס צו הערן. (מפי בני הרבנית הצ׳ חי׳ מייזליש ע״ה בשמה)

*

עס איז געווען ר׳ וואלף בער לעבאוויטש ע״ה ער האט נישט געהאט קיין קינדער דער פעטער ז״ל האט אים גזאגט ער זאל פארן קיין ארץ ישראל, ער איז געווען אין ארף ישראל פאר ער האט געהאט קינדער, איך האב אים גזעזהן דארט ל״ג בעומר תשכ״ג אין מירון, ער איז נאכדעם צוריקגעקומען זיין ערשטע קינד האט ער געהאט אין ארץ ישראל.

בטל דעתו מפני דעתו

כ״ק מרן רבינו שליט״א דערציילט אז בשנת תשל״ד לפ״ק האט דער טאטע ז״ל געהאט א פלאן צו פארן קיין מירון אויף ל״ג בעומר, און ער האט שוין געמאכט אלע נויטיגע הכנות צו די נסיעה.

נאך פסח וועז דער פאספארט און רייזע בילעטן זענען שוין געווען גרייט, און די לעצטע הכנות זענען שוין געווען ערלעדיגט, איז ער דאן ארויסגעפארן קיין בעלל הארבער צום פעטער ז״ל נעמען ברכות קדשו.

וועז ער האט גזאגט פארן פעטער אז ער וויל פארן קיין ארץ ישראל צום ציון פון רשב״י, האט זיך דער פעטער אנגערופן ״עס איז דאך יעצט א סכנה׳דיגער זמן צו פארן [שהיה כמה חדשים אחר מלחמת יום הכיפורים], וואס פעלט דאס יעצט אויס צו פארן?!״.

כאטש דער פעטער ז״ל האט נישט קלאר געזאגט אז ער זאל נישט פארן, ער האט דאס בלויז געפרעגט בתורת שאלה, האט דאס דער טאטע ז״ל אויפן ארט מקבל געווען, ער האט יענע רגע מבטל געווען אלע זיינע פלענער אוז צוריק געצויגן די גאנצע נסיעה, נאר וויל דער רבי ז״ל האט געפרעגט.

צירוף המצרפים

להתפלל על ציון הקודש של התנא האלקי רשב"י זי"ע באתרא קדישא מירון בשבת ויו"ט ובימים שא"א תחנון

הרב יוסף יהודה כ"ץ שליט"א

בעל "דברי יואל" בית שמש יצ"ו

בירור נפלא בענין:

האיך נוהגים היתר לילך לציון הרשב"י בשבת

לילך לבית החיים בר"ח וחנוכה ושאר ימים שא"א בהם תחנון / האם הנשמות נמצאים אצל הקברים בשבת ויו"ט / דעת מרן רביה"ק זי"ע / ציון הרשב"י במירון

בעמדינו בימים הללו – ימי קדושה ואורה – אשר זוכים אנו להאי מתנה טובה – להסתופף בצל הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א – ולעשות את השבת בצילא קדישא דהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי – יחד אלופי אלפי אנשי שלומינו אשר נפשם איותה ורוחם חשקה להתענג מזיו נועם שב"ק זו – בהיות מרן רבינו שליט"א מתרפק ומתקשר בעבותות של תורה וקדושה – באורו הבהיר של התנא האלוקי – על כן אמרנו לנכון – דבר בעט"ו מה טוב לברר האי הלכתא רבתא לשבתא – האיך נהגו אבותינו ורבותינו הק' זי"ע ויבלחט"א – וכן אנו נוהגים אחריהם – יחד עם כל בית ישראל – לבוא ולשבות שבת שבתון באתרא קדישא מירון – ולעלות לציו"ן ברנה לשהות במשך כל השבת – ולהתפלל את התפילות שבת – בציונו של התנא האלוקי רשב"י – דבר שלא מצינו במקומות רבים – ואדרבה ידוע ומקובל בקרב כל בית ישראל שבשב"ק ויו"ט אין הולכים לבית הקברות ואין מתפללים אצל הקברים – ואפי' בקברי צדיקים – וא"כ במה נשתנה למעליותא ציונו של רשב"י – ע"כ נבואה בגנים ללקוט שושנים – האם אכן יש איסור לילך לבית הקברות בשבת – והאם בקברי צדיקים יש להקל יותר מבשאר קברים – והאם יש מעליותא בציונו של התנא האלוקי רשב"י – ולייישב מנהגן של בית ישראל על הצד היותר טוב.

לילך לבית החיים בר"ח וחנוכה ושאר ימים שא"א בהם תחנון

דברי ה'כל בו':

הנה מקור הראשון שמצינו מדובר בענין זו, הוא **בספר כל בו** (סי' קי"ד) שדיבר שם לגבי המנהג שכבר היתה מזמן הראשונים (ונפסק בשו"ע סי' שד"מ סעיף כ') שביום כלות השבעה הולכים האבלים לבית הקברות ללוות הנשמה שחוזרת למקום הקבר ולקונן ולהספידו שם, וכתב ע"ז הכל בו ש'אם חל יום השביעי בראש חודש אין הולכין לבית הקברות', ע"כ.

והו"ד **בבאר הגולה** יו"ד סי' שד"מ (סק"מ) וכדברים הללו מצינו לחד מהראשונים והוא בספר **אורחות חיים להר"א מלוניל** ז"ל (הלכות אבל, עמ' 581) עיי"ש.

וטעמן של דברים עפ"י פשטות הוא דכיון דראש חודש הוא יום שאין מספידין בו ואין נופלין על פניהם ע"כ ג"כ אין לנהוג בו הליכה לבית הקברות, ובפשטות אפי' בכדי להתפלל שם ג"כ אין לילך בר"ח.

שיטות האוסרים בר"ח וחנוכה וחודש ניסן:

ולכאו' כוונתם לאו דוקא ראש חודש דה"ה כל יום שאין מספידים בו וכדו', כגון חנוכה, פורים, חודש ניסן, חוה"מ וכו' שגם בהו אין מספידים, א"כ גם בהם אין לעלות לבית הקברות ביום השביעי.

ולכאו' יש ללמוד מדבריהם דהוא הדין לילך לבית הקברות "להתפלל" בחנוכה פורים וראש חודש, ושאר ימים שאין מספידים בהם שגם כן אסור. וכן משמע מספר **קב הישר** (פרק פ"ח) שכתב שאין לילך להתפלל בבית הקברות במשך כל חודש ניסן, עיי"ש. ומדבריו שם משמע דהוא משום דהם ימים נעלים שאין מספידין בהם, ובענין שיהא כולו קודש, ע"כ אין הולכים ג"כ להתפלל בבית הקברות, עיי"ש.

וכן כתב ג"כ להדיא בספר הק' **יסוד יוסף** (להקדוש רבי יוסף יוסקא ז"ל שהיה רבו של הקב הישר, וכידוע שרוב הספר קב הישר מבוסס ומיוסד על ספרו של רבו) שכתב וז"ל: חודש ניסן אסור בו ההספד והתענית, ונוהגים ג"כ שאין הולכים בו על הקברים

לומר תחנונים כבשאר הימים, כדי לקדש חודש זה מבשאר חודש, עכ"ל. הרי לן להדיא שלדבריהם אין לילך לביה"ח בחודש ניסן, וטעמם הוא משום שהם ימים שאין מספידין בהם.

דברי הבן איש חי

וכדברים הללו כתב בספר **בן איש חי** פר' וישב (שנה ראשונה הל' חנוכה, אות כ"ב) לגבי חנוכה 'שאם יש לו **יאר**–צייט בחנוכה ילך לבית הקברות קודם חנוכה', ע"ש. והו"ד להלכה **בכף החיים** סי' תר"ע (סקכ"ג), ע"ש.

להשתטח על קברות הצדיקים:

אולם **הבן איש חי** הוסיף ע"ז וז"ל: אבל הולכין על הקברות להשתטח על קברות הצדיקים זיע"א, וכן המנהג פה עירינו שהולכין על מצבת אדונינו יהושע כהן גדול בתוך ימי חנוכה בערב ראש חודש [טבת], עכ"ל.

והיינו שחידש הבן איש חי לחלק בין סתם קברים לקברי הצדיקים, ולכאורה הסבר הדברים הוא דס"ל דבסתם קברי ישראל או קרובי משפחה אין שום ענין מיוחד להתפלל אצלם, וזה שהולכים לקבריהם הוא רק ענין של אבילות, משא"כ בקברי צדיקים שמסוגל המקום לקבלת התפילות ומבקשים שבזכות הצדיקים יושעו[1], שפיר דמי להתפלל ולפעול ישועות אפי' בימים שאין מספידים בהם ואין נופלים על פניהם, ודו"ק.[2]

סתירת הראיה מדברי הכל בו:

אך יש לומר שבלא"ה אין ראיה לאסור להתפלל בביה"ח בימים הללו ממה שכתב הכל בו, דשאני המנהג שהביא הכל בו שמדובר מהמנהג שהולכין אז להתפלל על מנוחת הנפטר ואומרים הזכרה והשכבה בעד הנפטר ומקוננים וכו' שזה מסתבר לאסור בר"ח ושאר ימים שא"א בהם תחנון, משא"כ לילך להתפלל בעד חיים וכדו' בגלל שהוא מקום מסוגל לקבלת התפילות י"ל דמותר, ואכן כ"כ בספר **גשר החיים** (להגר"מ טיקוצינסקי זי"ל, פכ"ט אות ה') ומילתא דמסתברא היא.

נתפשט המנהג להקל:

ואכן למעשה המנהג שהולכים לקבר ביארצייט אפי' בראש חודש בחנוכה ובפורים או בחודש ניסן. וכ"כ בספר **גשר החיים** (שם) דכן נתפשט המנהג להקל.

וכן נהגו חסידים ואנשי מעשה בימי חודש ניסן שעלו במשך השנים על ציונו של מרן הרה"ק מצאנז זי"ע ביוד"ק ביום כ"ה ניסן.[3]

וכן נוהג **כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א** וקהל עדתינו אחריו לעלות לציונו הק' של כ"ק מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע ביומא דהילולא דיליה החל ביום כ"ו ניסן.

וכן מצינו בשו"ת **מלמד להועיל** (להגה"ק ר' דוד צבי הופמאן זצ"ל דומ"ץ פאפא, חיו"ד, סי' קנ"ה) להתיר ללכת לבית הקברות ביארצייט בחודש ניסן למי שלא הלך לפני ר"ח ניסן.

האם הנשמות נמצאים בביה"ח אצל הקברים בשבת ויו"ט

דברי מרן האר"י ז"ל:

אולם מצינו בכתבי **מרן האר"י** ז"ל שמשמע מדבריו לאסור לילך לבית החיים בשבת ויו"ט ראה מ"ש **בשער רוח הקודש** (דף ל"ט ע"א) וז"ל: דע כי כל עיקר היחודים וכו', אם תייחדם על קברי צדיקים עיקרם הוא בערב ראש חודש או בט"ו לחודש, כי אז יש הכנה יותר משאר ימים, 'ובשבתות וימים טובים וראש חודש לא תשטח, כי אז נפשותם עולות למעלה ואינם מושגות', ואפי' בחול המועד תוכל להתפלל עליהם, אבל לא תייחד ייחודים, עכלה"ק.

ובפשטות משמע מדבריו שאין לילך ולהתפלל על הקברים בשבת ויו"ט 'מכיון דנפשותם איננה במקום קבורתם אלא עולות למעלה'.

בראש חודש:

אך אם ננקוט כן בדברי האריז"ל ז"ל, א"כ נמצא דבזה נשתנה למעליותא 'ראש חודש' דלא הוי כחנוכה ופורים וחודש ניסן, אלא הוי כשבת ויו"ט שבהם אין לילך לקברים שהרי שפתו ברור מללו 'בשבתות וימים טובים וראש חודש', ולכאורה ההסבר בזה הוא דגם ב'ראש

---

1 וכמ"ש להלן **מדברי המעבר יבוק** (אמרי נועם פמ"א) ומדברי **המג"א** בסי' תקפא (סקט"ז) שכתב בתפלה על קברי הצדיקים מתעורר זכותים, וכמ"ש להלן מדברי **מרן רבינו הק' זי"ע** שכתב לדייק מדברי המג"א שהענין לילך להתפלל על קברים הוא רק בקברי צדיקים ולא בסתם קברים עי' להלן באריכות.

2 אך עי' להלן מ"ש מדברי **היסוד יוסף** שאכן משמע מדבריו שאפי' בסתם קבר של אביו או קרובי משפחתו, יש בו ענין מסוגל לקבלת התפילות ע"ש ודו"ק.

3 ועי' בשו"ת דבר יהושע (ח"ב סי' פ') שכתב וז"ל: וכן מי שחל היארצייט שלו בימים שאין מספידין בהם לא נמנעין מלילך וכו', וכן ראינו בקברי צדיקים כגון היארצייט של הרה"ק מגארליץ ובאבוב זצוק"ל שחל יא"צ שלהם בראש חודש ונתאספו חסידים ואנשים מעשה על קברם וכו', ואין פוצה פה ומצפצף וכו' עכ"ל, ע"ש.

חודש' יש איזה עלייה לנשמה שאינו בנמצא במקום קבורתו.

אך לפי"ז צ"ב אמאי כתב האריז"ל 'דבחול המועד תוכל להתפלל אליהם' וכי חוה"מ אינו בכלל יו"ט שנפשותם עולות למעלה, ואפי' תימא דאינו באותו מדריגה של יו"ט, צ"ב האיך 'ראש חודש' הוא במדריגה יותר מחוה"מ. ובאמת מצינו בספה"ק קב הישר, שג"כ כתב כן להדיא (בפרק ע"א ד"ה אכן) וז"ל: ובכל שבת וראש חודש עולה הרוח לגן עדן העליון אשר שם היא הנשמה, ובההוא אור וזיו הטהור יורדת למטה במוצאי שבת ויום טוב וראש חודש, עי"ש המשך לשונו הקדוש.

עובדא מהרה"ק מראפשיץ זי"ע:

ונפלאות מצינו בספר **דברים ערבים** (להגה"צ ר' דוד הערמאן זצ"ל מקליינוואדריין תלמיד המהר"ם שי"ק ז"ל והקול אריה ז"ל) **שהביא מה שראה אצל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע,** וז"ל: הייתי אצל אדמ"ו שליט"א [הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע] בחג השבועות, באו עם מבוקש עבור מסוכן ר"ל, ואמרו כי ירצו לילך על ציון כ"ק אמ"ו מהר"ש (מבעלזא) זל"ה ולא הניח אמ"ו שליט"א [המהר"י מבעלזא זי"ע], וסיפר כי פעם א' אחת רצה **הרה"ק מראפשיץ** [זי"ע] לילך על ציון **הרה"ק הרמ"ל מסאסוב** [זי"ע] והי' אז ערב ראש חודש אחר הצהריים, וכאשר בא על הציון הנ"ל ביקש וחיפש אנה ואנה את נפש הה"ק הרמ"ל מסאסוב ולא מצאו, והתפלל שמה תפילת מנחה וחיפש איזה נשמה טהורה לשאול אצלה על נפש הה"ק הרמ"ל כי אנה הוא פשפש ומצא, ושאלו והשיב לו נשמה הלז, כי היום לא תמצאהו כתיב, כי נתבקש על סעודת ר"ח בהיכל העליון, וכבר לבש את בגדיו שבשבת ויו"ט ולא יבוא לכאן עד אחר ר"ח, והלך הה"ק לביתו, וסיים אדמ"ו שליט"א [הרה"ק מבעלזא זי"ע] אם כן הוא כי נשמות הצדיקים המה למעלה ואינם באים א"כ מה תבקש שמה בשבת ויו"ט ור"ח, ושבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, אמן, עכ"ל.

הרי לנו מזה שהרה"ק מבעלזא זי"ע ג"כ נקט למעשה שלא לילך על קברות הצדיקים בשבת ויו"ט מהטעם שכתב האריז"ל שנשמותיהם אין נמצאים שם.

האם סתם קברים חלוקין בזה מקברי צדיקים:

אך יש לציין שלכאו' דבריו הללו של הרה"ק מבעלזא זי"ע לאסור לילך על הקברים מהטעם 'שהם אינם נמצאים שם' אמורי לכאורה רק לגבי 'קברי צדיקים' משום שהם בבחינה עליונה שעולין להיכלות העליונות וכמו שאכן היה עם הרה"ק הרמ"ל מסאסוב זי"ע, משא"כ בסתם קברים מאנשים פשוטים לא שייך טעם זו. ויש לעיין בזה.

אך מדברי **הקב הישר** (שם) משמע שדיבר בכל הקברים ולא דווקא קברי צדיקים, עי"ש בריש דבריו שכתב 'שהקב"ה גזר כן להיות נפשות הצדיקים מצויין על הקברות לטובת ישראל שיהיו שומעין לתחינות ותפלות ישראל הבאים להתפלל על הקברות, וכל מי שיש לו איזה צער יבוא אל קברי אבותיו או שאר קברות ויודיע צערו להנפשות' עכ"ל. ולאחמ"כ כתב שבשבת ור"ח אינן נמצאים שם. הרי מזה שכוונתו לכל הקברים ולאו דווקא קברי צדיקים.

אך מדברי האריז"ל אין לדייק לכאן או לכאן, דמה שכתב 'אם תיחדם על קברי צדיקים וכו' בשבת וביו"ט ובראש חודש לא תשטח וכו', היא לאו דווקא משום שזה ש'הנשמות אין נמצאים שם' אמורים רק בקברי צדיקים, אלא משום דלפי האריז"ל כל הענין בכלל להתפלל על הקברים הוא רק בקברי צדיקים ולא בסתם קברים. [וכמ"ש להלן מדבריו של מרן רביה"ק זי"ע, ע"ע לקמן מש"כ בזה].

ההיתר 'בחולה שיש בו סכנה':

אך חידוש היתר מצינו בספר **משמרת שלום** (על הל' שמחות, חיברו הגאון ר' שלום שכנא שטערנינק ז"ל אבד"ק מאציוב), **אות ה'** (סקכ"ט) **דאפי' לאלו האוסרים בסתם לילך להתפלל על קברים בשבת ויו"ט מ"מ יש להתיר בחולה שיש בו סכנה,** וז"ל שם: מי שיש לו חולה בתוך ביתו, והוא חולה שיש בו סכנת חיים, מותר לילך על בית הקברות ולהתפלל על קברי אבותיו או על קבר צדיק אף בראש חודש, וחול המועד ושבת ויו"ט, עיי באו"ח סי' תקע"ו סעיף י"ג ובסי' רפ"ח סעיף י' דזועקים ומתחננים בשבת על המסוכן ביומו, ע"ש וכו', וה"ה בזה לילך עבורם לבית הקברות, ועיין ביסוד יוסף פרק ס"ד דהשי"ת גזר כן להיות הנפשות מצויים על הקברים לטובת ישראל שיהיו שומעים תפילות מהבאים להתפלל על הקברים, וכל מי שיש לו איזה צער יבוא על קבר רבותיו וקרוביו ויודיע צערו וכו' עכ"ל, עי"ש עוד.

ושפתיו ברור מללו שבחולה שיש בו סכנה מותר ויש ענין להתפלל בין בקבר של צדיק ובין בקבר של קרובי משפחתו,[4] [אך כאמור לעיל מספר **דברים ערבים שהרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע** חלק ע"ז, וס"ל שאפי' בחולה שיש בו סכנה אין להתפלל על הקברים, ובקברי צדיקים עכ"פ בודאי שלא, וכנ"ל משום דבין כך ובין כך אין הנשמות של הצדיקים מצויות בבית החיים בשבת ואין שום תועלת להתפלל שם, ודו"ק].

---

[4] ומדבריו משמע שהבין דיסוד האיסור הוא משום כעין תוקעין ומריעין בשבת שאין מתענין סתם משום עונג שבת ועיין בזה.

להתפלל בלא ייחודים שפיר דמי.

אך כל הנ"ל היא רק אם ננקוט שלפי דברי האריז"ל 'אין שום ענין להתפלל' בקברות הצדיקים בשבת. אולם מצינו **להגה"ק ממונקאטש זי"ע** בספרו **דברי תורה** (ח"א, אות צ"ו) שכתב שכל דברי האריז"ל אמורים 'שלא לעשות ייחודים' בשבת ויו"ט על קברי צדיקים, אבל 'להתפלל שם' שפיר דמי אפי' בשבת, משום שאע"פ 'שנפשותם עולות למעלה' וכדברי האריז"ל, מ"מ עדיין יש שם כח ההבלא דגרמא של הצדיק השוכן בתוך הקבר, ומפני זה בעצמה הוא כבר מקום מסוגל לקבל התפילות, וזה לא נפקע בשום זמן ואפי' בשבת ויו"ט. עכ"ד.

ומ"ש האריז"ל 'ואפי' בחול המועד תוכל להתפלל עליהם' דמשמע מזה דרק בחוה"מ מותר להתפלל על הקברים ולא ביו"ט היינו משום דבשבת ויו"ט אסור לשאול צרכיו (כמ"ש בש"ע סי' תקפ"א סעיף ד', ובמג"א שם סק"ד) **ומשא"כ** בחוה"מ שמותר לשאול צרכיו, אבל אין הטעם משום 'תפילה על הקברים דייקא'. עכד"ק.[5]

האריז"ל בעצמו מתיר בראש חודש:

ומצינו סמוכין לדבריו של **הגה"ק ממונקאטש זי"ע**, בדברי מרן **האריז"ל** בעצמו בכמה מקומות שמשתמע מדבריו שכל מה שאסר לילך לקברי צדיקים בשבת ור"ח הוא רק באופן שהוא מייחד יחודים, והטעם דבר"ח ושבת אינו מן הנכון לכוין את היחודים שכתב לייחד על קברי צדיקים במשך כל ימות השנה, משא"כ באופן שאינו מייחד יחודים, או אפי' שמייחד יחודים רק מייחד את היחודים הנכונים השייכים לאותו יום, שפיר דמי.

ונביא מדברי האר"י הק' מש"כ בב' מקומות: **בשער רוח הקודש** (שם) בהמשך דבריו הנ"ל כתב בזה"ל: והייחוד של ראש חודש תייחדנו ביום ר"ח בדוקא, ואפילו להשתטח בקבר הצדיק ביום ראש חודש ע"י יחוד זה תוכל, עכ"ל.

וכן מצינו **בשער הגלגולים** (הקדמה ל"ח) שכתב וז"ל: וביר"ח אייחד היחוד שהוא מיוסד על שם שד"י, כי יחוד זה הוא סוד ר"ח, כי שם שד"י במלואו הוא ראש חדש. ואפילו להשתטח על הצדיקים ביום ר"ח, הוא טוב היחוד הזה הנזכר של ר"ח, עכלה"ק.

הרי לן מדבריו להדיא דבאופן שמייחד את היחוד הנכון, ומסתבר שה"ה באופן שאינו מייחד יחוד כלל אלא בא להתפלל ולפעול ישועות בעד החיים, שפיר מותר, והוא ראיה חזקה.

ציונו של הקדוש ר' שכנא מלובלין זי"ע

ועיין **בדברי תורה** (שם) שהסמיך ראיה לכך עם עובדא נפלאה **מהרה"ק מלובלין זי"ע** וז"ל: ולפלא כי שמעתי מחסיד תלמיד **החוזה מלובלין זי"ע** כי דרכו היה לצוות לילך בעת צרה להתפלל על קבר **הגאון הקדוש רבי ר' שכנא [מלובלין] זי"ע** השוכן שמה בלובלין (חותנו של רבינו הרמ"א זי"ע), ופעם אחת באו לפניו להתפלל על חולה אחד בחול המועד וציוה לילך על קבר הנ"ל, ושאלוהו הלא היום חול המועד, ואמר מה זה אם יום טוב הוא או חול המועד, כי רק הנשמות עולות למעלה וגם חלק הנפש השוכן על הקבר אבל על כל פנים ההבלא דגרמא נשאר גם אז עד התחיה, וכח קדושת ההבלא דגרמא של הרבי ר' שכנא הנ"ל עדיף יותר גם משאר ציון של אחר, עד כאן דברי הנ"ל, וזה כדברינו, וכיוונתי לדעת הגדול בעל רוח הקודש כנזכר, עכ"ל.

'תפילות שבת' או 'אמירת תהלים':

אך יש לציין שיוצא לנו נפק"מ גדול למעשה לפי ביאורו של הרה"ק ממונקאטש זי"ע בדברי מרן האריז"ל זי"ע, דלפי"ד נמצא דמ"ש האריז"ל שבשבת ויו"ט אין להתפל אצל קברי צדיקים הוא דווקא אם שואל שם צרכיו, אבל להתפלל שם התפילות שבת או אמירת תהלים, או לשאול צרכיו באופן שמותר לשאול צרכיו כגון שמפיג צערו והוא לו לעונג שבת וכדאיתא **בשו"ע** או"ח סי' רפ"ח (ס"ב)[6] שמותר אפי' לבכות בשבת בכדי להפיג צערו, או כשמתפלל רק במחשבה שהתיר בזה **הרה"ק מבוטשאטש זי"ע** (אשל אברהם סי' ס"ח סעיף א) וכדומה עוד היתרים שהתירו, א"כ גם על הקברים מותר להתפלל באופנים אלו בשבת, ודו"ק.[7]

הסוברים דהאיסור הוא רק 'להשתטח':

אך כאמור כ"ז הוא ע"פ הבנת הרה"ק ממונקאטש זי"ע בדברי מרן האר"י ז"ל שלמעשה אסר בשבת ויו"ט אפי' 'להתפלל' אצל קבר, אך כבר מצינו לכמה מהפוסקים שכתבו לדייק מדברי האר"י ז"ל שהאיסור הוא רק 'להשתטח' בשבת ויו"ט אבל 'להתפלל' מותר עיין בספר **אורחות חיים** (ספינקא, סי' תקפ"א סקי"ב) **שכתב כן**, וכ"מ **בדעת תורה** (סי' תקפ"א).

---

5 והנה לפי"ד הגה"ק ממונקאטש זי"ע מובן שפיר העדיפות בחוה"מ להתפלל על הקברים, אך קשה אמאי על 'ראש חודש' כתב האריז"ל שאסור להתפלל על הקברים, וכי בראש חודש אסור שאילת צרכיו. ועיין בזה.

6 וכ"כ **התו"ש** (שם, סק"ג) **והאליה רבה** (סק"ג) וכ"פ **המשנ"ב** (שם סק"ד) דלא כט"ז שם.

7 וברם דברי הרה"ק ממונקאטש זי"ע צל"ע דהא אי הטעם האיסור הוא משום שאלת צרכיו, א"כ ביו"ט הלא קיל וכמ"ש בס' תקפ"ד בפוסקים שם לענין ראש השנה ועיין בזה ואכמ"ל.

וכן מצאנו בספר **לקט קמח החדש** וז"ל: ולולי דמסתפינא היה נראה לחלק בין 'להשתטח ובין סתם להתפלל על קבר'. עכ"ל.

גדולי הצדיקים שנהגו להיתר:

עכ"פ בין אם האיסור הוא דוקא "לייחד יחודים", ובים אם האיסור הוא "להשתטח", מותר לילך להתפלל על קברי צדיקים בשבת ביו"ט וחוה"מ – אך כאמור רק באופן המותר להתפלל בשבת ויו"ט, והיינו או אמירת תהלים או תפילות שבת, או בקשות באופן שמפיג צערו וכנ"ל.

ואכן רבים וכן שלמים נהגו בזה להיתר, עי' בספר **דרכי חיים ושלום** (אות תשפ"ג) שכן נהג הגה"ק **בעל המנחת אלעזר זי"ע** שעלה לציון אביו הרה"ק בעל הדרכי תשובה זי"ע, ביומא דהילולא דיליה ביום ב' של יו"ט סוכות.[8]

וכדברים הללו מצינו בספר **נחלה לישראל** (להרה"ק ר' יחיאל מיכל היבנער אב"ד ניזנוב ז"ל. דף ח' ע"ג) **שרבו הרה"ק מסטרעטין זי"ע** הלך פעם להתפלל תפילת יום שב"ק על ציון אביו, ואמר אח"כ 'אבי הי' עימי בשעת התפלה', עי"ש.

וכמו כן העיד **כ"ק הגאב"ד הרמ"א פריינד זצ"ל** על מנהג חסידים הקודמים לעלות לציון **הרה"ק המראה יחזקאל זי"ע** ביומא דהילולא דיליה שחל בחוה"מ (כ' ניסן), עי' בספר **מרא דשמעתתא** (אות תק"י במהדורא חדשה) שכתב וז"ל: כשחל יום היארצייט בחול המועד, אמר לי שאפשר לבקר את הקבר ביום היארצייט, שהרי הרה"ק בעל המנחת אלעזר זי"ע הלך להתפלל על קבר אביו ביום טוב, וגם על ציון הרה"ק בעל מראה יחזקאל זיע"א היו נוסעים ביום היארצייט שחל בחול המועד, אולם אמר, שלא ילכו רק בנין המשפחה, ולא יקחו מנין כדי שלא יהא פרהסיא, עכ"ל.

מנהג ישראל בציון הרשב"י:

ולענינינו במה שנהגו ישראל קדושים לעלות לציו"ן ברנה – ציון המציונת – של התנא האלוקי רשב"י באתרא קדישא מירון ומתפללים שם וכו', ניחזי אנן האם יש בזה צד של איסור, או לא. ונחלקם אחת לאחת.

דמצד דברי **הכל–בו** שאסר לילך לקברים בכל הימים שא"א בהם תחנון שבת ויו"ט בכלל, הנה ע"ז כבר הבאנו לעיל **א.** לא נהגו העולם להחמיר בזה, ובכל הימים שעפ"י הכל בו אסור (חנוכה, פורים, ניסן, וכו') לילך על הקברים, נהגו בהן להקל. ורק להתפלל בעד המתים אסור, אבל לילך להתפלל בעד החיים [שאין בזה שום אבילות] שפיר מותר. **ב.** ובנוסף לזה הבאנו סמך גדול מדברי **הבן איש חי** ש'קברי צדיקים' עדיף בזה, וכמו שהעיד על מנהג עירו שהולכין לקברו של התנא ישמעאל כהן גדול ביומי דחנוכה.

ומצד דברי **האריז"ל** הלא הבאנו דבריו של האריז"ל סותרין אהדדי, אך אפי' אם ננקוט כדבריו בשער רוח הקודש (דף לט.) שאין הנשמות נמצאות שם, וכמ"ש בקב הישר, הלא גם בזה אית לן סמוכין למנהג ישראל:

א. משמעות האריז"ל – הוא דאין להשתטח בשבת ויו"ט, אבל להתפלל בשבת ויו"ט שפיר דמי, וכמו שאכן נקט **באורחות חיים** ובספר **לקט הקמח החדש**.

ב. משמעות האריז"ל – דאין לעשות ייחודים כיון שאין נמצאים שם הנשמות, אבל להתפלל במקום הקבר שפיר דמי, ואדרבה הוא מקום מסוגל לתפילות, וכמ"ש מדברי **הרה"ק מלובלין זי"ע, והגה"ק ממונקאטש זי"ע.**

ג. משמעות סוף דברי האריז"ל – דרק לבקש צרכיו אסור בשבת ויו"ט [ולאו משום דינא דבית הקברות] אבל לבקש צרכיו באופן המותר [עונג, מחשבה וכו'] וכן להתפלל שם 'תפילות שבת' או אמירת תהלים מותר.[9]

דעת מרן רביה"ק זי"ע:

אך מצינו בתורתו של מרן רביה"ק זי"ע אשר דיבר בקדשו כמה פעמים בענין הליכה לקברי צדיקים וההשתטחות עליהן ובקונטרס **על הגאולה ועל התמורה** (סימן ק"ח) האריך בזה שדבר זה מיוחד לצדיקים ואנשי מעשה וכו'.

אך בנוסף לזה כתב רבינו תשובה בהאי מילתא ד'הליכה לקברים בשבת', ומה שגרם לכתיבת תשובתו זו היתה משום מה שרצו המתחדשים להנהיג לילך לבית הקברות בכל שב"ק, [ע' בסוף המאמר שהבאנו דברים כהווייתן היכי הוו] וע"ז כתב רביה"ק זי"ע לאסור מחמת כמה טעמים והא ל"ז נדפס"ה בשו"ת **דברי יואל** (יו"ד סי' צ"ט) ונביא מדבריו הק' שם הנוגעים לענינינו.

---

[8] ומה שהביא שם (במנהגי חג שבועות) שבהיארצייט של אמו - שחלה ביום ב' של יו"ט שבועות - עלה לקברה רק באסרו חג, אפי"ל ב' טעמים בזה או דקברי צדיקים שאני וכדלהלן, או משום דסמך ע"ז שיעלה למחרת היארצייט שזהו בתוך הג' ימים של היארצייט דהוי כהיום בעצמו, וכמ"ש הרה"ק ממונקטאש זי"ע בספרו דברי תורה (ח"ג, אות ח"י) מקור לדבר זה שיום שלפני היארצייט ויום שלאחריה הוי כיום היארצייט.

[9] ואפי' לפי מ"ש **מהרה"ק מבעלזא זי"ע** שלא הניח לילך להתפלל לציון אביו בשבת, י"ל שבעצם טעמו 'אין אסור' אלא שכיון שאין הנשמות נמצאות שם א"כ 'אין ענין שם 'בשבת', ואין שום חשש המנהג 'ישראל להתפלל בציון הרשב"י בשבת, ומה 'שלא הניח' לילך על ציון אביו אפי"ל שהוא מכיון דציון אביו ז"ל נמצא בבית הקברות בין שאר קברים, ובזה יש יותר רעותא לילך בשבת משום התדבקות החיצונים וכמ"ש להלן מדברי מרן רביה"ק זי"ע, ודו"ק, ועי' להלן עוד בזה.

'הוי כאמירת תחנון':

תו"ד דברי רבינו בריש התשובה היא דבשו"ע סי' תר"ה איתא דבערב יום הכיפורים יש מקומות שנוהגין לילך על הקברות, ובמג"א שם (סק"ה) כתב דאין לומר תחינות אלא מה שמיוסד מקדמונים מאחד דאין אומרים תחנון, [עכ"ד המג"א] וצריך להבין לכאורה דהלא בימים שאין אומרים תחנון אין אומרים גם התחנון המיוסד מהקדמונים וא"כ אמאי כתב המג"א דרק לא יוסיף על תחינות הקדמונים בימים שא"א תחנון, דמשמע מזה דעכ"פ התחינות של הקדמונים כן אומרים.

וע"כ כתב רביה"ק זי"ע לבאר שכוונת המג"א הוא דמכיון שכל זה שאין אומרים תחנון בערב יוה"כ זה תלוי לפי המנהג וכמבואר בשו"ע סי' תר"ב וסי' תר"צ, ע"כ במקומות שנהגו לילך לבית הקברות בערב יוה"כ ולומר שם איזה תחינות המיוסדים מהקדמונים, א"כ זה נכלל בכלל 'המנהג' של אי אמירת תחנון – שהתחינות הללו אכן אומרים – משא"כ בשבת ויו"ט שהוא חמור יותר 'ומצד הדין' אין אומרים בהם תחנון (ולא רק מצד מנהגא) א"כ 'כל תפלה שיתפללו שם הוי כאמירת תחנון' ולכן נתפשט המנהג שלא לילך אז לבית הקברות, עכת"ד רביה"ק זי"ע וזהו הטעם הראשון על מה שנהגו שלא לילך לבית הקברות בשבת ויו"ט.

'לא נתברר מפי חכמים וסופרים שיהיה הזמן מוכשר לדבר':

אך רביה"ק זי"ע הוסיף עוד מילתא חדתא והוא העיקר, וז"ל שם: והעיקר דבלאו הכי הביא **המג"א** סו"ס תקנ"ט **דגם האריז"ל** כתב שאין לילך על הקברות אלא לצורך הלוית המת ובפרט מי שלא תיקן עון קרי מתדבקים בו החיצונים ר"ל. עכ"ל, וגם זה מבואר בכתבי **האר"י** ז"ל (עי' ספר שער היחודים דף ה') דלאו כל הזמנים מוכשרים לילך אל הקברות אלא בערב ראש חודש וט"ו לחודש, ואנחנו לא נדע סודן של דברים אלו אלא שבימים שכבר נהגו על פי חכמים וצדיקים לילך אל הקברות אנו סומכין כי שומר מצוה לא ידע דבר רע, וכבר כתב המעבר יבק ושאר כתבי קודש, כי בתפלה על קברי צדיקים מתעורר זכותן, ובאמת לא הי' מהראוי לילך אלא על קברי הצדיקים לא על שאר קברים וכו'. וכן בס' תקפ"א שכתב הרמ"א ז"ל שיש מקומות שנוהגין לילך אל הקברות, כתב ע"ז המג"א בס"ק ט"ז, 'ולהשתטח על קברי צדיקים' ונראה שבא להעיר בזה דכוונתו אל הצדיקים דייקא ולא זולת.

אך במקומות שכבר נהגו הכל לילך אל קברי אבותיהם יהי' מי שיהי' אין למחות בידם גם בזה ושומר פתאים ה', אבל כל זה אינו אלא במה שאנו רואין שנהגו כבר, אמנם בשבת ויו"ט שלא נהגו כלל ולא נתברר מפי חכמים וסופרים שיהיה בזמן מוכשר לדבר, 'בוודאי שיש לחוש טפי למה שכתב במג"א בשם האר"י ז"ל שלא יתדבקו בו החיצונים ח"ו ואין לעשות חדשות', עכלה"ק.

ודיבוריו הק' של רביה"ק זי"ע הם בבחי' הפלא ופלא דכל כך חשש להתדבקות החיצונים בבית הקברות עד כדי כך שמשו"ה לא ילכו לשם ביום שלא ראינו אצל חכמים וצדיקים שיום זה מוכשר לכך.[10]

ציון הרשב"י בשבת לפי דברי רביה"ק זי"ע:

ולכאורה לפי"ד של רביה"ק היה אפשר להטיל חשש שלא לילך לציון הרשב"י בשב"ק וכמו שמשמע מרהיטת דבריו בתשובתו, אך לכאו' זה אינו מחמת כמה טעמים:

ראשית – הרי כל מה שכתב רבינו לחשוש להתדבקות החיצונים הוא בתשובה להשאלה אי מותר 'לילך לבית הקברות סתם' בשבת ויו"ט, אבל בקברי צדיקים לא דיבר, ובפרט שאדרבה מלשונו של רבינו מדויק שבקברי צדיקים לא חשש לזה, שכתב שמכין דמשורש הענין לא היה מן הראוי בכלל ללכת לקברים סתם, ורק כיון דנהגו אין למחות ביד המנהג, אך רק היכי דנהוג נהוג ולא בימים שלא נהגו צדיקים הקודמים ללכת לבית הקברות, משא"כ בקברי צדיקים שבזה יש ענין גדול לילך להתפלל שם, וכמ"ש מדברי המבר יבק והמג"א ואין צריך בזה ל'המנהג', א"כ בזה לכאורה יהא מותר בשבת ויו"ט.

שנית – דבלשונו משמע שחשש להתדבקות החיצונים, וזה שייך לכאורה רק בסתם קברים [או בקברי צדיקים הנמצאים בתוך ד"א של סתם קברים], משא"כ קברי צדיקים ובפרט ציון המצויינת באתרא קדישא מירון, מסתבר שאין לחשוש בזה להתדבקות החיצונים, אלא אדרבה מתדבקים בקדושתו והשפעתו של התנא האלוקי רשב"י זי"ע.

זאת ועוד, שאפי' אי נימא שדבריו אמורין גם על קברי צדיקים, מכל מקום הלא כל הטעם שלא לילך בשבת ויו"ט הוא משום 'שלא נהגו כלל ולא נתברר מפי חכמים וסופרים שיהיה הזמן מוכשר לדבר', א"כ קבר הרשב"י שאני דאדרבה בזה נהגו צדיקים וקדושי עליון משנות קדם לעשות את השבת בצילא קדישא דהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, וכמו שאכן רביה"ק זי"ע בעצמו שבת בשבתו בשנת תרצ"ב באתרא קדישא מירון בשב"ק פר'

---

10 אך בספר **נשמת ישראל** (עמ' תתע"ג) הסמיך לזה את דברי **הכף החיים להגה"ק ר' חיים פלאג'י זי"ל** (סי' ל' אות ה') דבשבת ויו"ט מחמת קדושת היום רוח הקליפה מתגבר יותר וכו', ע"ש ולפי"ז מובן ביותר את דברי רביה"ק זי"ע שיש לחוש לפי זה בשבת להתדבקות החיצונים. וכידוע הביא רביה"ק זי"ע בספריו פעמים רבות את דברי התוס' יו"ט במס' יומא בענין זה, ודו"ק.

כי תבוא, ואדרבה שבת קודש הוא זמן מוכשר ביותר לשבות בצל התנא האלוקי, כמו שהאריכו בזה הרבה ספרים וסופרים.

ציון הרשב"י במירון

'האיך אנו מתפללים שחרית וערבית ומניחים טלית ותפילין אצל קברי צדיקים':

וכהוספה על הקודש אפשר לומר עוד מהלך אמאי אין שום חשש להתפלל אצל ציון הרשב"י בשב"ק. והוא: בהקדם מה שדנו האחרונים בענין מה שנהגו ישראל קדושים להתפלל אצל קברי צדיקים תפילות שחרית ומנחה וערבית, ואפי' מניחים שם טלית ותפילין וקורין ק"ש דלכאו' זה אסור עפ"י מה שנפסק **בשו"ע** סי' שס"ז (סעיף ג') במחבר 'לא יהלך בבית הקברות או בתוך ארבע אמות של מת או של קבר וספר תורה בזרועו ויקרא בו או יתפלל, והוא הדין על פה אסור אלא א"כ לכבוד שבת כמו שנתבאר. עכ"ל. והטעם הוא משום לועג לרש. וטרחו האחרונים בכמה מהלכים ליישב המנהג האיך הותר דבר זה.

ובאמת מצינו כן כבר במס' ב"ק (טז:) שהושיבו ישיבה על קברו של חזקיה, ואכן גם זאת צריך להבין האיך הותר ללמוד תורה בסביבותיו של הקבר הלא זה אסור עפ"י הלכה.[11]

ברחוק ד' אמות מן הקבר:

והנה בתוס' במס' ב"ק (שם, ד"ה הושיבו) **תירצו** על הא דהושיבו ישיבה בקבר חזקיה, משום דעשאוהו מחוץ לד' אמותיו של הקבר. ואכן **בספר עמק שאלה** על השאילתות (להגאון הנצי"ב מוואלאזין ז"ל, פר' חיי שרה, שאילתא י"ד סק"ו) שקיל וטרי בדין זה והביא שלפי רוב הפוסקים ובכללן **הרמב"ם** (הלכות ק"ש, כ"ג ה"ב) **והטור** (יו"ד סי' שד"מ, וסי' שע"ו) **והט"ז** (סי' מ"ה, סק"א) **דאפי' בתוך בית הקברות, אם מתרחק ד' אמות מן הקבר מותר להתפלל שם ולהניח תפילין ולקרות ק"ש, זולת המג"א בסי' מ"ה** (סק"א) שרק הוא **ס"ל** דבתוך הבית הקברות אסור בכל אופן ואפי' אם מתרחק ד' אמות מן הקבר, אלא דאפי' חוץ לבית הקברות צריך להתרחק ד' אמות מן הביה"ק בכדי להתפלל ולהניח תפילין. אך אנן נקטינן דברי הרמב"ם והטור והט"ז לעיקרא דדינא.[12]

וע"כ מותר להתפלל וללמוד אפי' בתוך בית הקברות אם מתרחקים ד' אמות מן הקבר

כשהקבר עמוק י' טפחים:

ושוב שנית להתירה הוסיף בזה **העמק שאלה** לחדש דנהגו להקל להתפלל ולומר קדיש אפי' בתוך הד' אמות של הקבר, 'והטעם' משום שנהגו להעמיק הקבר יותר מעשרה טפחים והויא רשות אחרת, וכדתניא דף כ"ה ע"א 'ואם היה מקום גבוה י' טפחים או נמוך י' טפחים יושב בצידו וקורא ק"ש, וכו', ובימי הגמרא היי' המנהג שלא להעמיק הקבר כמ"ש התוס' מו"ק דף ה' ע"ב (ד"ה מנפח) עכ"ל.

ולפי"ד נמצא שבזמנינו שבכל הקברים מעמיקים את המת י' טפחים בתוך הקרקע אין שום בית מיחוש להתפלל ולקרות ק"ש ליד הקברים.[13]

'נראה דהדין דין אמת':

ובספר **שדי חמד** (מערכת אבילות, אות קט"ו) **הביא** את דבריו של **העמק שאלה** בהיתר של עמוק מי' טפחים וכתב ע"ז 'והגם שמה שחידש **הגאון נר"ו** אינו מוכרח ומה שאומרים קדיש סמוך לקבר הוא משום דכל שהוא לכבודו שרי כמ"ש הרבנים הנ"ל,[14] מכל מקום נראה דהדין דין אמת ומילי דמר מילי דסברא נינהו, עכ"ל.

---

[11] וברוב האחרונים הביאו לתרץ בפשיטות את דברי **הבית יוסף** בסי' שד"מ (סי"ז) שהביא את דברי הנימוקי יוסף בב"ק (שם) שהקשה כן האיך הושיבו על קברו של חזקיה ישיבה, ותירץ דכיון דעשאוהו ליקרא דשכבי דהיינו לכבוד המת מותר, (והוסיף ע"ז הב"י ש'רבינו הגדול **מהר"י אבוהב** בביאורו לטור אורח חיים הביא דברי הנימוקי יוסף וכתב על דברי הרמ"ה שעל זה סמכו לומר פסוקים בבית הקברות ודרשה למתים עד כאן לשונו, וכך הוא גם היום במנהג פשוט וכדברי הרמ"ה ז"ל עכ"ד הב"י) **ואי"כ** ה"ה להתפלל אצל הקברים ובפרט בקברי צדיקים אין בזה משום לועג לרש, ואדרבה מכבדם בזה שמחשיב את מקומם כמקום קדוש ומסוגל לתפילות, ולעשות נייחא לנשמתם ע"י התפילות והלימוד אצל קברם, ובאופן כזה הלא נפסק בשו"ע (שם) דלכבוד המת מותר. כן כתבו בשו"ת זקן אהרן (ח"ב סי' כ"ה) **ובשדי חמד** (מערכת אבילות (אות קט "ו, בשם כמה אחרונים), וכ"ה באריכות בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ג, סי' נ"ג) עי"ש באריכות נפלאה.

[12] ואע"ג דלגבי ציצית ותפילין אנו מחמירים שלא להיכנס בהם לביה"ק כלל ואפי' ברחוק ד"א מן הקבר, כבר כתב ע"ז הט"ז (שם) וכ"ה במשנ"ב (שם, סק"א ובביאוה"ל) והשועה"ר (שם, ס"א) **והמחצה"ש** (סי' ע"א סק"ד) דהיינו משום גזירה שמא יתקרב בהן סמוך לקבר בתוך הד' אמות, ואכן הם פסקו דבקצה הביה"ק יש להקל, ועיקר החומרא הוא בתוככי הביה"ק באמצע בין הקברים עי"ש בדבריהם. ועכ"פ לענין תפילה ולימוד סמוך לקבר בוודאי דאסור רק בתוך ד"א של הקבר, אבל חוצה לה מותר דליכא למיחש בהא שילך בהיסח הדעת בין הקברים.

[13] אך צ"ע לפי דבריו האם מותר גם להניח תפילין ולילך עם הציצית בגלוי בביה"ק שלנו, דלכאו' גם בזה אין לגזור אטו פחות מי' טפחים, וצ"ע בזה.

[14] הוא מ"ש לעיל מדברי הנימוקי יוסף ושא"פ דטעם ההיתר הוא משום שהוא לכבוד המת.

וכן בשו"ת **זקן אהרן** (להגאון ר' אהרן וואלקין ז"ל אב"ד פינסק – קארלין ומח"ס בית אהרן על הש"ס וש"ס, ח"ב סי' פ"ה) **הביא ג"כ** דבריו של העמק שאלה בהיתר עמוק מי' טפחים, וג"כ נקטיה להלכה. עי"ש.

ציון הרשב"י באתרא קדישא מירון:

ולענינינו יש לומר דאפי' אי נימא דיש איזה צד של איסור – הן מצד ההלכה והן מצד חשש התדבקות החיצונים – שלא לילך להתפלל על קברי צדיקים בשבת, מ"מ יש לומר דבאופן שהקבר הוא רחוק ד' אמות מהמתפלל, או כשהוא רחוק י' טפחים אית לן שפיר להתיר וכמו שנקטו הפוסקים הנ"ל לענין עצם לימוד התורה ותפילה ליד הקברים, דבאופנים הללו לא מיקרי שהוא אצל הקבר אלא הוי כרשות בפני עצמה, א"כ הוא הדין לגבי הליכה על הקברים בשבת דלא נחשב כליד הקבר והוי כרשות בפני עצמה.

וכל שכן בציון הרשב"י דאית לן תרווייהו למעליותא הן שהוא רחוק ד' אמות מהמתפללים והן שהוא עמוק יותר מי' טפחים, שפיר דמי להתפלל שם בשבת.

'הבית המדרש הוא למעלה והמערה למטה':

ויש להוסיף על זה דבציון הרשב"י יש להתיר ביותר, והיינו עפ"י מ"ש בשו"ת **מנחת אלעזר** (ח"ג, סי' נ"ג) שדיבר בארוכה על עצם המנהג להקל להתפלל וללמוד אצל קברי צדיקים, ואכן מצינו שם שרצה להביא ראיה דבקברי צדיקים מותר מהא דנהגו להתפלל וללמוד אצל ציון הרשב"י באתרא קדישא מירון. ודחאו דבציון הרשב"י יש היתר גדול ומדבריו משתמע שיש בזה היתר יותר גדול מד' אמות או י' טפחים, וז"ל שם: אמנם ממילא צריך לומר דבקברי קדושים כאלו מאבותינו ורבותינו הקודמים זי"ע לא שייך איסור זה, דהא נהגו עוד משנים קדמוניות ודורות הראשונים להתפלל ולקרות בתורה בציבור בבית המדרש במערת ר' שמעון בר יוחאי במירון, [אך] שם יש לחלק כיון דהבית המדרש הוא למעלה והמערה למטה, אהדריה פיה עכנאי (וגם עתה סגורה ומסוגרת כנראה בבא מציעא (פרק השוכר את הפועלים) על כן הוא בחדר מיוחד ולא שייך האיסור, וכמבואר בשולחן ערוך שם (שס"ז סעיף ו') דביש מחיצה מותר, עכ"ל.

ועכ"פ נמצא לפי"ד דציון הרשב"י הוא הרבה יותר קיל מכל הנ"ל מכיון דהוא ממש חדר בפני עצמו וקומה בפני עצמה והיכל הבית מדרש שמתפללין שם הוא למעלה ומאידך המערת הקבורה נמצאת למטה והיא סגורה ומסוגרת, ולפי"ז לכאו' אפשר לומר דה"ה חשש איסור הליכה לקברים בשבת ג"כ לית לן שום בית מיחוש כיון דהם נפרדים בחדר ובקומה. ודו"ק.

מסקנא דמילתא:

העולה מכל הנ"ל היא, שבכלל מותר לילך לקברי צדיקים בשבת להתפלל שם, ובפרט לשבות בשב"ק בצילא קדישא דהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, וכמו שדברנו:

דמצד דברי הכל בו – א. נהגו העולם להקל (גשר החיים) **ב.** ובפרט בקברי צדיקים (בן איש חי).

ומצד דברי האריז"ל – א. האיסור הוא רק להשתטח (לקט קמח החדש) **ב.** האיסור הוא רק לעשות ייחודים, אבל להתפלל, אדרבה המקום מסוגל לתפילות (הרה"ק מלובלין זי"ע, והגה"ק ממונקאטש זי"ע) **ג.** אם האיסור הוא רק לבקש צרכיו באופן האסור משא"כ אמירת תהלים או תפילות שבת וכן בקשת צרכיו באופן המותר (דברי תורה).

ומצד חשש התדבקות החיצונים – א. לכאו' בקברי צדיקים ליכא למיחש להא. **ב.** באתרא קדישא מירון נהגו צדיקים הקודמים ורבותינו זי"ע לשבות שם בשבת, וגילו דעתם שהזמן והמקום מוכשר לכך.

ובפרט בציון הרשב"י במירון – א. שהקבר רחוק ד' אמות (עמק שאלה) **ב.** שהקבר עמוק י' טפחים (עמק שאלה ושדי חמד) **ג.** שהוא נפרד בקומה, ונפרד בחדר (מנחת אלעזר).

הסערה בשנת תרצ"א

המתחדשים בשנת תרצ"א:

ולתועלת הקוראים נביא כאן דברים כהווייתן בשנת תרצ"א היכי הוי, ועל מה השיב רבינו תשובתו הנחרצת ודעת תורתו הק':

דבשנת תרצ"א היתה קהלה בישראל – וככל הנראה היתה קהלה זו במדינת אונגרין – שקמו בה זדים והשכילו בה המתחדשים להנהיג מנהגים חדשים – מנהגים שלא שערום אבותינו – להתדמות ח"ו לאומות העולם ולעשות כמעשיהם – וניסו בכל כוחם להנהיג ב' מנהגים. **א** – שגם הנשים יספידו את המת בלווייתו וכמנהג הגויים – במטרה לפרוץ גדרי הצניעות ח"ו – וטענתם בפיהם שהלא מצינו בגמ' מימות עולם שהנשים היו מקוננות. **ב'** – לפתוח שערי בית הקברות בשבת ויו"ט ולילך לבקר קברי קרובי משפחתם וכמנהג האומות העולם שהולכים לחוג את יום חגיהם גם אצל מתיהם, – וגם בזו טענתם בפיהם שהיכן מצינו לאסור דבר זה.

אך כמובן רב העיר והמרא דאתרא ראה בדברים הללו פריצת גבולות בחומות הדת ובקדושת ישראל ואסר להם

בתוקף, אך בני הקהילה התווכחו עמו והכריחו אותו להביא מקור מוצא על מה שאסר להם הדברים הללו, או אז שלח הרב דמתא את ידידו **הגאון הגדול ר' יהוסף הכהן שווארץ זי"ל רב ומו"ץ בעיר גרוסווארדיין בעל שו"ת ויצבור יוסף** (והמו"ל של הירחון וילקט יוסף ושא"ס) לשאול את חוות דעתו דעת תורה ושיביא תשובות מגדולי הדור בענין זה האם ייצא הדבר בהיתר או באיסור.

דברי הגאון ר' יוסף שווארץ זי"ל:

והגר"י שווארץ זי"ל גם השיב לו לאיסור על שניהם, והדפיס את תשובותו הקצרה **בקובץ תל תלפיות** (קובץ חודשי של ליקוט דברי תורה מת"ח וגאונים שיצא לאור במשך כמה שנים בעיר בודאפעסט יצ"ו ע"י ר' דוד צבי קאטצבורג זי"ל), **שנת תרצ"א** קונטרס ל"ח (עמ' נ"ג) **ונביא מדברי תשובתו בענין** 'לילך לבית הקברות בשבת', וז"ל שם: **ועל דבר השאלה השניה**, הנה נודע דבית הקברות יש לו דין בית הכנסת (ע' שלטי הגיבורים וחת"ס) **וא"כ בוודאי אסור לכנוס לטייל, ובשבת** ויו"ט אין אומרים תחינות **ובקשות הגורמים עצב** וכו', עכ"ל עי"ש עוד.

ומשמע מדבריו שכוונתו לומר בדרך ממה נפשך שאם כוונתם לילך לטייל בבית הקברות הרי זה אסור גם בימות החול, מחמת קדושתה, ואם כוונתם לילך להתפלל שם הרי תפלה בבית הקברות גורמת לעצבות, ואסור להתפלל בשבת ויו"ט בדרך הגורם לעצבות, וכמבואר בשו"ע סי' רפ"ח ודו"ק.[15]

ועי"ש עוד מ"ש עליו הגאון הגדול ר' ישראל וועלץ זי"ל ראב"ד פעסט עי"ש.

אך הגאון ר' יוסף שווארץ זי"ל לא הסתפק במוע"ט ושלח שאלה זו לגדולי דורו ודבר זה עורר סערה גדולה בין גדולי הפוסקים, תלמידי חכמים וסופרים בימים ההם.

בין הגדולים ששלח שאלה זו היו מרן רבינו הקוה"ט זי"ע,[16] **הגה"ק ר' יצחק וויים זי"ל הי"ד אב"ד וערבוי, הגאון ר' חיים יהודה עהרענרייך זי"ל אב"ד ארטה–צווא,** [והוא הדפיס את תשובתו בקובץ 'אוצר החיים שהוציא בכל שנה, בשנת תרצ"א (עמ' 125)] ועוד כמה מגדולי דורו וכולם בפה אחד השיבו לאיסור הן על השאלה שהנשים יספידו והן על השאלה לילך לבית הקברות בשבת.

דעת ה'שיח יצחק' בזה:

וכמובן **גם הגה"ק ר' יצחק וויים זי"ל הי"ד אב"ד וועדבוי** השיב לו תשובה ונדפס **בשו"ת שיח יצחק** ח"ב (סי' קל"ז) ומצינו שם שנחת לאסור לילך לבית הקברות בשבת מחמת כמה טעמים, וז"ל שם: הנה על אותם אנשים יש להתפלא עד מאוד ולקרות עליהם דברי חז"ל (ב"ב דף ק') בית הקברות בשבת מאי בעי יעי"ש, כי דבר זה הוא אסור מצד כמה טעמים.

א. שבת לעונג ניתן, ולדעת כמה ראשונים אף לשמחה וכו', ואסור להצטער על שום דבר בשבת וכמפורש יוצא באו"ח [סי' רפ"ח סעיף ב'] וכו', ואפי' לדבר בשבת מאוהביו שמתו אסור הוא בכדי שלא יצטער וכו', ולהתפלל ביום ש"ק על קברי המתים בוודאי אסור מטעם תחינה ומצטער, ומנהג העולם אפילו רק ביום שאין אומרים תחנון אין הולכין על הקברות להתפלל ע' באחרונים [באר הגולה (יו"ד סו"ס ש"מ) בשם כל בו שהבאנו לעיל לגבי ראש חדש].

ב. וגם יש בזה משום איסור 'ובחוקותיהם לא תלכו' [ויקרא, י"ח, ג] כי כן דרכם בכל לאומות העולם שביום אידם הולכים לקבר מתיהם, וכן לא יעשה בישראל. עכ"ל.

ביצון הרשב"י לדברי ה'שיח יצחק':

והנה **לטעם הראשון** שאוסר השיח יצחק [וטעם זו כבר כתב גם הרב השואל ר"י שווארץ זי"ל וכמ"ש מדבריו לעיל], פשוט הוא שזה שייך רק בהולך להתפלל אצל קרוביו שיוכל לבוא לידי צער בשבת, משא"כ כשהולך להתפלל אצל קברות הצדיקים לעורר רחמי שמים, מסתבר דלית ביה שום בית מיחוש.

ולפי **טעם השני** שכתב משום חוקות הגוים, ג"כ משמע שהאיסור הוא רק לבקר 'מתיהם' וכמנהג הגוים, אבל לא בקברי צדיקים, זאת ועוד – שמשמע מדבריו שאפי' בקברי קרוביו האיסור הוא רק לבוא ולבקר 'דרך ביקור' זה הוי חוקות הגוי וכמו שאכן רצו המתחדשים להנהיג משא"כ לילך 'להתפלל' משמע מדבריו שאין בזה משום חוקות הגוי, **ואדרבה דבר קדוש הוא, ודו"ק.**

וע"כ יפה מנהגן של ישראל לעלות לציון ברנה – ציונו של התנא האלקי – ולהתדבק בקדושתו ביום שב"ק.

---

[15] וע"ש עוד: 'ואשר מצינו בברכות דף י"ח בחסיד אחד שהקניטתו אשתו בליל ראש השנה והלך ולן בבית הקברות, כבר כתב **הריטב"א** (שם) דדבר זה היה בחלום.

וגם הלא (בגמ' איתא) שהלך רק בחצר המות "אבל לא קרוב אל הקברים". עכ"ל ודפח"ח. אך צ"ע מ"ש 'קרוב אל הקברים' דמה זו מעלה ומוריד, ואולי כוונתו למ"ש לקמן מדברי העמק שאלה ע' להלן.

[16] עי' בריש התשובה שכתב לו רביה"ק זי"ע בזה"ל: "ב"ה, ה' שמות שנת תרצ"א, שלו' וכט"ס א"כ הרב המואה"ג חו"ב בנש"ק וכו'. כש"ת מוה"ר יוסף שווארץ נ"י מ"מ בעיר גרוסווארדיין יצ"ו, מכתבו הגיעני בדבר השאלה מרב גדול א' שהיה לו וויכוח בקהלתו במה שרוצים שגם נשים יספידו המתים והלוא מקודם היה המנהג נשים מקוננות וכו', תמה אני האיך יעלה על הדעת ככה לעת הזאת, וכו'. עי"ש המשך התשובה.

עת גילה סוד נסתרים

התגלות ספרי זוהר, כתיבתן, ציאוריו, וגודל פעלתן כספרים הק'

הספר הזוהר הקדוש הוא ספר המקודש ביותר אצל כל יהודי, גם מי שאינו ראוי להגות בסודיו, חוזר על קטעי הספר בחרדת קודש, אם זה אמירת "כגוונא" בליל שבת קודש או אמירת "בריך שמיה" או אמירת "תיקוני שבת" קודם הסעודות, וכן הוא גם נמצא בבתי ישראל בתור שמירה עליונה על דרי הבית, או חוזרים על דבריו הקדושים המובאים בספרי 'ראשית חכמה' או ב'יסוד ושורש העבודה' ובכלל בכל ספרי היראה.

אך ידוע לכל שעל פי דעת רוב הספרים הקדושים לא היה בנמצא ספר הזוהר הקדוש עד סוף תקופת הראשונים, דהיינו למעלה מאלף שנה אחר הסתלקותו של התנא האלוקי רשב"י, וכן ידוע שבספרים רבים עוסקים בהפולמוס הידוע האם הראשונים כהרמב"ם ראו את ספר הזוה"ק או לא, וכמו כן מרן רביה"ק זי"ע בספרו דברי יואל (פר' ויקהל עמ' שס"א) ובספה"ק ויואל משה (מאמר ישוב א"י סימן מ"ח) עוסק בשאלה זו.

ומכאן נובעת השאלה המהדהדת בעולם, אנה נעלם זכרו של הזוהר הקדוש בימות האמוראים, בימי הגאונים ורבנן סבוראי, ועד לסוף תקופת הראשונים, הכיצד נפקדו כליל עקבותיו של הספר הקדוש משך שנות דור ארוכות ומתמשכות.

הזוה"ק נמצא ע"י חפידת מלך א'

החיד"א בספרו שם הגדולים מביא גירסא שהיו כתבי הזוהר טמונים מאין רואה מאות בשנים, עד שהגיע עיתם משמים בתגלית פתאומית. ואלו דבריו: **"מצאתי בזוהר כתב יד ישן נושן אצל מורי מהר"ם זכות נר"ו, רשב"י עשה ספר הזוהר וחיבר בו כמה חיבורים כמו התיקונים, וכשמת רשב"י ור' אלעזר וכל הדור ההוא אבדה חכמת הקבלה, עד שהקרה ה' לפני מלך אחד ממלכי מזרח שציווה לחפור במקום אחד על עסקי ממון, ונמצא שם ארון אחד ובו ספר הזוהר, ושלח לחכמי אומות העולם וחכמי אדום, ולא ידעו ולא יבינו, שלח אחר היהודים ובאו אצלו וראו הספר, ואמרו לו אדונינו המלך, זה הספר עשאו חכם אחד, והוא עמוק ואין אנו מבינים אותו, אמר להם, וכי אין יהודי בעולם מבין, אמרו לו, יש במדינת טוליטולא, והמלך שלח הספרים עם גיבוריו לטוליטולא, וכשראוהו חכמי טוליטולא שמחו בו שמחה גדולה, ושלחו למלך מתנות רבות, ומשם נתפרסמה הקבלה בישראל".**

ישמעאלי מצאו במערה בכפר מירון

וכה כתב הרה"ק המקובל רבי משה קורדבירו זצ"ל (או"י תקו"ז ח"ב קד צ) **...וכן היה במציאות גילויו נס ופלא, שאין מי שידע אופן גילויו, ויש בזה דרכים רבים, יש מי שאומר שמצאו ישמעאלי עובד אדמה במערה במירון, ומכרו לבשמים ורוכלים לכרוך התבלינים, ומצאו חכם אחד מתושבי דרעא בארץ ישראל בעיר צפת תוב"ב מפוזר ומפורד וקרוע, וקבצו וטרח כמה טרחות, עד שהלך אפילו באשפות לקבץ החתיכות הקטנות שמכרו הרוכלים והבשמים ותבלינים כדרך הנשים שמשליכין ניירין שכורכין התבלינים, והלך על כל החנויות הרוכלים מוכרי בשמים ותבלינים, וקנה מהם כל מה שנשאר בידם שמכר להם עובד אדמה ישמעאלי שמצאו במערה, והעתיקו ונמצא בו חסרונות הרבה מזה שנאבד וכלה ונקרע ונפזר, ואין בזה הכרח ולא ראיה, רק שמצינו שבארץ דרעא במדינות המערב היה עיקר מציאות הספר, ומשם נתפשט אלינו, וכבר חקרו על הענין בימים קדמונים בימי הר' משה דילאון ובימי ר'**

שמואל דמן עכו בעל ספר מאירת עינים ככתוב בספר מעשה החסידים אשר לי...

ספר הזוהר הוגלה להוואטיקאן שברומא

על מאורע אחרת שהיתה שנים רבות לאחר מכן עם תכריך כתבי היד מביא החיד"א משמו של רבי יוסף שלמה רופא דיל-מדיגו מארץ קנדיא, ששמע מפי מגידי אמת שכשבזזו הספרדים את עיר הידילבירג"א לקחו מהאקידימיי"א [אקדמי"ה] כמה אלפים ספרים וביניהם ספרי קודש על קלף, ובכללם ספר הזוהר על כל עשרים וארבע, משא סבל, ושלחו הספרים לחשמנים ולדוכסים...

בהגהת מנחם ציון מוסיף שם כמה פרטים, ולפיו היה המאורע בשנת ה' אלפים שפ"ב (1622 למנינם) כשלכד שר הצבא מקסמיליא"ן 'דוכס מחוז בייערן" את העיר 'היידלבערג' ושלל אוצר ספרי ישראל, והעניקם במתנה לרומי, והמה מונחים בוואטיקן עד היום.

על כל פנים בעוד שלפי הגירסא שהביא הרה"ק מקאמארנא היה גנוז הזוהר משך אלף שנות דור על אדמת בבל ורק אחדים מגדוליו נתוודעו אליו, הרי שלפי גירסת החיד"א נתגלה אורה במרחק מאות שנים ואלפי מילין בעיר טוליטול"א שבמדינת ספרד, ושנים רבות לא ידע איש על קיומו של האוצר, ולפי מתיישב הקושיא גדולה על שלא הוזכר חכמת הקבלה בכל הספרים מתקופת בבל.

והחיד"א בעצמו במקום אחר בספרו מסביר באריכות **"מדוע ספר הזוהר הק' לא נתגלה לאמוראים ורבנן סבוראי והגאונים ולגדולי הרבנים ואיך נתגלה אחר כך בדורות הגרועים מהם".**

אך מאידך עדיין לא ידוע מכל הגירסאות המובאים לעיל את הזמן המדוייק בו הפציע אור הזוהר הקדוש, והיא נותרה בגדר תעלומה, אין פרטים נוספים מתי בדיוק אירע הסיפור עם המלך

העיר היידלבערג שבדייטשלאנד

המזרחי, ואימתי התפשט הלימוד לרבים, ועל כן נותרה הערפל על תקופת חיי גדולי הראשונים אשר האירו את שמי היהדות לדורות עולם בחיבוריהם הנשגבים בתורת הנגלה כרש"י הקדוש, הרי"ף והרמב"ם, בעלי התוספות וגדולי אשכנז וצרפת, האם נתגלה להם ספר הזוהר ותורת הקבלה.

אך זאת ברור שהיו קיימים יחידי סגולה שעסקו בחכמת הקבלה, הריקאנט"י (בסוף פרשת נשא) מסכם את השתלשלות מסירת החכמה מרב לתלמידו באותם ימים, והוא מונה את אבי הראב"ד שאליהו נגלה אליו, ומסרה לבנו הראב"ד, וגם לו נגלה, והוא מסרה לבנו רבי יצחק סגי נהור שלא ראה מעולם וגם לו נגלה, והוא מסרה לשני תלמידיו, האחד רבי עזרא שפירש שיר השירים, והאחד רבי עזריאל, ואחריהן נמשכה להרמב"ן ז"ל שהיה ידוע מאבות חכמת הקבלה.

הרה"ק מאיזביצא זי"ע בהקדמתו לספרו בית יעקב כותב ש'הרבה מבעלי התוספות מוכח מלשונם שהסתירו הדברים שכיסה עתיק יומין, ורמזו אותם בדבריהם'.

האם הרמב"ם ראה את ספר הזוהר

הרבה ספרים משנים קדמוניות עסקו בהחקירה האם הרמב"ם ראה את ספר הזוהר או לא, ויש להקדים שהאדמו"ר המהר"ש מליבאוויטש זי"ע אמר שקבלה בידו רבי מפי רבי עד מרן

הבעש"ט הק' זי"ע שהרמב"ם היה מקובל גדול, ומה שנזהר מאד שלא לגלות זאת אפילו ברמז, הוא מפני שהיה בזמן שמסוכן בו לגלות ענייני קבלה, ואפילו ברמיזה, אך עדיין טעון בירור האם ראה את ספר הזוהר.

הרב פרי חדש כתב על מה שכתב הרמב"ם בסדר עבודת יום הכיפורים 'ואומר להם תטהרו' כתב: **...זה לא מצאתי לא בבבלי ולא בירושלמי ולא בתוספתא, ויש מי שכתב דהרמב"ם יצא לו מדברי הזוהר הקדוש, דכן מפורש בזוהר.**

והחיד"א מביא את דברי הפרי חדש וכתב: **...ולי ההדיוט אינו נראה, דספר הזוהר לא נתגלה אפילו לאחרונים כמו הרשב"א והרא"ש, וקל וחומר שלא נתגלה בימי הרמב"ם.**

וכה כותב הבן איש חי בשו"ת רב פעלים לשואל: **המשכיל יבין שהרמב"ם לא היה יכול להרחיב הדברים כאשר הרחבנו, מפני שלא נגלו אליו זוהר הקדוש ודברי רבינו האריז"ל אשר קיבל מפי אליהו הנביא זכור לטוב בחכמת הקבלה וסודות התורה. וכן סבר הגאון בעל שדי חמד בספריו.**

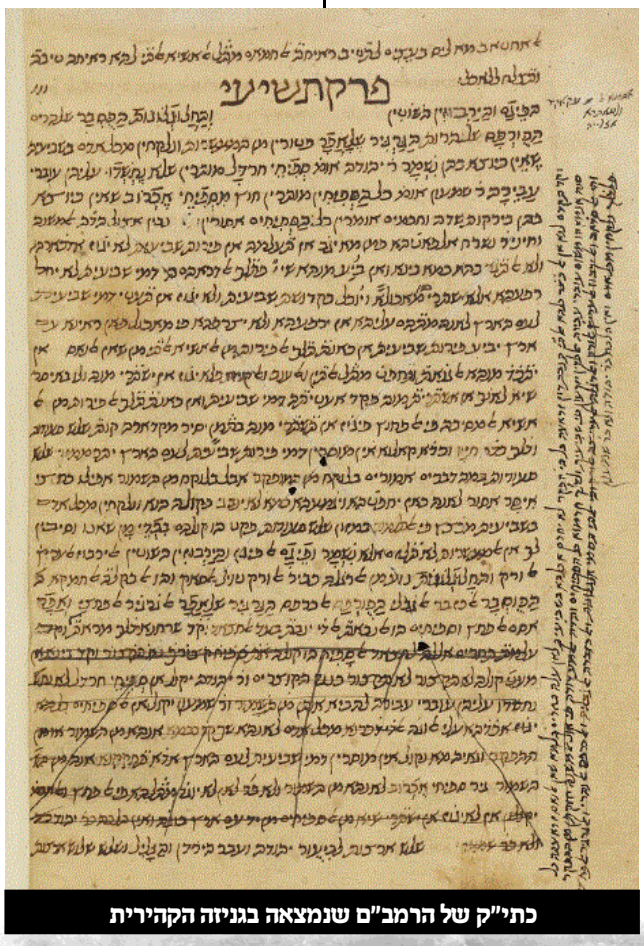
*

לעומתם קמו וגם ניצבו רבים מגדולי הדורות ושללו את דבריהם מכל וכל, לאחרונה נתפרסם כתב יד קדשו של הרה"ק מקאמרנא זי"ע בהגהותיו על השם הגדולים להחיד"א, ועל שולי הגיליון של מעשה המלך מארצות המזרח שגילה את הזוהר בחפירה שהצגנו למעלה, כתב הרה"ק בחריפות: **"כל זה שקר מוחלט, ולא היה להקדוש הרב המחבר להעתיק דברי כזב והבל, והזוהר היה ביד הגאונים ואמוראים ורבנן סבוראי".**

כעין זאת נתפרסם הגהות נוספות בכתי"ק הרה"ק זי"ע ושם מדגיש **"הזוהר היה לכל ראשי ישיבות והגאונים, וגם הרמב"ם ראה אותו...".**

*

אכן יש גירסא שבערוב ימיו של הרמב"ם זכה להשיג את חכמת הנסתר, ויש אומרים שאף ספר הזוהר עצמו הגיע אליו באחרית ימיו, בתוכחי המשנה תורה עצמו בהגהות בעל המגדול עז לתלמיד הרשב"א על הלכות יסודי התורה מופיעים הדברים הבאים מפורשות **...לדעתי שר"מ ז"ל [הרמב"ם] ידע בהם בסוף ימיו, שאני מעיד שראיתי בספרד ארץ מולדתנו כתוב במגילה של קלף ישן ומיושן ומעושן לשון זה "אני משה ב"ר מיימון כשירדתי לחדרי המרכבה בינותי בענין הקץ", וקרובים היו דבריו לדברי המקובלים האמיתיים שרמז רבנו הגדול הרמב"ן ז"ל בתחילת פירושו לתורה, גם ראיתי תשובה אחרת ממנו והיה ז"ל מגיד בה שהתחיל לפרש אגדות על דרך נסתר...**

כתי"ק של הרמב"ם שנמצאה בגניזה הקהירית

גם בספר שומר אמונים הקדמון (לרבי יוסף אירגאס) מביא עדות חשובה משמו של אחד ממפרשי התורה וזה לשונו: **ורבי יעקב זה הלך למצרים, ומסר**

הקבלה להרמב"ם ז"ל, ולרוב שמחתו בה היה משתבח בה לתלמידיו, אמנם לא זכה לזה עד קרוב לאחרית ימיו.

כעין זה כותב האברבנאל: **וגם אני שמעתי שהרב הגדול המיימוני כתב באגרת שלו 'בסוף ימי, בא אלי אדם אחד ואמר לי דברים של טעם' ואין ספק שדברי קבלה היו אשר שמע בסוף ימיו.**

ואכן בסדר הדורות מעיד שראה בספר 'אגרת חמודות' שמחברו ראה את האיגרת ששלח הרמב"ם מירושלים לתלמידו שבמצרים ובה כתב מפורשות **ש'מצאתי זקן שהאיר את עיני בדרכי הקבלה'**, ויש אומרים שהזקן הלז היה האבן עזרא'.

דעת הרה"ק הבני יששכר זי"ע

נפלא ביותר דעת הרה"ק בעל ה'בני יששכר' זי"ע, והיא עוברת כחוט השני בין שלל ספריו הקדושים, כל מקום שהוא מראה על מקור דברי הרמב"ם בחכמת הקבלה, כתב הרה"ק בסגנון **...ורוח ה' נחה עליו וכיוון למה שכתבו המקובלים... או ...רוח ה' דיבר בו במרן הרמב"ם ז"ל שכתב... כי הנה יציבא מילתא גם לפי הקבלה הקדושה... וכיוצא בזה, דמשמע מדבריו הק' אף שאכן לא הגיעו לידי הרמב"ם סתרי הח"ן כתובים עלי גיליון עד לסוף ימיו, אך לעוצם קדושתו היתה רוח ה' בקולמוסו, ודברי קדשו היו תואמים וקולעים אל השערה אף לפי חלק הנסתר שבתורה, וכסגנון זה מדגיש אף החיד"א בספריו.**

וכדאי להעתיק לשונו הזהב של הבני יששכר בפירושו 'מעין גנים' על ספר אור החיים (להיעב"ץ) בו העלה באריכות נפלאה את דעתו בענין חכמת הקבלה בבית מדרשו של הרמב"ם, ודבריו המה קילורין לעיניים, תחילה מקדים וכותב שהאר"י הקדוש גילה סוד כמוס באיכות נשמות הרמב"ם והרמב"ן, שהרמב"ם שורשו בפאה השמאלית דאדם קדמאה, ולפיכך עיקרו רק בהנגלה, והרמב"ן שורשו בפאה הימנית ולפיכך התעסק גם בנסתר, אך בפועל העפיל ועלה הרמב"ם הרבה מאוד והשיג מדרגות נפלאות ונשגבות.

והנה לקט מתוך דבריו הנחמדים: **...רבינו הרמב"ם ז"ל כתב מה שכתב** (בענין היחס לחכמת הפילוסופיא) **בעבור שלא נגלה עליו עדיין אור חכמת הקבלה האמיתית מהסיבה הנודעת לחכמי הקבלה, אבל להיות שנשמתו היתה גדולה ועצומה והשתדל ברוב עבודתו ותודתו להשיג חפץ אלוקי שהיתה תשוקתו נכבדה לאלקים לעובדו מבלי הפסק, ולא היה מספיק לעצמו בעבודתו בעשיית המצוות לבד, עד שרצה לעובדו במושכלות רוחניות תמיד, והנה חכמת הקבלה לא היתה נגלית לו, על כן דפק בשכלו הטהור על פתחי החכמות, והשי"ת בראותו בר לבבו וזכות נפשו וגודל כיסופו לא הפסידהו החכמות, ואדרבה זיכהו באחרית ימיו בהתגלות לו צפונות החכמה התעלומה הנאמנה אשר היא עמקי סודות תורתנו...**

ספר יקר ששמו פתחו בו
הזהר
על התורה
מחבור האלהי ר' שמעון בן יוחאי ז"ל.
עם סתרי תורה ומדרש הנעלם ועם פקודי תורת משה מהגר"ת ותוספת
על קצת פרשיות וכתי תצא נדפס במנטובה דף על דף ממש:
חלק שני ספר שמות
נדפס
בקושטאנדינא

ועוד ...הנה אירע למרן הרמב"ם ז"ל כמעט מה שאירע לאברהם אבינו, מה שכמה בני אדם הצליחו כגון אברהם אבינו וחנוך זה היה מצד החסד שלא היה להם באפשרי בתחילה לעבוד השי"ת באופן אחר, כיון שלא היתה להם הקבלה, ומגודל תשוקתם

ראה השי"ת בר לבבם, והוציאם מן המבוכה, ככל החיזיון הזה אירע לרבינו הגדול הרמב"ם אשר התורה היתה חמד שעשועיו, כאשר תראה רוב השתדלותו בה בספר הי"ד שחיבר, אשר כל העולם יעידון שילאה כוח הבשריי לחבר חיבור גדול ונורא כמוהו...

ומסיים במעין גנים: **הנה הטרחתי את עצמי עד כה להמליץ בעד הרב הגדול ולהראותך שהשי"ת היה אתו וגילה לו דרך החיים בסוף ימיו...**

שיטת רביה"ק והגילוי האחרון המוכיח צדקת דבריו הק'

אמנם מרן רביה"ק זי"ע בספרו הבהיר ויואל משה (שם) כתב **"...אף שהרמב"ם לא ראה ספר הזוהר, מכל מקום היה בידו כמה מדרשי חז"ל שאינם בידינו, ובתוכם מתלמידי רשב"י מאמרים משיטת רשב"י שבזוה"ק...** עכלש"ק.

ואכן כדברי מרן רבינו הק' הוכח מהמציאות כי לפני כמאה שנים נתפרסם ספר נוסף של התנא האלוקי רשב"י שעמד לנגד עיני הרמב"ם בחיברו את ספרו הענק, ומקור חשוב זה נעלם כליל מעיני הדורות המאוחרים יותר שנשאו ונתנו בדברי הרמב"ם, ונחשפו אך ורק בשנים המאוחרות, והמדובר במדרש המכונה "מכילתא דרשב"י" בו מובאים הרבה משמועותיו של התנא האלוקי, והיא היא "מכילתא דרבי עקיבא" שמזכיר הרמב"ם בהקדמתו, שכן אצל חלק מהראשונים כונה כן המדרש, בהיותו אליבא דרבי עקיבא רבו של רשב"י, ודורות על גבי דורות היתה המכילתא בהישג יד רק בארצות ערב הנדחות, ובעיקר היתה נפוצה בארץ תימן, במקומות הללו היה זה קובץ של מדרשי חז"ל שכונו יחד "המדרש הגדול', ובו נכללו מדרשים רבים שנבעו ממעייני הקדמונים.

ויש גירסא אחת כי הרמב"ם בעצמו ריכז את המדרשים יחדיו לכדי חיבור, ואולם המסורת המקובלת בקרב יהודי תימן היא שבנו של הרמב"ם רבינו אברהם היא חיברה יחדיו.

בתחילת שנות הת"ר 'כאשר יתפתחון מבועי חכמתא לתתא' כדבריו המפורסמים של רשב"י בזוה"ק על המאה השישית לאלף השישי, זכתה אכן אף תורתו של רשב"י עצמו לחידוש עצום וגילוי האור הזו, וגיליונות בודדים מן המדרש החלו להתפרסם אל העולם היהדות שהתגורר בארצות אייראפא, שדרי"ם וחוקרים שונים ששו על המציאה הנדירה, והרחיקו נדוד לערבות אפריקא, ואז נחשפו עותקים מהימנים מן המדרש לעיני גדולי התורה שקיבלם בשקיקה. ובשנת תרס"ה נתפרסם לראשונה הספר "מכילתא דרשב"י", וכן יצא לאור ספר מיוחד בו מנה עשרות דברים המובאים ברמב"ם שהמפרשים תמהו עליו מהיכן מקורו, והסיקו מהן שדרכו לדרוש דרשות שלא נזכרו בחז"ל, אך הם נמצאו אחת לאחת באותה "מכילתא דרשב"י".

מכילתא

דרבי שמעון בן יוחאי

על ספר שמות

מלקוטה כיתר מדרש הנהול בי בית עקב, תספרים אשר לפלך ירח בטעלין הכנות
נמצר שם ועד שם, מתוך ספרים ובי אתרים

עם הערות ומראה מקומות ופתיחה קצירה

מאת

דוד צבי האפפמאנן.

נדפסת על הוצאות תחכרה הכוכה „ידים לשטודיעשטן בטעלשטאמ:
בפראנקפורט על נהר מין.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים השם"כ

פראנקפורט א. מ.

תרס"ה

בקודש הקדשים

סיפורי צדיקים שבעתים פזוקקים,
כשעלו פירונה על ציון קודש הקדשים.

עד מימי קדם נהגו ישראל מעת לעת ומפקידה לפקידה לעלות לארץ קדישא מירון, שם חלקת מחוקק ספון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו, מקום בו שפכו לבם כמים בתפילות ובתחנונים, עוד מימי התנאים תלמידי הרשב"י דור ודור ומנהיגיו שמענו וראינו מפיהם ומפי כתבם שזכו לעלות על הר שפר באת"ק הדין להשתטח על ציון הקודש

תלמידי הרשב"י

התנא **רבי אבא** תלמידו דרשב"י וסופרו הנאמן (כדאיתא בזוה"ק ח"ג רפ"ז שרשב"י פקד עליו לכתוב את דבריו וכן אמר רבי אבא בסוף בזוה"ק "ואנא כתיבנא") מצינו שהשתטח על קברו, והזכיר שם ממעשיו הטובים, ולמד שם מתורת רבו הרשב"י.

(זוה"ק חלק א' קכ"ו)

התנא **רבי חייא** שהיה מתלמידי רשב"י ודבי אדרא קדישא, עלה מירונה והשתטח על ציון רבו הק' ונשק את האדמה הקדושה שזכתה להטמין את גופו הקדוש של רשב"י, ובכה ואמר: "עפרא עפרא, אור קדוש שהאיר פני תבל, בזכותו מתקיים העולם, אור המאיר זיו העולם מתבלי בך".

(זוה"ק הקדמה ד' ע"א)

מסופר **שא' מתלמידי רשב"י** שכח את תלמודו והלך להשתטח על ציון רבו הק' ובכה שם בכי רב על צרתו, כשנרדם תוך בכי נתגלה אליו רבו רשב"י ואמר לו: "כשתזרוק בי שלשה צרורות אבוא", כשהתעורר הלך התלמיד לפותר חלומות וביקשו שיפתור לו את חלומו, אמר לו ההוא "אם על כל מה שאתה לומד תחזור ג"פ ישאר לימודך בידך ולא תשכחהו עוד", נהג התלמיד כך ולימודו נשאר בידו, כפי שרמז לו רבו בחלומו.

(קהלת רבה י', י)

גם מצינו בגמ' **שרבי יהושע בן לוי** מצא את אליהו הנביא עומד על פתחו של מערת רשב"י, אמר ליה ריב"ל לאליהו האם אזכה לחיי עולם הבא, השיב לו אליהו, אם ירצה אדון הזה, כלומר השכינה שהיתה עמהם, אמר ריב"ל שנים ראיתי וקול שלישי שמעתי (ופי' ביד רמה, שהשנים הם אליהו ורשב"י, וקול שלישי היא השכינה הק'.

(סנהדרין צח.)

מעשה ברבי **יהושע בן לוי** שהיה אליהו זכור לטוב עוסק עמו בדברי תורה, והיו עוסקין בתורה במערת רשב"י, ונתקשה ריב"ל בהלכה, א"ל אליהו מבקש אתה לשאול אותה לרשב"י, בא ואני מעמיד אותו לך, מיד הלכו וקרא אליהו לרשב"י, עיי"ש.

(מדרש שוחר טוב)

והוא הוא הריב"ל אשר מצינו שאמר (ברכות ט: גיטין י"ח:) **"כדאי רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק", וצחות מליצת לשון קדשו שגורה היא בפיפיות בני ישראל, שכדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעת הדחק ליסע למירון ומציו"ן יסעדך להוושע בזכותו הגדול של התנא האלוקי רשב"י זיעועכי"א.**

רבינו עובדיה מברטנורא

רבינו עובדי' מברטנורא מחבר הפירוש על המשניות מספר במכתבו לאחיו על רשמי נסיעתו למירון בל"ג בעומר שנת ה'רמ"ט וז"ל: בי"ח באייר באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד... שהרבה עקרות נפקדו, וחולים נתרפאו בנדר ונדבה שהתנדבו למקום ההוא.

(דרכי ציון)

רבינו משה קורדוברו – הרמ"ק

הרה"ק הרמ"ק מספר על נסיעתו למירון יחד עם החברייא קדישא מרן הבית יוסף, רבי שלמה אלקבץ וחבריהם, וז"ל: בשנת ה'אלפים ש"ח ואני בתוך הביהמ"ד של רשב"י ע"ה במירון, ונשתטחנו בקרבו בציון רבי שמעון ורבי אלעזר ע"ה, ועדיין מרחשי שפתי, ושם

התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבי, ואח"כ קם מורי על רגליו ופירש את הפסוקים בפרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק", מלבד פירושים אחרים שפירש עליו, וכן מקצת חברים, קמתי אני והסתכלתי, ואני פני לדרום קצת, ימיני לציון רבי אלעזר, ומשמאלי ציון רשב"י, ופתחתי בפרשת זכור, ואמרתי, כי הנה רשב"י הוא גבורה כמ"ש בזוה"ק בהרבה מקומות, ורבי אלעזר וודאי מצג החסד, שכן בשמ א"ל שהוא חסד, וראיתי להכריע ביניהם בדברי תורה שהיא במידת תפארת. ואע"פ שאיני ראוי שהם יתעטרו בי, מפני רוע מעללי, עם כל זאת יתעטרו על ידי בדברי תורה שאינם מקבלים טומאה, ואינם מטמאים על ידי ח"ו.

(ספר המסעות)

על אותה נסיעה העיד הרה"ק ר' אברהם גאלאנטי זי"ע, שהרמ"ק פירש באזניהם בדרך נפלאה מאוד את אחד ממאמרי הזוה"ק, ומסיים: ברוך שחלק מחכמתו ליראיו, ותנוח נפשו בגן אלוקים כמו שהניח את דעתינו.

(קול בוכים סוף קינה ב')

ובספרו ירח יקר (פ' בא) כתב: ומעתה מה נאה לעלות ולראות את פני אדונינו רשב"י להשתטח על קברו ג' פעמים בשנה, ועלינו לשבח לאדון הכל כי נתקיים בימינו שכל חברי ואני עמהם הולכים להקביל פניו ג"פ בשנה עוסקים בסודותיו מימי מורינו ע"ה זלה"ה זה לנו עשרים שנה וכו'.

(שם)

מרן הבית יוסף

מרן הבית יוסף עלה למירון לחוג שם את חג הסוכות, את מקום לינתו קבע בכפר הסמוך, והתפילות נערכו ברוב עם על הציונים הק' של רשב"י ובנו ר"א, בסיום ההלל ערך הבית יוסף את סדר ההקפות עם הד' מינים סביב ציוניהם של רשב"י ובנו, ויחד עם תלמידיו למד בחדוה רבה את ספרי הזוה"ק, בעיצומם של ימי החג

להונן את עפרה

במילי רוה"ק אלו של געגועי אין קץ בכה רבי יהודה הלוי בהגיעו למקום אש להבת שלהבת ציון המציונת מערת רשב"י:

מי יתננו משוטט במקומות אשר נגלו אלקים לחזיך וציריך... אפול לאפי עלי ארצך... ואחונן את עפריך אף כי בעמדי עלי קברות... מבחר קבריך... מאוריך ומוריך חיי נשמות אויר ארצך וממור דרור אבקת עפרך ינעם לנפשי הלוך ערום ויחף עלי חרבות שממה אשר היה דביריך...

ירדו גשמי ברכה במירון, ומרן הבית יוסף הצטער מאוד בשל דברי חז"ל שאמרו שגשמים סימן קללה בחג משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו.

בליל שב"ק כ' תשרי נגלה אליו המלאך המגיד וניחמו באמרו: ה' עמך... וזה שירדו גשמים לא היה כדוגמת שפך לו קיתון על פניו ח"ו, אדרבה נתקבלו דבריכם, רשב"י ובנו ר"א שמחו לקראתכם בקראכם זוה"ק על מערתם ובכפר הסמוך להם, אלא כיון שהקפתם את ציון רבי אלעזר בארבעת המינים שבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם נוספת היו רוב גשמים באים לעולם כבימי חוני המעגל, ומשום כך באו גשמי ברכה רצופים כדי שלא תקיפו יותר עליהם, וכלל זה יהיה בידכם, כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנ"ל ותענו, ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור, תעשו שבע הקפות ותתענו, ובכן תדע, כי הם הצדיקים שמחים מאוד בקרותכם זוה"ק על מערתם או בכפר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות כן, יגלו לכם רזין עילאין.

(מגיד מישרים פר' אמור)

האר"י הק' והחבריה קדישא

בתקופה יותר מאוחרת נעשה הדבר לקביעות להשתטח על ציונו של רשב"י כמה פעמים בשנה, מהם שקבעו את עלייתם למירון פעמיים בשנה, ומהם שלש רגלים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' דא רשב"י, וביחוד נהג כן האריז"ל ותלמידיו הק', האריז"ל לימדם שם את תורת הנסתר, בגלותו להם שנשמות תלמידי רשב"י התגלגלו בהם, פע"א בלכתו למירון אמר האריז"ל לבני חבורתו: חברי, במקום זה ישב רשב"י עם החברים לסדר האדרא רבא, ועדיין רישומו של האור נשאר במקום הזה, כנודע, שאפי' בהסתלק האור, תמיד נשאר רישומו באותו מקום, אח"כ ישב האריז"ל במקום רשב"י, והושיב את רבי חיים וויטאל במקום רבי אלעזר, ואת רבי יונתן במקום רבי אבא, רבי גדליה במקום רבי

יהודה, רבי יוסף מערבי הושב על מקומו של רבי יוסי, ורבי יצחק כהן אשכנזי על מושבו של רבי יצחק, ועל זה הדרך הושיהב את שאר החברים במקום שישבו תלמידי רשב"י, בכלותו לסדרם איש איש על מקומו, למד עם החברים האדרא, בגלותו להם סודות ורמזים שרמזם רשב"י באדרא, בעודם לומדים אמר להם: דעו לכם שלהב אש מסובב אותנו, ועומדים עמנו רשב"י ע"ה וחבריו, ונשמות צדיקים ותנאים אחרים ומלאכי השרת, כולם באו לשמוע תורת אמת מפי, לכן אל תפסיקו מכוונתכם, וקיימו בכם מקרא שכתוב "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם", ואילו עיני אדם לכם, הייתם רואים בעיניכם חבורה גדולה של מלאכים השורים כאן, כי הדברים נאמרים כנתינתם מסיני, אלא שלא ניתנה רשות לעין לראות, אלא לי לבדי.

(שבחי האר"י)

רבי אלעזר אזכרי – בעל החרדים

בהקדמתו לספר חרדים כותב וז"ל: בהיות חברים מקשיבים אל ציון רשב"י, עוסקים באמרותיו אמרות טהורות, כדרכינו פעמיים בשנה, מעת לעת ומפקידה לפקידה, שם ישבנו גם בכינו צעקנו במרירות לבינו ויתכו כמים שאגותינו, בראותינו איך רשב"י וחבריו בדורותם היו מצטערים ואוננים ובוכים כל ימיהם על גלות השכינה, וכבוד ה' המחולל בעוה"ר על רוב פשעינו, ואותם הצדיקים לא היו גרמא בנזיקין, ק"ו לנו שאנחנו הגורמים, שיש לנו לבכות ולהצטער בכפליים.

(ספר חרדים)

ויצויין מעשה נורא שסיפר הגה"ק ממונקאטש זי"ע ששמע מפומא קדישא של מורו ורבו הגה"ק משינאווא זי"ע (הובא בדברי יחזקאל החדש), שהרב הקדוש בעל החרדים שהיה חי בזמן הבית יוסף והאריז"ל והאלשיך הק', הי' משמש בביהמ"ד בעיר הקודש צפת ואיש לא ידע על עוצם גאונתו וקדושתו והחשיבוהו לאיש פשוט ותמים, פע"א בהיותו בל"ג בעומר במירון, להשתטח על ציון הקודש דרשב"י זי"ע, ונכחו שם האריז"ל עם החברייא קדישא, ורקד עמהם זמן רב לכבוד ההילולא, בעל החרדים אחז ביד זקן אחד שרקד עמהם, הזקן הזה היה לבוש בגדים לבנים, בעל צורה ובעל קומה, ורקד לעצמו בשמחה עצומה, בתוך הריקודים והמחולות קפץ האר"י ואחז בידו של אותו זקן ורקדו שניהם יחדיו זמן רב, אח"כ אחז האר"י בידו של בעל החרדים ורקד גם עמו זמן רב בשמחה ובטוב לבב, לאחר שיצאו משם הרהיבו בנפשם עוז תלמידי האר"י הק' לשאול את רבם: אל יחר בעיני רבינו אם נשאל אותו, כי מה שרקד עם הזקן אין אנו מכירים אותו, ובוודאי אדם גדול הוא, אבל מה שרקד עם המשמש הר"ר אלעזר אזכרי (בעל החרדים), אם כי הוא ירא שמים, אבל אין זה לפי כבודו של רבינו לרקוד עמו ביחד, השיב להם האריז"ל ואמר: "הלא אם התנא האלוקי רשב"י רקד עמו ביחד לא יהיה לי הצעיר לכבוד לרקוד עמו?", אז הבינו התלמידים כי אותו זקן היה רבי שמעון בר יוחאי בכבודו ובעצמו אשר בא לשוש ולשמוח בשמחת החברייא קדישא שבאו להילולא קדישא דיליה, ומאז נודע להם מי הוא המשמש בקודש "בעל החרדים".

(מסעות ירושלים)

תלמידי וגורי האריז"ל

גם לאחר פטירת האריז"ל היו תלמידיו מוסיפים להשתטח על ציון הרשב"י במועדים קבועים, וכפי שמתאר הרב רבי שלמה שלימל ז"ל מעיה"ק צפת, במכתבו מיום כ"ה חשון שס"ז וז"ל: להיות ששתי פעמים בשנה, חוק ולא יעבור, הולכים כל חכמי סגולה הבקיאים בחכמת האמת מכל החכמים למירון, ששם קבור רשב"י ור' אלעזר בנו, והלל ושמאי ור' יוחנן הסנדלר, ועל כל אחד בנוי כמו מגדל גבוה ארבע קומות איש, והתנא קבור מבפנים, ושם פורסים אהל מיוחד מן קברו של רשב"י עד קברו של ר"א, ויושבים שם בין רשב"י ור"א עשרה ימים ועשרה לילות רצופים ועוסקים בספרי הזוהר, דהיינו חכם אחד מגיד והאחרים מקשיבים, ויש להם שמש אחד המכין להם מאכל, וארבעה גויים חגורים בכלי זין עומדים בכל לילה מבחוץ כדי לשמור אותם מהגנבים, להיות שהוא רחוק מצפת קרוב לשתי פרסאות ורחוק מכפר מירון כמו תחום שבת, וזה הסדר הם עושים עשרה ימים קודם שבועות, ועשרה ימים קודם ראש השנה תמיד.

(מצרף לחכמה)

רבי אברהם הלוי ברוכים

רבי אברהם הלוי ברוכים היה מגדולי תלמידי האריז"ל ורבו העיד עליו שיש בו ניצוץ מירמיהו הנביא, וכל ימיו היה מיצר ודואג על חורבן ביהמ"ק והיה מצטער בצער השכינה התפלשת בעפר, ובכל לילה עורר את תלמידי הכמים לקום בחצות ליל לערוך בבכי' ומספד "תיקון חצות", בגודל אבלו ושברו לבו על חורבן ביהמ"ק נהג לומר בכל יום בתפילתו "נחם ד' אלוקינו את אבלי ציון", באחת השנים נלוה רבי אברהם לרבו האריז"ל

בעלותו למירון בל"ג בעומר, וכהרגילו מימים ימימה אמר בברכת "תשכון בתוך ירושלים עירך" את בקשת הנחמה על ירושלים, ומיד בסיימו את תפילת העמידה פנה אליו רבו האריז"ל ואמר לו: דע לך כי ראיתי בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לי: אמור אל האיש הזה אברהם הלוי, כי למה אומר נחם ביום שמחתינו ולכן יהיה בנחמה בקרוב" לא יצא חודש ימים עד שמת אחד מבניו של רבי אברהם וקבל עליו תנחומין.

(הילולא דרשב"י)

השל"ה הק'

השל"ה הק' ערך מסע בארץ ישראל בשנת ה'שפ"ח והוא מתארו כדלהלן: על קבר רבי שמעון בר יוחאי לומדים הזוה"ק באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה נסים ארעו שם, וצריכים ללמוד הזוה"ק באימה וביראה, ואח"כ לשמוח הלב בשמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים ונדבות ומתפללים תפילה.. שוב אודיעכם, כי היום יום א' הייתי במערת צדיקים וכו' ורשב"י ור"א בנו ושם למדתי הזוהר...

(הילולא דרשב"י)

האור החיים הק'

מודעת זאת מה שסיפרו זקני חכמי צפת שקבלו בקבלה מאבותיהם כי הרה"ק ר' חיים בן עטר זי"ע היה פע"א בהילולת רשב"י בעיה"ק צפת ת"ו, ובעלותו למירון כשהגיע לתחתית ההר משם עולים אל המקדש ירד מהחמור והיה עולה על ידו ועל רגליו וכל הדרך היה גועה וצועק איך אני השפל נכנס למקום אש שלהבת, קוב"ה וכל פמליא של מעלה כאן, וכל נשמות הצדיקים שמה.

(כבוד מלכים)

גם מסע ההשתטחות על קברי צדיקים שערך האוה"ח הק' עם חבורתו בחודש אדר ב' שנת תק"ב מתוארת על ידי תלמידו באגרת נפלאה שנתפרסמה לראשונה בקונטרס "ארץ החיים", וזה תוכן דברי האגרת הזאת:

היום יום בשורה יום ב' ה' לאדר ב' שנת וית"ן ל"ו (שנת תק"ב) נסענו מעכו לצפת תובב"א לראות את פני האדון ה' צבאות בארץ הגליל וכו'.

ואחר גמר המגילה יום ט"ו הלכנו למירון, ששם קבור רשב"י ע"ה, הגענו סמוך למירון מרחוק כמו מיל נראה נר ישראל כיפתו של הרשב"י ע"ה.

מירון הוא כפר מלא גוים ואין ישראל דרים שם, ולמטה מהכפר חצר גדולה, ובתוך החצר היא כיפת הרשב"י, חוץ מפתח החצר לצד שמאל גל, שם קבור רבי ייסא סבא דמשפטים, לפנים בהחצר כיפה גדולה (בית גדול), ובתוך הכיפה בית (חדר) קטן לצד ימין ובית קטן לצד שמאל, לצד שמאל דרך כניסה (של הבית הגדול) קבור רשב"י, על קברו מציבה אחת כמו שתראה בצורות שאני שולח וכו', אשרי עין ראתה כל אלה

נכנסנו למירון יום רביעי בעשרים שעות, וישבנו בזה הבית שיש בו קבר הרשב"י ממש, ולמדנו שם בחשק גדול ובאהבה גדולה ובשמחה ספר הזוה"ק עד ד' שעות מהלילה, ועמדנו לאכול וחזרנו תיכף אחר האכילה ללמודינו, לפי שנתן הרב לכל אחד מהחברים שהיו שם ספר אחד של הזוהר, והי' חלקי ספר בראשית, ולמדנו עד ששה שעות, ובסוף ו' שעות נתמלא הבית ריח טוב אשר כמוהו לא נהיה והריחו כולם אנשים ונשים וכו', ולמדנו עד ח' שעות מהלילה והלכנו לישון, וקודם שהאיר היום כשתי שעות עמדנו על משמרתינו ולא ישננו כי אם ב' שעות, וישבנו ללמוד וכשהאיר פני המזרח התפללנו כוותיקין וישבנו ללמוד עד י"ח שעות בלא הפסק בינתים אפי' בדיבור של ד"ת, ואחר שאכלנו חזרנו ללימודינו כל יום חמישי עד ח' שעות מהלילה, וביום ו' בבוקר התפללנו והלכנו לראות קברי גאוני עולם שעדיין יש במירון וכו', ובוודאי שהאריך ה' אותו היום כדי להשתעשע עם הצדיקים, ויכנס תלמיד אצל רבו וכו'.

וחזרנו למירון ערב שבת ממש, ועשינו שבת כראוי בבית הרשב"י ע"ה, ובכל יום שבת היינו לומדים זוה"ק, ובלילה ליל מוצאי שבת עשינו משמרה כל הלילה, שהאדרות אמר הרב שנלמוד אותם ביחד, וכן היה, ובשעה שהתחלנו האדרות היתה הארה גדולה והרגש גדול בנשמותינו, והיה אומר הרב אדונינו לכל אחד מהתלמידים לתקן תיקון אחד, והיינו מתרעדים מפחד ה' ומהדר גאונו, וגמרנו האדרות סמוך לאור היום, ולמדנו מאמרי בר יוחאי בשמחה גדולה, ובבוקר התפללנו תפילה, והלכנו אצלם פעם ג', ועשינו בקשת הרחמים על השכינה ועליכם כולכם לא יהיה נפקד, ונפטרנו לשלום, עכ"ל.

(אגרת מסע להאוה"ח הק' זללה"ה)

אשרינו מה טוב חלקינו אשר חבלים נפלו לנו בנעימים לנסוע להסתופף בשב"ק זו בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א באת"ק מירון יע"א, ולעת נשגב כזאת אמרנו לירד בגנים וללקוט שושנים בענין גודל מעלת נסיעה לצדיקים ולהסתופף בצל קדשם אשר מעלתו מובא בספה"ק כי מי שמקבל פניהם זוכה ליראת שמים ונשפע לו הארות קדושות עם ישועות ורפואות, והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה להתחמם ולהתדבק ברוח אפינו באנפין נהירין, עדי יוליכנו לקראת משיח צדקינו ויתגלה כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

"בצל כנפיך יחסיון"

האדרת שבת אי אפשר להרגיש רק אצל הצדיק

יפקוד ה' וגו' איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה, יש לרמז מה שנאמר פרשת מועדים ורגלים בפרשתינו אחר סמיכת יהושע ע"י משה, דאיתא בגמרא (ראש השנה טז:) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, כי העבדות בתורה ובתפילה בימות החול יכול כל איש לעשות שם בביתו, **אבל האדרת טעם שבת ורגל אי אפשר רק באסיפת ידידים יראי ה' אצל הצדיק וראש הדרו, לזאת אם לא היה נתמנה לראש ורבי לכל דור ודור, לא היה אפשר ליתן ולצוות כלל על המועדים ורגלים,** לכך אחרי תפילת משה שלא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, ותפלתו היתה עד סוף כל הדורות, על כן נאמר אחר כך פרשת רגלים, לנסוע להצדיקים וירגישו טעם רגלים.

(אמרי נועם פרשת פינחס)

בשבת זוכה הצדיק לקדושה והשגות גדולות

דהנה מצאנו וראינו בכל דור ודור גם בדורות הללו, כשיש צדיק בדור שמקדש עצמו ומזדכך עצמו בכל אופני הקדושה, ועוסק תמיד בתורה ובתפילה ובמצוות ובמעשים טובים לשם פעלם לה' לבדו, לזה האיש נאספים בכל דור ודור אסיפת חברים הרבה לשמוע ממנו תורת ה' ועצות טובות לעבודת הבורא ב"ה ושאר ענינים, ולתפלה גם כן, מחמת שהצדיק הזה מאיר עיניהם בכמה ענינים איך לעבוד ה' באמת ובהתלהבות, ומעורר אותם לתשובה שלימה. וכך היה נהוג בימי התנאים והאמוראים שהיה להם ישיבות גדולות וזמן אסיפה בשבתא דריגלא לדרוש להם התורה ודרכי ה' באמת, כידוע מדברי חז"ל בתלמוד בכמה מקומות בבבא מציעא ובבבא בתרא, **ועיקר האסיפה היה בשבת, כי בשבת יש להצדיק הזה קדושה גדולה והשגות גדולות בתורה ומוסר, ויכול להורות לעם ה' דרכי ה' על פי דיבורו הקדוש וטוב. ולזה הצדיק יש לו אסיפה וקיבוץ חברים כמעט בכל שבת ושבת אנשים וחברים אחרים, כי שבת נקרא שבת מלכתא ומלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה רצה לומר כנ"ל שכל צדיק שמקדש פיו ולשונו בתורה ובתפלה אזי יש לו בשבת כח בפה לפרש תורה שבעל פה על פי תורה שבכתב.**

(מאור ושמש פרשת ויקהל)

שבת אצל הצדיק זוכים לרפואה מכל התאוות

כמו שהורה לנו הבעש"ט זי"ע והפליא עצה והגדיל תושיה מכל הדורות שלפניו, לרומם כבוד הבורא, להרבות תלמידים להורות להם דרכי הקדושה וטהרה בתורה לשמה, והכנת התפלה, כאשר עינינו רואות מכל צדיקי הדור תלמידי תלמידיו אשר מפיהם אנו חיים וכל הדבוקים בהם יצליחו ויעשו פרי. **וכה אמר כי כל מי שזוכה לחיות משובתי שבת מאוכלי שולחנו, הוא נותן בו סם חיים לחיות בקרבו רפואה לחושע מכל התאוות, וגם פועל להבא להתנהג בביתו בקדושה וטהרה.** אשר מדרכי הרפואה על ידי בני אדם הוא רק להתרפא מחוליו הקודם, אך עודנו צריך שמירה להבא שלא יבא ויחזור אליו ח"ו החולי, ובזה יפה כח הצדיק על ידי שולחנו הטהור לתת לאדם שמירה להבא להנצל מכל רע כנ"ל.

(תפארת שלמה פרשת יתרו)

פעלתא דאיתתא בפרשת השבוע תשע"ט

מצות עשה מן התורה ברמ"ח מ"ע להדבק בחכמים ותלמידיהם כאשר כתב הרמב"ם ז"ל (בפ"ו מדעות ה"ג) מ"ע להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם, כענין שנאמר ובו תדבק וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצוה זו הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל שישא בת ת"ח וכו' ולהתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר ולדבקה בו, וכן צוו חכמים ואמרו והוי מתאבק בעפר רגליהם וכו' עכ"ל. והכל הולך וסובב על דברים הנזכרים, ואלוקינו יתברך ויתעלה צופה ומביט עד סוף כל הדורות וצונו ע"ז במ"ע לרוב טוב הצפון בה. ואפילו להביט בפני ת"ח טוב, וטוב הוא כנודע בסוד אומרם ז"ל (יומא כז) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, ומהז"ל (ב"ר פי"א) בפ' ויברך אלקים את יום השביעי וגו' ברכו בארו פניו של אדם וכו'. **כי הצדיקים הארת ה' על פניהם שע"כ נקראים אנפי שכינתא כמ"ש בזוה"ק, כי זיו אור שכינת עוזינו מאיר וחופף על פניהם. וביותר ויותר עת אשר יתחדש הארת אלוקינו ב"ה וב"ש בשבתות וחגים ומועדי הזמן, יתחדש מאור הארה חזו על פניהם, עד כי קרן עור פניהם בהארה נפלאה, וידמו למלאך ה' צבאות, וכשאדם מסתכל בהארה חזו יומשך על נפשו ונשמתו מאור ה' אשר על פניהם, ויועיל להם במאוד לחשוק ולהתלהב ולחפוץ להדבק בה' ובתורתו.**

(שער התפילה, ניפול, ד"ה ואפשר ע"כ)

הנוסע לצדיק על שב"ק ינצל מהגהינום

הקדוש מראפשיין זצ"ל זי"ע אמר **שנכון ליסע לצדיק על שבת קודש דוקא, כדי שלאחר מאה ועשרים שנים, אף אם ח"ו יגמר דינו לגיהנם, מכל מקום ביום השבת קודש דכל חייביא דגיהנם ניחין, יש לו בריירה לומר שברצונו שינהגו אותו אל הרבי שלו שהיה נוסע אליו על שבת, ומוכרחים למלאות שאלתו,** כדי שיהיה לו נייחא, דאי לאו הכי אין זה נייח, וכיון שבא לרבי שלו בודאי עושה לו טובה גדולה, ואין מניחו לחזור לגיהנם.

(אור הנר – רימאנוב עניני שבת)

בשבת זוכים להתקרבות גדולה

כי תקרב אל עיר להלחם עליה, תקר"ב בגימטריא שב"ת, **כשתרצה לקרב עצמך אל צדיק אחד, אזי תבוא אצלו על שבת דייקא, ואזי יכול להיות התקרבות גדול,** והטעם לכל זה הוא ע"ד הכתוב (דברים י טז) ומלתם את ערלת לבבכם, ואין מילה בלא שבת (ויק"ר פכ"ז ס"י), וד"ל.

(אהבת שלום פרשת שופטים)

בשבת משפיע לכל השבוע

ומטעם זה **הנסיעה המעולה לצדיקי הדור הוא שבת, כי בשבת היא תיקון העולם ברוחניות וגם בגשמיות, כי שבת משפיע לכל השבוע,** וכל איש אמונה יעזר במה שצריך אם הרב בר הכי הוא.

(לקט ענני מאמר מעות לתקן)

לקבל פניו בחול ואה"כ בשבת

אמר [הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע] כשהצדיק הוא בעיר, ובני העיר הולכין לקבל פניו רק בשבת קודש, דומה כאילו הולכין לטייל ואגב אורחא רואין ומקבלין פני הצדיק, **אבל אם הולכין אליו בימי החול לתת לו שלום או ליקח שלום מאתו, ואחר כך בא יבואו בשבת קודש לקבל פני הצדיק הקדוש, אז אפשר להם למשוך תועלת גדולה והארה יתירה.**

(אמרי קדוש מסטרעליסק)

בשבת נשפע על הצדיק רוח קדושה וטהרה

ובעבור זה נקרא התלמיד חכם בשם שבת, שאפילו ביומי החול הוא גם כן בבחינת שבת, בטהרה ובקדושה ובתשובה לפניו יתברך, והחילוק אצלו בין ימי החול ליום השבת הוא בזה, כי בבוא יום השבת נשפע עליו קדושה יתירה יותר מבימי החול, ומשיג אז השגות הקדושה ביתר שאת ועוז, ואור התשובה מופיע וזורח עליו אז ביתרון אור מבימי החול. **ולכן נאספים אליו מדי שבת בשבת המקשיבים לקולו לשמוע ולקבל ממנו דבר תורה ומוסר ועצות בדרכי ה', כי מגודל אור הקדושה והתשובה הנשפע עליו אז יש בכחו להשפיע ולהאיר מאורו הרב לכל אחיו בני ישראל הנלוים לו, ובכח דבורו שמדבר אז בקדושה גדולה עושה רושם וחקיקה בלבבם שיתעוררו גם המה לתשובה שלימה וכו'.**

וכמו כן אתפשטותיה דמשה בכל דור ובכל צדיק וכו' (עי' תיקו"ז דף קיד.), **שבכל דור ודור נאספים בכל שבת ושבת כלליות ישראל לתלמיד חכמים האמיתיים שבדור, לשמוע ולקבל מהם הנהגות ועצות ישרות בדרכי ה', כי בכח גודל הקדושה שמשיגים אז יש בכוחם להשפיע רוח קדושה וטהרה לכלל ישראל הנלווים להם.**

(מגן אברהם פרשת ויקהל)

בשבת מרגיש אצל הצדיק קדושה יתירה

כפי ענין הנסיעה אל הצדק כך הוא רואה ומרגיש טעם בנסיעה וכו', ואינו דומה הנוסע אל הצדק בימות החול במבוקש הפרנסה וכדומה, **לנוסע אל הצדק על שבת**

קודש, שהוא רואה ומכיר באופן אחר, ומכל שכן כשהוא סועד עם הצדק בסעודת שבת שהכין לשם קדושת שבת שהוא טועם ומרגיש קדושה יתירה, וכל זה כשאוכל אצל הצדק לשם שמים, אבל מי שאוכל לשם אכילה גסה אינו מתפעל כלל.

(דברי ישראל פרשת מקץ)

אצל הצדיק פרגיש יהדן פעם עוה"ב פהיותן בעוה"ב

פ"א נפטר איש אחד מאנשיו [של הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע] שהיה נוסע אליו, ובהמשך הזמן בא אליו מעולם האמת, ושאל אותו הרב איך הוא לו שם, א"ל שכבר בא על מקומו ויש לו עוה"ב לפי ערכו, אך אמר לו שהתענוג שהיה לו בשבת בחייו כשהיה אצל רבו רבי פינחס, אין לו, ואמר לו בזה"ל: מען לארעמט מיט גן עדן, בעת איך בין גיווען שבת בייא אייך, האב אין געפילט מער וויא היינט [בלה"ק: מרעישים עם הגן עדן, בשבת כשהייתי אצל הרבי הרגשתי הרגשות נעלות יותר מאשר כעת בעולם הבא]. והשיב לו הרבי: **מה החידוש, כשהיית אצלי בשבת, ושבת היא מעין עוה"ב, טעמת מעין עוה"ב שלי, ועכשיו יש לן העוה"ב שלך, והמעין עוה"ב שלי גדול מעוה"ב שלך.**

(כתבי ר"י שו"ב בשם הרה"צ ר' משה מידנער

ששמע מהדברי שמואל מסלאנים זצ"ל)

קבלת פני רבו בשבת היא עליה להגל בזפינו

אבל עם היות שהוא דבר שאי אפשר עפ"י הטבע בגוף הבשריי להתראות פני האדון ה' בבית המקדש, עכ"ז כל מה דאפשר למיעבד עבדינן, והוא דמבואר בזהר (פ' כי תשא דף קסג:) צדיקייא אנפוי דשכינתא אינון ואינון אנפין דילה ממש, **אם כן עכ"פ כל מה דאפשר למיעבד ביום קודש לקבל פני השכינה עבדינן, דהיינו לקבל פני רבו בשבתות וחדשים דאנפוי דשכינתא אינון ומתוסף לנפשות הארה מקבלת פני השכינה בדוגמא ובדומה** [ומצאתי ראיתי בזוהר פ' ואתחנן דף רס"ה תנינן דחיובא עליה דבר נש לקבלא אפי שכינתא בכל ריש ירחי ושבתי ומאן איהו רביה וכו', הרי לך כמו שכתבתי] **כעין עליית רגלים להתראות פני האדון בבית המקדש.**

(בני יששכר מאמר ראש חודש מאמר ב אות ז)

קבלת פני רבו בשבת היא קבלת פני השכינה

אחיי ידידיי שמעו היטב, זה שאמרו ישעיהו ס א) כבוד ה' עליך נגלה, משמע עלי ממש, על פניך, וד"ל. וזה שאמרו (ר"ה סז: בפר"ח שם) שחייב אדם להקביל פני רבו בשבת, ולמה דוקא בשבת, מצד שעל רבו הוא התגלות אלקותו ית', והשראת השכינה בשבת, וזה חייב להקביל פני רבו בשבת בשביל קבלת פני השכינה, וד"ל.

(אור יצחק פרשת עקב)

הרה"ק פלוגלין געד בחסידים שלא גאו לש"ק

מעשה שבאו חסידים בימות החול להרבי הקדוש מלובלין זי"ע וגער בהם על שלא באו על ש"ק .

(בינת ישראל ליקוטים עמ' פח)

תיקון היסוד

והתיקון למי שפגם במדת יסוד הוא בפרט במה שמתאספין אצל הצדיק שבדור ביום השבת, כי שבת הוא תיקון לפגם ברית הלשון ומעור, כי איתא בספרים אשר שב"ת עולה לשו"ן מעו"ר, ובשבת הוא תיקון לשניהם, כי אמרו ז"ל לא יהי' דיבורך של שבת וכו' הרי שנתקנין ברית הלשון, וגם דרשו חז"ל אשר פריו יתן בעתו זהו עונת ת"ח, הרי שבשבת מתקנין בחי' יסוד לעשות חיבור יסוד ומלכות **והיינו שע"י קיבוץ ואספת ידידים אל צדיקי הדור ובפרט ביום השבת אז מתקן ברית המעור והלשון...** ועפי"ז נבוא לביאור הפסוק ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ד' לעשות אות"ם, דהיינו לתקן בחי' יסוד שנקרא או"ת ברית קודש, כי לעשות מלשון תיקון, וזהו שש"ת ימים תעשה מלאכה, רומז לתקן בחי' יסוד מדה ששית, וביום השביעי יהי' לכם קודש, רומז אשר זמן האסיפה אל הצדיק הוא ביום השביעי. גם בבעה"ט כתב רמז ואמר ויקהל לפי שבא לומר פ' שבת רמז בשבתות ויו"ט נקהלים לשמוע הדרשה עי"ש, והיינו עיקר התיקון הוא ביום השבת ואז תיקון לשניהם כנ"ל,

סיפר אחד מאנ"ש ממאנטשעסטער שבשנת תשמ"ה נסע להסתופף בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט בעל ברך משה זי"ע ונכנס לקבל ברכת פרידה מהגה"צ ר' יודא סגל זצ"ל ממאנטשעסטער ושאל לו הגה"צ הנ"ל איזה ספר יקח על העראפלאן כדי להכין עצמו ליכנס אל הצדיק הדור וענה לו שעור לא יודע בדיוק מה יקח, וכבר יקח איזה ספר לעיין בו על הדרך וענה לו הגה"צ הנ"ל לא זו הדרך ישכון אור, אלא הנסיעה לצדיק הדור צריך להיות בהכנה דרכה ויקח גמרא על הדרך וילמוד כמה דפים גמרא על הדרך וזה יהי' לו הכנה שיוכל ליכנס את פני הצדיק. (מפי בעל השמועה)

ועי"ז יהי' לכ"ם קודש רומז אשר הפרנסה הנקראת לכם כנ"ל יהי' מזומנת ומוכנת בלי שום טורח, כי תיבת קודש מלשון הכנה כי ע"י פגם בחינת יסוד עניות קא רדיף וצריך לטרוח עבור הפרנסה, אבל בעת שתתקנו את ברית הלשון ומדת יסוד אז תהי' הפרנסה מוכנת ומזומנת.

(עטרת ישועה פרשת ויקהל)

"ולבקר עהיכלו"

הפסתופפים בעל הצדיק נשפרים פכל רע

כל הצדיקים שבכל דור ודור הם העומדים בפרץ להפיץ ענן אורם על כל הדור הנלווים אליהם להיות נשמרים מתאוות היצר כמ"ש (שמואל א– ב, ט) ורגלי חסידיו ישמור פי **הם האנשים המתחברים לקחל חסידים ללכת ברגלם להסתפח עמהם גם המה יהיו נשמרים מכל רע.** וכן אי' בגמ' אצל עיר הנדחת (סנהדרין קיב.) אם נמצא בעיר מזוזה אחת לא היתה נעשה עיר הנדחת כי המזוזה היתה השמירה להם להיות האדם נזכר ביחודו ואחדותו להתחזק כנגד היצר מכוח השמות ודברי הקדושה אשר נכתבו ע"י איש ישראל הכותב בקדושה לשמה, **מכ"ש הצדיק יציר כפיו של הקב"ה אשר גדול כוחו להשפיע ברכה והקדושה לכל העולם וצדקתו עומדת לעד** וכו'.

(תפארת שלמה פרשת בחוקותי)

העליה לנשמות ישראל בעת קדושת "כתר" ע"י התקשרותם עם הצדיקים

נודע, שבשבת בקדושת "כתר" דמוסף, יש עליה לכל נשמות ישראל, אפילו לאותם שהם במדרגה תחתונה, על **ידי שיתקשרו ויתכללו עם הצדיקים, מתעלים על ידי הצדיקים למעלה**, שאז הצדיקים מתקרבים את עצמם עם חלקי הקדושה שבנשמות ישראל למעלה כמו במעשה בראשית קודם החטא, שאז היה התכללות הנשמות במעלה עליונה באדם הראשון כמ"ש (חגיגה יב:) אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה, שהוא על סוד התכללות כל נשמות ישראל קודם החטא, כמו כן נעשה בחינה זו התכללות הנשמות במעלה עליונה עם נשמות הצדיקים בקדושת "כתר", שהוא זכר למעשה בראשית, בחינת מעין שהיה במעשה בראשית באדם הראשון על ידי התכללות, **ולזה צריך האדם לכלול עצמו עם הצדיקים**, כמו האדם הראשון שהיה זה על ידי התכללות, **כי מי שנפרד מהצדיק איך יעלהו,** ולסוד זה אין אנו אומרים 'זכר למעשה בראשית' אלא במוסף.

(מאור עינים, פרשת אמור)

ליסע אפילו אלפים פרסאות

אמר הרה"ק מסטרעליסק **שיש ליסע לצדיק אמת אפי' אלפיים פרסאות ולבטל בהליכותו ובחזירתו מתורה ותפלה, וחכל כדי דיבור אחד של אמת אשר ישמע מפי צדיק אמת.**

(אמרי קדוש – אות מב)

בשעת נסיעה לצדיק אין צריך להשוש לגיסוד תורה

הנה כתיב (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך, **דהיינו לנסוע לצדיקי הדור מותר לבטל מתורה בשעת הנסיעה** כדאיתא בספרים רבים. ולזאת עד שלא ידעו [השבטים] מיוסף אחיהם היו ישובים באהלם של תורה יומם ולילה, שלא ידעו ענין הנסיעה לצדיקי הדור, אבל כשנתוודע להם יוסף בחי' צדיק יסוד עולם, ועת לעשות לה' הפרו תורתך, וע"כ הזהיר אותם אל תתעסקו בדבר הלכה היינו **שלא תחושו על ביטול תורה בדרך הנסיעה אל צדיקי הדור,** וזהו אל תרגזו בדרך (בראשית מה כד) דייקא.

(עטרת ישועה פרשת ויגש)

תפילה שלא יתקרר פאפותרבו

אמר אא"ז הרה"ק מהר"י מקאזמיר זצוק"ל, בכל פעם שנסע מרבו מלובלין לביתו התפלל תפילת הדרך **שישמרו השי"ת בדרך שהוא הולך שלא ישב אצלו אדם שיקרר אותו מאמונת רבו וד"ל.**

(דברי ישראל פרשת יתרו)

תועלת הנסיעה לצדיק לבוא לענוה

יש להבין מה זה תועלת בהתאספו בני ישראל יחד, ממוצאיהם למסעיהם יחד אל הצדיק, התועלת היוצא מהם הוא כך, דהנה כל דרך איש ישר בעיניו ומחזיק עצמו לצדיק וחסיד ולמדן ובעל מדות טובות, מאחר שאינו רואה בעצמו שום שמץ קצת דבר ויצרו גדול ממנו והגדיל לעשות וילך הלוך וגדול. מה שאין כן בהתאסף ביחד אל הצדיק, ושם מוצא אצל הצדיק אנשים יראים ושלמים גדולים בתורה ובמדות, ואנשי שם צעירים בימים ומתאמצים בעבודת השי"ת ואף זקנים בשנים,

ואף על פי כן המה נכנעים אל הצדיק ומשתוקקים לעבודת השי"ת, וכן דבר והפוכו בהמצאו עשירים גדולים, ואף על פי כן המה נשברים ונכנעים עד למאד לפני הצדיק, וכן עניים לפי צערם הם מפנים עצמם ודעתם מעניות וצערם ומתאמצים לעבוד השי"ת בשמחה. והנה בראותו כל זה אזי אם לבו כאבן ימס בקרבו כמים, ונעשה נכנע ונשבר לבו בקרבו לפני כל אחד ואחד, ורצונו ממש לכנום בכל אחד ואחד מחמת שמחה ואהבה, ולבו נשבר בשברי שברים על כל אולתו שהיה לו בראשונה (מה גם זה בראותו להצדיק אזי בטל ממילא בפני עצמו ונעשה כאין, וממילא נופלים ממנו מדות הראשונים, וזה הכל בדיבוק חברים ודי למבין, וממילא על ידי כך נפרד ממנו כל השפלות וימים הראשונים יפלו), ויוצא ממיצר וארציות ויוכל לבא לעבודת השי"ת באמת.

(מאור ושמש פרשת מסעי)

החוסה בצל צדיקים ניצל מאפיקורסות

כי אין מקום לנוס ולהפלט מעצת הרשעים והאפקורסים, בלתי לבא לחסות בצל כנפי הצדיקים אשר עין בעין נראה ענן ה' ויראתו חופף עליהם כל היום, וכמה ישועות ונפלאות הנעשה על ידי תפלתם הקדושה, והעיקר לשום עין על הנהגתם בסתר ובגלוי בתורה ועבודה וגמילות חסדים ואכילה ושתיה וכל מעשיהם לשם שמים, ממנו יראו וכן יעשו בני דורם החוסים בצל קדשם מי לה' אליהם, הם נמלטים מפח יוקשים כאשר יעיד החוש.

(ייטב פנים מאמר יפה עינים אות ב)

דביקות ישראל להקב"ה על ידי צדיקים

ומה גם **כי עיקר דביקות ישראל לאביהם שבשמים הוא על ידי תלמידי חכמים וצדיקים, הם המלהיבים לבבות ישראל ליראה את השם הנכבד והנורא לחזק האמונה בלבם**, ונאמנים עדותן של חז"ל כי אי אפשר לדבק ב"ה, בלתי על ידי שמדבק את עצמו לתלמידי חכמים וצדיקים, והחוש מעיד על זה, כאשר עינינו רואות הן רבים המתפרצים בעם אשר לא ירמסו בחצרותם וטירותם של תלמידי חכמים צדיקים ורחוקים מהם מרחק רב, הם נזורו אחור ונזרק בם מינות ומלשינות ואפיקורסות ר"ל.

(ייטב פנים לפרשת זכור)

שתי בחינות בנסיעה לצדיק

כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, הנה שמעתי בשם הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן, שיש שתי בחינות בנסיעת האדם אל הצדיק. בחינה אחת והיא המובחרת, של החכם עיניו בראשו, אשר בטרם תבוא עליו איזו צרה או איזה חולי ח"ו לתוך ביתו הוא נוסע לצדיק הדור ונותן לו פדיון, באומרו תודה לה' יש לי פרנסה בהרחבה, וגם בירכני ה' בבנים, ושלום לדם בגופם ובממונם, אך מבקש מהצדיק שיתפלל לפני הבורא יתברך שמו שלא ינתק פתיל ההצלחה ח"ו ולא יבוא שום מכשול לתוך ביתו. הנה פדיון כזה מאוד יערב לצדיק, ומתפלל להשי"ת שלא יבוא שום מכשול לתוך ביתו, ותפילת הצדיק מתקבלת ברצון לפניו יתברך שמו. אבל מי שאינו בבחינה להיות עיניו בראשו לנסוע אל הצדיק עד אשר לא יבאו ימי הרעה, הנה כאשר בא ח"ו איזה חולי לתוך ביתו, ידרוש תחילה ברופאים, ומפזר מעות הרבה על רפואות. וכאשר הוא רואה שלא עלתה ארוכה מהרופאים, אז מוכרח הוא לנסוע להצדיק, ומבקש מאתו שיתפלל להשי"ת להושיעו מצרת נפשו, והצדיק מתפלל לפניו יתברך שמו, ובזכות תפילת הצדיק מתרפא החולה. וזה פירוש הפסוק, שהשי"ת אומר לצדיק כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים, על האיש הזה, ולמה, 'עליך', רוצה לומר בעבורך, משום שאתה מתפלל עליו שלא תבוא מחלה לתוך ביתו. אמנם על הבחינה השנית, שלא בא בתחילה לצדיק, רק דרש ברופאים תחילה, עליו נאמר, 'כי אני ה' רופאך', כי רק אחר שנחלה כבר הוא מתרפא, זאת משום שהשי"ת הוא רופא נאמן ורחמן ומרפא את החולה בזכות תפילת הצדיק, למען יכירו וידעו כי יש אלוקים בישראל.

(פנים מאירים)

המקבל רבו במקום קבוע יקבל פניו גם בעוה"ב

מקובל מהצדיקים שכל אדם יהיה לו מועד קבוע להיות אצל רבו, **כי אם המועד הזה הוא לו חוק קבוע בחייו, גם לאחר פטירתו מניחין אותו בעולם העליון לקבל פני רבו במועד ההוא.**

(אמרי יוסף בהקדמה)

צער טלטול הנסיעה להקן פה שפגמו בנביאים

אמר הרה"ק מקאזמיר זצוק"ל הענין מה זה שאיזה חסידים נוסעים להצדיק רק שני פרסאות, ואיזה נוסעים עשר פרסאות, ולאיזה חסידים הנסיעה בסכנת נפשות, וחלילה לומר שזה הוא במקרה. אכן האמת הוא שכל זה צריך להיות קודם ביאת גואל, כי בזמן בית שני היו נביאי אמת, ואנשי דורם היו משחקים ומתהלים בהם, לכן התיקון הוא שיתגלגלו אותן הנביאים בדורות הללו, ומי

שציער להנביא תיקונו שיסע להנביא, ולפי הצער שציער להנביא, יצער עצמו בהנסיעה שלו ובזה יתוקן.

(תורת הרה"ק מקאזמיר)

הרוצה לנסוע לצדיק כביכול היצה"ר עצלותך בקרבו

אורח ברגליו לא יבוא (ישעי' מא נ), נ"ל שמרומז על הנוסעים לצדיק הדור, דהנה **עיקר קבלת פני רבו צריך להיות שבלבו ישא את רגליו לכתת רגליו ממש ללכת אל צדיקי הדור,** וכמ"ש (שיר השירים ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים, וכמו שדרשו באמת חז"ל (חגיגה ג.) שלש רגלי"ם ממש, וכאשר עשו גם כן חסידים הראשונים. לא כן כאשר יבוא העם ללכת אל הצדיק, היצר הרע מביא בקרבו עצלות ואם לא ימצא מרכבה כאשר לבו חפץ, ימנע וישב בביתו. וזהו הפי' אורח ברגליו לא יבא לשון בתמיה, הלא העיקר הוא לכתת רגליו וכנ"ל.

(מאמר מרדכי)

"והיו עיניך רואות את מוריך"

ראיית הצדיק מעורר לתשובה ולקבלת עו"ש

ידוע כי **ראיית פני הצדיק והתקשרות עמו מועיל לתיקון נשמתו לבוא לתשובה שלימה לנכון** וכו'. לכן גם בענין השבטים שמכרו את יוסף לא עלתה על לבם כי עשו עוול בזה כי המה סברו שעשו מצוה בזה לכן לא חזרו בתשובה. אך עתה **כאשר באו אל יוסף וראו פניו והוא היה בדורו בחי' ציס"ע כמ"ש** (בראשית לז ג) **כי בן זקונים הוא לו, לכן בראיית פניו נתעורר לבבם בהרהור תשובה** על מה עשו ככה, וז"ש (שם מב כא) אבל אשמים אנחנו, וז"ש (שם כג) והם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם, כמ"ש (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף. כי כאשר התוודו על אשר חטאו נתעורר למעלה מליץ טוב בעדם. כי **בראיית פניו נמשך עליהם עול מלכות שמים לשוב בתשובה שלימה לפניו** וזה שאמרו כי לולא התמהמנו – לראות פניו המאירים – כי עתה שבנו זה פעמיים, היינו חוזרים בתשובה זה פעמיים כמבואר לעיל.

(תפארת שלמה פרשת מקץ)

ראיית הצדיק מגבהּ כל המדות רעות

וזה הענין פרסם הבעש"ט ז"ל בעולם, שכל מי שמפריד את עצמיו מהצדיק, ואומר בלבבו מה לי לנסוע לצדיק הדור לבקש תורה מפיו, הלא כמה ספרים קדושים במוסר השכל דרושים לכל חפציהם בתורה ויראת שמים, אבל באמת אין זה כלום **כי ראיית פני הצדיק הוא מבטל ממנו כל המדות רעות, דהיינו העצלות ועצבות וכל התאוות רעות ר"ל.**

(תפארת שלמה פרשת נצבים)

ראיית הצדיק פוליד גן כדפוסתן ועלפו

לזה נכון הדבר **לתקן בחינת העינים, כי יתן עיניו אל פני צדיקי הדור הנקראים עינ"י העדה** (במדבר טו כד). ולדעתי גם **בראות פני צדיקי הדור, יכוין להמשיך על עצמו מחכמ"ת ובינ"ת וכת"ר,** דהלא מבואר ברעיא מהימנא פרשת צו (זוהר ח"ג כ"ט.) דאינון בנוי דמלכא ומטרנותא, כתרין ותגין על רישא דעבדין, עיין שם. ומהאי טעמא דהם האמצעים בין קונם לבין עם בני ישראל, כמו שכתר הוא האמצעי כמ"ש לעיל, וגם המה **יאצלו מהודם בתתם עיניהם אל מול הבאים להסתופף בצל קדשם,** כי גדול כח ראות העין המזריע ומוליד, כנודע מעוף הנקרא ראה, וכמבואר בספר הקדוש חסד לאברהם שזה שאמרה תורה (ויקרא יט ד) אל תפנו אל האלילים, ואמרו חז"ל (מגילה כ"ה:) אסור להסתכל בדמות אדם רשע, כי מוליד בו בדמותו וצלמו כח הטומאה והסט"א, ומדה טובה מרובה ממדת פרעניות, **אם מקבל פני רבו ונותן עיניו בו, יוליד בו כדמותו וצלמו צלם אלקים דקדושה,** וזה "יסוד "התורה "ועמוד "העבודה בדורות הללו, וכל מודה על האמת יודה על זה, השי"ת יאר עינינו וישוב שבותינו במהרה בימינו אמן.

(ייטב פנים מאמר יפה עינים אות ב)

זוכה לרוח טהרה

ע"י ראיית פני הצדיק הדור יזכה האדם לרוח טהרה, ולכן והביטו אחרי משה, ועל ידי זה נכנם בהם רוח טהרה.

(מעגלי צדק, כי תשא)

מקבל הארה והתעוררות

ביותר יש סייעתא לזה שיבא לו הארה והתעוררות **על ידי ראיית צדיק בפניו שבעבור שיראתו על פניו חק אזי המסתכל בפניו מקבל הארה גדולה.**

(נועם אלימלך, ליקוטי שושנה)

נדחה הרע מהרואה

ע"י הצדיק הלומד תורה בקדושה, מי שבא אליו **ורואה פניו ג"כ נדחה הרע מהרואה אותו.**

(סידור לב שמח)

פנימי התדע בלתי מוגה

משורת המלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

המשך השיחת קודש בסיבת התנאים של בת הרה"ח ר' חיים שלמה פישער הי"ו, משב"ק

עב"ג הבה"ח כמר **משה דוב** ני"ו בן הרה"ג ר' **ארי' אשר אינדיג** שליט"א
מו"ץ בקהילתינו חק' בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת וירא תשפ"ו לפ"ק

הגרי"ב: דאם אז אזויפיל אידן לערנען היינט איז אויך רבי שמעון'ס כה, ער האט דאך געזאגט (שבת קלח:) 'חם ושלום שתשתכח תורה מישראל'.

רבינו: רבי שמעון זאגט 'חם ושלום שתשתכח תורה מישראל'. אז רבי שמעון האט געזאגט איז עם אזוי...

הרמ"נ: צדיקים האבן געזאגט אז כ' ל'א תשכ"ח מפ' זרע'ו איז די סופי תיבות 'יוחאי', אז בזכות פון ר' שמעון וועט נישט פארגעסן ווערן תורה מישראל.[1]

רבינו: יא, אבער רבי שמעון זאגט אזא לשון 'חם ושלום' דאם איז אזוי ווי א גזירה, ער האט גוזר געווען אזוי 'שלא תשתכח תורה מישראל.

הרמ"נ: די גמרא זאגט (שם) אז רבי שמעון האט געזאגט 'שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד'. דער חפץ חיים האט נאמען געגעבן פאר זיין חיבור 'משנה ברורה' אלץ די גמרא, אויב אזוי פארוואם האט ער נישט א נאמען געגעבן 'הלכה ברורה', איז ווייל די גמרא זאגט 'שלא ימצאו הלכה ברורה', האט ער געמאכט 'ביאור הלכה'.[2]

הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן הי"ו, משב"ק: אין ויואל משה (מאמר לשון הקודש אות ז') ברענגט דער רבי ז"ל, דער מהרש"א פרעגט א קשיא, אז אין די גמרא שטייט ווען נישט רבי יהושע בן גמלא וואלט געווען שכחת התורה, רבי שמעון האט דאך געזאגט חם ושלום שתשתכח תורה. נאר דאם אליינם אז פאר רבי יהושע בן גמלא איז איינגעפאלן דאם צו מאכן, איז אויך דורך די הבטחה פון רבי שמעון כי לא תשכח מפי זרעו, די אלע גרויסע תלמוד תורה'ס אלעם שטייט אין זכות פון די הבטחה שלא תשכח מפי זרעו.[3]

---

1 עי' **בתפארת שלמה** (ל"ג בעומר) וז"ל: מבואר בספרים הקדושים (ליקו"מ הקדמה) כ' ל'א תשכ"ח מפ' זרע'ו' סופי תיבות יוחא"י, מאשר כי הוא היה משורש נשמתו של משה רבינו עליו השלום רעיא מהימנא, וזכותו עומד לנו להיות לעזר לכל הבאים לטהר אשר בשם חסיד יקרא וכו', ולא לדורו בלבד הוא המשפיע להגן עליהם בתפלותיו הזכים והצלולים, רק צדקתו עומדת לעד ולדור דורים וכו'.

2 יש לציין במנחת יצחק על התורה (פר' וילך) וז"ל מהרש"א (סוטה כ"ב ע"ב ד"ה ירא) דבדורות הללו אותן שמורין הלכה מתוך ש"ע, והרי אין יודעין טעם ענין של כל דבר אם לא ידקדקו מתחילה מתוך התלמוד, שהוא שימוש ת"ח וטעות נפל בהוראותם, הן בכלל מבלי עולם וראוי לגעור בהם עיי"ש, ובאמת הי' מן הכוונה של הבית יוסף ז"ל בחיבורו לתקן זאת וכמבואר בהקדמתו (לחלק או"ח), ובתשו' הרמב"ם השיב לשואלו, איזה דרך שיבור לו בדרכי הלמוד, והשיבו, חבורו עם חבור הרי"ף ז"ל, וכן הי' כוונת הטור בחיבורו שיהי' ביחד ערוכים ושמורים עם חיבור אביו הרא"ש היינו המקור עם ההלכה, וכן הש"ע עם הב"י וכמ"ש בהקדמת המעדני יו"ט (ברכות) ובהקדמת תויו"ט שם, וכאשר נתמעטו הלבבות ונתרבו הטרדות אשר גם הלימוד הטור והב"י יכבד בזמנינו חשב החפץ חיים ז"ל לתקן זאת בחיבורו המשנה ברורה כמ"ש בהקדמתו, ומ"מ בודאי לדמות מילתא למילתא צריכים בירור ועיון רב בש"ס וראשונים, ומשם באר בש"ע ופוסקים.

אכן בדורות האחרונים נתפרדה החבילה שהלומדים ש"ס ומפרשים אינם לומדים ש"ע ופוסקים, והלומדים ש"ע אינם לומדים הדק היטב במקור הענינים בש"ס וראשונים, וממילא לא רווחא שמעתתא לאסוקי אליבא דהלכתא, וע"ז התאונן הנביא בנבואתו שלא ימצאו "משנה ברורה" היינו המקור בש"ס ו"הלכה ברורה" היינו ההלכה למעשה במקום אחד" כי נעשה פירוד בין הדבקים, עכ"ל.

3 וז"ל מרן רביה"ק זי"ע בויואל משה שם: אמנם בעיקר הדבר מה שנתקשה המהרש"א לר"ש שיש הבטחה מקרא דלא תשכח וגו' שלא

הגרנ"ח: דער רבי ז"ל דער ברך משה האט געהאט א געוואלדיגע תשוקה צוגיין קיין מירון.

רבינו: יא, דער טאטע ז"ל האט שטארק משתוקק געווען צו פארן קיין מירון, ער פלעגט צו זאגן, 'איך וויל נעמען דעם בחור און פארן קיין מירון'.

רח"ש: א גאנץ יאר צי נאר ל"ג בעומר?

רבינו: ער האט געהאט אן השתוקקות צו מירון בכלל, אבער ל"ג בעומר ספעציעל.

ער איז צוויי מאל געפארן אויף ל"ג בעומר קיין מירון. אום תשכ"ג איז ער געפארן אויף ל"ג בעומר, און נאכדעם תשל"ח איז ער אויך געווען.

הגרי"ב: דעמאלטס האט ער אנגעצינדן די הדלקה אין צפת ביים אר"י הקדוש'ס ביהמ"ד.

הגרנ"ח: ער האט געהאט מורא'דיגע געגנועים קיין מירון.

הרה"ג ר' ארי' אשר: איינער האט מיר נאכגעזאגט אז ווען דער רבי ז"ל (מרן בעל הדבר"י זי"ע) איז געווען אין מירון אום תשכ"ה, האט ער ניטאמאל אראפ געלייגט א קוויטל, ער האט נאר מזכיר געווען, ער איז ארום געגאנגען צו אסאך קברי צדיקים און האט נישט געלייגט קיין קוויטלעך, ער האט זיך נאר מזכיר געווען.

רבינו: ווען ער איז געווען אין מירון – דאם איז געווען אדער אום תשי"ב אדער תשט"ו – איז ער געווען אין די מערה, איז מען אריין געקומען, אז די רביצין זאל געהאלפן ווערן מיט א קינד, ער איז געבליבן שטיין, און ער האט געזאגט 'וויי קען מען זיך אליינם אינזין האבן אויף אזא פלאץ?'.

א' הנוכחים: וועגן דעם האט דער רבי נישט געלייגט קיין קוויטלעך?

רבינו: כ'האב נישט געזאגט דאם... כ'וויים נאר אז ער האט זיך אזוי אהנגערופן 'וויי קען מען זיך אליינם אינזין האבן?'.

הגרי"ב: ס'איז דא א תורה וואם ער האט געזאגט אין מירון מפני מה היו אמותינו עקרות, אז אויף די זאכן איז מען יא מתפלל, דאם האט ער געזאגט אין מירון.

רבינו: ער האט געזאגט אלעם קענען זיי פארענטפערן, נאר דאם נישט.[4]

דאם האט ער געזאגט אום ל"ג בעומר תש"ו אין מירון, און דאם איז א תורה אין קדושת יואל אויף פרשת תולדות.[5]

א' הנוכחים: ס'איז דא וואם זאגן אז ער האט צוגעזאגט דארט צו געבן א נאמען 'שמעון'.[6]

תשתכח התורה האיך אפשר לאוקמי מה שאמרו בגמ' שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל והוצרך לאוקמי ע"ז דקאי רק על מי שאין לו אב לא הבינותי דלפענ"ד לק"מ שהרי אף לר"ש אפשר לומר דבשביל אותה ההבטחה שבקרא דלא תשכח וגו' לכן העיר ה' את לבבם הטהור לתקן להושיב מלמדים שלא תשתכח ולולא אותה התקנה ח"ו היתה משתכחת, דבלא"ה צריך לפרש ההבטחה באופן זה דא"א לומר שאף אם לא ילמדו כלל לא ישכחו, אלא שהוא בכלל ההבטחה שלא יפסק מלהיות לומדי תורה. ובגיטין דף ס' ע"א גבי תורה שבע"פ שלא ניתן לכתוב אלא כיון דלא אפשר עת לעשות לה' הפרו תורתיך ופירש"י ז"ל דלא אפשר מלכתוב שנתמעט הלב והתורה משתכחת והרי שלא סמכו על אותה ההבטחה דלא תשכח אלא התירו איסורא דאורייתא לכתוב דברים שבע"פ שלמדו מקראי שם דף ס' ע"ב שאין לכתוב ופירש"י ז"ל שם ד"ה ודברים מכאן אתה למד שהתלמוד לא ניתן לכתוב אלא מפני שהתורה משתכחת, ובכתובות דף ק"ג ע"ב אמר ר"ח אנא עבדי דלא תשתכח תורה מישראל וא"ר ע"ז כמה גדולים מעשה חייא והרי שהוצרכו החכמים בכמה דורות לעשות פעולות נמרצות שלא תשתכח התורה מישראל ולולא הם הי' ח"ו שכחת התורה לגמרי אלא שהוא בכלל ההבטחה שיהיו חכמי דורות שיצילו את ישראל משכחת התורה ומגלגלין זכות על ידי זכאי שבהשתדלותם יצליחו ויתקיים על ידם אותה ההבטחה דלא תשכח מפי זרעו, וככה הוא בהתקנה להושיב מלמדים שאמרו ז"ל ע"ז ברם זכור אותו האיש לטוב.

---

4 כן ידוע דבהיות מרן רביה"ק זי"ע באת"ק מירון ביום ל"ג בעומר תש"ו לפ"ק, ביקש אז רבינו ז"ל מכל הנוכחים בדמעות שליש שכאו"א יקח כוס עם בראנפן ויתנו לו ידיהם לברכו שבזכות התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי זי"ע יוושע בזרע של קיימא. ואז פתח רבינו בדברות קודש כשהתחיל בקול בכי: "איתא בגמרא (יבמות סד.) מפני מה היו אמותינו עקרות שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים" והקשה רבינו מדוע עשה כך הקב"ה דייקא בזרע של קיימא לנסות את האמהות הק' כדי שירבו אליו בתפילה, והרי כמו כן הי' אפשר לנסותם בבריאות וכדו' וגם אז היו מתפללות אליו ית"ש כפי שהקב"ה מתאוה לתפילתן. ותירץ רבינו כשקולו נחנק מבכיות נוראות: "אבער, הייליגער באשעפער דו ווייסט גוט אז א צדיק זאגט אויף יעדן זאך וואס עס גייט איהם נישט גוט "גם זו לטובה" און ביי אנדערע פראבלעמען זענען צדיקים נישט אזויפיל מרעיש עולמות, ווייל זיי זענען מקבל באהבה אלעס וואס דו טוהסט מיט זיי, אבער איין זאך איז דא וואס דו קענסט איהם דערקוטשען דאס איז ווען זיי האבן נישט קיין קינדער ל"ע, דאן זענען זיי זיך שטענדיג מצטער, און דאס טוהט זיי אמת'דיג ווי, ווייל זיי ווילן אויפשטעלן קינדער בנים עבדי ה', דערפאר טוהט דאס דער באשעפער דוקא ביי דעם ענין, אז די צדיקים זאלן בעמן ביי השי"ת". אז הרים רבינו את קולו הערב והנעים ובבכיות נוראות זעק, "באשעפער אויף זרע של קיימא זאגט נישט דער צדיק גם זו לטובה, געב איהם קינדער ער וויל זוכה זיין צו דורות ישרים". כל הציבור געו בבכיות עצומות כששמעו האיך שהצדיק מתווכח כביכול עם הקב"ה ומבקש לו בתפילה ובתחנונים שישפיע לו זרע של קיימא.

5 בס' קדושת יואל מביא ד"ת זה ממרן רביה"ק זי"ע בפרשת תולדות, עה"פ ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא.

6 כן מובא בס' דרך המלך, שבשנת תש"ו כאשר היה רבינו על אם הדרך לאת"ק מירון אמר להרבנית ע"ה שיש סגולה להפקד בזרע של קיימא, והוא לקבל על עצמו במערת הרשב"י במירון שאם יושעו ויוולד להם בן יקראו שמו "שמעון" ע"ש רבי שמעון בן יוחאי זי"ע. "און טאמער ווערן

הגרנ"ח: ער איז ארויף איינמאל אינמיטן די נאכט אויפן ציון בפישוט ידים ורגלים.

הגרי"ב: אזוי האט פארציילט רבי עמרם.[7]

מ'זאגט אז ער האט געלאזט טאנצן דארט אין די ניין טעג.

רבינו: ער האט געלאזט 'זינגען בר יוחאי', ווייל עוז וחדוה במקומו.[8]

7

מיר געהאלפן ווערן וועלן מיר אויך א נאמען געבן "שמעון" פאר אונזער קינד"..

כן מובא שם שא' המקובלים הודיע אז להרבנית ע"ה שיש סגולה בדוק ומנוסה להפקד בזרע של קיימא ע"י עריכת סעודה לכבוד הרשב"י ולכך ציוה רבינו להרבנית שמידי שנה בשנה תערוך סעודת ל"ג בעומר לכל הקהל הקודש, ואכן כן עשתה החל משנת תש"ו והלאה.

ויש לציין עדות הגה"צ רבי אורי בלויא (שליט"א) זצ"ל בנו של הלוחם מלחמת ה' הרה"צ רבי עמרם בלויא זצ"ל כפי שנתפרסם בגליון דורות (פר' ראה שנת תש"ע גליון 28) היו"ל ע"י העדה החרדית בירושת"ו, וכה מתאר:

בביקורו הראשון של רביה"ק זי"ע בארה"ק בשנת תרצ"ב שהה הוא במשך שבוע באתרא קדישא מירון על ציונו הקדוש של רשב"י בצוותא חדא עם חבורה של נקיי הדעת שבירושלים, וביניהם אאמו"ר הרה"צ רבי עמרם זצ"ל, באותו שבוע מרומם זכה הוא לחזות בכמה ענינים מופלאים אצל מרן זי"ע אותם סיפר בהתפעלות ואציגם בפניכם כפי ששמעתים מפיו.

אבי זצ"ל הגיע למירון מעט לפני רבינו זי"ע שעשה את דרכו אל המקום ברכב פרטי, התחבורה בה הגיעה אאמו"ר עצרה במבואות הכפר, והוא סירך את רגליו במעלה ההר בדרכו אל הציון המצוינת, תוך כדי הליכתו הבחין הוא במכוניתו של רבינו שנעצרה אף היא באמצע ההר, ורבינו יצא ממנה כשפניו הטהורות בורקות כאש להבה.

אבא מארי זצ"ל תיאר: היה זה מחזה נורא הוד וממש פחד אימים להביט בצורת קדשו של מרן זצוק"ל שירתה זיקים, נראה היה שהוא לא נמצא בעלמא הדין, הוא גופא מוצב ארצה אך ראשו ומחשבותיו הטהורות מגיעות השמיימה ומרחפות בעולמות העליונים...

אבי זצ"ל הבין, כי הרבי הורה שיעצרו את מכוניתו באמצע ההר על מנת שיוכל לעלות ברגליו הטהורות לציון הקדוש בשמחה על הזכות שנפלה בחלקו להיות בדיוק במקום בו עצר רכבו של רבינו, ניגש הוא ליטול ממנו ברכת שלום, אך לתדהמתו הרבה מרן זי"ע לא הבחין בו.

אבא התקרב עד לרבינו הושיט את ידו אל מול עיניו על מנת שהרבי ישים לב, אך הרבי פשוט לא ראה הרבי לא השגיח במאום, הוא היה כל כך דבוק ברעיונותיו הקדושים ובער כלפיד אש, עד שכלל לא הרגיש כי מישהו עומד בסמוך לו, כך עלה הוא במעלה ההר אל עבר הציון כשבולו מלא התלהבות אחוז בשרעפי קודש ועיניו הטהורות זולגות דמעות מאין הפוגות.

אאמו"ר המשיך ללוות את הרבי זיע"א בדרכו, ובמשך כל הזמן לא הסיר את מבטו מרבינו אפילו לא לרגע, פניו של רבינו החליפו גוונים, סיפר אבא בהתרגשות שתקפה אותו - בכל עת שסיפר זאת גם כעבור שנים - מראהו היה מאוים ממש פחד פחדים כשמידי פעם מלמל הוא באנחה חרישית וקורעת לב: אוי, רבי שמעון... אוי, רבי שמעון...

הגעגועים והכיסופים הנוראים להסתופף בצל רשב"י הקדוש, שליוו את רבינו זיע"א כל ימיו זעקו מכל ישותו, ניכר היה לעין כל שרמ"ח איבריו רוטטים לפקוד לראשונה בחייו את הציון הק' אליו התגעגע.

8

מסתבר שכל ההכנה דרכה שטרם ההגעה היתה רק 'פתיחה' לאמור להתרחש... כשהגיע מרן זי"ע לפתח המערה נרעד כל גופו של אאמו"ר זצ"ל בצמרמורת עזה - כך סיפר הוא לי - בראותו כיצד הרבי נשכב על אדמת הקודש של הציון בפישוט ידיים ורגליים, ומעיניו הטהורות נפרץ סכר של דמעות כשהוא ממרר בבכי תמרורים, אפילו אני מתרגש כעת בהזכרי בהתרגשות הנוראית שתקפה את אבא מארי זי"ל בעת שחלק עימנו את גודל המעמד, הוא הפליג תמיד בסיפורו כי קשה היה לו 'להזור לעצמו' לאחר שחווה מראה נורא הוד זה 'הדרא דלא אפשר למיפרט בשפוותא' כיצד הרבי זחל ממש על ידיו ורגליו מהכניסה לחצר עד הציון הקדוש באימה ויראה שאינן ניתנות לתיאור.

הבכיות הנרגשות על הציון הקדוש לא היו מאורע חד פעמי שליוה את ההגעה הראשונה במשך כל אותו שבוע - סיפר רבי עמרם זצ"ל - חזרה ונשנתה התמונה המרטיטה כיצד רבנו גועה בבכיות נוראות בעודו מוטל בפישוט ידיים ורגליים בכל עת הכנסו אל הציון.

אאמו"ר זצ"ל - ממשיך הרה"צ ר' אורי בסיפורו - ישן במשך כל הביקור בחדר הסמוך להחדרו של מרן זיע"א, פעם בשעת ליל מאוחרת העיף אבי מבט לתוך חדרו של רבנו, לתדהמתו החדר היה ריק. בתחילה הוא נבהל, היכן יכול הרבי להיות בשעת ליל מאוחרת?, אך במחשבה שניה הוא הבין שככל הנראה נמצא רבינו בציון הרשב"י, והוא שם פעמיו אל המערה, אולם כה גדלה חרדתו כאשר עוד מחוץ להיכל המערה, שמע את קול בכיו הנרגש של רבינו המתחטא כבן לפני אביו בהשתפכות נפש עצומה.

משנכנס נגלה לעיניו מרן זיע"א שוכב כהרגלו אצל רשב"י בפישוט ידיים ורגלים, וזועק בבכי ובקול רם פרקי תהילים מעומקא דליבא, אבא עמד נפעם להזות בקודש, או אז בהגיע רבנו בקאפיטל פ' לפסוק 'הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצת לך ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא' חזר הוא על הפסוק עשרות פעמים, כשכל גופו מרטט בבכי, גרונו ניחר מזעקותיו ועיניו טרוטות מדמעות.

זוהי הגירסא דינקותא שלי ממרן מסאטמאר זי"ע מסכם הרה"צ ר' אורי - האופן בו חזר אבי זצ"ל על הדברים בכל עת כשגופו רוטט מהתרגשות משל חווה הוא את הדברים מחדש, מלוים אף אותי עד היום הזה.

בשנת תשט"ו כשהיה מרן רביה"ק במירון, אמר אז הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות לרבינו ז"ל: 'מנהג המקום היא, שבאים לכאן ומורידים דמעות כנחל, ואח"כ שרים את הזמר 'בר יוחאי' (והתבונן לשאול את רבינו אם מותר לשורר שיר בר יוחאי באותן ימים, שהיו או בתשעת הימים), רבינו לא הבין את כוונת השואל, ולכן הוסיף ופירש את שאלתו 'ס'איז היינט ו' אב, ס'איז שוין באלד תשעה באב', נענה רבינו ואמר 'אה, דאס מיינט איר?!, ס'איז דאך נישט קיין שיר, ס'איז א שבח פון רבי שמעון בר יוחאי, מען זאגט דאס נאר אויף א ניגון', ואח"כ הוסיף רבינו ואמר, ענה מרן רבינו ז"ל, 'עוז וחדוה במקומו, אין זייער עולם איז שוין געקומען די גאולה, ס'פעלט אויס אז ס'זאל אנקומען אויף דעם עולם אויך'.

באמצע התפילה הגיע הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל לאחמ"כ גאב"ד ירושלים ת"ו וראש ישיבתינו הק' בירושת"ו, עם הרב החסיד

הגרי"ב: ׳עוז וחדוה במקומו׳ איז בגימטריא פונקטליך ווי ׳מירון׳.

אמאל איז עס געווען א קליינע דארף, היינט איז עס א גרויסע שטאט, מ׳האט געבויעט הייזער.

אינטערסאנט, דער בית יוסף שרייבט אז ער האט געלערנט אין שטאט נעבן מירון. נישט אויפן בארג פון רבי שמעון. מ׳איז זיך צוזאם געקומען לערנען אין כפר מירון.[9]

רבינו: בימים ההם איז נישט געווען.

הרמ"נ: מ׳זעהט אז די נעמען פון די תנאים אין זוהר הקדוש און אין מדרש, איז נישט די זעלבע נעמען ווי אין בבלי, חוץ פון רבי שמעון.

רבינו: אין מדרש טרעפט מען אנשטאט ׳רבי יהודה׳ שטייט ׳רבי יודן׳. כ׳האב שוין אמאל אריין געטראכט צי דאס איז דער זעלבער תנא רבי יהודה.[10]

הרמ"נ: ׳רב׳ איז ׳רב אבא׳.[11]

9

כפי שמתואר בספרים מרן הבית יוסף זצ"ל ששכן בעיה"ק צפת עלה למירון לחוג שם את חג הסוכות, את ליתו קבע בכפר הסמוך, והתפילות נערכו ברוב עם על הציונים הקדושים של רבי שמעון בר יוחאי ובנו, בסיום ההלל ערך רבי יוסף קארו את סדר ההקפות עם ארבעת המינים סביב ציוניהם של רבי שמעון ובנו, ויחד עם תלמידיו למד את ספרי הזהר בעיצומם של ימי החג ירדו גשמי ברכה במירון, ומרן הבית יוסף הצטער בשביל דברי רבותינו זי"ל שהמשילו את ירידת הגשמים בחג הסוכות לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך קיתון על פניו.

ומובא בס׳ מגיד מישרים (פר׳ אמור) בליל שבת חוה"מ סוכות כ׳ בתשרי נגלה המלאך ה׳מגיד מישרים׳ שלמד עם מרן הבית יוסף ונחמו באמרו, ה׳ עמך וזה שירדו גשמים לא היה כדוגמת שפוך לו קיתון על פניו, חס ושלום, אדרבא נתקבלו דבריכם, רבי שמעון בר יוחאי ובנו שמחו לקראתכם בקראכם זהר על מערתם "ובכפר הסמוך להם", אלא כיון שהקפתם את ציון רבי אלעזר בארבע מינים שבאים לרצות על המים נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם נוספת היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, משום כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם, וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך גשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו, ועל כל צרה שלא תבא על הציבור תעשו שבע הקפות ותיענו, ובכן תדע כי הם הצדיקים שמחים מאוד בקרותכם זוהר על מערתם או ׳בכפר הסמוך להם׳, ואם תתמידו לקרות כן יגלו לכם רזין עילאין וכו׳, עיי"ש.

המפו׳ ר׳ חנני׳ יו"ט ליפא שווארץ ז"ל, וגם להם סיפר ר׳ אשר זעליג שע"פ הוראת רבינו אפשר לשיר משירי שבחי רשב"י הזמר בר יוחאי וכו׳.

כאשר גמר רבינו תפילותיו יצא מהמערה, ותלמידי רבינו כבר עמדו שם מוכן לרקוד, ורבינו אמר לר׳ אשר זעליג זצ"ל ׳נו איר קאנט דאך עפעס, איר זענט דאך א קאנער׳ (שהגריא"ז חיבר קונטרס על הריקודין שרוקדים בציון הרשב"י אינה סתם ריקוד אלא הרבה טמון בגווה וצריכים להבין בנסתרות). ואכן הגריא"ז התחיל לנגן הניגון בר יוחאי ושרו אז בדביקות ובהתעוררות ונהרי דמעות של שמחה ניגרו מעיני המשתתפים בהתעוררות רב ובהתרוממות נפש.

כן מובא בס׳ זקניך ויאמרו לך (ח"א ח"ט) איך שתיאר הרה"ח ר׳ עקיבא גאנז ז"ל נסיעה זו, והוסיף: "דער רבי ז"ל האט דאך געווען עליך נישט געמאכט קיין הוויות קיין קונצן, דעמאלסט איז דער רבי געשטאנען, דעם שטעקן האט ער געהאלטן אזוי, ער האט ארויפגעווארפן דעם קאפ אזוי אויף אונטן, אנפאנג ווען ער האט אנגעהויבן צו זינגען "בר יוחאי", האט דער רבי מיטגעשאקלט מיטן קאפ, אבער נאכדעם האט ער קיין ריר נישט געגעבן, נאר ער איז געשטאנען אזוי אינדערמיט, און מ׳האט געזינגען דעם בר יוחאי, מיט גרויס התעוררות".

כפי שמובא בספרים מרן הבית יוסף זצ"ל ששכן בעיה"ק צפת עלה למירון לחוג שם את חג הסוכות, את ליתו קבע בכפר הסמוך, והתפילות נערכו ברוב עם על הציונים הקדושים של רבי שמעון בר יוחאי ובנו, בסיום ההלל ערך רבי יוסף קארו את סדר ההקפות עם ארבעת המינים סביב ציוניהם של רבי שמעון ובנו, ויחד עם תלמידיו למד את ספרי הזהר בעיצומם של ימי החג ירדו גשמי ברכה במירון, ומרן הבית יוסף הצטער בשביל דברי רבותינו זי"ל שהמשילו את ירידת הגשמים בחג הסוכות לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך קיתון על פניו.

ומובא בס׳ מגיד מישרים (פר׳ אמור) בליל שבת חוה"מ סוכות כ׳ בתשרי נגלה המלאך ה׳מגיד מישרים׳ שלמד עם מרן הבית יוסף ונחמו באמרו, ה׳ עמך וזה שירדו גשמים לא היה כדוגמת שפוך לו קיתון על פניו, חס ושלום, אדרבא נתקבלו דבריכם, רבי שמעון בר יוחאי ובנו שמחו לקראתכם בקראכם זהר על מערתם "ובכפר הסמוך להם", אלא כיון שהקפתם את ציון רבי אלעזר בארבע מינים שבאים לרצות על המים נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם נוספת היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, משום כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם, וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך גשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו, ועל כל צרה שלא תבא על הציבור תעשו שבע הקפות ותיענו, ובכן תדע כי הם הצדיקים שמחים מאוד בקרותכם זוהר על מערתם או ׳בכפר הסמוך להם׳, ואם תתמידו לקרות כן יגלו לכם רזין עילאין וכו׳, עיי"ש.

10

יש לציין שבס׳ תולדות תנאים ואמוראים (רב יהודה) שמביא מה ראיות שמאמרי רבי יהודה בבלי איתא בירושלמי עם השם רב יודן, עיי"ש באריכות.

11

התנא רבי אבא מבני החבריא קדישא עליו הטיל רבו הגדול התנא האלוקי רבן שמעון בר יוחאי את המשימה הקדושה לכתוב את ספר הזוהר, והרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע בעל היכל הברכה׳ שנודע בגדולתו הרבה ברוי חכמת הח"ן כתב במספר מקומות בספריו הרבים שעברו כתבי הזוהר בידי אחד מיחידי הסגולה דור אחר דור כאשר רק אחד או שנים מראשי הדור נתגלו לו תורת הסוד, והוא העבירו אחריו לאחד בדומה לו תוך שמירה יתירה בשבע עינים את הגווילים היקרים והטמירים, וזלש"ק: ...בשהיו רואים מי שראוי למעשה מרכבה, היו מוסרין לו זה הספר ומלמד עמו מעשה מרכבה, ובכל ימי האונים לא יצא ספר הקדוש הזה לאור, כי היה חמדה גנוזה אצלם בכתב יד, ואחר שנתדלדלו ישיבות הגאונים בבבל, נתגלה מעט ספר זה ליחידי סגולה.

ובדבריו הוא מביא את שיטת הקדמונים שסברו שרבי אבא תלמידו הגדול של רשב"י שכתב את כל ספר הזוהר, הוא הוא האמורא הגדול "רב" בר הפלוגתא של שמואל שחי בדור הראשון של האמוראים ושמו היה ׳אבא אריכא׳ כדאיתא בסנהדרין, ולפי שיטה זו נמצא שהאמורא ׳רב׳ חי בעצם מעל 300 שנה, ואף שבגמרא הוא נחשב כתלמידו המובהק של רבי יהודה הנשיא שהתם את דורות התנאים וחיבר את המשניות, הרי שבנסתר היה כבר מאות בשנים לפני כן, בהיותו מן החבריא קדישא דרשב"י.

שיטה זו מובא בסדר הדורות בשם ספר כנפי יונה, ובשו"ת חוות יאיר אף מוסיף על פי זאת דבר נפלא מאוד, שמה שמצינו בכמה מקומות בש"ס שרב נשאל על הלכות שונות שיצאו מבית מדרשו ו׳שתיק רב׳, הוא מפני שהתשובה לדבר היתה על פי תודת הסוד, אותה קנה אצל רשב"י ונמנע מלגלות את הסוד ברבים.

אך בעל הסדר הדורות עצמו מערער על שיטה הזאת, וכותב ש...תמוה הענין אם האריך ימים כל כך למה לא נזכר זכרו בזמן תנאים הקדמונים... כמו כן בספר ׳בשם אומרו׳ על סדר הדורות מביא קושיות רבות על שיטה זו אך מיישב את כל הוכחותיהם אחת לאחת. לעומת זאת רבים מצדדים בשיטה זו, ומסבירים בכך את הכלל בגמרא ׳רב תנא הוא ופליג׳, שכן היה אכן שייך לדורות התנאים, למרות שעיקר פרסומו בתורת הנגלה היתה בתחילת ימי האמוראים, כאמור אף הגה"ק מקאמרנא מצדד באותה שיטה שר׳ אבא האריך ימים רבים.

רבינו: יא, אבער רבי יודן... אין מדרש טרעפט מען אלין רבי יודן מיט רבי נחמיה קריגן זיך.[12]

הררמ"נ: אביי מיט רבא, אביי האט נישט געהייסן אביי, נאר 'נחמני', און רבא האט געהייסן 'רב אבא', דער יעב"ץ זאגט אזוי (פסחים כז:) אז רבא האט געהייסן רב אבא.[13]

רבינו: אביי איז 'נחמני' מ'זעהט אין די גמרא וועלט ער אפאר מאל אנגערופן אזוי, 'שפיר אמר נחמני'... (שבת עד. נדרים נד: מעילה כ:)

ער איז אויפגעוואקסן ביי זיין פעטער רבה בר נחמני, האט ער אים געהרופן אזוי.[14]

הררמ"נ: דער מהרש"א זאגט (קידושין לא:) אז 'אביי' איז די ראשי תיבות א'שר ב'ך י'רוחם י'תום (הושע יד, ד) [כן מביא בשם ספר היוחסין (והוא משער הגלגולים הקדמה ל"ד)].

רבינו: 'אביי ורבא' איז בגימטריא רל"ב, אזוי ווי די פיר מילואים פון שם הוי"ה,[15] וועגן דעם הייסט עס 'הויות דאביי ורבא'.[16]

ובזה הוא מסביר שכתבי הזוהר הקדוש אותם העלה הוא עצמו על הכתב היו שמורים ברשותו כל ימיו, ובאשר ירד לבבל, ויסד את ישיבת סורא והיה לראש גולת בבל עד שקראוהו 'רב', נטל עמו את האוצר הספון עמו, ומסר אותו באחרית ימיו לגדולי בבל, ומאז עבר תכריך הכתבים היקר דור אחר דור למי שהיה חד בדרא וראוי לאותה אצטלא.

12 במדרש רבה פר' בלק (כ"ה ב) ר' יודן אמר ראשי העם תלה וכו' ר' נחמי' אמר לא תלה ראשי העם וכו' פי' שם פירוש מהרז"ו ר' יודן הוא ר' יהודה בעל פלוגתא של ר' נחמיה עיי"ש.

13 וז"ל שם: נראה שכל רמי הוא כמו ר' אמי, כמו רבא רב אבא אבינא רב אבינא שכל אלא לשון קצר הם ולהבדילם מן אותם של א"י הקרויים רבי אמי רבי אבא וכו.

14 הנה האמורא אביי היה בנו יחידו של כייליל הכהן (כדאי' מכתים קיח:), שהיה אחיו של רבה בר נחמני, ומזרע בית עלי (כדאי' בר"ה יח.), והוא היה יתום מאביו ומאמו כפי שקרה גם לרבי יוחנן, שכשעיברתו אמו מת אביו וכשילדתו מתה אמו (כדאיתא בקידושין לא:).

והי' רבה בר נחמני דודו מגדלו בביתו ומלמדו תורה (כדאי' ברש"י גיטין לד:), ואשר לכן רבה קראו 'נחמני', על שם אביו הוא זקנו של אביי. ויש אומרים שנחמני היה שמו, ולא הי' רבה קורא אותו נחמני כל שעה משום כבוד אביו של רבה בר נחמני אלא הי' קורא אותו בלשון ארמית **אביי כאדם שקורא אבי** (כדאי' בשל"ה הק' תושבע"פ ובס' העריך ערך אביי).

וסימן מן המקרא הוא א'שר ב'ך י'רוחם י'תום ראשי תיבות אביי (כדאיתא בס' יחסין), וגם א'ך ב'י י'שוב י'הפוך ידו כל היום' ולקיים 'יתום אתה היית עוזר' (כדאיתא במגלה עמוקות), **ולאחר שנתגדל והי' מן האבות והגדולים קראוהו גם רבנן בשם אביי**, (כדאיתא בתשו' רב שרירא גאון).

15 היינו ששם הוי"ה הק' ע"פ ד' המילואים ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, הם בגימ' רל"ב.

רח"ש: דער רבי איז שוין געווען אמאל ביי אביי ורבא, זיי ליגן צוזאמען אין איין מערה. אויף א בארג נעבן צפת.

הגרי"ב: רבי חיים וויטאל שרייבט אז דער אר"י הקדוש האט אים געשיקט צו די קברים פון אביי ורבא, און ווען ער איז צוריק געקומען האט זיך דער אר"י הקדוש אויפגעשטעלט פאר אים, ער האט געזאגט אז ער זעהט די נשמה פון בניהו בן יהוידע איז מיטגעקומען מיט אים, ווייל אויפן וועג האט ער זיך דארט אפגעשטעלט ביים ציון פון בניהו בן יהוידע.[17]

הררמ"נ: דער בן איש חי[18] האט א נאמען געגעבן פאר זיינע חיבורים אויף דעם פסוק (שמואל–ב כג, כ) 'ובניהו בן

---

16 עיין בפירוש יפה עינים (על ספר מאירת עינים אחרי מות אות כ"ז) **פי' מאו"ל** במס' סוכה (מה.) אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, דמש"א 'הויות דאביי ורבא' רומז על ד' מילואים של שם הוי' ב"ה שם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שמספרם עולה רל"ב, כמספר 'אביי ורבא', ואם כי הכוונה בלמוד התורה צריכה להיות לייחד ד' המילואים לשם הוי' וכנרמז במאו"ל ר' חמנא ל'בא ב'עי שר"ת רל"ב כמספר ד' מלואים, עיי"ש.

17 כן איתא בס' עמק המלך (פרק ד), פעם אחר אירע מעשה שמסר למורנו הרב רבי חיים נר"ו יחוד אחד, לילך לכפר עכבוריא ששם קבורים אביי ורבא, וישתטח על קברם, וכיון למה שמסר לו רבו, והם דברו עמו ומסרו לו סתרי תורה. וכיון שחזר מהם ובא לפני רבו ע"ה, עמד רבו לפניו, ואמר לו ברוך הבא, והושיבו על יד ימינו, ושמח עמו שמחה גדולה, ומורנו הרב רבי חיים נר"ו היה חקרן גדול, כיון שראה שעשה לו כל הכבוד הזה, מה שלא היה רגיל לעשות לו כך פעם אחרת, אזי אמר מורנו הרב רבי חיים להאר"י זצ"ל, אדוני מורי, מה יום מיומיים שנעשה לי כל הכבוד הזה, לא בחינם. אמר לו האר"י ז"ל חייך, לא מפניך קמתי, ולא לך אמרתי ברוך הבא, אלא לבניהו בן יהוידע, שראיתי נכנס עמך, ויהי לפלא בעיני מורנו הרב רבי חיים, ושניהם לא ידעו מאיזה סיבה נתחברה עמו הפעם נשמתו של בניהו. עד שלאחר זמן ג' חדשים שכבר היה נשכח אצלם אותו המעשה, הלכו שניהם יחד לכפר עכבוריא ללמוד, באמצע הדרך עמד האר"י ז"ל ואמר אני רואה שבכאן קבור בניהו בן יהודע ע"ה, ולא היה לשם לא ציון ולא שום היכר של קבר.

נענה מורנו הרב רבי חיים נר"ו, חייך, אותו הפעם שהלכתי להשתטח על ציון אביי ורבא קודם לכן, ישבתי בכאן בזה המקום ממש, והייתי חוזר על הייחוד שמסרת לי, כדי שיהיה רגיל בפי ובליבי, לומר אותו בלי טעות. אמר האר"י ז"ל אכן נודע הדבר, שמכח הייחוד שדברתי על קברו בכאן, עוררתי והורדתי נשמתו לתוך גופו, והיא נתדבקה בך להועילך למטה בחכמה, וזהו סוד 'כל המקדש עצמו למטה, מקדשים אותו מלמעלה' (יומא לט:).

18 הגה"ק הבן איש חי זצ"ל רבי יוסף חיים ז"ל נולד בבאגדאד בכ"ז אב שנת תקצ"ד לפ"ק, היה תלמיד מובהק של גיסו הרב עבדאללא סומך זצ"ל מרבני איראק, אחר שנפטר אביו ר' אליהו בן רבי משה חיים רב הראשי לעיר באגדאד, נתמנה לרב עיר באגדאד, והנהיג את העיר ביד רמה במשך חמישים שנה עד פטירתו מן העולם ביום י"ג אלול תרס"ט.

יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבציאל'. ווייל ער האט געפילט וועז ער איז געווען דארט ביים ציון פון בניהו בן יהוידע, דעמאלטם האט זיך אים געעפנט די מעיינות החכמה, און ער האט געקענט מחדש געווען די חידושים. האט ער א נאמען געגעבן אלע נעמען אויף דעם פסוק, ער האט א ספר 'בניהו' אליינם, 'בן יהוידע', און 'בן איש חי', 'רב פעלים' 'מקבציאל', אלעם איז געבויעט אויף דעם פסוק.[19]

הגרי"ב: דעם פיוט 'ואמרתם כה לחי' האט ער געמאכט אין מירון, דער בן איש חי האט עם געמאכט.

דער פיוט 'בר יוחאי' איז לכתחילה געמאכט געווארן אויף צו זינגען ביי קבלת שבת, מ'זינגט עם נאר אויף ל"ג בעומר. אבער רבי שמעון לביא האט עם געמאכט לכתחילה מ'זאל עם זינגען ביי לכה דודי.

ער האט עם געשיקט קיין מירון, ער איז געווען אויפן וועג קיין מירון און האט נישט געקענט אהנקומען, האט ער עם געשיקט א מתנה, און די ערשטע פלאץ וואו ס'וועלט געברענגט דעם פיוט, שטייט אז ס'איז געמאכט געווארן אויף קבלת שבת.[20]

רבינו: אין די סידורים איז דאס טאקע געווען געדרוקט ביי קבלת שבת.[21]

---

19 כן מובא בתולדותיו שכשנסע על קברי צדיקים בארה"ק בשנת תרכ"ט לפ"ק, השתטח על קבר בניהו בן יהוידע, ובאותו לילה נתגלו לו רזי דאורייתא וסודות נפלאים בקבלה, ותלה שזה משום שנשמתו קשור עם נשמת בניהו בן יהוידע, ולכן קרא לספריו בשמות הכתובים שם בפסוק על בניהו בן יהוידע (שמואל ב כג).

ספר

בן איש חיל

זאת התורה החדשים לשבת השובה ושבת זכור ושבת הגדול ושבת כלה, אשר החשתי בעה"י בקברון קדש רב כנתנן של ישראל בכל מקום, מסה שתעני השלית כחוב רחשיו וכרוב חמדיו, אנכי איש קטן

הצעיר יוסף חיים יצו

בכמהר"ר אליהו בכמהר"ר משה חיים זלה"ה וקראתי לחיבור זה בשם,

בן איש חיל

כלומר בהקדמה. ונלוה עם חיבור הזה עוד חיבור קטן הכמות אשר קראתיו בשם

שני אליהו

והוא הדרשים שדרשתי בס"ד ביום יארצייט שלי לעבודת שלי"ר הרב אחיני אבי זלה"ה בפעורים בהקדמה. והיא רקוא שיקובלו ברצון לפני השית, ויזכני בחסדו הגדול לחדש בתוך ג"ן הקדושה הדרשים רבים ומפוזרים, ואזכה ללמוד תורה לשמה באהבה ושמחה רבה, לאורך ימים ושנות חיים, אכ"ר:

עי"ת-ק ירושלים תובב"א

[תרס"א-תר"ע]

זה השער ליי צדיקים יבואו בו

ספר

כתם פז חא

נדפס בליוורנו יעא

---

20 ידוע שהרב המקובל שמעון לביא זצ"ל חיבר הפיוט בר יוחאי, ורמז את שמו בתוכו בר"ת של הפיוט, והוא מיוסד על העשר ספירות.

וכ"כ עליו החיד"א זצ"ל (שם הגדולים מערכת ש): ואני שמעתי דהרב הנזכר היה דעתו ליסע לא"י, וכשבא לטריפולי ראה שלא היו יודעין דת ודין, ואפילו תפלה וברכות כתיקונן, ואמר בלבו כי טוב לו לקרבם לתורה וללמדם תורה ולירא את ה', וזה יותר מהליכת א"י, וכן עשה והצליח כמעט לגיירם, והרבין תורה שם, והיה זה שנת ש"ם, וחיבר פי' ארוך על הזהר על ספר בראשית וספר שמות והוא מצוי בטריפולי ותונס, ואני ראיתי ס' אחד גדול חלק א' מפירוש הרב הנזכר, והרב הנזכר שהוא שיסד פיוט בר יוחאי, ועתה נדפסו ב' חלקים פירושו לזהר בראשית, ונקרא הספר 'כתם פז', גימ' שמעון לביא ז"ל גם פ"ו ר"ת פ'ירוש ז'והר.

21 כן נהגו קהילות קדושות בארץ ישראל לשוררו בכל ליל שבת קודש כמ"ש בתכלאל (ח"א קא ב): פזמון נאה מארץ ישראל שמסדרין בכל ערב שבת וסדר קבלת שבת על קבר רשב"י וזכותו יגן בעדינו ובעד כל ישראל, כי לו נאה להודות בהלל ושבח לפני מי שנאמר בעבורו נעשה אדם, ושמעתי מחכמים גדולים שכל מי שהאיר ה' רוחו עליו אף בחו"ל והוא מארי קבלה ינגן פזמון זה, כן נדפס פיוט בכל מחזורי התפילה לנגנו קודם סעודת ליל שבת קודש.

איז מירון זינגט מען עם יעדן שבת ביי קבלת שבת.

הגרי"ב: זיי ברענגען אז ווען דער רבי ז"ל איז געווען אין מירון אום תרצ"ב, האט מען נאכ'ן דאוונען געזינגען בר יוחאי, און ער האט דעם טלית אריבער געווארפן איבער דעם שטרײמל, אזוי האט ער געזינגען בר יוחאי. אזוי ווי ער האט עולה געווען מיטן טלית אויפן שטרײמל.

הגרא"א: וואס האט געווען די שייכות אז דער רבי ז"ל האט אנגעהויבן אנצוטוהן א טלית פרייטאג צונאכט'ס נאכ'ן צוריק קומען פון ארץ ישראל אום תרצ"ב.

רבינו: ער האט געזעהן אין ארץ ישראל אז מ'דאוונט מיט א טלית.[22]

דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט אויך געדאוונט מיט א טלית. אינטערסאנט, נאכ'ן קדושת יו"ט'ס הסתלקות האט ער נישט געדאוונט קבלת שבת מיט א טלית. ער האט געדאוונט מנחה פארן עמוד, און נאכדעם האט ער אויסגעטוהן דעם טלית, און ער האט אנגעטוהן א רעזשוואלקע. איינמאל איז אויסגעקומען פורים איז געווען פרייטאג, און ס'איז געווען א פורים רב, דער זיידע האט געדאוונט מנחה פארן עמוד יענעם פורים, און נאך מנחה האט דער פורים רב געזאגט: "עצט בין איך מרא דאתרא, און איך זאג דער רבי זאל בלייבן מיטן טלית'. איז ער געבליבן מיטן טלית.

הגרי"ב: [בצחות] אין שולחן ערוך (או"ח סי' תכ"ח סעי' א') שטייט דער סימן פל"ג, אז פורים מיט ל"ג בעומר האבן א שייכות. איינער האט אנגעטוהן דעם טלית אום פורים, און דער אנדערער ל"ג בעומר, תרצ"ב ווען ער צוריק געקומען פון מירון.

רבינו: אסאך צדיקים פון תלמידי בעש"ט זענען געגאנגען מיט א טלית פרייטאג צונאכט'ס.[23]

רבינו: די מציאות איז ר' שמעון רופט,

כ'האב היינט אזוי אינזין געהאט, כ'האב געטראכט אביסל פון מירון, נאר ערליכע אידן פארן קיין מירון, ס'איז א מציאות. א גאנץ יאר איז אזוי, ווען מ'גייט אהין נאר ערליכע אידן קומען אהין.

הגרמ"נ: די גאנצע וועלט פארט צום כותל, דארטן קומען אפילו די שוואבערע.

ס'איז דא א לשון פונעם ווילנער גאון אין ביאור הגר"א אויף תיקוני זוהר, מיום שחרב ביהמ"ק איז די השראת השכינה ביים קבר פון רבי שמעון.[24]

הגרנ"ח: אינטערסאנט, דער תפארת שלמה האט געזאגט אז ווער ס'פארשטייט דעם סוד פארוואס מ'פארט צו רבי שמעון ל"ג בעומר, דער פארשטייט וואס מ'פארט ביי די יארצייט פונעם רבי ר' אלימלך קיין ליזענסק.[25]

---

22 וכספר שיר בר יוחאי כתב: ובצפת ובמירון נוהגים לשירו גם אצל האשכנזים בכל בתי כנסיות בכל לילי שבת קודם אמירת כגונא לפני ברכו, ובשאר ערי ארץ ישראל נוהגים האשכנזים החסידים לשירו בליל שבת קודם ל"ג בעומר.

ויש לציין שכן נהגו הרבה מתלמידי הבעש"ט הק', עיי' בס' משמרת איתמר (ליקוטים) אמר לי הרב המגיד מקאזניץ על ענין הטלית שמתעטפין בליל שבת במנחה עד אחר קידוש, ושאלתי אותו הלא כתיב בספר הכוונות שאסור להתעטף בטלית בערבית, והשיב לי כן: שהאיסור אינו אלא להתעטף בתחילה בערבית, אבל אם היה עטוף מבעוד יום מותר.

ועיין שם שמאריך לספר שדיבר ע"ז עם הרה"ק הרבי מלובלין שגם אמר לו לנהוג כן, וע"ע בס' דברי תורה – מונקאטש (מהדו' א' אות נ"ט) שמבאר המנהג בזה, עיי"ש באריכות. ומביא שם שמנהג הבני יששכר להתעטף בטלית, ואחר ברכו החוריד את הטלית מראשו.

ובמשמרת שלום (סימן כ"ז אות א') וזו לשונו: וע"פ פשט נ"ל ליתן טעם על מנהג הרבה צדיקים להתפלל בליל שבת בעטיפת הטלית, וה"ה לקדש על היין, כי בשב"ק לילה כיום יאיר, וע"כ לא נאמר ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי כמ"ש בספה"ק, עכ"ל.

23 בספר נזר הקודש (תפילות לליל שבת ס"ק קמח) מביא שבדזיקוב ובסטוטשין נהגו להתעטף בטלית לתפילות מנחה ומעריב בליל שב"ק, ונראה שכן הוא מנהג ראפשיץ, אבל הרה"ק מהר"א משענדישוב וכן הרה"ק רבי מענדעלע מטעליץ ובואלין ובגלאגוב לא היו לובשים טלית בליל שבת.

ועיי' בס' י"ג אורות (דף שפ) מובא דבליל ש"ק בשעת הקידוש כיסה הרה"ק מצאנז את ראשו עם הטלית כמנהג רבו הגה"ק מראפשיץ, והרה"ק משינאווא נהג לכסות את השטריימל עם הטלית כמנהג רבו הגה"ק מהר"ש מבעלזא.

ועיין בהדרת קודש (עמוד מ) שהרה"ק מצאנז זצ"ל שאל פעם לחתנו הרה"ק רבי מאטילי מהורנסטייפל יצ"ל מדוע אינו לובש טלית בליל שבת קודש לקבלת שבת וקידוש כמנהג צדיקי זמנינו, השיב לו, שראה בספה"ק שמי שאינו בכוחו ואינו יכול לתקן נפשות ישראל לא ילבש טלית לקבלת שבת, ע"כ גם הוא אינו לובש, אמר לו חותנו הרה"ק מצאנז, שמי שתיקן את נפשו רשאי וצריך ללבוש.

24 וזה לשונו בביאור הגר"א (דף כב) על תיקוני זוהר (תיקון ו'): ור"ל בזמן שאין צדיקים בדור ואינה מוצאה מקום לנוח אז היא שורה על הצדיקים ישני עפר, וז"ש מתו בדרך ר"ל ששם שורה עכ"ל. ומבואר שעיקר השארת השכינה משחרב הבית הוא בקברי הצדיקים, וזה בוודאי שייך גם בר"ח, ובפרט במקום תורה ותפילה כקבר רשב"י ומקום קבורת רחל ששם מתפללים גם בשבת ויו"ט, עיי"ש.

25 ועיי' בס' י"ג אורות (ח"ב, עמ' ס) כי פעם אחת כאשר נסע התפארת שלמה לליזענסק עבר דרך העיר קראקא, ואמר שהמתנגדים מעיר קראקא,

ביי רבי אלימלך פארץ אויך נאר ערליכע אידן קיין ליזענסק. דאם איז א מציאות, ס׳איז דא אנדערע פלעצער אויך, אבער דארט איז דא נאר ערליכע אידן.

רבינו: קיין צאנז פארץ אויך נאר ערליכע אידן, נאר חסידישע אידן.

הגרי״ב: כ׳בין געווען די יאר אין צאנז, איז געווען דארט א מנין מעריב און איך בין געווען דער אינציגסטער וואס איז נישט קיין איניקל.

הגרנ״ח: ס׳איז אן אנדערע מין עולם אינגאנצן.

הגרא״א: דער דברי חיים האט ממשיך געווען קינדער פארץ קדושת יו״ט, ס׳איז געווען איינמאל שמיני עצרת האט ער פארציילט די מעשה וואס ווערט געברענגט אין מדרש אויף רבי שמעון.[26]

דער אוהעלער רב (הגה״ק רבי משה יוסף טייטלבוים בן מרן הייטב לב זי״ע) האט געזאגט ׳איך בין מאמין באמונה שלימה אז דער רבי קען פועל׳ן א ישועה...׳.

רבינו: די מעשה מיט רבי משה יוסף איז געווען אום פורים, ער האט אים מזכיר געווען פורים ביים טיש, דעמאלטס האט דער דברי חיים געשריבן פארץ קדושת יו״ט דעם בריוו ׳בצפייתנו צפינו שלא ימנע מכם פרי בטן׳.[27]

בוודאי יתמהו למה אינו הולך על קברם של הצדיקים השוכנים בקראקא, אלא - אמר - שצדיק אחד הסתלקותו אין לו שייכות לעוה״ז, חוץ הרבי ר׳ אלימלך שזיכך עצמו שגם אחר הסתלקותו יהי׳ בתוכנו.

ועי׳ שם עוד בשם הרה״ק בעל דברי שמחה מצעישענוב ז״ל שאמר בסגנון זה, שאין מה לנסוע לקברי צדיקים, כי נשמת הצדיקים אינם יורדים לעלמא הדין במשך כל השנה חוץ ביומא דהילולא שלהם, מה שאין כן לציונם של הרר״א והגה״ק מצאנז זי״ע טוב לנסוע גם במשך השנה, כי פעלו שיהי׳ להם שייכות עם עולם הזה בכל זמן ועידן.

ואגב יש לציין מש״כ בס׳ אביר הרועים, כי פע״א בל״ג בעומר כשישב הגאון בעל ״אבני נזר״ ז״ל בסעודה לכבוד הילולא דרשב״י, בעת שולחנו הטהור, אמר הגם שיש צדיקים שזכו להוביל גופם מכאן לארץ ישראל, אבל גופו הטהור של הרבי ר׳ אלימלך עדיין הוא פה בחו״ל, ואמר עוד מי שיודע סוד שמחת הילולא דרשב״י יותר משאר תנאים, יודע גם הטעם, מדוע דוקא גופו של הרב אלימלך זי״ע נשאר בחו״ל.

26 סיפר הגה״ק מנאסוויד זי״ע שפעם אחד כשהיה בשמיני עצרת אצל רבינו קוה״ק בעל דברי חיים מצאנז זי״ע הי׳ אז דבר פלא, שמרן הדברי חיים זי״ע בא להתפלל ערבית בשעה מוקדמת, וגם הקפות עשה במוקדם ובמהירות גדול ואחר ההקפות הכריז הדברי חיים ששום איש לא יהין לבא לביתו נאוה קודש בלילה הזה, והרה״ק מנאסויד לא הי׳ שם באותו מעמד ולא שמע את הכרוז הזה, ע״כ אחר שסעד סעודות יו״ט תומ״י הלך לבית אדמו״ר הקדוש הד״ח וכשבא סמוך לבית קדשו של הד״ח היה לו פלא גדול שלא ראה ולא מצא שם שום איש וכשפתח הדלת לא מצא ג״כ שם שום איש, חוץ מבניו הקדושים של מרן הד״ח זי״ע שהם היו יושבים סביב לשולחנו הטהור, ומרן הגה״ק בעל קדושת יו״ט זי״ע עמד מאחורי הכסא עם אחיו הקדוש רבי משה יוסף זצ״ל אב״ד איהעל יצ״ו, והרה״ק רבי אהרן קראקא׳ווער זי״ע בעל מאור ושמש זי״ע הי׳ ג״כ שם מיושבי שולחנו, והרהיב הרה״ק מנאסויד עוז והלך לתוך הבית כי לא ידע מהכרוז, והנמצאים שמה ג״כ לא אמרו לו שיצא או שישב, ועמד במקומו, וכשהסתכל בפני קדשו של מרן זי״ע ראה שפניו בוערים כלפיד אש וכולם הי׳ רועדים ווחלים מפחד השורר שם.

והיה רעיוני הדברי חיים הקדוש משוטטות, ופתח ואמר בפ״ק ווי אזוי דען איז מען מחיה מתים, מסתמא רבי שמעון בן יוחאי היה יכול להחיות מתים ולעשות נפלאות, ואח״כ אמר את המאמר האמור במדרש רבה (שיר השירים א׳ ל׳׳א) ד״א נגילה ונשמחה בך תמן תנינן א״ר מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה אתון גבי רשב״י בעיין למשתבקא דין מדין, א״ל חייכון כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה, הלכו בדרכיו ועשו לעצמן יו״ט ועשו סעודה גדולה ונשתכר יותר מדאי כיון שנתיישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך, מה עשתה היא לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא, בחצי הלילה נענר משנתי׳ כיון דפג חמריה אמר לה בתי היכן אני נתון אמרה לו בבית אבא אמר לה מה לי לבית אביך אמרה לו ולא כך אמרת לי בערב כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך, הלכו להם אצל רשב״י ועמד והתפלל עליהם ונפקדו, ללמדך מה הקב״ה פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות והרי דברים ק״ו ומה אם בשר ודם על שאמר לב״ו שכמותו אין לי חפץ בעולם טוב ממך נפקדו ישראל המחכים לישועת הקב״ה בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה על אחת כמה וכמה הוי גגילה ונשמחה בך.

ונענה לו אחד מן המסובים ה״ה הרה״ק רבי אהרן קראקא׳ווער זצ״ל בנו של הרה״ק בעל מאור ושמש זי״ע בזה״ל: הרבי הוא גדול כרשב״י מה הי׳ גדולת רשב״י שעבד השי״ת למעלה מן הטבע הלא רבינו ג״כ עובד השי״ת למעלה מן הטבע, ואם רשב״י הי׳ יכול לפעול, רבינו ג״כ יכול לפעול, ומרן הד״ח לא ענה ע״ז כלום, והי׳ נראה שהסכים על דבריו, וכך עבר כל הלילה והנרות הי׳ דולקין ולא ידעו אם הוא יום או לילה, שהדביקות הי׳ כל כך גדול ששכחו מכל ולא הי׳ יודעים שכבר עלה השחר והאיר היום, רק אחר ברכת המזון כשהלכו משם ראו שהעולם באים כבר מתפלת יו״ט שהשעה היה כבר קרוב לחצות היום, ובאמצע הדרך מצא הרה״ק מנאסויד זי״ע את הגה״צ מוה״ר דוד יצחק קויפטייל זצ״ל הדומ״ץ מביסטריץ יצ״ו ושאל אותו למה לא היה אצל השלחן ואמר בזה הלשון: ״עס איז געווען אזא ליכטיגע נאכט ביים הייליגען רב״ והשיב לו האם כבודו לא שמע שהכריז רבינו הד״ח שלא יהין איש לבא להשלחן ועל זה ענה הרה״ק מנאסויד מסתמא מה שלא הייתי צריך לשמוע לא שמעתי, וידוע שכל זה היה בעת שהתאמץ מרן הקדוש מצאנז זי״ע לפעול בנים להקדושת יו״ט זי״ע.

27 בענין זה יסופר כי פע״א ביום הפורים בשעת עריכת שולחנו הטהור של הרה״ק מצאנז ז״ל העמיד הרה״ק רבי משה יוסף טייטלבוים ז״ל צלוחית יין עבור אחיו מרן הקדושת יו״ט ז״ל דלהוי פקידא בגו צדיקיא, וכאשר

א׳ הנוכחים: איינער פון די תלמידים פונעם צאנזער רב האט זיך אזוי אהנגענרופן ׳איך גלייב באמונה שלימה אז דער רבי קען אויפבויען די בית המקדש׳.

רבינו: רבי יהושע׳לע טאמשוב׳ער האט דאס געזאגט. ער איז געווען א גרויסער צאנזער חסיד ער איז געווען אסאך אין צאנז, ער פלעגט אים רופן דער הייליגער רב. דער דברי חיים האט געזאגט אמאל אז ׳דאס בית המקדש של מעלה איז שוין אינגאנצן פארטיג, די בית המקדש לעתיד, ס׳פעלט נאר דער פרוכת׳, אזוי האט דער צאנזער רב געזאגט. האט ער זיך אנגערופן פאר׳ן דברי חיים, ׳איך בין מאמין באמונה שלימה אז דער רבי איז בכח אהער צו שטעלן דעם פרוכת׳, און דער דברי חיים האט אים דעמאלטס׳ם גארנישט געזענטפערט. נאר מיט א צייט שפעטער האט דער דברי חיים געזאגט, ׳זוער זאגט אז איך האב נישט געמאכט דעם פרוכת, נאר ס׳איז געקומען א רשע גדול און ער האט עם צוריסן׳, דער פעטער ז״ל ברענגט די מעשה.[28]

רח״ש: מיט דעם האט דער רבי געזאגט היי יאר, אז דאס איז עבירות שבין אדם לחבירו.[29]

הגרי״ב: ס׳איז דא א תשובה פונעם חידושי הרי״ם וואס ער שרייבט אויפן דברי חיים אז ער איז אזוי גרוים ווי רבי שמעון בן יוחאי.

רבינו: ער האט געדארפט א היתר מאה רבנים, האט דער חידושי הרי״ם געשריבן פאר׳ן צאנזער רב ער זאל נישט מאכן קיין היתר מאה רבנים, נאר ער זאל פועל׳ן א ישועה אזוי ווי רבי שמעון בן יוחאי האט געפועל׳ט, מ׳זאל נישט דארפן צוקומען צו דעם היתר מאה רבנים.[30]

שמע הדברי חיים את שמו של הקדושת יום טוב ענה ואמר: "ווער? ליפא׳לע? איך האב אים הערשט אינזינען געהאט".

למחרתו נכנס ר׳ משה יוסף אל הרה״ק מצאנז בפתקא ופדיון נפש שאחיו הקדוו״ט יוושע בוש״ק, הד״ח אמר לו שימסור לאחיו שבמהרה יוושע בוש״ק, ומרן הד״ח כתב לו אז מכתב וז״ל: "ב״ה א׳ ויקהל תר״ל לפ״ק צאנז. החיים והשלום לכבוד ידידי מחו׳ הרב המאה״ג החריף החסיד המפורסם בש״ק כש״ת מו״ה ליפא נ״ו האבד״ק טעטש יע״א והגליל יצ״ו. קיבלתי לנכון ט״ו ר״כ (רובעל כסף) מיד ח״כ (חתן בני) הוא אחיו הרב החריף כ׳ מו״ה ר׳ משה יוסף נ״ו ה׳ ר״כ לפ״נ ועשרה ר״כ אשר אסף וקיבץ מאת אנשי שלומינו החסידים היקרים יחי׳ יראי ה׳ והנני להתפלל בעדכם שיברך אתכם השי״ת בבני חיי ומזוני רויחי ותצליחו בכל אשר תעשו ותזכו להחזיק תמיד ידי תלמידי חכמים ולעסוק במצוות ומעש״ט מתוך נחת והרחבה ולא יתייאש עצמו ווזגתו תחי׳ כי בצפייתנו צפינו שלא ימנע מכם פרי בטן וד׳ הטוב יחמול עליכם ובמהרה תושיעו בזרע ברכת ה׳ כנפשם ונפש ידידו דבש״ת (דורש בשלום תורתכם) באהבה וג״ח (נפש חפיצה). הק׳ חיים הלבר שטאם".

אחיו רבי משה יוסף טייטלבוים מוסיף על מכתב הנ״ל וכותב בשולי היריעה וז״ל: "גם אנוכי דו״ש כבוד אחי ידידי וכו׳ הנה עשיתי בקשתו והעמדתי יין עבורו בשעת הסעודה גדולה והשיב לי הרה״ק בזה הלשון: ׳איך האב אים הערשט אין זינגעהאט׳ והנה גם ממך אבקש לשלם שכר טרחתי להזכירני לפני כ׳ אבי הרה״ק (הגה״ק בעל ״טב לב ז״ל) שיברכני בממון וד״ל. דברי ידידו אחיו הדו״ש באהבה העומד לשרתו בכל עת. הק׳ משה יוסף ט״ב".

מכתב קודש הזה הי׳ מונח בבית גניזו של מרן רבינו בעל ברך משה זי״ע, וכאשר הראה פעם את המכתב לדו״ץ מרן רבינו בעל דברי יואל זי״ע היה עומד ומדייק בחיבה יתירה בכל אות ואות בלשון קדשו של מרן הד״ח ואמר: "א פלא א לשון פון א צדיק". ואמר רבינו שהד״ח ז״ל כתב לשון "בצפייתינו צפינו" שהוא לשון ראיה, כי כבר אז ראה מרן הק׳ ברוח קדשו את הבנים שעתידים להוולד להקדוו״ט, ולכן לא כתב בלשון אקוה ואחכה וכדו׳ רק דייקא בלשון זה "בצפייתינו צפינו" שהוא מלשון ראיה שראה בעיני קדשו שתי ראיות על שתי הבנים הק׳ שעתיד הקדוו״ט להוליד, ה״ה מרן העצי חיים ז״ל ואחיו מרן רבינו בעל דברי יואל ז״ל.

---

28 מרן רבינו ז״ל מביא סיפור זו בהקדמת ספרו הק׳ ויואל משה (עמ׳ ט) וז״ל: ופ״א אמר מרן הקדוש מצאנז בעל דברי חיים זלה״ה בשלחנו הטהור, שהביהמ״ק של מעלה נגמר אלא שחסר עדיין הפרוכת. וענה הרה״ק ר״י מטאמאשוב זלה״ה שאנחנו מאמינים באמונה שלימה שרבינו הק׳ יוכל לעשות הפרוכת. ולא השיב אז הד״ח זלה״ה דבר. אלא פעם אחרת כשישב אל השלחן התחיל לומר "מהיכן אתם יודעים שלא עשיתי את הפרוכת, אלא שרשע גדול במעשיו קרע אותו". ומבואר בגמרא חגיגה דף י״ב גבי ז׳ רקיעים שברקיע הנקרא זבול בו ירושלים וביהמ״ק ומזבח בנוי, ואם כן אלה הרשעים גורמים בעוונותיהם עד לב השמים ברקיע הנקרא זבול ששם ירושלים וביהמ״ק, ונעשים שמה חורבנות ר״ל ע״י עוונותיהם, והם פושטים ידיהם בזבול ומחריבין. לכן מתגבר הס״מ להמשיך את העולם אחר מחריבי הזבול ומטעה את הברריות לומר עליהם שהם מצילים, כדי לעכב ע״ז את הגאולה. שומו שמים על זאת. ויתבאר עוד בפנים באורך. [וע״ע בדברי יואל לחג הסוכות (קהלת - דרוש ח׳)].

29 כן דיבר בקדשו מרן רבינו שליט״א בדרשתו ליל כל נדרי דהאי שתא לפרש המשנה בשלהי מס׳ יומא (דף פה:) את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה (ויקרא טז ל) מכל חטאתיכם לפני ה׳ תטהרו, עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו. הכוונה בזה, כי בכל דבר עבירה יש שני חלקים, הא׳ עבירה שבין אדם למקום, מה שחטא ומרד ח״ו לפני קונו, והב׳ עבירה שבין אדם לחבירו, מה שפגם וקלקל בחלק בית המקדש שנבנית על ידי הצדיקים. ועל זה אמר עבירות שבין אדם למקום, פי׳ על החלק שסתר בבית המקדש ממה שבנה הוא בעצמו, על זה יום הכפורים מכפר, אבל עבירות שבין אדם לחבירו, היינו על החלק שסתר בבית המקדש ממה שנבנה על ידי זולתו, אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו, שיתקן גם מה שהחריב את אשר בנו הצדיקים הקדושים.

30 בשו״ת דברי חיים (ח״ב אבהע״ז י״ד) מובא כדלהלן: "שאלה בתלמיד חכם אחד שנשא אשה ודר עמה באהבה כדרך תלמידי חכמים עשרים שנים ועדיין לא סר מחיבתה אך לא זכה להבנות ממנה ולא הי׳ לה שום ולד ולכן נפשו חשקה לקיים מצות פרי ורבי׳ ולהעמיד בנים תלמידי חכמים

הגרנ"ח: דער חידושי הרי"ם האט געהאט א תלמיד רבי מיכאל פארשלענער – ס'איז א פלא פון א זאך – ער האט געשריבן א תשובה צום רבי'ן ז"ל, און דער רבי שרייבט אים, איך קען דיר גארנישט שרייבן א זאך וואס דו וויסט נישט... ער האט געקענט כל התורה כולה. אבער ער שרייבט צוריק פארן רבי'ן, ער האט געהאט א שאלה וועגן עפעס א שוהל, ס'איז נישט געווען קיין קאנסיווערטן, נאר וועגן עפעס א מייק אום שבת. שרייבט ער, אז די שאלה קען מען נישט פרענגן פאר קיינעם אין די וועלט נאר אזא איד ווי דער רבי וואם קען כל התורה כולה, און נאר אזא קדוש ווי דער רבי...[31]

כי הוא ממשפחה גדולה בן גדול הדור ז"ל ולכן ביקש ממני למצוא היתר כי זוגתו אינה רוצה להיפרד ממנו בשום אופן" - הרה"ק מצאנז דן שם באריכות ומסי' שם דמותר לגרש אותה בעל כרחה אע"פ שחל על זה חרם דרבינו גרשום, דבמקום מצוה לא גזרינן, אך מסיים שם בזה"ל: "זה נראה לפענ"ד אך מחמת שהוא דבר חדש אינני סומך על עצמי עד שיסכימו עמי איזה גדולים הגם ששמעתי שגדולים הורו להתיר במקום מצוה מכל מקום יראתי לעשות מעשה בלא הסכמת גדולי דורינו והי' שלום, כדברי הבא על החתום ב' י' שבט תרכ"ה לפ"ק צאנז הק' חיים האלבערשטאם" ואכן הרה"ק מצאנז שלח תשובה זו להשואל ומשיב אשר הסכים עמו ונדפס תשובתו בשו"ת שו"מ (מהדו"ק ח"א סי' פ).

וכמו"כ שלח תשובה זו להחידושי הרי"מ אשר פלפל בדבריו בשו"ת חידושי הרי"מ (אה"ע סי' ל"ו) וז"ל החידושי הרי"ם: "החיים והשלום וכל טוב לכבוד אהובי וידיד נפשי ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם בוצינא חסידא פרישא נ"י פ"ה מו' חיים נ"י אבד"ק צאנז וכו'.

ובסוף מכתבו מוסיף החידושי הרי"ם: ... וכדעתו הרחבה יעשה, ויותר טוב לכבוד אהובי וידיד נפשי ה' אותה בעובדא דרבי שמעון בר יוחאי במדרש הנ"ל (שיר השירים רבה פרשה א) וה' זה שלום לרומ"כ ולכל המסתופפים בחפצו וחפץ או"ג מתו דו"ש באהבה...

וכוונת החידושי הרי"ם היינו על דברי המדרש שיר השירים דאיתא (פ"א ל) מעשה באשה אחת בצידן ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה אתון גבי ר' שמעון בן יוחאי בעיין למשתבקא דין מדין אמר להון חייכון כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט ועשו סעודה גדולה ושברתו יותר מדאי כיון שנתיישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך מה עשתה היא לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא בחצי הלילה נענר משנתיה כיון דפג חמריה אמר לה בתי היכן אני נתון אמרה ליה בבית אבא אמר לה מה לי לבית אביך אמרה ליה ולא כך אמרת לי בערב כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו ללמדך מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות, עיי"ש.

[אגב, בכתבי הגה"צ בעל בנין צבי מווייטצען זצ"ל מובא שאותו אברך היה הגה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע, ומרן הק' מצאנז כשראה את דבריו של החידושי הרי"מ אמר: "ער איז דאך ערערכט" ופנה אל האברך ואמר לו שיקבל על עצמו להקפיד ולקבל עליו תוספות שבת מדי שבת בשבתו ועי"ז יוושע בזש"ק כי האוה"ח הק' כתב עה"פ ושמרו בני ישראל את השבת, ד"את" השבת היינו תוספות שבת, והוסיף הרה"ק מצאנז לפרש המשך הכתוב, ושמרו בני ישראל "את" השבת, כאשר ישמרו בני ישראל תוספות שבת כדבעי, אז לעשות את השבת, יפעל התוספות שבת, "לדורותם" שיהי' לו דורות, בנים ובני בנים זרעא חייא וקיימא, ואכן זכה הלה להוושע בזש"ק].

---

31 בבית הכנסת הסמוך לביתו, בו היה מתפלל את תפלת השחר הן בימות החול והן בשבתות ובמועדים, החליטו לפתע ראשי הקהל להשתמש בימים הנוראים ב"מיקרופון", כך שבימי ראש השנה ויום הכיפורים בהם מלא בית הכנסת מפה לפה תשמע תפילת הש"ץ באזני כולם, חילול יו"ט זה וחילול הקודש פצעו את לבו הטהור, והוא היה סבור שמעתה ואילך אין לו להתפלל בבית כנסת שכזה אפילו בשאר ימות השנה.

אך בהיות ששאר בתי הכנסת היו רחוקים מאוד מביתו, והוא שהיה חלוש וחולה התקשה לטלטל עצמו עד לשם, לכן שלח איגרת למרן רביה"ק זי"ע וכה כותב לו:

"לכבוד הגאון האדיר, הקדוש בכל מיני קדושות, רבן ומאורן של ישראל הוא ניהו כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א".

בהמשך המכתב הוא מגולל את ספיקותו בענין האם ימשיך להתפלל בביהמ"ד זה, או יתפלל בביתו ביחידות.

ומסיים מכתבו בהערצה גלויה למרן רביה"ק זי"ע, וז"ל: "ואני שואל רק לו, כי דעתו והשכלתו ב"דעת תורה"... ואינו יכולין לסמוך בענין כזה רק על מר רבה שליט"א אשר בחד קטירא הוא בתורה, ויש לו הדעת בהשכלת התורה להשיב על אמיתתה, השי"ת יאריך ימיו ושנותיו עד ביאת הגואל צדק במהרה בימינו אמן".

רבינו: ער איז געווען א תלמיד פונעם אבני נזר.

הגרי"ב: דער רבי שרייבט אויף אים 'הגאון החסיד האמיתי', און דער רבי ענדיגט דעם בריוו 'ידידו בלתי מכירו דורש שלום תורתו באהבה רבה'.[32]

רח"ש: ס'איז היינט זיין יארצייט (נלב"ע ט"ז חשון תשי"ט לפ"ק).

הגרי"ב: דער רבי שרייבט אים, ער זאל דאוועננ אינדערהיים און ער זאל טראכטן כאילו ער דאווענט מיט די בעסטע מנין, אזוי ווי די גמרא זאגט אין ראש השנה ביי 'עם שבשדות'.[33]

הגרנ"ח: מען זעהט די טיטלען וואם די רבי שרייבט אויף אים הגאון החסיד אמיתי, ניטאמאל האט ער אים געקענט ווי די רבי ענדיגט ידידו בלתי מכירו, אבער ער איז געווארן שטארק נתפעל פון אים, און ער שרייבט אויפן רבין קיינער אויף די וועלט קען נישט ענטפערען אזא שאלה נאר די רבי זי"ע וואם האט א אמת'ע דעת תורה, ווייל ער איז אינם מיט די תורה.

לאחמ"כ נתכבד רבינו בקריאת התנאים

ואיחל רבינו ברכת מז"ט להחתן ולהמחותנים

ואיחל רבינו להררמ"נ פישער: מזל טוב, געזונט מיט הרחבת הדעת, אריכות ימים ושנים.

ואיחל רבינו להכלה: מזל טוב, דער אויבערשטער זאל העלפן די חתן און די כלה זאלן אויפשטעלן א שיינע ערליכע לעכטיגע געבענטשטע אידישע הויז, מיט ערליכע לעכטיגע געבענטשטע אידישע דורות, דער אויבערשטער זאל געבן הונדערט און צוואנציג גליקליכע יארן נחת און שמחה און פרייד, ברכה והצלחה און סייעתא דשמיא אריכות ימים ושנים און אלע גוטע ענינים אלעמאל.

---

32 ויש לציין שבס' מיכאל באחת (תולדות הגאון הנ"ל הערה שמ"ד) מובא בזה"ל: כשקמה מדינת ישראל שלח אליו רבינו (הייגו הגאון הנ"ל) שליח אישי כשבקשתו בפיו לשמוע בעצמו את השקפתו על טיבה של מדינה זו, ואכן השיב לו הרה"ק מסאטמאר זי"ע את דעתו הידועה.

וסיפר הרה"ח ר' שמואל הכהן פרידמאן כי בשנת תשי"ז כשהתפרסמו לראשונה דברי תורתו של הרה"ק מסאטמאר זי"ע באותיות נאות ומסודרות בספר, שלח חותנו רבי שלמה גאלדשטיין ז"ל אל רבינו את התורה שנאמרה בסעודה שלישית פרשת וישלח תשי"ז בקול חוצב להבות אש נגד הציונים, ויהי לתקופת הימים התקשר אליו רבינו בטלפון, וביקשו לשלוח לו העתק נוסף מהתורה ההיא, כשהוא מספר לו שהרב מפוניבז' ז"ל ביקר לאחרונה בביתו, וכשהראה לו את הגליון הנזכר ביקש ממנו ליתנם לו, ולפיכך מבקש הוא לעצמו העתק שני שיהיה שמור עמו באוצרותיו.

וראה עוד שם (מכתב יד) לר' מאיר אמסיל עורך 'המאור': ...והנה בדבר המאמר מהרה"ג הצדיק מסאטמאר שליט"א ידוע למר רבה נ"י תהלה לאל כי מסכים אני עמו עוד יותר ויותר... עכ"ד.

33 ונעתיק כאן את המכתב בשלימותו, אשר נדפס בשו"ת דברי יואל (או"ח סימן ה) כדלהלן:

אל כבוד הרב הגאון החסיד האמיתי שליט"א,

אחדשה"ט באהבה רבה, כראוי לגברא רבא דכוותיה.

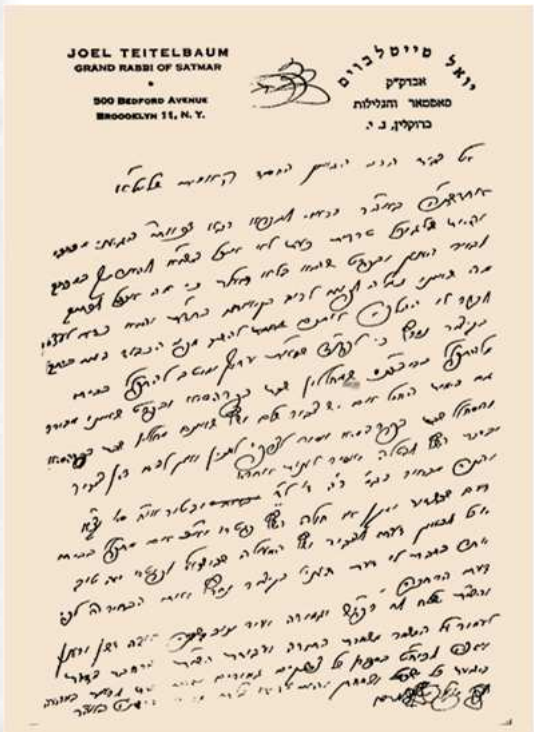
הגיענו מכתבו, והיות שלגודל טרדותי כעת לא אוכל בשום אופן להאריך במכתב לבאר הענין, ובפרט שהוא בלא תועלת, כי מה אוכל לכתוב מה שאינו נגלה לפניו לרוב בקיאותו בחד"ת, והוא כדאי לעצמו לברר לו ההלכה. אמנם להשיב מפני הכבוד, הנני כותב בקיצור נמרץ, כי לפי עניות דעתי שב ואל תעשה עדיף, ומוטב להתפלל בביתו מלהתפלל בבית הכנסת שמחללין שבת בפרהסיא. ובפרט שאינו מבורר גם בימות החול אם יש ציבור שלם וש"ץ שאינם מחללים שבת בפרהסיא, והמחלל שבת בפרהסיא אסור לצרפו למנין, ואין להם דין ציבור, וברכת הש"ץ לבטלה, ואסור לענות אחריו.

והנה מבואר בגמרא ר"ה דף ל"ה. ובטור או"ח סימן תקצ"א ד"עם שבשדות", וזקן או חולה, הש"ץ פוטרו. ואם כן אם מתפלל בביתו יכול לכוין דעתו לציבור ולש"ץ המעולה שבישראל לפוטרו, וזה טוב יותר. כתבתי לו דעתי העניה בקיצור נמרץ, ואתו הבחירה לפי דעתו הרחבה.

והשי"ת ישלח לו רפואה שלימה וגמורה, ועוד ינוב בשיבה טובה דשן ורענן לעמוד על משמרת התורה ועבודת השי"ת בהרחבת הדעת, ויזכה

לכתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ויזכנו השי"ת לראות במהרה בישועת כל ישראל ושמחתן.

והנני ידידו בלתי מכירו דורש שלום תורתו באהבה רבה, חתי"ק.

JOEL TEITELBAUM
GRAND RABBI OF SATMAR
500 BEDFORD AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.

הרה"ג רבי קלמן האלבערשטאם שליט"א מנה"ר ורב דביהמ"ד צאנז בקרית יואל: דער חתן איז זייער חשוב'ער חתן, ער לערנט אין די ישיבה, ר' חיים שלמה האט באקומען גאר א חשוב'ן חתן.

הגרא"א: און דער חתן האט באקומען א פיינעם מחותן.

החתן התחיל באמירת הפשעטיל וזמרו לכבודו כנהוג

רח"ש: מ'האט אמאל געלאזט א חתן אויסרעדן די פשעטל ביי די תנאים, ביי די רבי'שע קינדער?

רבינו: ביי די תנאים נישט. ביי די קבלת פנים יא.[34] ביים קבלת פנים האט דער חתן געזאגט א פשעטל.[35]

---

34 עיי' בספה"ק אוהב ישראל בליקוטים שמבאר הענין עפ"י סוד למה החתן דורש בשעת הנישואין, עיי"ש. ועיי' בספר שיחות הר"ן (אות פ"ו) שענין דרשת החתן, כי הוא כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (שיללהי מסכת תענית) ביום חתונתו זה מעמד הר סיני, לרמז שהחתונה היא מעמד הר סיני, בשביל זה הוא דורש, ומה שנותנין לו מעות שקורין דרשה גישאנק' הוא לרמז (תהלים סח יט) 'עלית למרום שבית שבי' בשביל זה לקחת מתנות, וזה הדרשה גישאנק שנותנין להחתן.

וע"ע מה שכ' בספה"ק אור לשמים (ליקוטים דף ר"ח) לבאר מנהג זה נוהגין שהחתן אומר דרשה לפני הקרואים על החתונה, וסוד הדבר...

עיי' בס' תולדות קול אריה שהגאון בעל הקול אריה התחתן באוהעל, ובעת הקבלת פנים שהיה המנהג כי החתן אמר איזה פלפול בשמעתתא, אמר לו הגה"ק מהר"ם ט"ב זי"ע (הוא בעל הישמח משה) שיאמר דבר מאת רבו החתם סופר ז"ל, והנה אם כי הוא לא היה מוכן לזה, אבל בעוצם חריפתו קשר מיד נימא בנימא, והמשיך בנועם שפתיו ענין עמוק ומתוק גם מהחתם סופר ז"ל שהיה שייך לדבר שעמד בה, ומצא חן בעיני השומעים ואחר כך בירך אותו מרן האי סבא קדישא ז"ל שזכות רבו הקדוש החתם סופר ז"ל יעמוד לו, עיי"ש.

וכן עיי' בס' מאיר עיני הגולה (אות ק"ע) שמביא שהרה"ק השפת אמת אמר פלפול בעת הקבלת פנים מחידושי זקינו החי' הרי"ם , עיי"ש. וכס' אביר הרועים (אות מ"א) מובא עובדא באריכות שהרה"ק מקאצק כיבד את חתנו האבני נזר זצ"ל שיאמר פלפול בעת הקבלת פנים.

ועיי' בס' עזר מקודש - בעלזא שבנישואי חתנו של הרה"ק מהרי"ד זי"ע הרה"ק רבי יצחק מנחם נחום טווערסקי זצ"ל אב"ד ראוע, כיבד הרה"ק את החתן לדרוש כנהוג בבעלזא, והחתן מחמת שבבית אביו לא היו נוהגים לדרוש, לא הכין לעצמו שום דרשה, פנה אליו הרה"ק מבעלזא זי"ע ואמר לו, כאן במקומינו נוהגים לדרוש ואל לך לשנות ממנהג המקום, לך והכן דבר תורה לדרוש, ענה החתן מניה וביה, עלה בדעתי לפרש את דברי המדרש (בראשית רבה סח ב) על הפסוק (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים' אל תיקרי הרים אלא 'הורים', גם אני אומר, אשר אשא עיני אל ההורים, אשר לא נהגו שהחתן דורש דרשה, ואשאל 'מאין יבוא עזרי' לדרוש דרשה בלי להתכונן, חייך הרה"ק מבעלזא למשמע דבריו אך לא ויתר ופסק, אמנם דברים חריפים אמרת, אבל אין בהם בכדי להוציאך ידי חובת דרשה, עיי"ש.

הגרנ"ח: מיין וואטר איז געווען ביים רבי'ן דער ברך משה, און ער האט מיר געהייסן זאגן תורה, און האט נישט געשטעלט אריין זינגען, כ'האב דעמאלטס געזאגט די גמרא זאגט (עירובין יג:) אז הלל מיט שמאי האבן זיך ארום געקריגט

עיי' בס' חמדה גנוזה (ח"ב) כי פעם אחת נוכחו בחתונה אחת מרן החתם סופר זצ"ל יחד עם הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל, וכשהתחיל החתן לומר הפשעטיל הפסיקו הרב מליסקא, ואילו החתם סופר הורוהו לחתן להמשיך לומר, אולם הרה"ק מליסקא לא הניחו, היה לו להחתם סופר תרעומת על הרה"ק מליסקא על שאינו מניח לחתן לגמור את הפשעטיל, ובפרט שהוא ציוה לו לגמור כי בודאי שאל איזה קושיא שהיה רוצה לשמוע מאתו התירוץ, ושאלו החתם סופר להרה"ק מליסקא, מדוע מעכב הוא ביד החתן מלהשלים דרשתו, ענה לו הרה"ק מליסקא כי רז לו בדבר, שאלו החת"ס מה סוד שייך בזה, השיב לו, 'דער סוד איז וואס מען קען נישט אויסזאגן' וכוונתו היתה שהחתן אינו יכול לגמור הפלפול, לכן הפסיק אותו כדי שלא לבזותו, עיי"ש.

35 ולחיבת הקודש נעתיק כאן מה שסיפר מרן רבינו שליט"א בענין זה אצל שיעור תהלים יום ה' פרשת בשלח תש"פ לפ"ק בהיכל ישיבה"ק בקרית יואל יע"א:

"דרך אגב, אז איך רעד פון מנהגים פון חתונה, כ'האב עס געהערט, כ'האב עס נישט אליינס געהערט במילא מוז איך זאגן אז איך האב עס נאר געהערט בשם, אז דער פעטער ז"ל - עמיצער האט אים געזאגט וועגן א קבלת פנים, האט ער געזאגט, ביי קבלת פנים קומען די חברים פונעם חתן, און דער חתן זאגט א פשעטיל, אזוי האט מיר עמיצער נאכגעזאגט בשמו. ס'איז א אינטערסאנטע זאך כ'האב עס פונעם טאטן ז"ל אויך אזוי געהערט, ער האט אויך אזוי געזאגט, אז אזוי איז געווען אינדערהיים, ער האט מיר פארציילט אז דער קלויזענבורגער רב איז דאך געווען א איידעם ביים זיידן ז"ל דער עצי חיים, און ער איז געקומען צו די חתונה, מ'האט אים נישט אדורך געלאזט די גרענעץ, ער האט געהאט שוועריגקייטן אנצוקומען צו די חתונה, אזוי האט מען נישט געווואוסט צי עס וועט זיין די חתונה וויל דער חתן איז נישט אנגעקומען, ער איז אנגעקומען הערשט שפעט אויף דער נאכט, און מ'האט געמאכט דארט א קבלת פנים, און ער האט זיך געיאגט וויל ס'איז שוין שפעט, און דער זיידע ז"ל האט אים געהייסן דארט זאגן פשעטיל, כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל אזוי, ער האט געהייסן דעם חתן זאגן א פשעטיל.

כ'האב א חתונה בריוו'ל פונעם קדושת יו"ט טאכטער, אן ארגינעלע חתונה בריוו'ל, און אויף די אנדערע זייט איז דא פארשריבן א פשעטיל, ס'קוקט מיר אויס ווי עמיצער האט אויפגעשריבן דאס פשעטיל פונעם חתן, אויפ'ן ענין פון 'חופה קונה', ס'קוקט מיר אזוי אויס ס'זאל זיין א פשעטיל פונעם חתן פון יענע חתונה.

יעדן'ס פאל אזוי איז אמאל געווען א מנהג, איך וועל אייך נאך מער פארציילן, ווען מיין זוהן רבי מענדל (הגה"צ רב דקהלתינו בווטסב"ג שליט"א) האט חתונה געהאט, האט אים דער טאטע געהייסן ביים קבלת פנים זאגן א פשעטיל, דער טאטע האט אים געהייסן זיך אויפשטעלן ביים קבלת פנים און זאגן א פשעטיל, דאס וויל איך אייך דא זאגן וואס ס'איז אמאל געווען".

צי נח לו לאדם שנברא אדער נח לו שלא נברא, אז הלל האט געהאלטן נח לו שנברא, האט דער רבי געפרעגט: 'ווער זאגט?' כ'בין געווארן פארלוירן...

רבינו: אין די גמרא שטייט שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל 'הללו אומרים' נח לו לאדם שלא נברא, 'והללו אומרים' נח לו לאדם שנברא. עם שטייט טאקע נישט ווער ס'האט דאס גזאגט.

הגרנ"ח: אזוי האט ער מיר געפרעגט 'ווער האט דיר גזאגט דאס?', ער האט אריין געזונגען, ער האט מיר אפגעהאקט.

כ'האב גזאגט אז הלל איז געווען חסד מדת הרחמים, וועגן דעם האט ער געהאלטן נח לו שנברא, האט ער גזאגט, עם קען אלעם זיין. כ'האב נאבדעם נאכגעקוקט אין עיון יעקב ער זאגט טאקע אזוי (במס' חגיגה יב.),[36] אבער ס'איז דא וואס זאגן א פארקערטער פשט אויך.

רבינו: ס'איז דא וואס זאגן טאקע פארקערט, אז בית הלל האט געהאלטן 'נח לו שלא נברא', ווייל די גמרא זאגט דארט 'נמנו וגמרו נח לו שלא נברא', און די הלכה איז דאך אייביג ווי די בית הלל. דער ערבי נחל (פ' שלח) זאגט אזוי אז בית הלל האט געהאלטן 'נח לו שלא נברא'.[37]

הגרנ"ח: ע' פנים לתורה.

אזוי האט דער רבי געזאגט דעמאלטם. עם שטייט נישט ווער ס'האט געזאגט וואס...

ער פלעגט אסאך אריין טראכטן אין אזעלכע זאכן, ער האט געהאט יעדן טאג ברית'ן, האט ער מיר אמאל געזאגט ביי א ברית פארוואס שרייט מען אריין גלייך 'כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה', מל ולא פרע איז דאך כאילו לא מל (שבת קלז:), זאל מען ווארטן ביז נאך די פריעה, און דעמאלטם זאל מען זאגן 'כשם שנכנס לברית'. די קשיא איז א גוטע קשיא, דער רבי האט דאס אנגעמערקט אז דער עולם שרייט אריין גלייך 'כשם שנכנס לברית'.

נאכדעם בין איך געווען אויף א חתונה ביי ר' אברהם ווידער (ראש העיר דקרית יואל), און ער האט געבעטן דער רבי זאל טאנצן מצוה טאנץ, האט ער גזאגט אז ער וויל נישט טאנצן מצוה טאנץ. זאגט ער מיר 'ער בעהט זיך ביי מיר, ער טוט מיר אסאך טובות, אבער די גמרא זאגט (כתובות סט:) כיצד מרקדין לפני הכלה, עם שטייט נישט 'לפני החתן', פאר א חתן קען מען טאנצן ווי אזוי מ'וויל, פאר א כלה דארף מען שוין וויסן ווי אזוי צו טאנצן.

ואיחל רבינו לחיים לחתן ולהמחותנים ולכל הנאספים

ונפרד רבינו מהם ברב ברכות

---

36 וז"ל העיון יעקב שם: בית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה, ובית הלל אומרים ארץ נבראת תחלה. לפי שהעליונים הם גדולים במעלה שעיקר הבריאה בשבילם, וב"ה אומרים ארץ נבראת תחלה כי הקב"ה בוחר בשפלים עד לארץ ומאשפות ירים אביון אתו את דכא ושפל רוח וזה מדתם שנוחין ועלובים היו לכך נקבעה הלכה כמותן כדאיתא ריש עירובין (דף יג:). עי"ל דב"ש אזיל לשיטתו דסבר (עירובין יג:) נח לאדם שלא נברא, לכך איחר בבריאתם כי אקדומי פורענות לא מקדמינן, משא"כ לשיטתם דס"ל נח לאדם שנברא, לכך ס"ל דצרכי בני אדם נבראו תחלה, וק"ל.

ועי' בחי' מהר"א ט"ב (שנת תש"ס פר' נח) שהאריך מרן רבינו שליט"א בדרך דרוש לבאר שבית הלל סברי נח לו לאדם שנברא, עיין שם באריכות דבריו.

37 וז"ל הערבי נחל בתו"ד שם: וזהו עצמו ענין המאמר דעירובין, שע"י שהיו בית הלל ענוים הלכה כמותן, והנה בית שמאי ובית הלל באמת כפי הנראה היו מחולקים בזה כדמצינו מחלוקת בש"ס (סוטה ה ע"א) חד אמר תלמיד חכם צריך לו קצת גאוה מעט מזעיר ומעטרא ליה כסאסאה לשבלתא, וחד אמר לא מיעה ולא מקצתה. והכי נמי בית הלל היו ענוים עד תכלית הענוה, ובית שמאי נהגו קצת סלסול בעצמם כדיעה ב'.

ולכן אחר שהביא בעל המאמר דבית הלל זכו לקבוע הלכה כמותן ע"י הענוה שהיה בהם, הביא מחלוקת השניה שנחלקו בית שמאי ובית הלל בענין הגלגול ולשטתייהו אזלי דבית הלל שהם ענוים אמרו שאין צריך גלגול כי ענוה משלים כל החסרונות, ולזה אמר טוב לאדם שלא נברא יותר, ר"ל האדם שהיה כבר אדם טוב לו שלא נברא עוד יותר ויתגלגל, וזהו אומרו 'משנברא', ר"ל אחר שכבר נברא פעם הראשון נוח וטוב לו שלא יברא עוד יותר מזה אלא עונותיו ימורקו שם בעונשו ואח"כ יבא לגן עדן, ובית שמאי לשטתייהו דסבירא ליה דאין לתלמיד חכם להיות תכלית ענוה אם כן פעמים צריך להתגלגל כשאינו משלים חוקו, ולזה אמר נוח לאדם שנברא, ר"ל מי שכבר היה אדם טוב לו שיברא עוד הפעם יותר משלא נברא עוד פעם, כי אם לא יתגלגל מאין יקח שלימות נפשו לבא לגן עדן אם חסר לו אחת מכל מצות ה' אשר לא עשה,

נמצא דפלוגתא זו עצמה היה במדת ענוה עצמה אם טוב לאחוז בקצה ותכלית הענוה או לא, לכן בפלוגתא זו הוצרכו לימנות ואחרי רבים להטות, לא ככבכל שאר מחלוקת שלהם שקבעו הלכה כבית הלל על ידי שהיו ענוים, דזהו רק אחר שנודע שההלכה כמותם בענין הענוה, אבל פלוגתא זו היה בענוה גופיה לכן נמנו וגמרו נוח שלא נברא, כי ענוה עדיף וצריך לאחוז במדת ענוה שלא יצטרך להתגלגל, ועל זה אמר ועכשיו שנברא, ר"ל אם לא היה עניו והיה מוכרח להתגלגל ישתדל עכ"פ שלא יצטרך להתגלגל יותר ושיתקן מה שחסר לו בראשונה. ולזה אמר יפשפש במעשיו, ר"ל ע"פ דברי האר"י ז"ל ובשל"ה במשארז"ל פלוני במה הוה זהיר במצוה זו, כי החכם ישכיל בנפשו המצוה אשר חסר לו שבעבורה נתגלגל וכן העבירה שעבר בגלגול ראשון יצרו חזק לה וצריך להתחזק, ולזה אמר יפשפש במעשיו הראשונים כדי שיתקנם ולא יצטרך עוד להתגלגל, ובזה נתישבו כל הדקדוקים שדקדקנו במאמר זה ונכון בעו"ה ודו"ק היטב.

דבר ה' מירושלים

בלשכת הבית"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

יום ב' תולדות תשפ"ו לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, ווען יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען נעמען די ברכות פון יצחק אבינו, שטייט אין פסוק יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, און האט אים געזאגט ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש.

דער מדרש (ב"ר פפ"ה סכ"ג) זאגט, יצחק אבינו האט געזעהן בית המקדש בנוי חרוב ובנוי, ער האט געזען דעם בית המקדש אויפגעבויעט, ער האט עס געזעהן בעוה"ר ווי אזוי ס'זעהט היינט אויס חרוב, און ער האט עס געזעהן בנוי, ווי אזוי ס'וועט זיין לעתיד. יצחק אבינו האט געזעהן כלל ישראל וואס וועט זיין ווען דער בית המקדש איז געשטאנען, ווי אזוי ס'וועט אויסזעהן דער חורבן, און ווי אזוי ס'וועט אויסזעהן לעתיד, ברוח קדשו האט ער געזעהן אלעס וואס וועט זיין פאר כלל ישראל, און יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ, מטל השמים זאגט דער מדרש (שם) זה ציון, אויך זאגט דער מדרש (שם) מטל השמים זו מקרא, משמני הארץ זו משנה, ורוב דגן זו תלמוד, ווי אזוי וועלן אויסזעהן אידישע קינדער ווען ס'וועט זיין א גלות, ווי אזוי וועט מען זיך האלטן, מ'וועט זיך האלטן אז ס'וועט זיין מקרא משנה און גמרא, אידישע קינדער וועלן לערנען די תורה הקדושה, דאס וועט האלטן כלל ישראל אין דעם לאנגן ביטערן גלות.

ויתן ויחזור ויתן (רש"י), וואס איז דער ויתן ויחזור ויתן, ס'איז דור הולך ודור בא, מ'קומט דא קיין ירושלים, דא איז דא די עדה החרדית מיטן בית דין שוין דור אחר דור, און ס'איז ויתן ויחזור ויתן, מקרא משנה גמרא, ס'זיצט דא א בית דין צדק לדון ולהורות, פון דא גייט ארויס תורה והוראה פאר די גאנצע שטאט, און פאר גאנץ ארץ ישראל, דאס האלט כלל ישראל אין דעם לאנגן ביטערן גלות, דא זיצן רבנים צדיקים וגאונים די חברי הבית דין צדק, און געבן אכטונג אויף ירושלים עיה"ק אז ס'זאל זיין אזוי ווי יצחק אבינו האט געוואלט ס'זאל זיין, ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ, אז אידן זאלן קענען זיצן און עוסק זיין בתורה.

די ברכה פון יצחק אבינו דאס באגלייט שוין כלל ישראל פון דעמאלטס עד היום הזה און ווייטער, ביז ס'וועט נאכאמאל אויפגעבויעט ווערן דער בית המקדש.

ליידער זענען דא אזעלכע וואס דער ׳ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ מקרא משנה וגמרא׳ שטייט זיי אין די אויגן, און זיי ווילן מבטל זיין אידישע קינדער אז מ׳זאל נישט קענען לערנען קיין תורה, דורך די גזירת הגיום ווילן זיי צושטערן, ס׳זאל נישט זיין נישט קיין מקרא, נישט קיין משנה, נישט קיין גמרא, די ברכה פון יצחק אבינו איז חי וקים, מ׳וועט נישט קענען מבטל זיין!.

חלילה אז מ׳וועט מאכן פשרות איז דאס די ארגסטע זאך, ווער ס׳טראכט אביסל אריין וואס הייסט מאכן א פשרה, מאכן א פשרה מיינט, **אז מ׳גייט בידים איבערגעבן האלב כלל ישראל צו שמד, פשוט מ׳גייט שטימען צו מאכן אזא געזעץ אז האלב כלל ישראל זאל ח״ו אנקומען צום טמא׳נעם מיליטער**, יעדער איינער וויסט וואס דאס מיינט אנקומען אין יענעם טמא׳נעם מקום, ס׳איז א גזירת השמד העברה על הדת. **דער בית דין צדק דא שטייט על המשמר און שרייט חלילה וחלילה.**

כלל ישראל אין חוץ לארץ האלט מיט מיט די ירושלים עיה״ק, מ׳פריידט זיך מיט די פרייד פון ירושלים, און מ׳איז זיך מצער מיט די צער פון ירושלים, אונז האב מיר אוך געהאט א גרויסער פארזאמלונג מיט א קורצע צייט צוריק זיך אנצונעמען פאר ירושלים עיה״ק, פאר די כבוד התורה אין ירושלים און אין גאנץ ארץ ישראל.

באזני שמעתי בערך מיט זעכציג יאר צוריק, ווי דער פעטער ז״ל האט געזאגט אין שטוב, וזה לשונו, **״ער פארכט זיך ס׳וועט קומען א טאג וואס אן ערליכער איד וועט נישט קענען וואוינען אין ארץ ישראל״.**

דער מורא׳דיגער טאג איז יעצט אנגעקומען, דאס אז מ׳מאכט א גזירה צו נעמען אין מיליטער אידישע בחורים אידישע יונגעלייט, דאס איז א גזירה אויף כלל ישראל אז מ׳זאל חלילה נישט קענען דא וואוינען. אבער די ברכה פון יצחק אבינו וועט באגלייטן כלל ישראל, עצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו א׳ל, די ברכה פון יצחק אבינו באגלייט אונז!

דער אויבערשטער זאל העלפן, איך וויל זאגן פארן בית דין, המקום יהא בסעדכם, דער אויבערשטער זאל העלפן אלע זאלן זיין געזונט בבריות גופא ונהורא מעליא, קענען זיצן ווייטער דינען דעם הייליגן באשעפער, לדון ולהורות פאר כלל ישראל, ארויסגעבן ערליכע פסקים, כלל ישראל קוקט ארויס וואס דער בית דין זאגט.

דער אויבערשטער זאל העלפן ס׳זאל זיין סוף וקץ לכל צרותינו, לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, זיי וועלן נישט קענען!, ווי אזוי די ישועה וועט קומען וויים מיר אונז נישט, אבער ס׳וועט קומען א ישועה פאר כלל ישראל.

דער אויבערשטער זאל העלפן, עטץ פון דא וועלן טוהן די ריכטיגע פעולות, און אונז פון חוץ לארץ עד שידינו מגעת וועל מיר שטיין צו הילף דא פאר די יהדות החרדית אין ארצינו הקדושה,

דער אייבערשטער זאל העלפן ס׳זאל זיין וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק, אידישע קינדער זאלן האבן א ישועה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ב ס ״ ד

סידורן של שבת

סדרי וזמני השבת קודש המתאחדת באתרא קדישא

מירון

אלופי אלפי תלמידי
וחסידי סאטמאר
מכל קצוי תבל

יע״א

בראשות כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א

ליל שישי - בואכם לשלום

- הציבור מתבקש **להגיע למירון בהקדם האפשרי** בכדי שהעסקנים יוכלו לסדר את כל אחד איש על מחנהו ואיש על דגלו על צד היותר טוב.
- האורחים הבאים ישר מהעירפארט ואף אלו הבאים מירושלים מתבקשים בכל לשון של בקשה להזדרז ולבוא מבעוד מועד להקל על העבודה קשה שבמקדש.
- **סעודת ליל שישי כיד המלך** יקבל את פני האורחים **באוהל המיוחד שבכניסה למירון**.

ערש"ק לפנות בוקר - מעמד תהלים ובקשת רחמים

- **בשעה 6:30** לפנו"ב (תיכף אחרי המנין של ותיקין) יתחילו **ספר תהלים בציבור** במערת הרשב"י אצל ציון המצויינת, כאשר מקודם ישא מרן רבינו שליט"א **דברות קודש** והתעוררות מלהבות אש.
- מחיצות המערה ייפתחו לרווחת הציבור וכן יהי' כבר פתוח ומוכן **האוהל הגדול "היכל התפילה - בנין בראך"** סמוך ונראה לפתח המערה בצד ציון התנא רבי אלעזר, הויכהילכער"ס מיוחדים יוצבו בחצר המערה מלפניו ובהיכל התפילה מלאחריו שכולם יוכלו לשמוע את הדרשה ואת סדר אמירת התהילים **מבלי להידחק בפנים המערה**.
- הקהל הקודש מתבקש בזה **לשמוע אל הוראת העסקנים** ולהיזהר ולהישמר בכל תוקף לא לגרום ללחץ זו הדחק ח"ו.

תפילת שחרית ואמירת הלל

- מיד אחרי סיום ספר התהלים יתקיימו **מניני תפילת שחרית** הלל ומוסף של ר"ח **גם בהיכל התפילה.**
- רבינו שליט"א יתפלל שחרית **חצי שעה אחרי אמירת התהלים**.

פת שחרית וסעודת ר"ח

- **משעה 8:00** בבוקר עד **שעה 12:30** בצהריים יהי' מוכן **פת שחרית** וסעודת ר"ח בהרחבה **באוהל המיוחד בכניסה למירון**.

טועמיה חיים זכו

- ערש"ק אחה"צ **משעה 2:00** עד **שעה 3:30** לפני זמן הדלקה"נ יהי' מוכן **טועמיה** לכבוד שב"ק **באוהל המיוחד בכניסה למירון**.

מקוה טהרה לכבוד שב"ק

- המקוה בערב שב"ק בבוקר ואחה"צ וכן בבוקרו של יום השב"ק יהי' פתוח **חינם אין כסף** לרווחת הקהל הקודש.

זמן הדלקת הנרות בשעה 4:05

ספרי קודש

- לקראת השבת נדפסו במיוחד **תהלים, סידורים, חומשים, וזמירות לשב"ק,** וכן נדפס קובץ מיוחד עם סדרי הלימודים במסגרת החבורות **'יסודי התורה'** ו**'תורתך שעשועי'.**

תפילת מנחה ערש"ק

- **בשעה 4:50** יתחילו תפילת מנחה ב**"היכל התפילה - בנין בראך"** אצל מערת הרשב"י בפתח המערה שמצד הציון של רבי אלעזר.
- אחרי מנחה ימשיכו ב**קבלת שבת** ושירת **"בר יוחאי"** כמנהג המקום.

אמירת גוט שבת

- אחרי התפילה יעברו כל הקהל הקודש **לאמירת גוט שבת** וקבלת פני רבינו שליט"א, סדר השורה יהי' **אך ורק מצד דרום לצד צפון** ונא להישמע להוראת העסקנים.
- אח"כ ילכו כל הציבור אל עבר **"היכל הסעודות"** אשר בתוך שטח **"שערי הרשב"י" במרגלות מושב מירון**, ונא לילך במתינות ובנחת ובלי דוחק.

סעודתא דחקל תפוחין

- האוהל הענקי של **היכל הסעודות** הוקם רחבת ידיים להכיל את ריבוי העם בליעה"ר.
- למען הסדר הראוי המקום נתחלק **לשלשה חלקים נפרדים**, חלק א' לאנ"ש **תושבי חו"ל**, חלק ב' לאנ"ש **תושבי אר"י**, וחלק ג' לכלל **בחורי אנ"ש**.
- **מקומות מיוחדות יוקדשו לכבוד הנגידים הנדיבים הנכבדים "פרנסי השבת" שיחיו**
- ומכאן הקריאה יוצאת בכל לשון של בקשה מכל אחד **נא להכיר את מקומו הנכון**.
- על פני המזרח יפארו בכבוד והדר **הרבנים הגאונים רבני ודייני קהילותינו הק'** ובראשם **בני וחתני מרן רבינו שליט"א**.
- במשך הסעודת יתענגו כל הקהל יחדיו **בזמירות שב"ק** וכן ישמעו **ד"ת מפי הרבנים הגאונים שליט"א** בנועם שפתותם .

זה השולחן אשר לפני ה'

- **"היכל השולחנות"** הוקם על יד היכל הסעודות **ויהי' סגור ומסוגר** עד אחרי סיום חלוקת הסעודת ליל שבת **לכל הציבור**.
- רבינו שליט"א ייכנס לעריכת השולחן **חצי שעה אחרי סיום** הסעודת ליל שבת.
- **גם בהיכל זה יהי' מקומות מיוחדות ל"פרנסי השבת" שיחיו ונא לכבדם בכבוד הראוי.**

בצפרא דשבתא

- **בשעה 9:00** תפילת שחרית ב**"היכל התפילות - בנין בראך"** אשר על יד מערת רשב"י.
- **קידושא רבא** אחרי התפילה **בהיכל התפילות**.
- מנין תפילת **שחרית** מיוחד **לזקני אנ"ש** לאויט"א יתקיים **באוהל התפילות שעל יד היכל השולחנות** למטה בשטח "שערי הרשב"י".
- אח"כ תיערך **סעודתא דעתיקא קדישא** בהיכל הסעודות **כסדר הסעודת ליל שב"ק** במשך הסעודה **ישאו מדברותיהם הרבנים הגאונים שליט"א**.

תפילת מנחה ביום השב"ק

- רבינו שליט"א יתפלל **תפילת מנחה בביתו נאוה קודש**.
- מניני **תפילת מנחה** יתקיימו מיד **אחרי סעודת השבת** ולאחמ"כ החל **מזמן הדלקה"נ. באוהל התפילות שעל יד היכל השולחנות** למטה בשטח "שערי הרשב"י".

רעוא דרעוין

- רבינו שליט"א יכנס לעריכת שולה"ט וסעודת רעוא דרעוין **בשעה 5:00**.
- **שלש-סעודות לכל הציבור** יהי' מוכן ומזומן **בכניסה להיכל השולחנות**.
- אחרי ברכהמ"ז יתקיים **תפילת מעריב והבדלה** בהיכל השולחנות.

מעמד ההדלקה

- מוצש"ק **כשלוש-רבע שעה אחרי סיום ההבדלה** תיערך מעמד **הדלקה הרבתי** לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע.
- המעמד תתקיים **על פני כל השטח הרחב שמחוץ לגג ציון המערה**.
- **בימת הכבוד** יהי' מיוחד להרבנים הגאונים **רבני ודייני קהילתינו** שליט"א.
- **וכן יהי' מקומות מיוחדות לכבוד "פרנסי השבת" שיחיו ויזכו ליצוק שמן לפח ההדלקה לכבוד התנא האלקי רשב"י זי"ע.**
- לפני **ההדלקה** נזכה לשמוע **דברי אלוקים חיים ממרן רבינו שליט"א.**
- אחרי מעמד ההדלקה יתקיימו **ריקודי קודש בלהב אש** ומנהג **החלאקה** לילדי אנ"ש.
- **לעזרת הנשים הוכנו מקומות מיוחדות** ושבילות מצויינות שיוכלו לראות את המעמד הוד מעל כל שטח המעמד, **ונא לשמור על גדרי הצניעות** והי' מחניך קדוש.

חמירא סכנתא!!

בהיות שלמעמד ההדלקה יתקבצו ויבואו ציבור גדול מרחבי ארה"ק, לכן בכדי למנוע סכנת דוחק רח"ל, מתבקשים כל הקהל הקודש זקנים עם נערים **לעלות להר הקודש במעוד מועד ולהתנהג באחריות ובזהירות יתירה לעמוד בריוח מקום ולא להצטופף כלל** בעת ההדלקה וכן אח"כ בעת הריקודין, המקום גדול ומיוחד שניתן לראות את המעמד מכל פינה עד למרחוק, ונא להישמע להוראות העסקנים שידאגו **לשמור על הסדר שלא יגרום ח"ו מצב שהפאליציי יסגרו את המקום**, החכם עיניו בראשו להיזהר ולהזהיר שיתקדש ויתאהב שם שמים על ידינו.

מלוה דמלכא

- אחרי סיום **מעמד ההדלקה והריקודין** תיערך סעודת **מלוה דמלכא** לקהל הקודש **בהיכל הסעודות** אשר למטה בשטח "שערי הרשב"י".

שובו לכם לאוהליכם

- **הבאסעס לחזרה לאנ"ש לרחבי ארה"ק** יצאו משם מיד **לאחר סעודת מלוה דמלכא**.

יום ראשון פ' ויצא

- ויהי **ממחרת השבת במירון** אחרי תפילת שחרית יהי' מוכן לאורחים **פת שחרית** בהרחבה **באוהל המיוחד שבכניסה למירון**, ומיד אח"כ יצאו הבאסעס למסיבת חנוכת הבית בבני ברק וכן לעירפארט כ"א לפי הרשמתו.
- **בשעה 3:00** אחה"צ יקבלו בבני ברק את פני האורחים שיחיו **בסעודה רחבה כיד המלך בבית מדרשינו בשיכון** ולאחמ"כ **בשעה 6:00** בערב יתקיים המסיבה הגדולה והנהדרה **"מסיבת חנוכת הבית"** לבנין הבית חינוך לבנות ב**"שאטער הענקי"** שהוקם בקרב שיכון קרית יואל, **המסיבה יתחיל בעתו ובזמנו בכדי שהאורחים הנוסעים בלילה יספיקו להגיע לעירפארט בזמן, אי"ה תיכף אחרי המסיבה יסעו לעירפארט**.

בא ברוך ה'

באותות כבוד והוקרה, נקדם בזאת השורה, מתוך רגשי תודה והוקרה, את פני מעלת כבוד האי גברא רבא, רב פעלים לתורה ולתעודה במסירות רבה, פאר מקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו, נושא בעול במשא הקודש יומם ולילה בהתמסרות רבה ועצומה למען הרמת והחזקת כוללינו, על ישראל הדרתו, כבוד שמו תפארתו,

כ"ק הרב הגה"צ

רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א

רב קהל יטב לב ד'סאטמאר 15 עוו.

נשיא כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

בנו חביבו ויקירו של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע מייסד כוללינו הק'

להופעתו כבוד בתוכינו

להשתתף במסע הקודש
של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
לארה"ק

יהא בזאו לברכה ולהצלחה, ויצו השם ככה, שבזכות מעשיו הכבירים לפרט ולכלל, ילווה אותו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, ויזכה לנהל את כוללינו הק' מתוך הרחבת הדעת, ובזכות קיום רצון קדשו של אביו רביה"ק זי"ע יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב.

המקבלים פניו ביקרא דאורייתא
וכברכת הוראה

הנהלת הכולל

רבנן ותלמידיהון

כולל עצי חיים

צדקת
רבי מאיר בעל הנס
משכנם של רבנים הק' מעתיק לנחת
סיגט • סאטמאר

אולקא דמאיר עננו

אלו יעמדו על הברכה

הן המה הנגידים החשובים והנכבדים קרואי מועד אנשי שם
עושי צדקה וחסד בכל עת העומדים ראשונה במלכות סאטמאר
ראשי קהל ישב לב ומנהלי מוסדות
סאטמאר בכל אתר ואתר

פרנסי חשבת קודש במירון

אשר הוזילו זהב מכיסם
למען ההוצאות האדירות
של השבת לכבוד התנא
האלוקי רשב"י זי"ע

מ"ה אהרן וועלץ הי"ו	מ"ה מאיר הירש הי"ו	מ"ה מרדכי זיסקינד לאנדא הי"ו
מ"ה אליעזר לעזר הי"ו	מ"ה מנחם גרשון לעבאוויטש הי"ו	מ"ה שמואל חיים בראך הי"ו
מ"ה יחזקאל דוד בערקאוויטש הי"ו	מ"ה אברהם בראך הי"ו	מ"ה שלום יצחק יאקאבאוויטש הי"ו
מ"ה עקיבא הערש קליין הי"ו	מ"ה משה גאלדשטיין הי"ו	מ"ה יואל עפשטיין הי"ו
מ"ה מאיר יעקב אינריג הי"ו	מ"ה אברהם יצחק קאהן הי"ו	מ"ה זלמן לייב קאפפעל הי"ו
מ"ה אברהם יהושע גלאנץ הי"ו	מ"ה יואל בערנאשה הי"ו	מ"ה פישל ריספלער הי"ו
מ"ה שמואל ואנויל ווערטהיימער הי"ו	מ"ה חיים לעווי הי"ו	מ"ה חיים הערש אבערלאנדער הי"ו
מ"ה חיים לעבאוויטש הי"ו	מ"ה רפאל פערלמוטשער הי"ו	מ"ה וואלף פערל הי"ו
מ"ה יקותיאל דוד אהרן וויים הי"ו	מ"ה יחזקאל שרגא בראך הי"ו	מ"ה מענדל מאיר גליק הי"ו
מ"ה אהרן הערש מיטטעלמאן הי"ו	מ"ה פנחם משה לאנדא הי"ו	מ"ה מנחם ליבערמאן הי"ו
מ"ה יוסף מרדכי כהנא הי"ו	מ"ה דוד שטיינברג הי"ו	מ"ה יהודא דוד רובינשטיין הי"ו
מ"ה ישראל וועלץ הי"ו	מ"ה חיים אברהם ראזענפעלד הי"ו	מ"ה יהודא וויים הי"ו
מ"ה יצחק שוואריץ הי"ו	מ"ה אברהם יואל לעפפלער הי"ו	מ"ה שלום יצחק וויינבערגער הי"ו
מ"ה יצחק שיפף הי"ו	מ"ה יהודא הירש הי"ו	מ"ה יצחק וואלף פילאפף הי"ו
מ"ה יהודא היימאן הי"ו	מ"ה מענדל בערקאוויטש הי"ו	מ"ה יואל וועדטהיימער הי"ו
מ"ה אשר זעליג שטיינברג הי"ו	מ"ה משה יצחק לאנדא הי"ו	מ"ה יהודא רובין הי"ו
מ"ה אברהם מאיר וועדצנערגער הי"ו	מ"ה יואל וואלדמאן הי"ו	מ"ה הערשל גטטטער הי"ו
מ"ה גרשון שלעזינגער הי"ו	מ"ה יואל מרדכי גוטטמאן הי"ו	מ"ה יואל שרגא שעהר הי"ו

הוּא יַמְלִיץ
טוֹב בַּעֲדֵנוּ
אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחַאי

זכות התנא האלקי רבי שמעון
בר יוחאי יגן בעדם לדתברך
בכל משאלות לבם לטיבה

מוסדות חסידי סאטמאר
קרית יואל
מיסדי מקומות תורה ומוסדות בכל מקום

לא ימוש ספר תורה זה מפי זרעך ומפי זרע זרעך

לעלה ויבא ויגיע ברכתינו, לשגר ברכת מזל טוב מעומק לבבינו, קדם מע"כ ידידינו הנכבד המפואר איש חי וכביר המעש
ותהי ידיו אמונה, בדעת ובתבונה, לעמוד לימינינו בגוף וממון בכל עת ועונה, כשמו הטוב כן תפארתו, בפי ישרים תהילתו
אין גומרין עליו ההלל, שבחו מי ימלל, רודף צדקה וחסד לפרש ולכלל, על כל מכיריו נערץ ומהולל, לבו ער וחם לכל קדשינו
לא ישבות יומם ולילה חשיכה כאורה, מריחוק מקום מצודתו עלינו פרוסה ברוח משורה, למען הרחבת גבולי הקדושה תדיר
יש קונה עולמות בונה ומקים עולמות של תורה, לעולם תהיה על שמו נקרא, על אשר בזכותו זכינו לברך על המוגמ
יש מלאך מליץ טוב עליו, שכרו הרבה מאוד על פי פעלו, כשהשמחה במעונו נהללו, להגיד לאדם ישרו בקרב הארץ

הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר

יואל שווארץ

הי"ו

יו"ר וועד קרן הבנין בית חינוך לבנות
שע"י מוסדותינו הק' פה בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו למזל טוב בשעטו"מ

החתן החשוב המזר"ש בתוי"ש כמר **יעקב משולם** נ"ו עב"ג הכלה המהוללה תחי'

וְיָכְנוּ מֵחַיֵּי"ל אֶל חַיֵּי"ל
יִרְאֶה אֵ־לֹקִים בְּצִיּוֹן

ברא מזכה אבא, בהמשכת דרכי סבא, הלא הוא אביו ידידינו האדם היקר באנשים,
ראי"ש וראשון לכל דבר שבקדשים, עומד תמיד לימין מוסדותינו הק'

הרה"ח ר' **אלימלך שמשון שוואַרץ** הי"ו

וזוגתו אמו החשובה רבת פעלים שתחי'
אשר יהללוה בשערים מעשיה הכבירים והברוכים למען מוסדות יטב לב בארה"ק

בן איש חי"ל רב פעלים האי גברא רבא ויקירא, מנקיי הדעת דירושלים קרתא דשופריא
ציר נאמן לשולחו מרן רביה"ק זי"ע לעמוד בראש מוסדותיו הק' בעיר ה' שמה

הרב החסיד המפ'

רבי **חנני' יו"ט ליפא שוואַרץ** ז"ל
מנהל מוסדותינו הק' בעיה"ק ירושלים ת"ו

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שיזכה לראות ולרווות מכל יוצ"ח רב
תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי
הקדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

המברכים למען שמו ברגשי הודאה והערכה

הנהלת המוסדות
וועד קרן הבנין

אלוקים לא שוכח
בכל כמה שנים הוא מעיר

אלוקים לא שוכח את הברית שכרת עם אבותינו, אבל לפעמים נראה כאילו הוא שוכח. כאילו הוא לא שומע את הצעקות, לא רואה את הדמעות, לא מרגיש את הכאב. אבל הוא כן שומע, כן רואה, כן מרגיש. הוא פשוט מחכה לרגע הנכון.

מי אנחנו

קבוצת "אלוקים לא שוכח" הוקמה בשנת תשע"ז על ידי קבוצת יהודים שחשו שהגיע הזמן לעורר את העם. לא רק להזכיר את הנס, אלא להזכיר את הנותן. לא רק לספר את הסיפור, אלא לחיות אותו. אנחנו מאמינים שכל יהודי שומע את הסיפור הזה בצורה אחרת, ולכן אנחנו מגיעים בכל שנה עם הפקה חדשה, עם סיפור חדש, עם מסר חדש.

הפקה השנה

השנה אנחנו מציגים את הסיפור דרך עיניה של אישה בשם מרים, שחיה בשכונה שקטה בירושלים ומגלה יום אחד שהבן שלה נחטף. מרים לא יודעת מי לקח אותו, לא יודעת למה, ולא יודעת אם תראה אותו שוב. היא מתחילה לחפש, ובדרך היא פוגשת אנשים שמספרים לה את הסיפור של יציאת מצרים מנקודת מבט שלא שמעתם עליה מעולם.

מיקום האירוע

האירוע יתקיים באולם "הגפן" בשכונת רמת אלון, אולם שיכול להכיל עד 1,200 איש. האולם נבחר בגלל האווירה החמימה שלו, הקרבה לתחבורה ציבורית, והחניון הגדול שנמצא ליד. יש גם כניסה נגישה לכיסאות גלגלים, ומעליות שמובילות לכל הקומות.

שעות הפתיחה

הדלתות ייפתחו בשעה 18:00, והמופע יתחיל בדיוק בשעה 19:00. מומלץ להגיע מוקדם, כי בשנים הקודמות היו תורים ארוכים בכניסה. האולם יישאר פתוח עד שעה 22:30, ויהיה אפשר לקנות כיבוד קל ומשקאות בבופה שנמצא בלובי.

הנחיות בטיחות

אנחנו מבקשים מכל המגיעים להקפיד על הנחיות הבטיחות שיפורסמו באתר האירוע ובדף הפייסבוק שלו. בגלל שמדובר בהפקה עם אש, עשן ואפקטים מיוחדים, חשוב לשמור על מרחק בטוח מהבמה. ילדים מתחת לגיל 6 לא יורשו להיכנס לאולם, ומומלץ לא להביא עגלות גדולות.

חניה ותחבורה

החניון הגדול ביותר נמצא ברחוב הגפן 14, ויש בו מקום ל-300 רכבים. החניון פתוח החל מהשעה 17:00, והתעריף הוא 20 שקלים לכניסה. אפשר גם להגיע בתחבורה ציבורית: קווים 12, 34 ו-56 עוצרים במרחק הליכה של 5 דקות מהאולם. מי שמגיע ברכבת יכול לרדת בתחנת רמת אלון ולהזמין מונית משותפת.

שאלות נפוצות

האם יש חניה לנכים?
כן, יש 10 מקומות חניה לנכים ממש ליד הכניסה, וצריך רק להודיע מראש.

מה קורה אם יורד גשם?
האולם מקורה לחלוטין, אז אין צורך לדאוג. אפילו אם יהיה סופר גשום, ההפקה תתקיים כרגיל.

אפשר לצלם?
כן, אבל בלי פלאש ובלי חצובה. אנחנו מבקשים לא להפריע לאחרים.

יש מקומות ישיבה מסומנים?
כן, יש אזור מיוחד לקשישים ולמשפחות עם ילדים קטנים.

מה עושים אם הילד בוכה?
יש חדר הורים ליד הכניסה, עם מסך שמראה את ההפקה בזמן אמת.

הזמנת כרטיסים

כרטיסים ניתן להזמין באתר האירוע או בטלפון 347-947-1150. המחיר הוא 120 שקלים למבוגר ו-60 שקלים לילד. יש הנחה למשפחות ולקבוצות מעל 10 אנשים. כל הכנסות ההפקה הולכות לקרן "אלוקים לא שוכח", שתומכת במשפחות שנפגעו מאירועים קשים.

לפרטים נוספים ולהזמנת כרטיסים:
347-947-1150
Bookings@meronlolos.com

OMGROUP.COM

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בתי תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסברוין"

שע"י מוסדות יסב לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

ואלו שנדבו סכומים אדירים

מו"ה **שלמה משה הלוי קלאנסברוין** הי"ו זכות שם הבנין	מו"ה **אברהם ווידער** הי"ו זכות יסודי הבנין	מו"ה **מאיר הירש** הי"ו זכות מחזיק הבנין
מו"ה **אברהם יודא מאנדעל** הי"ו זכות שני שערים הראשי	מו"ה **בערל ווייס** הי"ו זכות אבן הפינה	מו"ה **מנחם ליבערמאן** הי"ו זכות גמר הבנין
מו"ה **יואל עפשטיין** הי"ו זכות נר למאור - לכל הבנין	מו"ה **יצחק זאב** ואחיו **ישראל ווינשטאק** הי"ו זכות עמודי הבנין	מו"ה **זלמן לייב קאפפעל** הי"ו זכות פרוזדור א'
משפחת הרה"ק **אברהם יעקב הכהן גלאנצער** ז"ל זכות אולם גלאנצער	מו"ה **בעריש קאהן** הי"ו זכות רכישת השטח	מו"ה **חיים לעווי** הי"ו זכות בתים נאמנים
מו"ה **פישל ריספלער** הי"ו זכות אולם מאיר זעליג	מו"ה **יצחק** ואחיו **ישראל שיף** הי"ו זכות שער החצר הימין	מו"ה **אהרן צבי מיטטעלמאן** הי"ו זכות פרוזדור ב'

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בתי תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסברוין"

שע"י מוסדות יסב לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

נדבני הקומות

מו"ה **אביגדור פרענקל** הי"ו זכות קומות כניסה	מו"ה **מנחם גרשון** ובנו **חיים לעבאוויטש** הי"ו זכות קומה א'	מו"ה **מאיר יעקב אינדיג** הי"ו זכות קומה ג'
מו"ה **יעקב זוסמאן סופר** הי"ו זכות קומה ב'	מו"ה **עקיבא הערש קליין** הי"ו זכות קומה ד'	מו"ה **אברהם בראך** הי"ו זכות קומה ה'
מו"ה **יחזקאל דוד בערקאוויטש** הי"ו זכות קומה ו'	מו"ה **יואל שוואַרץ - יחזקאל שרגא בראך** הי"ו זכות קומה א-א	מו"ה **חיים הערש אבערלאנדער - יואל בערמאטה** הי"ו זכות קומה א-ב
מו"ה **מיכאל דוב** ובנו **אברהם בנימין אלימלך קרויס** הי"ו זכות קומות הגן - שפיל חויף		

אשריכם ואשרי חלקכם!

והזורעים ברמעה ברנה יקצורו לראות פירות טובים ומתולים של נדבת לבבכם ביום פאר והדר, בעת שמחת הרחבת גבולי הקדושה

מעמד קביעת מזוזה

א' ויצא, נ' כסלו תשפ"ו

עולמך תראה בחייך!

הנהלת השפדות - בשם שאות תלמידות שפדותינו הק'

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בוני תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסבריין"

שע"י מוסדות יסוד לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

זכותים אדירים בבנין

מו"ה **וואלף פערל** הי"ו
זכות אוצר הספרים

מו"ה **יואל שרגא שעהר** ושותפו **יואל מרדכי גוטמאן** הי"ו
זכות שער הפנים א'

מו"ה **דוד** ובנו **שלמה צבי עקשטיין** הי"ו
זכות שער הפנים ב'

מו"ה **יודא ווייס** הי"ו
זכות מאורות לקומה

מו"ה **הערשל ווערטהיימער** הי"ו
זכות מאורות לקומה

מו"ה **רפאל פערלמוטטער** הי"ו
זכות מאורות לקומה

מו"ה **יוסף מרדכי כהנא** הי"ו
זכות מאורות לקומה

מו"ה **יצחק וואלף פילאפף** הי"ו
זכות מאורות לקומה

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בוני תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסבריין"

שע"י מוסדות יסוד לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

זכות חדרי הלימוד

הרה"ג **יושע נחמן בערגער** שליט"א זכות חדר המשמר	מו"ה **אברהם יושע גלאנץ** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **ליפא ניישטאדט** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **אברהם יודא באנדא** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **חיים צבי** ואחיו **אברהם שלום סטראלאוויטש** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים
מו"ה **חיים יודא גאלדבערגער** ושותפו **עזריאל מאיר קאהן** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **אליעזר דוד אינזליכט** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **אברהם שלום ווייבערגער** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **מרדכי** נכד **שמואל אהרן לאנדא** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **משה חיים גאלדשטיין** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים
מו"ה **שלום יצחק ווייבערגער** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **זושא ניישטאדט** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **יעקב יצחק חיים שטיינמעטץ** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **חיים בנציון ליבערמאן** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **אברהם יצחק קאהן** הי"ו זכות חדר המשמר
מו"ה **שאול פריעדמאן** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **ליפא גראס** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **משה אליעזר אלי' לאנדא** הי"ו זכות חדר המשמר	**משפחת** מו"ה **שמואל אבערלאנדער** ז"ל זכות חדר המשמר	מו"ה **יצחק אהרן שפילמאן** הי"ו זכות חדר המשמר
מו"ה **יואל** ברמ"ה **שפיטצער** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **אליעזר ווייס** ושותפו **גרשון מענדל ניימאן** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **משה יוסף ווערטהיימער** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **שמואל זאנווייל** ובנו **אברהם מאיר יעקב פאלאטשקע** הי"ו זכות חדר המשמר - חדר מעקדים	מו"ה **יצחק מיכאל יאקאב** ושותפו **יואל קליינבערגער** הי"ו זכות חדר המשמר
מו"ה **חיים** ואחיו **ישעי' דוד סופר** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **יוסף מרדכי כהנא - אברהם יושע נראם - יקותיאל אהרן ריבין נראם** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **אברהם מאיר איציקאוויטש ומשפחתו** הי"ו זכות חדר המשמר	**משפחת חיים הלוי רייזמאן** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **יואל** ברש"י **וואלדמאן** הי"ו זכות חדר המשמר
מו"ה **יחזקאל שרגא יודא גאלדשטיין** הי"ו זכות חדר המשמר	מו"ה **אברהם** ואחיו **יצחק צבי קליין** הי"ו זכות חדר המשמר			

מעמד קביעת מזוזה

א' ויצא, ג' כסלו תשפ"ו

עולמך תראה בחייך!

הנהלת העופרות - בשפע שאלות תלמידות עופרותינו הק'

אשריכם ואשרי חלקכם!

והזורעים בדמעה ברנה יקצורו לראות פירות טובים ומתוקים של מדבת לבבכם ברוב פאר והדר, בעת שמחת הרחבת גבולי הקדושה

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בתי תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסבריוין"
שע"י מוסדות יסוד לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

נדבני שערי הקומות

מו"ה **חיים אברהם** ראזענפעלד הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **משה דוד** פריעדמאן הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **חיים אברהם** ווייס הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **ברוך מרדכי** גאלדבערגער הי"ו זכות שער הקומה
מו"ה **יוסף אליעזר** איצקאוויטש הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **אברהם חיים** קליין הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **משה יצחק** לאנדא הי"ו זכות שער הקומה	מו"ה **פנחס משה** לאנדא הי"ו זכות שער הקומה

מו"ה **יוחנן הלוי** מאנן הי"ו
זכות שער הקומה

נדבני חדרי מנהלת ומחנכת

מו"ה **יואל** בר"א **טירנויער** הי"ו זכות חדר	מו"ה **שלמה יוסף** באש הי"ו זכות חדר	מו"ה **יושע יצחק יודא** מאשקאוויטש הי"ו זכות חדר	מו"ה **אהרן משה** שלאגער הי"ו זכות חדר	מו"ה **יוסף יושע** עפשטיין הי"ו זכות חדר
משפחת מו"ה **נח** קליין ז"ל זכות חדר	מו"ה **יעקב** עפסטרייכער ז"ל זכות חדר	מו"ה **מרדכי הכהן רובין** וחותנו **יעקב יצחק** אייזיק הירש הי"ו זכות חדר	מו"ה **יושע** טעללער **ומשפחתו** הי"ו זכות חדר	מו"ה **שמעון משה** קעפעטש הי"ו זכות חדר

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בתי תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאנסבריוין"
שע"י מוסדות יסוד לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

חדר נטילת ידים

מו"ה **שלום אלי'** נכד **משה** מארקאוויטש הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **חנני' יו"ט** ליפא זיכערמאן הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **מיכאל מנחם** גרשון שפעזינגער הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **נחמן פיש** הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **יואל** בראי' **דרוממער** הי"ו זכות חדר נטילת ידים
מו"ה **משה** בר"מ **קאפפעל** הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **ציון עובדי' מאסרי** הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **יצחק מנחם** בערקאוויטש הי"ו זכות חדר נטילת ידים	מו"ה **ישראל אפרים פישל** שלעזינגער הי"ו זכות חדר נטילת ידים	

חדר פעקעדזש

מו"ה **אלעזר** קליינבערגער הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **מאיר** בערקאוויטש הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **יואל משה** פישביין הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **יואל** בר"מ **גאלדשטיין** הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **ליפא** בר"ז **ניישטאדט** הי"ו זכות חדר פעקעדזש
מו"ה **ברוך יעקב** ווייס - **יעקב** פריעדמאן הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **פנחס** שפירא הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **שבתי אבערלאנדער** הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **יוטה** לעבאוויטש הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **אלעזר** פעלדמאן הי"ו זכות חדר פעקעדזש
מו"ה **יואל** בר"ש **ווייסמאן** הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **חיים אלעזר** ווערצבערגער הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **יואל** בר"ש **גאלדבערגער** הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **מרדכי** שוואַרטץ הי"ו זכות חדר פעקעדזש	מו"ה **יעקב אליעזר** ווערצבערגער וזיכו"ת **עזריאל עמרם** שוואַרטץ הי"ו זכות חדר פעקעדזש

מו"ה **אברהם סופר** הי"ו זכות מזוזת הבנין	מו"ה **יואל מיטטעלמאן** הי"ו זכות עלעווייטאר - 1	מו"ה **יצחק מארקאוויטש** הי"ו זכות עלעווייטאר 2

מעמד קביעת מזוזה

א' ויצא, נ' כסלו תשפ"ו

עולמך תראה בחייך!
הנהלת השופרות - בשפע שאות הצלחה שופרותינו הק'

אשריכם ואשרי חלקכם!
והזוכים בדמעה ברנה יקצורו לראות פירות טובים ומתוקים של נדבת לבבכם ברוב פאר והדר, בעת שמחת הרחבת גבולי הקדושה

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

בוני תדיבי בנין האדיר

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאגסברויין"

שע"י מוסדות יטב לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

זכות חלונות בבנין

משפחת מו"ה **יצחק** ע"ה ואחיו **אברהם יודא** הי"ו **ראזענבערג** — זכות חלון	מו"ה **אברהם יושע** ברי"ו **ווערצבערגער** ע"ה — זכות חלון	מו"ה **נחמן משה הוייער** הי"ו — זכות חלון
מו"ה **ברוך יצחק ווייס** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **דוד לייבוש גוטמאן** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **מרדכי גימפל ווייגנגארטן** הי"ו — זכות חלון
מו"ה **יואל** ברב"י **וויים** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **יואל מאשקאוויטש** ושותפו **מאיר אלי' גאלדבערגער** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **יואל** בר"ל **גראס** הי"ו — זכות חלון
מו"ה **יואל** בר"ב **יאקאבאוויטש** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **יואל** בראי' **לעווי** ושותפו **אפרים פישל קיש** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **אברהם מרדכי ראזענטאהל** הי"ו — זכות חלון
מו"ה **אברהם** ברב"י **שניטצלער** הי"ו — זכות חלון	מו"ה **יואל** בריי"נ **שרייבער** הי"ו — זכות חלון	

מקדמים בברכה את פני ידידינו היקרים

אדירי שותפי גמר הבנין

בית חינוך לבנות בנות ארץ ישראל בית פיגא "בנין שלמה משה קלאגסברויין"

שע"י מוסדות יטב לב דרב"י דסאטמאר בני ברק תובב"א

הן המה יהדו ויברכו וישבחו אשר בטוב לבם נטלו חלק בראש, לפאר ולרומם כבוד שמים, וכבוד חינוך הטהור, וכבוד ממלכת סאטמאר בארה"ק, בהקמת מבצר האדיר בעוז ותפארה

ובמשך שנה האחרונה העל"ט

כסלו תשפ"ה – כסלו תשפ"ו

תרמו תרומות הקודש בסך ששת מיליאָן דאָלאַר

ורק בנדבותם האדירים אנו זוכים היום הזה לחגוג בתפארה חנינת חנוכת הבית הגדול והקדוש

מר"ה **מנחם ליבערמאן** הי"ו • מו"ה **מאיר יעקב אינדיג** הי"ו • מו"ה **יחזקאל דוד בערקאוויטש** הי"ו • מו"ה **משה אברהם לעפקאוויטש** הי"ו
מו"ה **אברהם יושע גלאנץ** הי"ו • מו"ה **חיים אברהם ראזענפעלד** הי"ו • מו"ה **אברהם יצחק קאהן** הי"ו • מו"ה **שלמה פעדער** הי"ו • מו"ה
מנחם יודא שלעזינגער הי"ו • מו"ה **אברהם יואל לעפפלער** הי"ו • מו"ה **מאיר ווערטהיימער** הי"ו • מו"ה **חיים יודא לעפקאוויטש** הי"ו
מו"ה **יואל** ברח"י **לעפקאוויטש** הי"ו • מו"ה **אליעזר לעוו** הי"ו • מו"ה **אשר זעליג לעוו** הי"ו • מו"ה **משה ארי' פריינד** הי"ו • מו"ה **יקותיאל**
דוד אהרן וויים הי"ו • מר"ה **יודא פאלקאוויטש** הי"ו • מו"ה **יצחק אייזיק גרינפעלד** הי"ו • מו"ה **מנחם יודא רובין** הי"ו • מו"ה **הערשל**
זילבערשטיין הי"ו • מו"ה **מענדל מאיר** ברז"ל **גליק** הי"ו • מר"ה **אהרן יודא לעבאוויטש** הי"ו • מו"ה **יוסף ארגעל** הי"ו

מר"ה **משה דוד אבערלאנדער** הי"ו • מו"ה **משה דוד פריעדמאן** הי"ו • מו"ה **אשר שמואל כ"ץ** הי"ו • מו"ה **יעקב ברוינער** הי"ו • מו"ה **הערשל**
שווארץ הי"ו • מו"ה **יצחק הירש** הי"ו • מו"ה **יואל** בר"מ **בראך** הי"ו • מו"ה **יואל** בראי' **גאלדבערגער** הי"ו • מו"ה **זלמן לייב אבערלאנדער** הי"ו
מר"ה **אברהם אייזענרייך** הי"ו • מר"ה **משה אלי' ווינשטאק** הי"ו • מו"ה **יצחק שוואַרץ** הי"ו • מו"ה **שמואל יודא שטיין** הי"ו • מו"ה **אהרן וועלץ** הי"ו
מו"ה **יודא הירש** הי"ו • מו"ה **יואל** בראי"ה **פריעדמאן** הי"ו • מו"ה **שרגא דוד האטובסקי** הי"ו • מו"ה **יואל רובינפעלד** הי"ו • מר"ה **אברהם סופר** הי"ו
מו"ה **משה יודא** ברד"ש **גאלדבערגער** הי"ו

מר"ה **ברוך ליפא לעווי** הי"ו • מר"ה **משה אלי' ווערצבערגער** הי"ו • מר"ה **אברהם מאיר ווערצבערגער** הי"ו • מר"ה **אליעזר דוד איצקאוויטש** הי"ו
מר"ה **משה יוסף פריעדלענדער** הי"ו • מר"ה **בערל פערלשטיין** הי"ו • מו"ה **שלמה יעקב נייטשאדט** הי"ו • מו"ה **יואל קאהן** הי"ו • מר"ה **חיים יעקב לעבאוויטש** הי"ו
מר"ה **מנחם ברוק** הי"ו • מר"ה **יצחק אייזיק פריעדמאן** הי"ו • מר"ה **חיים וואלף פריעדמאן** הי"ו • מר"ה **יואל זאב וויסמאן** הי"ו
מר"ה **חיים הערש פישביין** הי"ו • מר"ה **נחמן קליין** הי"ו

מעמד קביעת מזוזה

א' ויצא, ג' כסלו תשפ"ו

אשריכם ואשרי חלקכם!

והזוכים ברמ"ע ברנה יקצורו לראות פירות טובים ותעוקים של נדבת לבבכם בריב פאר והדר, בעת שמחת הרחבת גבולי הקדושה

עולמך תראה בחייך!

הנהלת העופדות - בשפ שאות תלעיזות עופדותינו הק'

ברכנוכם מבית ה׳

ביקרא דאורייתא, נקדם בהני שורתא, בכל ברכתא, ורב טיבותא, באותות יקר ורבותא,
את פני מעלת כבוד ידידינו היקרים המפורסמים לשבח ושירתא,
לעילא מכל ברכתא, את שמם נודה ונהלל בהדרותא,

הלא המה אורחינו הדגולים אחים לדעה מכל קצוי תבל

תומכי כוללינו הק׳

כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך

לרגל בואם לארה״ק

להשתתף בסעודת

של כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א

יהא בואם לברכה, ויזכו להמשיך לעמוד לימין כוללינו מתוך תענוג ונחת והרווחה,
עדי נזכה לקיבוץ ישראל בביאת מלכא משיחא, ומלכינו בראשינו בב״א.

המקבלים פניכם בתודה ובברכה

הנהלת הכולל

◆ עפ"י הוראת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א - לעמוד על המשמר נגד פגעי השעבנאלגיע ◆

בס"ד

למען בית ה' אבקשה

לכבוד דער ציבור חשוב'ע געסט, אנשי שלומינו תושבי חו"ל שי'
כל העם הנאספים מקצוי תבל, איש לפי מהללו, יהא בואכם לברכה

אזוי ווי ס'איז באקאנט די מערכה אויף קדושת ישראל, וואס כ"ק מרן רבינו שליט"א האט מעמיד געווען דת על תילה מיט די גדרים און תקנות פארן כלל און פארן פרט, און די זעלבע דא אין ארה"ק ת"ו ווי ער האט געשטעלט דעם וועד בכל אתר ואתר, און ישראל קדושים הן האלטן אן די חומת הדת, למענינו ולמען המשך דורותינו

אזוי אויך ווערט אויסגעפאלגט בקרב קהלתינו הק'
דער גדר גדול עפ"י הוראת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

נישט ארויסנעמען
א סמארטפאון ברבים

איז אונזער האַרציגע בקשה בכבוד הראוי צו אלע חשוב'ע געסט הקרובים והרחוקים

בנפשינו הדבר, ולא יעשה כן במקומינו !

אין דער זכות וועט אייך זיכער ביישטיין צו אהיימנעמען שפע ברכות וישועות, וע"ז י'ושפע ש'פע ר'ב ב'כל הענינים ביז מיר וועלן זוכה זיין אז "יצוה צור חסדו קהילותיו לקבץ", בהתגלות כבוד שמים עלינו בביגו"צ ומלכינו בראשינו בב"א

וועד 'משמרת הקודש'	וועד 'לקדשינו'	וועד 'חומותינו'
בני ברק יצ"ו	עיה"ק ירושלים ת"ו	בית שמש יצ"ו

הזמנה פאר די חשוב'ע געסט וועלכע קומען זיך
משתתף זיין אין געהויבענע נסיעה פון
הוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א חבר נשיאות כוללנו

קומט און באזוכט די פילצאליגע אקטיוויטעטן אינערהאלב כולל שומרי החומות

כולל שומרי החומות אפיס

בתי אונגרן בנין א

- גמ"ח
- עזר לרפואה
- עזר נשואין
- ארץ טובה
  חלוקת בענטשעווזאנט און האנטוכער
- קרן אלמנות
- עזר ליולדות
- חלוקות ליום טוב

בתי מחסה לקשישים

סנהדרי מורחבת
מעגלי הרי"ם לוין 25

כוללי משניות שע"י קרן קיימת

כולל א'
ביהמ"ד צעהלים
כתב סופר

כולל ב'
ביהמ"ד צעהלים
כתב סופר - קומה ב'

כולל ג'
ביהמ"ד חתם סופר

תלמוד תורה
בתי אונגרן בנין יא

ישיבה קטנה
בתי אונגרן בנין כג

אוצר הספרים
בתי אונגרן בנין כא

בתי מדרשים

ביהכ"נ זופניק
גבעת שאול
כתב סופר 6
בהנהלת הרה"ג אברהם יצחק אולמאן חבר הבד"ץ

- מנינים צענטער כל היום
- 4 שטיבלעך
- מקוה ריספלער
- הרב משה אייזענבאך, גבאי

שומרי החומות (שיחלת עזריאל יהודה)
רמות קרית דעת סופר
זריצקי 1
בהנהלת הרה"ג מנחם מענדל פוקס מרו"ץ עדה"ח

- מנינים צענטער כל היום
- 4 שטיבלעך
- מקוה טהרה
- סאסרעגען, בית הוראה

שומרי החומות (בי"כת אברהם)
רמות שלמה שועפט
אגרות משה / חזון איש
בהנהלת הרה"ג אברהם דוד לאווי מרו"ץ בויאן

- מנינים צענטער כל היום
- 4 שטיבלעך
- מקוה
- הרב יוסף אייזענבאך, גבאי

פאפא דיין שול
ירושלים
בתי אונגרן בנין יט

חתם סופר
ירושלים
בתי אונגרן בנין יג

- נץ, 8:30, 7:30
- מקוה

כתב סופר - פרושים
ירושלים
בתי אונגרן בנין ט

- מנין עם ילדי החיידר

כוללים

כולל א
אהל ישכר
אר"ח הל' שבת
שטראוס 26
ביהמ"ד זופניק

כולל ב
כתב סופר
אר"ח הל' שבת
עבודת ישראל
ביהמ"ד מתמידים

כולל ג
שונה הלכות
יו"ד הל' בשר"ח
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל ד'
זכרון יוסף
אר"ח הל' פסח
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - קומת ווערנער

כולל ה'
שקדנים
אר"ח הל' שבת
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל ו'
כתב סופר
שו"ע
מאה שערים 59
ביהמ"ד משכנות הרועים

כולל ז'
דברי יואל
אר"ח הל' שבת
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל ח
מתיבתא
אר"ח ח"א
בתי אונגרן בנין יט
ביהמ"ד פאפא דיין שול

כולל ט
חתם סופר
מה שלבו חפץ
בתי אונגרן בנין יג
ביהמ"ד חתם סופר

כולל י
חשב סופר
נפ"ח קדושין
בתי אונגרן בנין יג
ביהמ"ד חתם סופר

כולל יא
שארית נתן בנימין
הל סת"ם
שפיצר 10 בתי נייטין
ביהמ"ד נייטין

כולל יב
תפארת צבי
נמרא
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל יג
חושן משפט
הל בש"ח
בתי אונגרן בנין ט
כ ביהמ"ד תב סופר - צעהלים

כולל יד
תורה מציון
יו"ד ח"ב
נהר הירדן בית שמש
ביהמ"ד משכנות הרועים

כולל טו
תורה מציון
נפ"ח סנהדרין
נהר הירדן בית שמש
ביהמ"ד משכנות הרועים

כולל טז
עומק הלכה
אר"ח הל' שבת
בית שמש
ביהמ"ד דושינסקי

כולל יז
מפעל הוראה
יו"ד ח"ב
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל יח
מפעל הוראה
חזרה חו"מ
בתי אונגרן בנין ט
ביהמ"ד כתב סופר - צעהלים

כולל יט
נועם אפרים
חו"מ מקח וממכר
בתי אונגרן בנין יט
ביהמ"ד פאפא דיין שול

כולל כ
כולל שמועות משה
הל ברה"מ
נוף הגליל
ביהמ"ד הר יונה

ארץ טובה געשעפטן

Avenue 13

- **ירושלים:** יחזקאל 31
- **ביתר** ישמח ישראל 4

שהחיינו Colors

- **אשדוד** רבי יוסי בן חלפתא 17
- **בני ברק** נחמיה 28
- **בית שמש** נהר הירדן 1
- **מודיעין עילית** שד' יחזקאל 2

- **ירושלים:** ירמיהו 9
- **בית שמש:** בן איש חי 33
- **בני ברק:** עזרא 45

איר קענט זיך שטענדיג פארבינדן מיט די עסקני כוללנו וואס שטייגן גרייט אייך אויפצונעמען און ארומפירן ביותרת הכבוד, רופט:
הרב ישעי' גרוס 347.243.5687
מו"ה יוסף ראזמאן 347.768.4909

כולל שומרי החומות
לצדקת רבי מאיר בעל הנס
יְיָ שָׁמְרְךָ מִכָּל רָע
ברגשי ידידות כבוד והפארת הגני מברכים ברכת "צאתכם ובואכם לשלום" קדם
אלפי תלמידי וחסידי סאטמאר
תומכים הנאמנים הדבוקים והמקושרים לצדקת כוללינו - רבי מאיר בעל הנס
ובמיוחד נברך באהבה קדם הני אנשי חיל העושים והמעשים שרי צבא
הגבאים הנאמנים גַּבָּאֵי קודש המה
לשובת כוללינו הקדושה - בתוכבי ק"ק סאטמאר המעיטרה
אשר מתכוננים בימים הקרובים לקחת חבל באלה מסעי
הנסיעה הגדולה והרוממה לארה"ק
כאשר יעלו לציון ברינה ושמחת עולם על ראשם
בראשות עטרת תפארת ישראל
הוד כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א
חבר נשיאות כוללינו
לרגל הרחבת גבולי הקדושה ובפרט לבניית המגדל הכביר
בנין האדיר בירושלים עיה"ק לתפארת העיר הקודש והמקדש,
וחנוכת בנין האדיר הבית חינוך לבנות בעיר בני ברק
וְרֵאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִָם
ובהאי שעתא הגנו מזמינים את ידידינו ותומבינו היקרים
דודי ירד לגנו! בואו לבקר ולחזות בנועם ה'!
במבצרי כוללינו מגדלי עוז של הישוב הישן על טהרת הקודש במקדש מלך עיר מלוכה,
ת"ת, כוללים, ישיבה קטנה, מבצרי החסד וכל סניפי'
כי שלנו ושלהם שלכם הם, לראות במו עיניכם פריחת כח הקדושה הודות לעזרתכם
חוּמוֹתַיִךְ וְשַׁעֲרַיִךְ תְּהִלָּה
ובשם רבבות אלפי בני ציון היקרים, אשר משובתכם בכל עת נהגים,
ועל צדקתכם הם נשענים, הגנו מברכים בלב ונפש לעמתכם:
צאתכם ובואכם לשלום!
כי מלאכיו יצוה לכם לשמרכם!
ותזכו שיתקדש שם שמים על ידכם!
בברכת אכלקא דמאיר ענגו
הנהלת הכולל

ב"ה

צדקת רבי מאיר בעל הנס
כולל שומרי החומות

ברוכים הבאים בשם ה'

בברכת התורה מקדמין אנו בברכה את פני אורחינו הדגולים גדולי ומאורי ישראל

רבני ודייני ק"ק סאטמאר

העומדים לימינינו בכל עת ועידן להמשיך מסורת אבותינו ורבותינו דור דור, הבאים לנסוע מהתם להכא ביחד עם מנהיג העדה

הוד מרן כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א חבר נשיאות כוללינו

ובמיוחד המאור הגדול לממשלת התורה, אביר הרועים מי כמוהו מורה, מגדולי מעתיקי השמועה כשלמה עוטה אורה, תל תלפיות שכל פיות אליו פונים לשמוע דבר ה' זו הלכה, ודבריו נשמעין בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיעה, ידיד כוללינו מאז ומקדם ועומד לימינינו בכל עת ושונה, כמסורת רבו מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע נשיא כוללינו,

ממשיך בגאון ועוז דרכי רבותיו הק' וקשר עליון לו נהי' עם מבצר כוללינו הצדקה הקדושה המסורה לנו מדור דור ה"ה

הגאון האדיר
רבי געציל בערקאוויטש שליט"א

דומ"ץ קרית יואל ובעל שו"ת אגלי דבש

הגאון הגדול מגדולי הפוסקים, עומד לנס עמו בפסקי הלכה בהורים וברורים, שיעורים נפלאים ודרשות מתוקים הוא אוצר"ן, עומד לימינינו לחזק אותנו בעבודתינו, ושומד ודורש במסיבות וכניסיות לטובת כוללינו, וממשיך בגאון ועוז דרכי ומשנת זקינו הגאון האדיר בעל שבט הלוי זצ"ל נשיא כוללינו, ה"ה

הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי וואזנער שליט"א

אב"ד ור"מ ק"ק יטב לב דסאטמאר בעיר מאנסי ובעל אוצר הלוי

הגאון הגדול מגדולי הפוסקים, עומד לנס עמו בפסקי הלכה בהורים וברורים, מש"ה עומד ודורש בשפה ברורה ונעימה, עומד לימין כוללינו ברוב עוז ותעצומות, כמסורת אבותיו וכהמשכת דרך ומסורת דודו ורבו הגדול הגה"ק בעל ויחי יוסף מפאפא זצ"ל נשיא כוללינו, ה"ה

הגה"צ רבי משה מנחם וויים שליט"א

אב"ד ק"ק יטב לב דסאטמאר בעיר לאנדאן יצ"ו

וחבר וועד הרבנים דכוללנו באירופה

יהא בואם לברכה, ואלקא דמאיר יהא בעזרם וסעדם להמשיך הלאה בעבודת הקודש מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש

המקבלים פניהם בהערצה

הנהלת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל שומרי החומות

ב"ה
ביאת עדיק לאקום
ביקרא דאדיוקא בשמחה ובגהלה מקדמין אנו בברכה את פני אדוחנו המאור הגדול
למשלת התורה ולמטלבת החסד, עומד לנס עמו ומסיר בכל לב ונפש למוללינו הק'
"כולל שומרי החומות" עושא את דגלה ודוגו את דאנדה, ה"ה
כ"ק מרן
אדמו"ר מסאטמאר
שליט"א
חבר נשיאות כוללינו
אשר בעת ביקודו בפה אדה"ק נזכה לקבל פניו ויופיע בהדדתו
בהיכל בידמו"ד בעהלים
בבנין ישיבת "סתם סופר" בני אונגארן
וקדושת המקום גודם באותו מקום שדוופיעו
והדשו שמה מדין האאונים הקדושים מסאטמאר זי"ע נשיאי כוללינו
ונזכה לשמוע מאמדותיו
בדברי פלפול בסוגיות הש"ס
ובדברי הדדכה והזוק לחכמי דבני כוללינו הק' ולומדי
ביום ג' לסדר "ויתן לך אלקים מטל השמים" (תולדות)
בשעה 4:00 אחה"צ
נקדמה פניו בקול תודה, ולומדי תודה ואוהבי
ישוחפו ויתענגו מטעם אמדיו בנעימים,
בדברי פלפול עמוקים,
מדבש ונופת צופים מתוקים
שמעו ותחי ונפשכם
ההנהלה
שומרי החומות
לצדקת רבי מאיר בעל הנס
צדקי ודוני יושבת ציון
כי גדלו בקדבך קדוש ישדאל

ב"ה

צדקת רבי מאיר בעל הנס
כולל שומרי החומות

ברכנוכם מבית ה'

ברגשי גיל ושמחה מקדמין אנו בברכה פני אורחינו הדגולים ראשונים לכל דבר שבקדושה, אנשי מעש רודפי צדקה וחסד בכל מאודם, העומדים לימין מבצר התורה והקופה הקדושה 'כולל שומרי החומות' יומם ולילה לא ישבותו, מוסרים נפשם עבור 'צדקת רבי מאיר בעל הנס' להכניס אורה ושמחה והרווחה בבתי ישראל נצרכי אה"ק,

ה"ה

הרה"ג רבי משה ראזענפעלד שליט"א
דומ"ץ ביהמ"ד ברך משה ויליאמסבורג
חבר ועד העליון כולל שומרי החומות ארה"ב

הרה"ח ר' שלמה מיכאל מאיער הי"ו
מנהל כולל שומרי החומות ארה"ב

הרה"ח ר' מרדכי לייב גליק הי"ו
חבר הנהלת כולל שומרי החומות קרית יואל

הרה"ח ר' פישל ריספלער הי"ו
חבר הנהלת כולל שומרי החומות ארה"ב

הרב בנש"ק ישעי' גרוים שליט"א
חבר הנהלת כולל שומרי החומות ויליאמסבורג

וכל ידידינו הנכבדים שליט"א גבאים נאמנים וחשובים אנשי שם הע"י

. . . . . .

לעת בואם לאה"ק במסע הקודש של הוד
מרן כ"ק הגה"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א
חבר נשיאות כוללינו

. . . . . .

יהי בואכם לשלו' להרמת קרן הצדקה והחסד ולהמשיך בעבודת הקודש מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש, ואלקא דטאיר יהא בעזרכם כל זמן ועידן מרוח ועד גשם, לראות ירושלים בבנינה עם ביאת משיח צדקנו במרומי הרים בב"א

השמחים לקבלת פניכם בהערצה והערכה
הנהלת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל שומרי החומות בא"י

בחרדת קודש והדרת הכבוד הננו מקדמים בברכת

ברוכים הבאים בשם ה'

את האי רעיא מהימנא רבן של אלפי ישראל
ראש גולת אריאל עטרת תפארת ישראל

כ"ק מרן אדמו"ר
מסאטמאר שליט"א

ואתו עמו הפמליה הכבודה הנדיבים אשר בעם
תומכי ומחזיקי ופטרוני ירושלים של מעל"ה

הרבני המופלא
מוה"ר **יוסף אליעזר**
איצקאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יקותיאל יודא**
אבערלענדער הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יוסף ארגעל** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יחזקאל דוד**
בערקאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **אברהם בראך** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יחזקאל בראך** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יודא וויים** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יואל טירנויער** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **שלום יצחק**
יאקאבאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יוסף מרדכי כהנא** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **זאב וואלף לאנדוי** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **מנחם גרשון**
לעבאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **חיים לעבאוויטש** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **חיים יודא**
לעפקאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **משה אברהם**
לעפקאוויטש הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יואל עפשטיין** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יצחק זאב פילאפף** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יואל שוואריץ** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **אשר שטיינבערג** הי"ו

הרבני המופלא
מוה"ר **יצחק שיף** הי"ו

יהא בואם להגדיל תורה ולהאדירה
והרחבת גבולי הקדושה וחיזוק היהדות הצרופה

המקדמים בברכה
יונה קלפהולץ מקיבוץ בני ברק, אשר איילנבאוך
ג"א מצטרף בידידות יואל וואלדמאן

SDR.ORG.IL

בעה"י

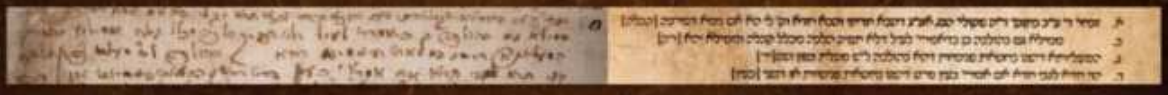
קומענדיג קיין ארץ ישראל נעמט אייך צוריק אהיים די געוואלדיגע סגולה לפרנסה, הצלחה וכל טוב

פינעם הייליגע חתם סופר זיע"א

הייליגע כתב יד פון חת"ס זיע"א

א זעלטענע געלעגנהייט!!

איבערגעדריקט ווארט ביי ווארט פין די הייליגע כתב יד

צי קויפן די זעלטענע סגולה ביטע ריפט:

manuscript@chatam-sofer.com

972-527-627-259

בעזהשי"ת

בית חינוך תורני לבנות עטרת"ם

חכמת לב

בעטרת ירושלים תובב"א

חכמת נשים בנתה ביתה

וישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים

קול אומרים כבדו באורים ברגש קודש וכהדר משתחוים
זמרה נגעים בהוד מפארים בעוז משבחים ובעילוץ מברכים

רבא דעמיה מדברנא דאומתיה בריך מתיך לשלומים

קמיה אורחינו הדגול אביהן ומאורן של ישראל קדושים, מרא דכולא תלמודא אורו בהיר בשחקים, רועה נאמן לעדת ישורון רבבות אלפי אלפים, עמוד הימיני גאן הגאונים אביר הרועים, ברוחב תבונת קדשו מלמד את העם להבין ערכה של התמדת התורה תורה ודקדוק הלכה באמת ובתמים, וכחזקיהו המלך בדורו הרבה תורה בישראל בכל תפוצות ישראל קדושים, העמיד דת על תילה לשם ולתהילה נפלאים, ממנו רואים מערכות הכשרות בכל קצוות תבל וכן עושים, לשבלל להדר ולהועיל מלאכת שמים של קדושת המאכלים, ובדמים תרתי משמע תיקן בצניעות בית יעקב שבעים תיקונים

עמוד האמת חותמו אמת ודבריו אמת ללא כחל ומוראים, מגן ומחסה ליושבי ציון וירושלים משגב מפני אויבים ומתנקמים, ומהדר גאון עוזו ודעת תורתו המתפשרים זוהלים ורועדים, בעוז וגבורה נושא דגל המלחמה לה' בצוררי עמו העמלקים, ממלא מקומו וממשיך דרכו של מרנא ורבנא קודש הקודשים בעל דברי יואל זכותו עלינו מגינים, רב רבנן מלא מדע והוד קדומים פאר עצי החיים, היורד מן ההר אל העם וממנו זוכה מוסדנו הק' 'חכמת לב' להארת פנים וחביבות יתירה מיום היווסדה לאורך ימים ושנים, וכמלאך העומד על ראשו האומר גדל בכפלי כפליים

אבינו רועינו

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק מסאטמאר שליט"א

ראש גולת אריאל

לרגל עלותו לציון ברינה

ועמו בצל קורתו בני הפמליא הכבודה נגידים נכבדים חסידים ואנשי מעשה

לפאר את שמחת קהלו וכל בית ישראל דרי ירושלים של מעלה
חגיגת התחלת בנין בית מקדש מעט "ברך משה" ד'סאטמאר בעיר הקודש והמקדש
העתיד להיבנות משובלל הדרו וזיו פארו לכבוד בית אלוקים

ואת ברכתינו ברכות הדיוט נרימה שתהא ביאת צדיק עושה רושם לטובה להגביה עוז הדרה של מטולבת החינוך הטהור בארץ הקדושה ולהרים קרנה של תורה ומבצריה בטהרה, ויהי ה' אלוקינו עמו להאריך ימי מטולבתו בתוך בריות גופא ונהורא מעליא עדי נזכה בטהרה ותחזינה עינינו בבנין בית הבחירה והגאולה השלימה אמן

המברכים ביראת כבוד בקידה והשתחויה

'חכמת לב' בארה"ק

ירושלם

TOV V'CHESED
טוב וחסד
בהנהלת הרב יעקב אליעזר שישא שליט"א
בשם אלפי אלמנות יתומים ויתומות מבתי 'בנינו ובנותינו' בכל רחבי ארץ הקודש הננו מקדמים בברכה מהררי ציון וירושלים את פני הקודש עמוד האש העומד לפני המחנה מדרבניה דאומתיה עמודהון וצלוצהון דכל בית ישראל עטרת תפארת ישראל ומאיר עיניהם וליבם בעבודת קדשו שומר משמרת הקודש העומד בראש מקהלות עם בני ישראל ונושא את משא העם ועיניו וליבו לטוב להם כל הימים
כ"ק אדמו"ר
הגה"ק מסאטמאר
שליט"א
בברכת ברוכים הבאים
בשם השם ברכנוכם
מבית השם
נקדמה פניו בתודה וזמירות נריע בבריך מתייך לשלם לקראת מסע הקודש ההיסטורי בבואו לחון את פני ארצנו הקדושה ולהרחיב את גבולי הקדושה בדרך המסורה העולה בית אל יחד עם אלפי חסידיו מכל רחבי תבל הבאים ליהנות מאורו להתרומם ולהתעלות וליהנות מהאי נהוורא קדישא בימי ההוד הנעלים בקרב בני ישראל על אדמת הקודש
יהא בואו לברכה להרמת קרן התורה והחסידות בארצנו הקדושה יחד עם שפע רחמים וחסדים ממרומים ברוחניות וגשמיות יחד עם כל אחינו בני ישראל עדי נזכה לגאולה השלמה בביאת גואל צדק ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו ומלכנו בראשנו
המברך אל מול פני הקודש
יעקב אליעזר שישא
כי גדול בקרבך קדוש ישראל
בנינו בנותינו
בהנהלת הרב יעקב אליעזר שישא שליט"א
צהלי ורני יושבת ציון
SimchaFund

יום הולדת 40 לאבי בר-לב

מתי? יום שבת, 15 ביוני, החל מהשעה 18:00

איפה? אולם האירועים "הגן הסגור", רחוב הדקל 7, רמת-אביב

מה יהיה? ארוחת ערב חגיגית, מוזיקה חיה, הפתעות רבות ומצב רוח מעולה

מי מוזמן? כל מי שאבי אוהב – משפחה, חברים, שכנים ואפילו הבוס (אם הוא מוכן להגיע)

מה להביא? רק את עצמכם! אנחנו דואגים לכל השאר

לבוש: חגיגי-קז'ואל. נעליים נוחות מומלצות, כי הלילה עלול להיות ארוך

חניה: חניון ציבורי נמצא ברחוב הסמוך, במרחק הליכה של 3 דקות

מתנות: אין צורך. אבל אם בכל זאת תרצו – שוברים למסעדות או יין טוב יתקבלו בברכה

אישור הגעה: נא לאשר עד ליום ראשון, 9 ביוני, בטלפון 054-7612345 (מיכל)

שימו לב: הכניסה לאולם מותרת רק למוזמנים. נא לא להביא ילדים ללא אישור מראש

מתי? יום שבת, 15 ביוני, החל מהשעה 18:00

איפה? אולם האירועים "הגן הסגור", רחוב הדקל 7, רמת-אביב

מה יהיה? ארוחת ערב חגיגית, מוזיקה חיה, הפתעות רבות ומצב רוח מעולה

מי מוזמן? כל מי שאבי אוהב – משפחה, חברים, שכנים ואפילו הבוס (אם הוא מוכן להגיע)

מה להביא? רק את עצמכם! אנחנו דואגים לכל השאר

לבוש: חגיגי-קז'ואל. נעליים נוחות מומלצות, כי הלילה עלול להיות ארוך

חניה: חניון ציבורי נמצא ברחוב הסמוך, במרחק הליכה של 3 דקות

מתנות: אין צורך. אבל אם בכל זאת תרצו – שוברים למסעדות או יין טוב יתקבלו בברכה

אישור הגעה: נא לאשר עד ליום ראשון, 9 ביוני, בטלפון 054-7612345 (מיכל)

שימו לב: הכניסה לאולם מותרת רק למוזמנים. נא לא להביא ילדים ללא אישור מראש

יום הולדת 40 לאבי בר-לב

מתי? יום שבת, 15 ביוני, החל מהשעה 18:00

איפה? אולם האירועים "הגן הסגור", רחוב הדקל 7, רמת-אביב

מה יהיה? ארוחת ערב חגיגית, מוזיקה חיה, הפתעות רבות ומצב רוח מעולה

מי מוזמן? כל מי שאבי אוהב – משפחה, חברים, שכנים ואפילו הבוס (אם הוא מוכן להגיע)

מה להביא? רק את עצמכם! אנחנו דואגים לכל השאר

לבוש: חגיגי-קז'ואל. נעליים נוחות מומלצות, כי הלילה עלול להיות ארוך

חניה: חניון ציבורי נמצא ברחוב הסמוך, במרחק הליכה של 3 דקות

מתנות: אין צורך. אבל אם בכל זאת תרצו – שוברים למסעדות או יין טוב יתקבלו בברכה

אישור הגעה: נא לאשר עד ליום ראשון, 9 ביוני, בטלפון 054-7612345 (מיכל)

שימו לב: הכניסה לאולם מותרת רק למוזמנים. נא לא להביא ילדים ללא אישור מראש

בסד

אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה

מֵאֵת ד' הָיְתָה זֹּאת הִיא פְּלִאת לָעַד לְכָל הַגּוֹיִם

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ

בהתרגשות ובחרוה עילאה
וברוב שבח והודאה לחש"ת
שהחיינו וקיכנו והגיענו לזמן הזה
הננו להזמין את ציבור אנשי שלומינו
תלמידים וחסידים די בכל אתר ואתר הע"י
לבוא ולהשתתף אצל

מעמד הגדול

חנוכת הבנין האריך והחדש

שע"י הבית חינוך לבנות
של מוסדותינו הק' בני ברק יצ"ו

שתיערך א"ה בקול רינה וזמרת חינוך
בריקוד עם לפידים מלך

ביום **ראשון** פרשת **ויצא** הבעל"ט
לסדר "ובכן שהצדיק בעיר הוא הודה זוה והדרה"
בשעה 6:00 בערב

באוהל הענקי

שיהוקם בתוככי שיכון קריית יואל בני ברק יצ"ו

בהופעת קדשו של אבינו רועינו
כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
אשר עינו ולבו כל הימים בהקמת הבנין מן המיסד עד הטפחות

לִקּוּי שִׁבְעִים מַעֲשֶׂיהָ

בו ביום
אנו חוגגים
יובל שבעים שנה
מעת פתיחת הבית חינוך
שנתייסד ע"י מרן רביה"ק זי"ע בערב יום הקדוש שנת תשט"ז כידוע
ובפועל התחילו הלימודים בבית חינוך

• ביום א' ויצא תשט"ז לפ"ק •

מוסדות סאטמאר בני ברק
מוסדות יטב לב בארה"ק
וועד קרן הבנין

בְּטוּחֵינוּ בְּזִוִּית מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל
תהלים קמד, יב